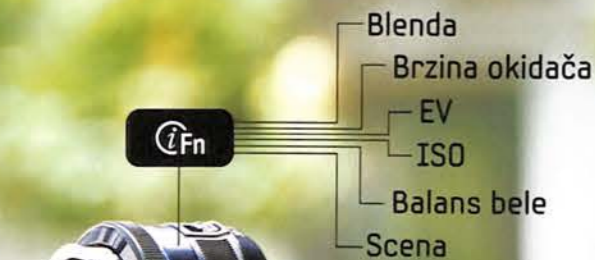

Savršena fotografija
na dohvata ruke

SAMSUNG

Predstavljamo Samsung NX100, fotoaparat koji Vam omogućava laku kontrolu manualnih podešavanja pomoću potpuno novog i-Function objektivu.

Korišćenjem i-Function objektivu, lako možete menjati parametre (blenda, brzina okidača, EV, ISO, balans bele) jednostavnim pritiskom na i-Function dugme i povećati ili smanjiti vrednost svakog parametra brzim okretom prstena fokusa. Tako nikada nećete propustiti predmete koje snimate brzim i lakim podešavanjem i-Function objektivu.

iFn Senzor 14.6M APS-C CMOS / i-Function objektiv / Elegantan i moderan dizajn sa prefinjenom linijom / Displej 30" VGA AMOLED / Brz i precizan AF / Geo- obeležavanje (GPS modul je opcija)

Zašto samo snimati?
Kreirajte!

Samsung **NX100**

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE BROJ 77 JANUAR 2011 WWW.REFOTO.RS RSD 250, K.M. 8, KUNA 30, DEN 250, EVRA 4

Antarktik
ledena pustolovina

Djani Celiija

Detalji intime

D-SLR
FOTOPARATI

vodič za kupovinu

Veliki test
Papiri za ink
džet štampače

11 proizvođača

FX superzum

Nikon 28-300 mm

JA SAM TVOJ NIKON

At the heart of the image

JA SAM TVOJ KOMPAKTNI
PROFESIONALAC...
COOLPIX P7000

Gospodara Vucica 21 • Beograd • tel: +381 (11) 38.11.500
www.absoft.rs • office@absoft.rs

godina
sa **Vama**

ABSoft

Poslovni informacioni sistemi

- savremeni ERP informacioni sistemi
- web aplikacije
- mobilni uređaji
- upravljanje ljudskim resursima
- proverena platforma MS-SQL Server

Microsoft
GOLD CERTIFIED

Partner

STALNE RUBRIKE

- 6 **U FOKUSU**
Zeleni pogled zrikavca
- 10 **AKTUELNOSTI**
Dešavanja, najave, izložbe, knjige
- 16 **MOJE ISKUSTVO**
Šta je od ponuđenih mogućnosti fotoaparata bitno za korisnika i kako to sve koristiti
- 26 **PUTOPIS**
Neverovatna ledena pustolovina Peđe Vučkovića na Antarktiku ostaviće vas bez daha
- 64 **POPULARNA ISTORIJA**
Hronologija 100 godina fotografije
- 54 **FOTO-AMATER**
Predrag ilić iz Kraljeva, pobednik konkursa "Igra svetlosti"
- 56 **Bojan Bončić** – "Pogledi sa margina" naziv je njegove prve samostalne izložbe
- 60 **KONKURSI**
Bor 2010 – Održana je Prva međunarodna izložba na temu "Čovek i rad"
- 78 **KOLEKCIONARSKI UGAO**
Vitessa je tehnički savršen fotoaparat iz pedesetih godina prošlog veka
- 80 **FOTO-KLINIKA**
Ivana i Milan daju komentare na vaše radove
- 84 **FOTO-KONKURS**
Odličan start novog konkursa
- 88 **SADRŽAJ 2010**
U 2010. godini čitali ste...
- 96 **PISMA ČITALACA**
Vi pišete, mi odgovaramo

46

© DJANI CELIJA

FOTOGRAFI

- 20 **FINALE KONKURSA "PRAKSA NA DELU"**
Završnica ovogodišnjeg konkursa rezultirala je odličnom izložbom u galeriji "Plato Ilegala"
- 46 **DJANI CELIJA**
Skoro više nego u bilo kojoj oblasti umetnosti, akt otkriva i razotkriva umetnika, njegove žudnje...

54

26

56

60

IRENE LOFFLER

62

32

TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

- 62 **NOVITETI**
Prednovogodišnje i novogodišnje novosti
- 64 **VODIČ KROZ D-SLR SVET**
Pregled šta se trenutno nudi na tržištu D-SLR fotoaparata sa ciljem da vam olakšamo izbor
- 71 **NIKON AF-S NIKKOR 28-300 mm F/3,5-5,6G ED VR**
"Nikon" je znatno unapredio ponudu objektivna za pun format senzora od 35 mm
- 72 **TEST INKĐŽET PAPIRA**
Milan Živković za vas proverava kvalitet inkđžet papira čak jedanaest svetskih proizvođača

FOTO-ŠKOLA

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA, DIGITALNA OBRADA

- 32 **TONIRANJE FOTOGRAFIJA**
U vreme pre masovne upotrebe kolor materijala fotografi su rukom, odnosno četkicama, bojili crno-bele fotografije
- 36 **UGRAĐENI BLICEVI**
Iako nesumnjivo koristan pri uslovima slabog osvetljenja, ugrađeni fleš najblaže rečeno izaziva podeljena osećanja
- 40 **NOVINSKA FOTOGRAFIJA**
Nastavljamo priču o portretu
- 52 **DISKUSIJE**
Darko Stanimirović o fotografiji u novom okruženju, tzv. multimediji

64

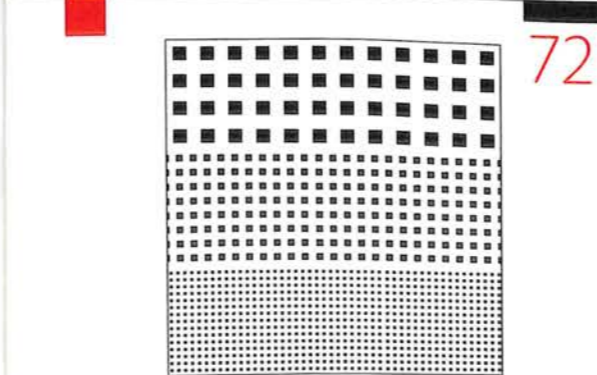
52

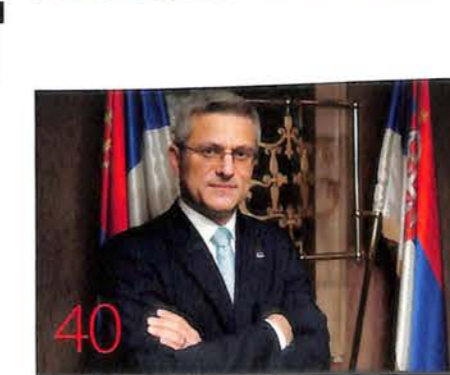
71

36

72

40

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE

OSNIVAČ Slobodan Vukadinović
IZDAVAČ Studio One, Beograd, Pčinjska 15a
DIREKTOR Marija Vukadinović
 marija.vukadinovic@studioone.rs
CENA pojedinačnog broja 250 dinara
 žiro-račun 160-328850-16
GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr fot. Ivana Tomanović,
 ivana.tomanovic@refoto.co.rs
IZVRŠNI UREDNIK Milan Živković, milan.zivkovic@refoto.co.rs
UREDNIK TEHNIKE Boris Bjelica, boris.bjelica@refoto.co.rs
REDAKCIJA Svetislav V. Dragović, Miroslav Nikoljačić, Imre Szabó, Tomislav Peternek
SARADNICI Jelena Matić, Igor Ilić, Marija Milovanović-Maksimović, Radomir Maša Dikosavljević, Goran Malić, Zoran Imsiragić, Nenad Petrović, Ljubomir Zlatanović, Srđan "Abdee" Abdijević, Darko Stanimirović, Dragan D. Gajić (Makedonija), Sandra Vitaljić (Hrvatska), Damir Tiljak (Hrvatska), Vojin Mitrović (Pariz), Andrijana Pajović, Predrag Vučković
TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN Sanja Cvejanović, Emilija Jelić
LEKTOR Biljana Gordić
MARKETING mr fot. Dragan Pavlović,
 dragan.pavlovic@refoto.co.rs
 tel. 011/34-49-641; faks. 011/78-60-234
ŠTAMPA Štamparija "Politika AD", Beograd
PRE-PRESS Studio One – Rukopisi i prilogi se ne vraćaju.
E-POŠTA: info.refoto@refoto.co.rs

CIP – Katalogizacija u publikaciji
 Narodna biblioteka Srbije, Beograd
 77
 FOTO: časopis za kulturu fotografije / glavni i odgovorni urednik Ivana Tomanović – 1996, br. 1 – , – Beograd (Pčinjska 15a); Studio One, 1996 – (Beograd: Politika). – 30 cm
 Mesečno. – Od br. 4 (2001) štampa se latinicom, a naslov je Refoto
 ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd)
 COBISS.SR-ID 117858055

© Sva prava zadržana.
 Nijedan deo ove publikacije ne sme biti reprodukovan ili objavljen u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje, unošenje u bilo koje baze podataka ili sisteme za pretraživanje, bez prethodne pismene saglasnosti izdavača.

NASLOVNA STRANA

© DJANI CELIJA, IZ SERIJE "DETALJI INTIME"

MILAN ŽIVKOVIĆ
IZVRŠNI UREDNIK

Vredni Milan odštampao je bezmalo 150 papira različitih proizvođača kako bi napravio test foto-papira za inkdžet štampače. Pored toga vratio se i staroj tehnici ručnog bojenja crno-belih fotografija, ali ovoga puta uz pomoć Photoshopa.

BORIS BJELICA
UREĐNIK TEHNIKE

Veliki pregled D-SLR fotoaparata zamišljen kao pomoć pri kupovini, sadrži glavne karakteristike svih modela ali i tačno naveden broj Refoto časopisa u kom je dat detaljan test. Tu je i nov objektiv 28-300 mm iz "Nikonove" palete za pun format senzora.

SVETISLAV V. DRAGOVIĆ
FOTOGRAF I ČLAN REDAKCIJE

I Sveta je pripremio prikaz fotoaparata, ali svih kategorija, iz želje da pomogne čitaocima za koju kategoriju treba da se opredele shodno njihovim potrebama, željama i količinom fotografskog znanja.

LJUBOMIR ZLATANOVIĆ
FOTO-AMATER

Jedno vreme ga nije bilo zbog silnih obaveza ali ponovo je s nama i izabrao je veoma praktičnu temu – ugrađeni blic u fotoaparatu. Iako mnogi ne vole da koriste blic, Ljubomir kaže da uz pametno korišćenje može biti izuzetno koristan.

JELENA MATIĆ
ISTORIČAR UMETNOSTI

Pripremila je veoma koristan tekst za sve ljubitelje istorije fotografije, a to je hronološki prikaz prvih sto godina fotografije. Istoriju fotografije Jelena uređuje već nekoliko godina i, radi lakšeg snalaženja, svaki period o kom je pisala, označen je brojem Refoto časopisa u kom je objavljen.

DARKO STANIMIROVIĆ
FOTOGRAF

Fotografija u savremenom dobu sve više dobija na značaju ali se njena uloga i primena konstantno menjaju. Tome se, često, nije lako prilagoditi ali novi svet multimedije kuca na sva vrata i o to se ne treba oglašiti.

IMRE SZABÓ
FOTOREPORTER

Nastavlja s pričom o novinskom portretu kroz primer intervjua s bivšim guvernerom Narodne banke – Radovanom Jelašićem. Tu su i noviteti iz sveta tehnike, tek prve najave pred PMA sajmom u SAD u februaru.

VAŠIH PET MINUTA

Kraj je godine, a ja, u stvari, već treba da javim šta vas očekuje u narednoj godini. Šta da vam kažem kad znate i sami da imamo pregršt ideja, puno planova, veliki broj zainteresovanih da s nama učestvuju u realizaciji. Jedino nam nedostaju pare i vreme, ali to danas niko nema. Što se nas tiče, ugledaćemo se na Peđu Vučkovića i njegovu fantastičnu avanturu na Antarktiku. I on se za to spremao dosta dugo, planirao, razmišljao šta i kako će da bude, imao je fizičke pripreme, puno toga je naučio i saznao o mestu na koje ide, ali to sve nije moglo ni da se poredi s onim što ga je tamo stvarno čekalo. Bilo je deset puta bolje i gore. Koliko god se pripremao, sve je bilo uzalud – realan doživljaj uvek nas dotakne duboko u srce.

E sad, ne verujem baš da mi u vama izaziva- mo takvo oduševljenje, ali moram priznati da sam za deset godina rada u časopisu pročitala neka zaista dirljiva pisma koja svaki moj pad entuzijazma, nade i vere da će već jednom doći ta svetla budućnost, ekspresno zaleče poput magičnog leka iz smaragdne šume koji donosi dobra vila – samo odabranim. Ako smo oda- brani, znači da smo taj lek i zaslužili.

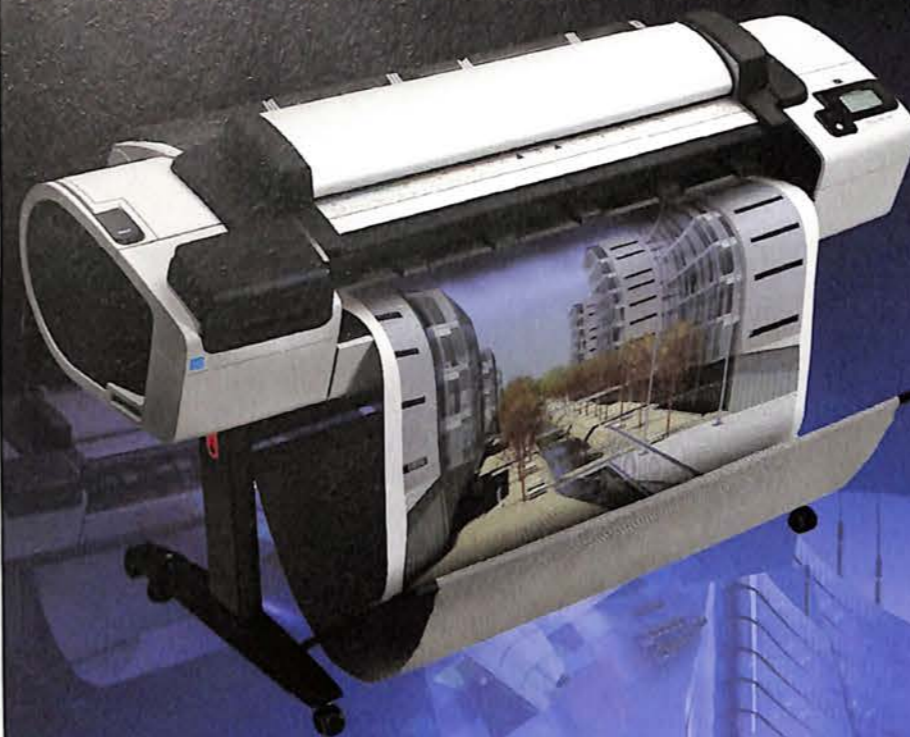
Godinu 2010. privedi smo kraju u ludačkom ritmu: završili smo tri konkursa s lepim i in- teresantnim događanjima i izložbama. "Igra svetlosti" imala je finale u Šoping centru "Ušće" s izložbom odštampanih najboljih radova, ali i prezentacijom stotinak fotografija na četiri LCD Samsung televizora poslednje generacije. Pravili smo i konferenciju za novinare na kojoj smo predstavili prvu nagradu konkursa – foto- aparat Samsung NX100. Već sledeće nedelje Milan Živković je na Studiju B, s kojim smo konkurs i organizovali, podelio čak šest na- grada – "Nikonovih" fotoaparata, finalistima konkursa "Beograd u fokusu". Izložba nekoliko stotina plakata s fotografijama pristiglim na ovaj konkurs još uvek putuje po Beogradu, tačnije u vozilima Gradskog saobraćajnog prevoza. Jednom, kada vam bude jako dosadno, možete celu noć da se vozite po Beogradu u potrazi za svojom fotografijom. Važno je samo da ima grejanja i putovanje može da počne. Ni sa trećom izložbom nismo ušli u galeriju jer tamo ionako niko ne ide, već u prostor knjižare Plato koji se zove "Ilegala". Kombinacija knjižare, kluba, galerije ili prosto mesta okupljanja bila je idealna za finale poslednjeg ovogodišnjeg konkursa "Praksa na delu", koji već četvrti put organizujemo s firmama "BS Procesor" i "Epson". I oni su podelili mnoštvo nagrada, čak dvanaest "Epsonovih" štampača i jedan skener.

Nekoliko sati nakon otvaranja gostovali smo, opet, na Studiju B, u emisiji "Još uvek budni s Ivon", i moram da kažem da su Maja Berić – do- bitnica druge nagrade, i Srđan Kalinić – jedan od pohvaljenih, zaista bili sjajni i promovisali su ovu "našu stvar" zvanu fotografija, na naj- bolji mogući način – opušteno, iz duše i srca, onako kako se fotografija i radi.

Prvi januarski broj će s naslovnom stranom pokušati da vas zagreje u ovim minusima, mada za to nismo zaslužni mi, već mladi fotograf iz Pule – Djani Celija. Ako vam je mnogo "grejanja", odmah se prebacite na već pomenutu ledenu priču s Antarktiku zbog koje će vam, opet, uzav- reti krv samo ako na trenutak zamislite da ste jedan od učesnika ekspedicije. Moram da napomenem da smo dobili zaista ekskluzivnu priču jer je Refoto prvi dobio kompletan materijal s ekspedicije za objavljivanje. Zahvaljujem se Peđi na poverenju i obećavam da će dobiti još deset strana ako me prošvercuje u koferu na nekoj od njegovih sledećih ekspedicija. Valery Rozov sigurno već razmišlja "s koje nove čuke bi mogao da skoči", pa eto prilike i za mene kao slepog putnika... možda... jednog dana.

Divno je slušati fotografske priče kada svaka u svom univerzumu znači ostvarenje nekih snova, potajnih želja, nadanja, bilo da je u pitanju sa- mostalna izložba, prva nagrada konkursa ili fantastičan put na kraj Zemlje. Mi smo tu i dalje da vas bodrimo, podržimo, da vam omogućimo "pet minuta slave", kako je rekla Maja Berić na Studiju B, a mi od vas tražimo samo da se trudi- te da ispunite svoje snove, da nas svakako obavestite kad u tome uspete i, naravno, da i dalje čitate vaš omiljeni časopis. E da, i lepo se provedite za predstojeće praznike, samo pazite na količinu čega god da konzumi- rate jer autofokus i automatski režim ipak nisu svemoguć!

HP DESIGNJET Z5200ps

Brzina štampe do 41 m²/h (maksimalna brzina)
Slanje više fajlova u isto vreme na štampu, direktno na printer, bez otvaranja aplikacije, ugrađen hard disk od 160 GB
HP Vivera pigmentne boje (8), kontrola boja sa HP Professional PANTONE emulacijom, kapacitet kertridža od 300 ml
HP DesignJet Excel Accounting - kalkulacija potrošnje
Ugrađena PostScript®/PDF opcija
Kolor i crno-bele fotografije sa optimizovanom rezolucijom od 2400 x 1200 dpi
HP Instant Printing Pro kontrola procesa štampe - automatsko komponovanje više fajlova, preview, automatska orijentacija
Verodostojne boje na različitim materijalima uz pomoć ugrađenog spektrofotometra

KOPIRANJE SKENIRANJE ŠTAMPA

HP DESIGNJET T2300 eMFP MENJA VAŠE ISKUSTVO

Jednim dodiranjem prsta pokretanje skeniranja, štampe ili kopiranja
Prvi koloni štampač velikog formata sa touchscreen ekranom za jednostavno upravljanje poslovima
Štampa direktno sa USB memorije ili notebooka bez upotrebe drajvera za štampu i sa automatskom kalibracijom
Rad na više projekata u isto vreme, mogućnost štampe sa dve rolne, automatsko prebacivanje štampe sa jedne na drugu rolnu
Štampa u pokretu. Prvi velikoformatni uređaj sa HP ePrint & Share rešenjem - kreiranje i pristup štampi i dokumentima sa više lokacija
Direktna štampa iz AutoCAD-a. Licenca AutoCAD Raster Design uključena u cenu uređaja - skeniranje skica i planova koji mogu biti digitalizovani i vektorizovani

HP DESIGNJET Z6200 PHOTO

Najbrži printer u klasi sa brzinom do 140 m²/h
Štampanje visokokvalitetnih fotografija
Produktivan rad i udobnost sa automatskim ulaganjem medija
Vrhunski foto kvalitet sa novim HP Vivid Photo bojama (8)
Veliki opseg boja (hromatik crvena boja, ujednačen sjaj)
Kvalitetna crno-bela štampa
Verodostojne boje na različitim materijalima pomoću ugrađenog spektrofotometra
Opciona PostScript®/PDF nadogradnja
Kontrola boja sa HP Professional PANTONE emulacijom.

2011 Preferred Partner
GOLD

DesignJet Value
Specialist

Šumatovačka 31a, tel: +381 11 2453 487, e-mail: ploteri@golum.rs, web: http://www.golum.rs

U fokusu

NAJBOLJE FOTOGRAFIJE ČITALACA OVOG MESECA

SLAVKO SAVIĆ, BEOGRAD, "ZRIKAVAC"

"Došao sam na ideju da uradim portret insekta, tj. zrikavca. Za snimanje ove fotografije koristio sam Fujifilm FinePix S3Pro, Nikon 60 mm micro, f/6,7, 1/180 s, ISO 100. Bilo mi je potrebno nekoliko sati nestrpljivog traganja i čekanja. Fotoaparat sam obložio zelenom folijom da bi uspeo što bliže da pridem insektu. Fotografija je snimljena u julu 2008. godine na Kopaoniku."

Slavko Savić rođen je na Kopaoniku, 1980. godine. Po obrazovanju je inženjer hemijske tehnologije. Od ranog detinjstva opsednut je lepotom same planine, što je i uticalo na to da na većini fotografija bude zastupljen motiv ove planine. Najdraži poklon i presudan trenutak u životu da se bavi tim zanatom bio

je kada je za dvanaesti rođendan dobio fotoaparat ruske proizvodnje "Lomo - Smena 8". Fotografsko znanje sticao je samoobrazovanjem, čitajući stručnu fotografsku literaturu, časopise kao što je *Refoto*, i željom da istražim nove horizonte. Učestvovao je na konkursima i na većini je bio veoma zapažen i nagrađen. Veći broj njegovih fotografija završile su u časopisima i na razglednicama.

Održao je prvu izložbu fotografije u sklopu Četrnaestog međunarodnog festivala turističkog, ekološkog, sportskog i kulinarskog filma "MEFEST", od 10. do 14. jula 2006. godine u Brusu, pod nazivom "Brus izvor života". Decembra 2007. u sklopu foto-konkursa "Lepota oko nas" časopisa *Refoto*, njegove fotografije našle su se u Galeriji "O3one", a u januaru, u istoimenoj galeriji i one na temu konkursa "Eksperiment" i "Svetlost i senke".

U OVOM BROJU
PRIJATELJ RUBRIKE

SINGI

WWW.SINGI.RS

U FOKUSU

MAJA ARGAKIJEVA, SKOPLJE, MAKEDONIJA
"JOVANA"

"Fotografija je nastala krajem februara 2010. godine u Skoplju. Predivna Jovana u trenutku fotografisanja se spremala za predstavu, pa otuda i ruž na njenim usnama. Nisam mogla da odolim tim prelepim dečjim očima i fotografisala sam je istog trenutka kad sam je ugledala, na postojećem sobnom svetlu i bez previše nameštanja. Snimljeno fotoapa-

ratom Canon 5D i objektivom 24-105 mm, i sledeća podešavanja: 1/60 s, f/4,0, 105 mm, ISO 1.250."

Maja Argakijeva je rođena 1977. godine u Skoplju, gde živi i radi. Fotografijom se bavi od 2002. godine, a od 2004. je član foto-kluba "Elema". Učestvovala je na mnogim domaćim i međunarodnim izložbama, na kojima je osvajala brojne nagrade.

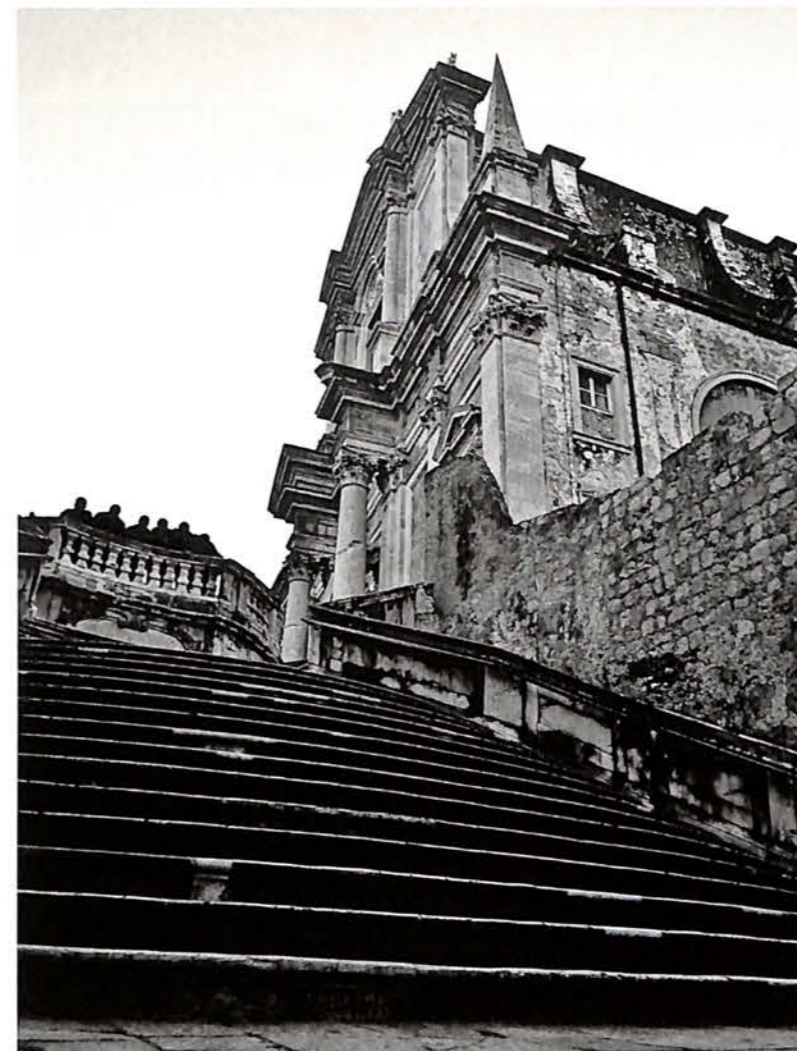
DRAGAN DROBAC, ŠID
"NOVI SAD"

"Fotografija je snimljena s mosta i prikazuje izgled uobičajenog letnjeg dana Novosađana na Štrandu. Uputio sam se preko mosta u nameri da odem na drugu obalu da tumaram kojekuda. Ubitačna vrućina me je naterala da se zaustavim i dam sebi priliku da odustanem od šetnje i eventualno odem na koju krugu. Dok sam stajao naslonjen na ogradu, pomislio sam da je prizor s obale

Dunava veoma zanimljiv: bezbrižnost ljudi preslikana u topli vazduh i pesak pod njima. Sve stoji, samo se voda kreće...

Snimljena Nikonom D50, objektiv 18-55 mm, naknadna obrada u Photoshopu CSS5."

Dragan ima 27 godina. Živi u Šidu. Neke njegove radove možete pogledati na: www.redbubble.com/people/flaner.

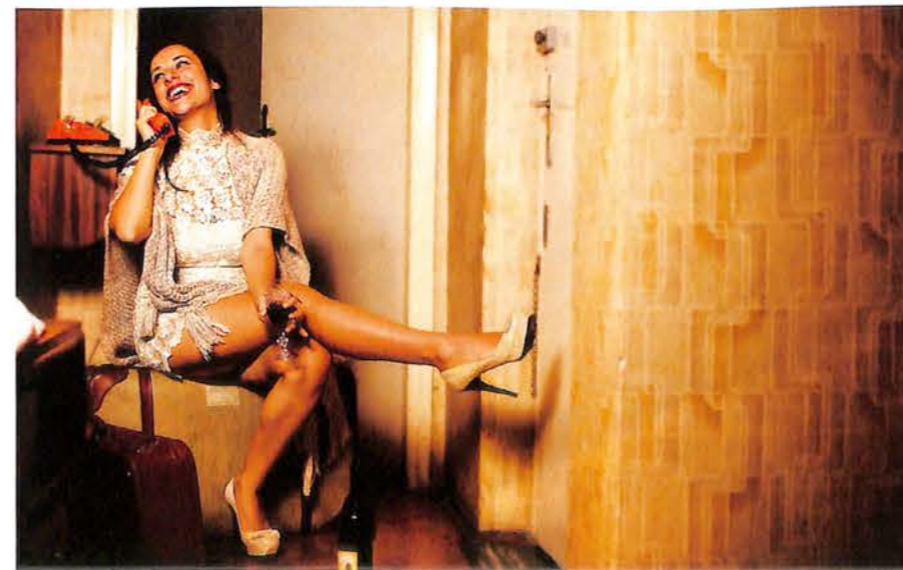

SENAD REDŽA, BEOGRAD
"GRUPNI PORTRET"

"Oduvek su me privlačili stari primorski gradovi, a naročito Dubrovnik, koji sam do sada imao prilike videti samo na tuđim fotografijama. Tokom tromesečnog poslovnog boravka u Kotoru i kraće pauze, ukazala mi se prilika za obilazak Dubrovnika gde su nastale fotografije Grupni portret i Zamišljeni prolaz. Imao sam ukupno jedan dan slobodnog vremena za razgledanje i mališu Canon PowerShot SD1400 IS, te sam se vođen savetom svoga oca potrudio izvući maksimum iz te igračkice i napraviti seriju zanimljivih fotografija, što

mi je i "pošlo za objektivom", iz koje vam prikazujem samo dve odabrane za vašu rubriku "U Fokusu".

Senad ima 24 godine i živi u Beogradu. Fotografiju je zavoleo još u ranom detinjstvu preko starih fotografija svoga oca, koji mu je pričao o foto-sekciji u njegovoj osnovnoj školi na koju je rado odlazio... Pravo interesovanje za fotografiju zaživelo je tek pre dve godine kada je radio u tada novootvorenom beogradskom bioskopu kao kino-operater, upoznavajući se bioskopskom opremom i umnožavajući ljubav prema fotografiji...

NIKOLA ANĐELIĆ, ZEMUN,
"DAVNA VREMENA"

"Već neko vreme sam razgovarao sa svojom dobrom prijateljicom, Jovanom, da uradimo ove fotografije. Zapravo, otkad se uselila u taj stan u kojem kao da je u jednom trenutku vreme stalo. Dobro smo se zabavili nalazeći svakoja drangulije, stara ljubavna pisma i druge zanimljive stvari koje su nadživele svoje prvobitne vlasnike.

Skromna oprema koju sam koristio je Nikon D40 s objektivom 35 mm f/1,8 i jedan stari "Canonov" blic u softboks, povezan s fotoaparatom uz pomoć daljinskih okidača Cactus V4."

Nikola je iz Zemuna, rođen je 1985. godine. Živi u SAD-u. Ozbiljno se zainteresovao za fotografiju pre godinu i po dana. Najveće interesovanje pronalazi u ljudima i uglavnom fotografise portrete. Često voli da kanališe svoj rad kroz različite projekte, kao što su "Moj Deo Grada" i "Mladost Beograda". Njegove radove možete videti na: www.andjelicnikola.com.

Canon

PROFESIONALNI
CANON DSLR APARATI
OD SADA SA
GARANCIJOM OD 3 GODINE *

2 GODINE GARANCIJE

Foto Oprema d.o.o.
Surčinski put 1/o
11070 N. Beograd
011/712-9136
www.foto-oprema.com

Axel Foto Store d.o.o.
Resavska 28
11000 Beograd
065/444-9696
065/444-8585
www.axelfoto.com

BM Foto d.o.o.
Jurija Gagarina 149 lok.40,
TC Piramida - Top Shop
11070 Novi Beograd
011/311-9988
www.bmfoto.co.rs

* Važi samo za sledeće modele:
7D, 50D, 5D MK II, 1D MK II

www.foto-oprema.rs

CASA MARE

Frank Gaudlic, 16. 12. 2010 – 6. 2. 2011. Etnografski muzej, Beograd

Izložba Casa mare nastavlja svoj put kroz Evropu. Posle prikazivanja u Rumuniji, domaća publika ima priliku da pogleda dela Franka Gaudlica u Etnografskom muzeju. Na izložbi se mogu videti sedamdeset dva portreta formata 60x50 cm, sedamnaest fotografija enterijera formata 60x80 cm i jedna mapa formata 60x50 cm. U radu je korišćen fotoapararat srednjeg formata. Između 2006. i 2008. godine fotografska potraga odvela je Franka Gaudlica u Rumuniju do Transilvanije, Maramureša i Dobrudže, zatim do Švapske Turske na jugozapadu Mađarske, do Vojvodine u Srbiji i, naposljetku, do Republike Moldavije. U svim ovim regionima oduvek su živeli različiti etniciteti. Na selu, kao i u gradu, Gaudlic je tražio ljude raznih etničkih grupa i veroispovesti, svih starosnih doba, svih obrazovnih nivoa, društvenih statusa i svih zanimanja. Na fotografijama su prikazani ljudi u prostorijama u kojima žive: ljudi iz Rumunije, Mađarske, Srbije i Republike Moldavije. Autor je napravio seriju portreta ljudi koji su pozirali u svojoj svečanoj odeći.

Često su mu za ovu priliku otvarane najljepše prostorije u kući, koje se čuvaju samo za posebna slavlja... Ko se s Frankom Gaudlicem upusti u susrete s jugoistočnom Evropom, dobija jednu vrstu naočara, da bi mogao da gleda dalje i dublje od bilo koje statistike. Njegovo putovanje u jedan drugi svet, u nazi-gled drugo vreme, pružilo mu je uvid u heterogeno društvo s kulturnim tradicijama. Pritom, etničke i kulturne geografije nikako ne prate granice nacionalnih država. Naprotiv! One ih ignorišu i time saopštavaju jednu mogućnost za budućnost Evrope. Casa mare ne opisuje samo sobe za posete, već, u širem smislu, veliki kulturno-geografski prostor koji toleriše raznolikost. To treba da ohrabri Evropu!

NATO FOTO-KONKURS

Nagrađeni fotografi iz Srbije

U decembru prošle godine NATO je organizovao foto-konkurs za mlade (od 18 do 27 godina) iz jugoistočne Evrope. Nagrađeno je 25 osoba i to iz Srbije 7, a ostali su iz Crne Gore, Makedonije, Rumunije, Albanije i Bugarske. Nagrađeni iz Srbije su: Igor Markov, Jovana Miletić, Hristina Papadopulus, Andreja Budevac, Milan Đorđević, Miodrag Ignjatović, kao i Sanja Knežević i Tijana Lubura.

Podsetimo, nagrada je bila putovanje u Brisel i obilazak NATO baze, od 28. 11. do 1. 12., s kompletno organizovanim programom i diskusijama. Izložba fotografija organizovana je u Podgorici, a zatim treba da obide i ostale glavne gradove država iz kojih su dobitnici nagrade.

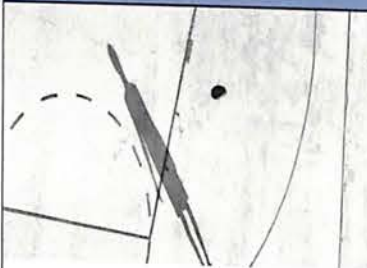

JOVANA MILETIĆ

NATO takmičenje za najbolju fotografiju povezuje ljude preko različitih platformi, omogućava im da se vide, diskutuju i, iznad svega, da se međusobno dive umetničkim radovima. Pravila su jednostavna: uzmite fotoapararat i pokušajte da uhvatite atmosferu u mestu, gradu ili na selu: panorame, portrete, duhovite situacije, akcije ili kontraste – ono što je bitno jeste način na koji gledate. <http://www.enato.org/>

23. ČUKARIČKI LIKOVNI SALON

17. 12. 2010 – 27. 1. 2011, Galerija "73", Beograd

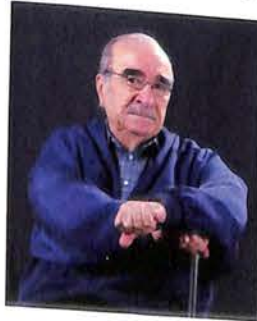

Čukarički likovni salon Galerija "73" je tradicionalna likovna manifestacija koja se održava više od dve decenije. Namera organizatora ove izložbe jeste da okupi autore dobre reputacije na beogradskoj likovnoj sceni. Postavka ovogodišnjeg 23. čukaričkog likovnog salona predstavlja nam izbor radova četrnaest umetnika, samosvojnih kreativnih ličnosti, koji svojom imaginacijom, estetskim iskustvom, vizuelnom predstavom oblikuju interakciju komunikacije, umetnosti i života. Spisak učesnika 23. čukaričkog likovnog salona: Ana Adamović, Bora Iljovski, Branislav Stanković, Gabriel Glid, Goran Nikolić, Dušan Junačkov, Davor Dukić, Žolt Kovač, Ivana Jakšić, Jadran Krnajska, Maja Obradović, Milena Putnik, Mirjana Boba Stojadinović i Nataša Kokić.

HELP PORTRET je zajednica fotografa koji svake godine u jednom izabranom danu, širom sveta fotografišu siromašne ljude, decu, starije ljude i sve one koji nisu u mogućnosti da dođu do svog portreta. Fotografski klub Vojvodina iz Novog Sada (FKV) ove godine uključio se u HELP PORTRET i bio je nosilac akcije na nivou grada Novog Sada i šire. Na šest lokacija u pet gradova bile su ekipe od tri do pet ljudi: fotografi, šminkeri, rekviziteri. Velika podrška bio je foto-studio "Quick" iz Novog Sada, gde su izradene sve fotografije. FKV je fotografisao i napravio oko 350 studijskih portreta i fotografisanim osobama poklonio fotografije na njihovo oduševljenje. Akcija se odvijala skoro jednovre-

meno u "Domu za decu i omladinu ometenu u razvoju" u Veterniku, "Gerontološkom centru" Novi Sad s objektima na Limanu, Novom naselju i Futogu, "Dečjem selu" u Sremskoj Kamenici i osnovnoj školi "Bratstvo Jedinstvo" u Vrbasu. U ovoj akciji učestvovalo je 18 fotografa članova FKV, a pomagalo je i nekoliko saradnika. Fotografi su imali različit pristup fotografiji, dajući svoj lični pečat i stil fotografiji. Toga dana je rad fotografa u studiju razotkriven radoznalim očima dece i iskusnim očima starih osoba, koji još pamte uzbuđenja pri odlasku u studio kod fotografa u njihovoj mladosti.

HUMANITARNA AKCIJA "HELP PORTRET"

4. 12. 2010, Novi Sad, Futog, Veternik, Vrbas i Sr. Kamenica

SAJAM PARIS PHOTO

17. 11. 2010. Caroussel du Louvre, Pariz

Fokus ovogodišnje trodnevne manifestacije bio je na Centralnu Evropu, što je izazvalo veliku pozornost medija u regiji, obzirom da se centralnom Evropom smatraju zemlje sastavnice nekadašnje austro-ugarske monarhije. Zahvaljujući slovenskoj kustosici Nataši Peteršin Bachelez, pored poznatih njujorskih, londonskih, pariskih i briselskih galerija fotografije i izdavača, na ovogodišnjem sajmu su bile prisutne čak dvije slovenske galerije, Photon i Galerija Fotografija, uz jednog izdavača – P.A.R.A.S.I.T.E. Ipak, unatoč značajnoj prisutnosti ljubljanske scene, bio je vidljiv i izostanak predstavnika iz ostalih zemalja u regiji. Razlozi su naravno bili u velikih cijenama najma, no i u nepostojanju komercijalno galerijske djelatnosti vezane uz fotografiju južnije od Ljubljane. Stoga su radove hrvatskih autora poput Sanje Iveković, Mladena Stilinovića i Stanka Abadžića nudile zapadnoeuropske galerije, no ipak samo u arhivskim mapama. Jedino je Renata Poljak koju je predstavljala galerija Johannes Fabe svoje radove, fotografski diptih te video sa fotografijom, imala izložene na zidovima, a galerija je jedan od radova prodala već prvi dan sajma. Ovogodišnje deklarativne ili ispisane cijene fotografija kretale su se, slično kao i lani, oko tisuću eura za mladog autora, desetak do dvadesetak za klasike, no čak dvjesto tisuća radova za raritetne vintage fotografije. Pretpostavlja se kako su neke od cijena na upit bile i mnogo veće.

Sajam je bio popraćen zanimljivim izložbama van samog Caroussela. Tako je u Maison Europeene des'arts photographique bila izložena konceptijska izložba L'Autour de Extreme na kojoj su se mogli vidjeti i nešto radikalniji i socijalno osviješteni autori poput Diane Arbus, Roberta Mapplethorpea. U Musee des'artes photographique osim izložbe Tome Savić Gecana mogla se vidjeti i izložba Andre Kertessa. Od zanimljivijih pregleda svakako su eksperimenti Hyppolite Bayarda, izložba radova Richarda Avedona i druge. ANA PERAICA

REFOTO IZLOŽBE

Konkurs "Igra svetlosti", 25 – 30. 11. Shopping centar "Ušće"
Konkurs "Beograd u fokusu", decembar 2010. vozila GSP-a Beograd
Konkurs "Praksa na delu", 16. 12. 2010 – 7. 1. 2011. Plato Ilegala, Beograd

Igra svetlosti

Finale konkursa "Igra svetlosti" bila je prilika da, po prvi put, napravimo izložbu na LCD televizorima s obzirom na to da nam je sponzor konkursa bila firma Samsung – poznata po odličnim LCD i plazma televizorima, a od skoro i u 3D tehnologiji. Na četiri ekrana projektovale se preko 130 fotografija pristiglih na konkurs. Isti ekrani poslužili su i za konferenciju za štampu na kojoj je Vladimir Tatarević predstavio prvu i drugu nagradu konkursa – fotoapararat Samsung NX100. Pored projekcije, nagrađeni radovi kao i izbor četrdeset najboljih, bili su odštampani i izloženi na panelima. Kompletna postavka dešavala se na prvom spratu Shopping centra "Ušće" i tokom šest dana trajanja izložbe, izazvala veliku pažnju posetilaca koji su pored materijalnog zadovoljstva koje im donosi kupovina, imali i mentalno i duhovno, a za to je, naravno, bila zaslužna naša izložba.

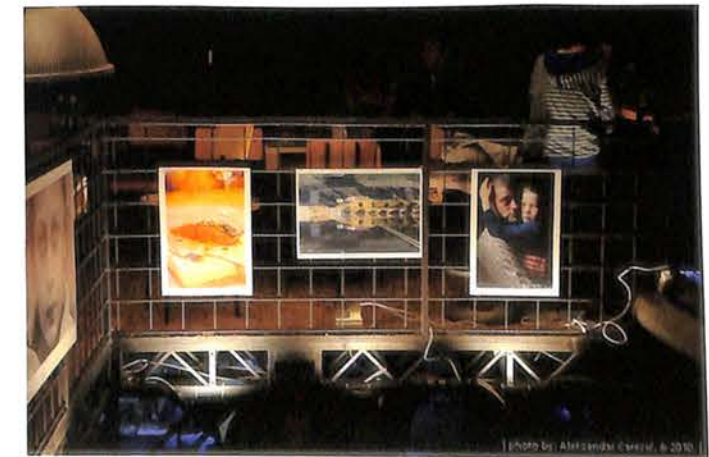

Beograd u fokusu

Konkurs na temu Beograda koji smo organizovali u saradnji s televizijom Studio B, privukao je veliki broj ljudi, kako naših čitalaca ali i onih koji su se prvi put odvažili da pošalju fotografiju na neki od konkursa. Skoro 2.000 pristiglih fotografija za samo tri meseca, dovoljno govore o sve većoj zainteresovanosti za fotografiju. Oko 120 radova odštampano je na nekih 240 plakata koji do kraja decembra ove godine ulepšavaju vaše putovanje gradskim prevozom po Beogradu. Konkurs je ostvaren i uz pomoć firme "Masel".

Praksa na delu

Najstariji konkurs po stažu, već četvrtu godinu zaredom, završio se izložbom sjajnih fotografija odštampanih na vrhunskom Epson štampaču jer su, već tradicionalno, firme "BS Procesor" i "Epson" sponzori konkursa. Konkurs koji prati temu iz jedne od najpopularnijih rubrika u časopisu "Praksa na delu", predstavljen je beogradskoj publici u knjižari, klubu, galeriji "Plato Ilegala". Na otvaranju izložbe dodeljeno je čak trinaest nagrada i pohvala u vidu štampača i jednog skenera.

DUHOVI VREMENA

Robert Gojević, 28. 11– 19. 12. 2010. Galerija Lang, Zagreb

Premda je svoju klasičnu slikarsku pred-povijest zamijenio medijem fotografije, serijal "Duhovi vremena" Roberta Gojevića, jasno govori o njegovoj neraskidivoj vezi s predhodno stečenim medijskim i duhovnim iskustvom "likovnog". Riječ je o visokoj i rafiniranoj vizualnoj kulturi i promišljenim pokušajem da se memorija i sadašnjost objedine u ljepoti optičkog trenutka. Digitalnim fotografijama on nadodaje tekstu i izmijenjene boje, kako bi u konačnici što više podsjećala na procesualne tehnike i opći izgled fotografskih slika kakvih se još uvijek sjećamo...

Ž. KOŠČEVIĆ

PREDRAG VUČKOVIĆ

28. 12. Playground kafe, 18 h, Beograd

Ako niste upoznati s impozantnim opusom fotografija ekstremnog sporta Predraga Vučkovića, pogledajte priču o avanturi na Antarktiku, jednoj od njegovih posljednjih neverovatnih foto-snimaka. Na izložbi koja će trajati samo jedan dan, tj. jedno veče. Peđa će na plazma televizorima pokazati izbor svojih najboljih podvodnih fotografija kao i akcionog sporta. Na proleće će iste fotografije biti izložene na nekoj od beogradskih lokacija.

FOTO-DOKUMENTI

10. 12. 2010 – 21. 1. 2011. Kulturni centar Požega

Izložba "Foto-dokumenti" obuhvata fotografske radove/projekte petoro umetnika mlade generacije koji predstavljaju varijetet pristupa i praksi u mediju fotografije. Ivan Petrović, Goran Micevski, Katarina Radović, Mihailo Vasiljević i Dušica Dražić rad zasnovaju na konzistentnim istraživanjima granica samog medija, njegovih žanrovskih određenja, tehničkih mogućnosti i potencijala kao prenosnika ideje. Aspekt ili pitanje dokumentarnog u fotografiji, na aktuelnoj izložbi, autori problematizuju na različite načine: kroz reinterpretaciju amaterskog fotografskog zapisa, kompleksno vizuelno istraživanje određenih socijalnih grupa ili društvenih fenomena, preispitivanje odnosa narativ–tekst–fotografska slika, intervencije. Posvećenost istraživanju, analizi, negovanje teorijskog diskursa, delovanje i u drugim umetničkim formama čine konstante opusa predstavljenih umetnika.

Pored Gradske galerije Požega, publika će imati priliku da pogleda radove i na nekoliko lokacija i javnih prostora u Požegi (Muzej željeznice – Odeljenje uzanih pruga Požega, Trg slobode, izlozi foto-radnji). U okviru izložbe predviđen je i razgovor s učesnicima koji će se kroz svoje primere osvrnuti na nove tendencije na polju fotografije i njene pozicije u savremenoj vizuelnoj umetnosti.

52. KLUPSKA IZLOŽBA FOTOGRAFIJA

Foto-kino video klub "Rada Krstić", 20. 12. 2010. Gradski muzej, Sombor

Za 52. klupsku izložbu stigla je 161 fotografija od 50 autora. Primljeno je 117 fotografija od 50 autora. Selektor izložbe Miroslav Predojević, majstor fotografije FSS, i predsednik umetničkog saveta Foto-saveza Srbije, nagradio je sledeće autore: u kategoriji kolekcija: I nagrada Boris Dejanović, II nagrada Ištvan Virag i Branislav Golub, III nagrada Saša Golub, Danilo Vasić i Jožef Ispanović, pohvale Dragan Klem i Robert Ambruš. U kategoriji pojedinačne fotografije nagrađeni su: I nagrada Branko Milešević, II nagrada Siniša Trifunović, III nagrada Milica Tepavac, pohvale Stevan Kiš, Vlasis Tsonos i Snežana Milešević. Pored nagrada, po pravilniku Foto-

DANILO VASIC

GENERACIJA #01

6 – 22. 12. 2010. "Gete" institut Beograd

Prva generacija Goethe-Gerile predstavila se u Beogradu izložbom fotografija akcija organizovanih tokom ove godine, među kojima su "Speed Dating sa nemačkim jezikom", "Krug dvojke kroz vreme i modu", "Pogled preko plota", "Najlepša srpska reč nemačkog porekla..." Izložba obuhvata i fotografije s akcija "Lutke na zaboravljenim mestima", "Karl Hector and the Malcouns" (Nemačka) / "Temporary Sessions" (Beograd) ispred Muzeja "25. maj", "Zdravlje muzičara i muzika u funkciji zdravlja", "Ključne kvalifikacije za dobar

BRANKO MILESEVIC

saveza Srbije, dodeljene su i nagrade IDIF (Akademije za digitalnu fotografiju u Pragu) Dušanu Kozoderoviću i Maji Gligorić, nagrada Galerije "Milan Konjović" Miroslavu Pešiću, a nagrada poznatog američkog fotografa Bambi Cantrell pripala je Milici Tepavac. Kao i ranijih godina, izložba će početkom 2011. biti postavljena u Apatinu, Novom Sadu i Beocinu.

BORIS DEJANOVIC

početak karijere i uloga nemačkog jezika, "Frajla utcajhnen – glasno olovkom kroz tihi grad", "Muzej jugoslovenskih brodova – Savsko šetaliste", "Da li smo (ili nismo) kao vi?..."

Na izložbi su predstavljeni i nerealizovani projekti te grupe mladih ljudi kojima je "Gete" institut omogućio da učestvuju u planiranju i realizaciji projekata. Kako bi duhom ostao mlad i da ne bi izgubio kontakt s mladim ciljnim grupama, ovaj institut odlučio je da u proces kreiranja programa u kulturi uključuje aktivne i interesantne mlade ljude iz Srbije. Na osnovu prvog konkursa, na koji se prijavilo gotovo sedamdeset zainteresovanih, odabrana su 22 člana prve generacije "Gete-gerile".

www.goethe.de/belgrad, blog "Gete-gerile" je http://blog.goethe.de/goethe-guerilla

THE NEW DOCUMENTARIAN AWARD

Rok: 17. 1. 2011.

Traži se nov pristup prikazivanju, deljenju i promovisanju dokumentarne fotografije.

Ukoliko odgovorite potvrdno na jedno od navedenih pitanja, onda je vaš projekat kvalifikovan za učešće: 1. Da li vaš projekat edukuje ljude o nečemu veoma važnom? 2. Da li se nadate nekim promenama nakon prikazivanja vašeg projekta? 3. Da li će vaš projekat sačuvati neko vreme i mesto? Potrebno je poslati 15 do 25 fotografija u digitalnom formatu, dužine 18 cm na dužoj strani, 300 dpi rezolucije na CD-u, zajedno s popunjenom prijavom koja se može naći na: <http://juliadean.com/contests/>.

Participacija: 45 američkih dolara.

Radove slati na adresu: The Julia Dean Photo Workshops

Attn: The New Documentary Award 2009

801 Ocean Front Walk, Studio 8, Venice, CA 90291

Glavna nagrada iznosi 1.000 američkih dolara.

ŽENA KAO FOTOGRAF: VIDENJE ŽIVOTA KAO ŽENA

Rok: 24. 1. 2011.

Žene su bile uključene u stvaranje fotografije još od osnivanja fotografskog medija 1839. Prepreke za njihovo učešće bile su veće nego u drugim umetnostima, i priznanje je često dolazilo brže. Ali, žene i njihovi radovi nisu bili vidljivi kao što je to trebalo s obzirom na njihov broj i ostvareni uticaj. Samo u izložbama skorašnjeg vremena i kritičkim tekstovima ženski rad u fotografiji uzet je u obzir.

Dajan Arbus (Diane Arbus), Roni Horn (Roni Horn), Sindi Šerman (Cindy Sherman), Kiki Smit (Kiki Smith) i još hiljade žena koriste svoje fotoaparate kao instrumente otkrivanja – najčešće sebe. U tom procesu one izazivaju pretpostavke šta znači "biti i biti viđen".

Poziv je upućen svim ženama sveta.

Tema je slobodna i ograničenje je samo mašta i može pokrивati širok spektar izazovnih, ličnih, emotivnih i političkih pitanja s kojima se suočava savremena žena. Njihov radni vek, dom, porodica, prijatelji, veze, životni partneri, homoseksualizam, politika, jednaka prava, stereotipi, uloge i želje...

Participacija: 35 američkih dolara za prvih 5 fotografija, 10 dolara svaka sledeća.

Format: digitalni, jpeg, 1.280 piksela na dužoj strani, 72 dpi, kompresija 8.

Fotografije se predaju on-lajn na: <http://www.mplsphotocenter.com/exhibits/exhibit-competitions.php>.

Za tri prvonagrađene fotografije slede novčane nagrade.

PDN PHOTO ANNUAL 2011

Rok: 25. 1. 2011.

Kategorije: "Advertajzing"; "Editorijal"; "Foto-knjige"; "Fotožurnalizam/Sport/ Dokumentarna"; "Dizajn/ Foto-proizvodni"; "Stok fotografija"; "Veb-sajtovi"; "Studentski rad"; "Video".

Format: digitalni, jpeg, 1.000 piksela minimum na dužoj strani. Nakon registracije na sajtu <http://www.pdnphotoannual.com/>, fotografije se predaju on-lajn.

Participacija: 45 američkih dolara; serijal 55 dolara; studenti 25 dolara.

Info: <http://www.pdnphotoannual.com/bin/Contact>.

PHOTOGRAPHY MASTERS CUP

Rok: 28. 1. 2011.

Masters kup slavi petu godinu kao vodeća međunarodna

nagrada u čast kolor-fotografije, sa širijem najpriznatijih eksperata od National Geographic Kanala do Christies iz Njujorka.

Dozvoljena je samo kolor-fotografija.

Postoje dve kategorije u kojima se učesnici takmiče: profesionalna i neprofesionalna. Profesionalni fotografi su oni kojima najveći deo prihoda u životu dolazi od fotografije.

Kategorije – Profesionalna: "Apstrakt"; "Advertajzing";

"Vazdušna"; "Amerikana"; "Arhitektura"; "Moda";

"Fina umetnost"; "Hrana"; "Priroda"; "Akt"; "Ljudi";

"Fotožurnalizam"; "Portret"; "Siluete"; "Sport"; "Mrtva priroda"; "Divljač"; "Deca sveta".

Neprofesionalne: "Apstrakt"; "Vazdušna"; "Amerikana";

"Arhitektura"; "Moda"; "Fina umetnost"; "Priroda"; "Akt";

"Ljudi"; "Fotožurnalizam"; "Portret"; "Siluete"; "Mrtva priroda"; "Divljač"; "Deca sveta".

Format: digitalni, jpeg format, 1.024 piksela na dužoj strani, 72 dpi. Print veličine 30 x 40 cm, bez podloge i rama.

Participacija: u profesionalnoj kategoriji: pojedinačno 30 evra; paket od 10 fotografija – 150 evra, pet fotografija 85 evra, svaka sledeća 18 evra. Za neprofesionalne fotografe: pojedinačno 25 evra, za 10 fotografija – 140, za pet fotografija – 80 evra, svaka sledeća 18 evra.

Nakon registracije na <http://www.thecolorawards.com/howto/>, slediti uputstva za predaju fotografija.

Info: info@thecolorawards.com

INTERNATIONAL COMPETITION ON WILDLIFE PHOTOGRAPHY 2011

Rok: 31. 1. 2011.

Tema: "Ptice u njihovom prirodnom okruženju".

Biće prihvaćene samo fotografije ptica živih i slobodnih u prirodnom okruženju.

Svaki autor može predati do tri fotografije s pratećim tekstom.

Svaka fotografija mora se predati u dva oblika: originalni fajl (RAW) i kopija kojom fotograf želi da učestvuje na takmičenju.

Dozvoljene su minimalne obrade (kolor-balans, kontrast i sl).

Popunjenu prijavicu sa CD-om poslati na adresu: Jhr, J.M.AA.H. van Vredenburg, Chalet Armida, CH – 1659

Rougemont, Switzerland.

Fotografije koje budu izabrane za izložbu treba da pošalju autori i to kao print veličine 30 x 45 cm i zalepljene na podlogu.

Fotografije će biti prikazane na izložbi tokom maja 2011. u Sankt Peterburgu, u Rusiji.

LET'S FACE IT 7 – PORTRET

Rok: 31. 1. 2011.

Tema: "Portret", mogu biti i ljudi i životinje.

Format: digitalni, jpeg, 475 piksela na dužoj strani, 72 ppi, 85 KB maksimum.

Finalistima će biti tražene fotografije u printu veličine 40 x 50 cm ili digitalni fajl velike rezolucije za potrebe izložbe.

Izložba će biti održana u Londonu, u aprilu 2011.

Participacija: 12 funti.

Fotografije se predaju on-lajn, nakon registracije: <http://www.london-photographic-association.com/site/registration.php?fid=0,30&rf=2>.

2010 CB RICHARD ELLIS URBAN PHOTOGRAPHER OF THE YEAR

Rok: 31. 1. 2011.

Tema: "Grad u poslu".

Fotografije bilo kog grada u Evropi, Srednjem istoku ili Africi.

Svaki učesnik može da podnese po jednu fotografiju za svaki

sat u okviru dana od 24 časa (ukupno 24 fotografije; npr. London 04.00 h, Lisabon 14.00 h, Beograd 17.00 h).

Format: digitalni, jpeg, 2.000 x 3.000 piksela, 300 dpi.

Učešće je besplatno.

Nakon registracije na <http://www.cbrephotographer.com/9/enter-competition>, fotografije se predaju on-lajn.

Prva nagrada je foto-safari u Turskoj, uključujući i avio-kartu i smeštaj, druga nagrada fotoaparat i treća nagrada "Lastolite" studio rasveta.

SAVREMENI MITOVI – "PHODAR" BIENNIAL 2011, BUGARSKA

Rok: 15. 2. 2011.

Čovečanstvo je uvek težilo idealnom, apsolutnom. "Prava" posledica toga jeste idealizacija i mitologizacija ljudi, događaja, procesa, doktrine. Od fotografije, koja je u suštini dokumentarna, očekuje se da raskrinka mitove, umesto da ih pravi, ali... ona je samo sredstvo. Možda postoji mnogo različitih tačaka gledišta na ovu temu...

Kategorije: 1) serija fotografija (5 do 12); 2) pojedinačna fotografija; 3) foto-škola – za fotografe koji još studiraju ili su na početku karijere.

Svaki fotograf može učestvovati u sve tri kategorije, pod uslovom da pošalje jednu seriju, do pet fotografija, u kategoriji pojedinačne fotografije i u kategoriji foto-škola jedan portfolio i do pet pojedinačnih fotografija.

Primaju se kolor i crno-bele fotografije u TIFF ili JPEG formatu, minimalne kompresije, s kraćom stranom minimum 2.365 piksela. Sve fotografije trebalo bi da budu na CD-u ili DVD-u, s pratećim tekstom koji sadrži: naziv fotografije, godinu snimanja i CV fotografa.

Paket poslati na adresu: P.O. Box 55, 1510 Sofia, Bulgaria.

Nagrade su novčane i to u vrednosti od 200 do 750 evra.

4. ANNUAL ACCENTI PHOTO COMPETITION

Rok: 18. 2. 2011.

Tema: "Italijanski momenat" bilo gde u svetu.

Format: digitalni, jpeg ili tiff, 300 dpi, minimum 12 cm na kraćoj i 25 cm na dužoj strani, ne preko 5 MB veličine.

Participacija: 10 dolara.

Fotografije se predaju on-lajn na: http://www.accenti.ca/Accenti_Photo_Competition.asp ili se šalju poštom na adresu: Accenti Magazine Competition, PO Box 91510, RPO Robert, Montrea (QC), Canada H1R3X2.

Info: accenti@accenti.ca.

26. MEĐUNARODNI FOTOGRAFSKI KONKURS, SAN MARINO

Patronat: FIAP.

U organizaciji Ministarstva turizma i sporta, Ministarstva finansija, Ministarstva školstva i kulture Italije.

Rok: 18. 2. 2011.

Tema: "Turizam u svetu, ljudi, mesta i događaji".

Sekcije: a) kolor-print; b) crno-beli print; c) kolor-digitalna; d) crno-bela digitalna.

Format: print – veličine 30 x 40 cm; digitalni fajl na CD-u ili DVD-u, 71 dpi, 1.024 piksela na dužoj strani, jpeg formata, kompresije 10.

Participacija: 15 evra za jednu sekciju, za svaku sledeću dodati po 5 evra.

Adresa: 26. Concorso Fotografico internazionale, Ufficio di stato per il turismo, Palazzo del turismo, 47890, Repubblica di San Marino.

Web: www.visitsanmarino.com.

Info: promozione.turismo@pa.sm.

BEOGRAD

SAVSKI VENAC ZA SEĆANJE

10 – 15. 1. 2011. Galerija "O3ONE"
Fotografija je dokument. Dokumentuje vreme, trenutak, materijal, karakter, atmosferu, geografsku širinu, boju svetla i emocije. Ona je validan dokument na sudu, važan istorijski zapis. Ova izložba deo je ideje da se pokrenu mladi s opštine Savski venac da istažuju svoju okolinu, sredinu u kojoj žive, da otkrivaju probleme i ponude njihova rešenja, da se unaprede pozitivne strane društva. Problemi su rešivi, dobre stvari mogu da se unaprede, ali ih je potrebno prepoznati, analizirati i rešiti. Dvadesetak polaznika s opštine Savski venac, uzrasta 15 do 20 godina, pohađali su kurs fotografije od osam časova, koji su vodili stručnjaci iz te oblasti. Polaznici su dokumentovali fotografijom prizore na opštini Savski venac i tako nam omogućili da životni prostor posmatramo kroz njihov amaterski objektiv.

NORMALNA KOMUNIKACIJA

17 – 22. 1. 2011. Galerija "O3ONE"
Sto osamdeset godina prošlo je od izuma fotografije: nekada kao sredstvo autoprezentacije, nekada kao obična kopija, fotografija je danas pre svega – informacija. U vreme renesanse za razboritog čoveka govorilo se – ima nos. Danas se za dobro obaveštenog čoveka kaže da – ima oko.

Iako, dakle, fotografija nije puko prikazivanje stvarnosti, njen doprinos često je omalovažavan. Između ostalog, i zbog toga što fotografi i fotoreporter retko imaju mogućnost da svoje radove objave onako kako odgovara njihovim namerama. Zato je STATUS pre devet godina prvi put otvorio svoje stranice boljim među najboljima i u posebnom separatu objavio nagrađene radove. I ove godine stranice magazina stoje na raspolaganju onima kojima je stalo do lepo plasirane fotografije. STATUS je, uz pomoć žirija koji čine urednici fotografije u beogradskim medijima, izabrao najbolje fotografije i one će biti nagrađene i predstavljene beogradskoj publici.

SMEDEREVO

MOJ ŽIVOT JE TV

ZORAN ĐORĐEVIĆ, 11. 1. 2011.
Galerija Savremene umetnosti, Smederevo
Analogna tehnika, film na kome ima samo 36 snimaka i hemikalije možda danas deluju kao daleka prošlost, međutim, taj "korak nazad" u prvi plan ne ističe tehnologiju, već autora i njegovu sposobnost da samo jednim snimkom prikaže odlučujući trenutak. Izložba "Moj život je TV" treba da podseti da iz fotografije stoji autor, a ne tehnologija, duboko promišljanje i osmišljavanje kadra zasnovanog na tradiciji Magnum grupe, a ne izbor jedne slike iz snimljene serije, "malog igranog filma" obrisanog i doctanog Photoshopom. Prikazano je 30 fotografija formata 50x60 cm, od kojih je većina nastala od 2008. do 2010. Tehnika: crno-bela fotografija. Zavr: Life

CRNA GORA

KREATIV – DANI FOTOGRAFIJE BOKE KOTORSKE

14 – 21. 1. 2011. Galerija "Josip – Bepo Benković", Herceg Novi

Foto-klub "PROfoto" u Herceg Novom tokom januara organizovao je veći broj fotografskih dešavanja u okviru Dana fotografije Boke. Centralni događaj je pozivna izložba na temu "LIFE IN B/W", na kojoj će se predstaviti preko 30 autora iz Crne Gore, Srbije, Rusije, Hrvatske i BiH. Osim izložbe, u sedmici fotografije predviđene su i druge fotografske aktivnosti, među kojima su i foto-safari kroz Boku, kao i radionica modne fotografije. Aktivnosti su otvorene za sve fotografe i ljubitelje fotografije, pa očekujemo da će lokalni fotografi i zaljubljenici u fotografiju, ali i veliki broj gostiju, uzeti učešće u ovim dešavanjima. Više informacija: www.profoto.me.

TREĆA FOTO-RADIONICA PHOTO CG 29 – 31. 11. Skadarsko jezero

Cilj ovih radionica jeste da se kroz predavanja profesionalnih fotografa i priznatih likovnih umjetnika, zatim rada na terenu i konstruktivne diskusije učesnici edukuju, usavrše svoja fotografska znanja i vještine i, naravno, druže podstičući bavljenje fotografijom i promovišući je u javnosti. Ove godine predavači na radionici bili su majstor fotografije Imre Szabó, koji je kroz lična iskustva učesnike upoznao s izazovima novinske fotografije; majstor fotografije Aleksandar Kelić, koji je dao prikaz različitih upotreba fotografije u vizuelnoj komunikaciji; Veljko Vujanović, koji je govorio o podvodnoj fotografiji i njenim specifičnostima, dok je akademski vajar Milivoje Babović prezentovao fotografiju sa stanovišta

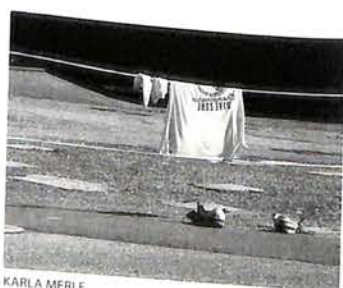
vajarstva, fokusirajući se na njenoj likovnosti. Učesnici su tokom trajanja radionice imali priliku da obidu selo Godinje i fotografišu njegovu specifičnu tradicionalnu arhitekturu i ambijent, kao i da od predavaca čuju konstruktivne kritike i savjete o svojim fotografijama, što je svima bilo korisno i inspirativno. Ovo je jedna od glavnih godišnjih aktivnosti kluba PhotoCG, koji takođe organizuje klupske izložbe, foto-izlete, predavanja i druženja. D. KALEZIĆ

GODIŠNJA IZLOŽBA FK RIJEKA "INWENTURA" 14 – 30. 12. Filodrammatica, Rijeka

Ovogodišnja izložba Foto-kluba Rijeka okupila je 41 autora s ukupno 86 selektiranih fotografija (ponuđenih 250). Ako usmjerimo pozornost na kreativne izražajnosti izložbe u cjelini, može se prepoznati ozbiljnost nastupa i dojmljiva razina promišljanja fotografije kao vizualnog medija. Traže se, uglavnom, zanimljive pojedinosti izvučene iz konteksta i osamostaljene u novom kontekstu fotografske priče. Istražuje se na tragu ozbiljnih pristupa, od crno-bijelih odnosa i razlučivanja svjetla i sjene do intenzivnog kolorita, od priče do strukture, od estetske igre do promišljenog zagledanja u stvarnost. Biraju se perspektive, rakursi, kompozicije, osvjetljenja, odlučni trenuci koncentracije ruke i oka, aranžiraju se situacije, nalaze po-

sebni odnosi i ritmovi. Ohrabruje i nastup mladih od osamnaest godina. Uz one priznate i poznate, naučit će o zanatu, o postupcima u umjetničkoj fotografiji, o razlici između fotografije koja samo opisuje i fotografije koja tumači izabrani motiv, o načinu gledanja i predstavljanja. Sagledana u cjelini, godišnja izložba članova riječkog Fotokluba vrijedna je pažnje. Pokazuje rezultate sustavnog rada i djelovanja. Bez obzira na razlike u dosegima i trenutnim traganjima, uvjerava nas u vitalnost, raznolikost i svježinu suvremene riječke fotografske produkcije. Premda neka promišljanja i stavovi dijelom ponavljaju već viđeno, svaka od ovih fotografija na svoj način proširuje naše vizualno iskustvo. B. ARH

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

Victoria Walsh, Peter Smithson

NAJDŽEL HENDERSON: PARALELA ŽIVOTA I UMETNOSTI

(Nigel Henderson: Parallel of Life and Art)

/izdavač: THAMES & HUDSON, LONDON, 2002;
/jezik: ENGLESKI; /format: 22,5 X 28 CM; 168 STRANA; 139 CRNO-BELIH I 20 KOLOR FOTOGRAFIJA; /povez: MEK; /cena: 2.160 DINARA; /mesto prodaje: KNJIŽARA "PLATO XL".

Štićenik čuvene Pegi Guggenham (Peggy Guggenheim) Najdžel Henderson (1917–1985) u umetnički svet je zakoračio krajem tridesetih, da bi pedesetih i šezdesetih godina XX veka postao jedna od ključnih figura britanske umetničke scene. Bio je jedan od osnivača "Nezavisne grupe" ("The Independent Group") u kojoj su se nalazili umetnici poput slikara Ričarda Hamiltona (Richard Hamilton). Knjiga predstavlja prvu njegovu monografiju i objavljena je povodom izložbe retrospektivnog karaktera. Kroz sedam poglavlja donosi veoma dobar analitički pogled na umetnikov život i radove kao što je serija dokumentarnih fotografija života i arhitekture predgrađa (East End) nastala od 1949. do 1953. godine i fotokolaži koje je Henderson radio od kraja četrdesetih do početka osamdesetih godina.

Jamie Freeman
500 JEDNOSTAVNIH VEBSAJT SUGESTIJA, SAVETA I TEHNIKA

(500 Simple Website Hints, Tips and Techniques)

/izdavač: ROTOVISION, 2008; /jezik: ENGLESKI; /format: 20,5 X 22,8 CM; 128 STRANA; PREKO 200 KOLOR ILUSTRACIJA; /povez: MEK; /cena: 2.484 DINARA; /mesto prodaje: KNJIŽARA "PLATO XL".

Knjiga pripada dobro poznatoj i popularnoj seriji "500". Jedna je od najjednostavnijih i preglednijih knjiga ovog tipa koja se pojavila kod nas. Autor, britanski veb dizajner Džeimi Friman, kroz šest glavnih poglavlja zainteresovanima nudi informacije i osnove, kako o dizajniranju veb sajtova (planiranju, izgledu, tipovima, veličini, rasporedu fotografija, videa, teksta), tako i o zaštiti slika, biranju i kupovini domena, blogovima i drugim interesantnim stvarima.

Terence Pepper

SNIMATI STALJINA – NAJBOLJE GODINE FOTOGRAFA DŽEJMSA EBIJA

(Shooting Stalin – The wonderful years of photographer James Abbe)

/izdavač: STEIDL, 2005; /jezik: ENGLESKI I NEMAČKI; /format: 24 X 27,8 CM; 360 STRANA; 332 CRNO-BELE FOTOGRAFIJE; /povez: TVRD; /cena: 3.931 DINARA; /mesto prodaje: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

Fotografsku karijeru Džejsms Abi započeo je dvadesetih godina XX veka fotografišući zvezde nemog filma poput Rudolfa Valentina (Rudolph Valentino), Čarlija Čaplina (Charlie Chaplin), Gloriju Svanson (Gloria Swanson). Fotografije je objavljivao u Vogue i Vanity Fair. Međutim, ubrzo odlazi u Evropu, putuje po Francuskoj, Engleskoj, Italiji i Nemačkoj gde se okreće fotografijama ozbiljnije tematike koje su mu i donele priznanje i popularnost. Među njima su serija fotografija snimljenih u Nemačkoj u vreme stupanja na snagu Hitlerove partije, zatim fotografije Musolinija, Španskog građanskog rata i jedan od najvažnijih ciklusa po kojem ova monografija nosi ime, posvećen Staljinu. Fotografije ruskog lidera nastale su 1932. godine i Abi je bio jedini američki fotograf koji je dobio dozvolu da ga fotografise. Dve godine kasnije objavio je knjigu posvećenu fotografijama iz Rusije. Kvalitetne štampe, jedna od najobimnijih monografija ovog autora u nekoliko poglavlja obuhvata najvažnije cikluse od početka njegove karijere. Pored uvodnog eseja svako poglavlje praćeno je tekstom o ciklusima.

ROJTERS – NAŠ SVET SADA 3

(Reuters – Our World Now 3)

/izdavač: THAMES AND HUDSON, LONDON, 2010; /jezik: ENGLESKI; /format: 18 X 18 CM; 352 STRANE; 348 KOLOR-FOTOGRAFIJA; /povez: MEK; /cena: 1.404 DINARA; /mesto prodaje: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

Pre nekoliko meseci predstavili smo prvi u nizu foto-godišnjaka posvećenih Rojtersovim fotografijama. Tada smo pomenuli da je Rojters već početkom 2010. godine objavio treću knjigu iz ove edicije. Nakon Beogradskog sajma knjiga, ova publikacija može se pronaći i kod nas. Urađena je po istom principu kao i prethodna, a donosi najbolje fotografije Rojtersovih fotografa događaja, određenih situacija i ljudi koji su obeležili 2009. godinu.

William A. Ewing, Nathalie Herschdorfer
REGENERACIJA 2: SUTRAŠNJI FOTOGRAFI DANAS

(reGeneration 2: Tomorrow's Photographers Today)

/izdavač: THAMES AND HUDSON, LONDON 2010; /jezik: ENGLESKI; /format: 23 X 27 CM; 224 STRANE; 194 KOLOR I 14 CRNO-BELIH FOTOGRAFIJA; /povez: MEK; /cena: 2.800 DINARA; /mesto prodaje: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

Zamisao Vilijama Ivinga, renomiranog kustosa i nekadašnjeg direktora prestižnog Muzeja fotografije u Lozani (Musée de l'Elysee) pokazala se kao odličan potez. Pre pet godina Iving je objavio knjigu istoimenog naziva koju smo predstavili u jednom od prethodnih brojeva, a u kojoj se nalaze portfolija preko pedeset mladih autora, još neafirmisanih ali na dobrom putu da to postanu. U drugom delu knjige, koja je i katalog izložbe istoimenog naziva održane od juna do septembra 2010. u Lozani, predstavljeno je osamdesetoro autora: od studenata ili onih koji su tek diplomirali, do onih koji su već stekli određena priznanja, a koji po proceni kustosa mogu da postanu neka od vodećih imena međunarodne umetničke scene XXI veka. Među autorima nalazi se i nekadašnji student fotografije Akademije "BK" Benjamin Beker.

VOLFGANG TILMANS: PRIRUČNIK
(Wolfgang Tillmans: Manual)

/izdavač: WALTHER KÖNIG, KOLN 2007; /jezik: ENGLESKI I NEMAČKI; /format: 21,8 X 30,4; 432 STRANE, VIŠE OD 400 KOLOR-FOTOGRAFIJA PREKO CELE STRANE; /povez: TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM; /cena: 5.335 DINARA; /mesto prodaje: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

O jednom od najznačajnijih nemačkih, ujedno i svetskih umetnika današnjice, Volfangu Tilmansu, do sada je objavljeno nekoliko monografija posvećenih ili određenom ciklusu ili njegovim najznačajnijim radovima. Ova, najnovija, odudara od standarda. Pre se može smatrati umetničkim projektom nego klasičnom monografijom. Velikog formata, kvalitetne štampe s minimumom teksta, knjiga obuhvata radove nastale u proteklih nekoliko godina. Malo su poznati široj javnosti i kao i u prethodnim, Tilmans se i u ovim radovima bavio određenim društvenim, kulturnim i političkim temama. U pitanju su ne samo fotografije već i slike i tekstovi koje je kombinovao s novinskim člancima.

Šta kupiti i kako koristiti

RAZVOJ DIGITALNE FOTOGRAFIJE JE BURAN, SVAKE GODINE SE POJAVLJUJU BROJNI MODELI, NUDE SE RAZNE MOGUĆNOSTI, PA ONAJ KO ŽELI DA KUPI FOTOAPARAT ČESTO JE U NEDOUMICI ŠTA DA KUPI, ŠTA OD PONUĐENIH MOGUĆNOSTI JE BITNO ZA KORISNIKA I KAKO TO SVE DA KORISTI

Svetislav V. Dragović

Tipovi digitalnih fotoaparata i njihove glavne karakteristike

KOMPAKTNI DIGITALNI FOTOAPARATI

Prvi digitalni fotoaparati bili su oni koje sada zovemo kompaktnim. To su fotoaparati koji na zadnoj strani imaju ekran za kadriranje i naknadno gledanje fotografije; imaju male senzore čija se veličina izražava razlomkom, kao na primer 1/1,7 što ne znači da je to veličina 1/1,7 inča (odnosno 14,9 mm dijagonale). To je prečnik katodne cevi – zaostatak iz TV tehnike iz prošlosti i zašto je to tako, sam Bog zna. Ti prvi fotoaparati imali su skroman broj piksela i veoma mali senzor. Pošto se od njih u početku ništa naročito nije ni očekivalo, niko nije brinuo o tome koliko ima šuma ili kakav je dinamički opseg tih fotografija. Kada je digitalna fotografija počela svoj proboj na tržištu, filmovi su bili još uvek glavni materijal za snimanje, a mali digitalci bili su igračke za tehnički darovite osobe. Nešto kasnije, pojavili su se fotoaparati koje zovemo "Prozumer" (PROfessional conSUMER), kojima se mogla snimiti pristojna fotografija za povećanje na papiru formata bar 18x24 cm. Svi su još uvek samo sanjali o digitalnim refleksnim fotoaparatima jer su prvi modeli bili preskupi i sa sadašnjeg gledišta vrlo skromnih performansi.

PROFESIONALNA KLASA

Osim ovih fotoaparata za univerzalnu upotrebu, postoje profesionalni fotoaparati većeg formata senzora, čija cena izlazi iz okvira koji je spreman da plati najveći broj fotografa. Tu skoro pojavio se Pentax sa 40 Mpix senzorom većeg formata po ceni od 10.000 evra koja se smatra pristupačnom. Mnogi će se zgroziti da jedan fotoaparat toliko košta, ali ima ih koji koštaju i po 20 i 30 hiljada evra, ali ako jedan taksi vozač može da plati svoje osnovno sredstvo za rad – automobil, više desetina hiljada evra, onda su cene tih fotoaparata za profesionalce sasvim prihvatljive. Pošto većina naših čitalaca nisu profesionalci, na ove fotoaparate nećemo da trošimo puno reči.

D-SLR SA APS FORMATOM SENZORA

Na kraju su se pojavili i digitalni refleksni fotoaparati (D-SLR) prihvatljive cene, prvo sa skromnijim brojem megapiksela da bi ubrzo marketinški stručnjaci tražili sve veći broj, tako da je nastala prava utakmica megapiksela. Malo logičkog razmišljanja nateralo je i korisnike i industriju da shvate da je 6 Mpix dovoljno za kvalitetnu fotografiju odštampanu na papiru formata 20x30 cm, tako da se trka lagano zaustavlja. Najbolji Prozumer fotoaparati imaju tu negde 10 Mpix, dok se na tržištu još uvek nalazi gomila fotoaparata koji imaju po 12 ili 14 Mpix, iako im je senzor toliko mali da se taj broj može dobiti jedino po cenu velikog šuma pri visokim osetljivostima (većina tih fotoaparata pri velikim osetljivostima automatski spušta veličinu slike sa 12 ili 14 Mpix na 6.). Međutim, za brojne fotografe večna tema za razgovor je i dalje: "Koliko ima megapiksela tvoj fotoaparat?" Nadam se da među čitaocima našeg časopisa nema više takvih. Prvi D-SLR fotoaparati imali su senzore „pristojne veličine“ – APS-C formata što je približno veličini od 16x24 mm. Uveden je i termin multiplikatora žižne daljine. Drugim rečima, objektiv od 50 mm koji je "normalan" na punom formatu 24x36 mm, na APS-C formatu daje izrez kao teleobjektiv od 75 mm.

KUPOVATI DIGITALNI FOTOAPARAT PREMA ŠTO VEĆEM BROJU MEGAPIKSELA JESTE PRVI I NAJVAŽNIJI ZNAK – NEZNAJKA!

D-SLR PUNOG FORMATA

U sledećoj fazi imamo D-SLR fotoaparate punog formata senzora, tj. 24x36 mm, kod kojih nema faktora umnožavanja žižne daljine i koji koriste objektiv istog tipa kao raniji SLR fotoaparati za film. Znači 50 mm je "normalan", dok je objektiv duže žižne daljine od 50 mm teleobjektiv, a manja žižna daljina označava širokougaoni objektiv. Tih fotoaparata trenutno ima, mislim, 7 modela, nije isključeno da se pojavi još neki u vremenu od pisanja do pojave ovog članka.

FORMAT 4/3

Tu negde pre par godina, lagano su se u naš fotografski život uvukli 4/3 formati senzora u vidu fotoaparata koji su po veličini manji od D-SLR, ali daju prilično dobre fotografije. Svi ti fotoaparati nisu jednooki refleksni (nemaju ugrađeno tražilo pa samim tim ni ogledalo), već se njima fotografija kadrira na ekranu fotoaparata.

Na kraju, mislim ove 2010. godine pojavili su se i D-SLR fotoaparati s fiksним poluprozirnim ogledalom. Takav model je postojao i u vreme filma, zvao se Canon Pellix, ali nije bio uspešan, jer za potrebe kadriranja mora da se odvoji jedna količina svetla s poluprozirnog ogledala, pa je na film stizalo svega 80-90 % svetla koje je ulazilo kroz objektiv. Pošto u vreme filma nikada nije bilo dovoljno osetljivosti, to se mnogima nije sviđalo. Sada imamo osetljivosti na pretek i takav sistem ponovo se pojavljuje s boljim izgledima na uspeh.

Da pogledamo malo senzore

Ako pogledamo niže prikazanu tabelu veličina senzora, možemo tačno da razgraničimo gde se nalaze oni fotoaparati koji sliku za tražilo uzimaju sa senzora, a gde oni koji uzimaju s ogledala: Veličine senzora označene tamnom zlatnom bojom su na malim digitalcima, zatim na Prozumer modelima i na skorašnjem 4/3 formatu. Postoji i poneki Prozumer sa APS-C formatom senzora, ali ih je jako malo, mada je trend takav da se njihov broj povećava. (U jednom ranijem članku objasnili smo da je merodavno koliko megapiksela se dobije sa 1 cm² površine.)

Da je APS-C dobar za formate do 30x40 cm, dok za veće formate i profesionalnu upotrebu odgovaraju fotoaparati sa senzorom 24x36 mm i većim. Cena senzora, a samim tim i fotoaparata jako zavisi od njegove veličine.

Da sva ostala razmatranja ostavimo po strani, vidljivo je da veličina senzora, bez obzira koliko ima megapiksela, predstavlja prvi i najvažniji znak kvaliteta. To je zato, što veliki senzor ima veću pojedinačnu čeliju i ta čelija stvara dovoljno energije i onda kada primi malo svetlosti, a da se ne stvara primetan elektronski šum. Postoje fotoaparati koji sa senzorom punog formata daju samo 12 Mpix, ali pri visokim osetljivostima daju fotografije skoro bez vidljivog šuma što je ranije bilo nemoguće zamisliti.

APS-C kao i puni format rezervisani su za D-SLR, od kojih samo profesionalni modeli koriste format 24x36 mm, dok veći broj modela koristi APS-C. Obzirom na kvalitet koji se može dobiti, mislim

► DIMENZIJE SENZORA U mm

OZNAKA	STRANE	REF Ø	DIJAGONALA	ŠIRINA	VISINA
1/3.6"	4:3	7.056	5.000	4.000	3.000
1/3.2"	4:3	7.938	5.680	4.536	3.416
1/3"	4:3	8.467	6.000	4.800	3.600
1/2.7"	4:3	9.407	6.721	5.371	4.035
1/2.5"	4:3	10.160	7.182	5.760	4.290
1/2.3"	4:3	11.044	7.70	6.16	4.62
1/2"	4:3	12.700	8.000	6.400	4.800
1/1.8"	4:3	14.111	8.933	7.176	5.319
1/1.7"	4:3	14.941	9.500	7.600	5.700
1/1.63	4:3	15.494	10.000	8.000	6.000
2/3"	4:3	16.933	11.000	8.800	6.600
1"	4:3	25.400	16.000	12.800	9.600
4/3"	4:3	33.867	22.500	18.000	13.500
APS-C	3:2	45.720	28.400	23.700	15.700
24x36	3:2	n/a	43.300	36.000	24.000

Glavne osobine i mane raznih tipova fotoaparata

Uvek treba izabrati fotoaparat prema svom nivou znanja. Ako ste do sada koristili jedan tip fotoaparata i došli do kraja njegovih osobina kojima sasvim sigurno vladate, onda razmišljajte o sledećoj kategoriji. Nikako ne treba kupovati velik i moćan fotoaparat "da bi se na njemu učilo" jer to je siguran način da se pare bace. Početniku u digitalnoj fotografiji toplo preporučujem da pođu od početka, znači od malih digitalaca. Mnogi će se svakako zadovoljiti prozumerima, čak i ako imaju dobro poznavanje računara i fotoaparata. D-SLR zahteva već sasvim dobro vladanje i fotografijom i računarskom tehnikom. Zato, oprez.

MALI DIGITALCI

Prednosti

Njihova glavna prednost je mala veličina zbog koje uvek mogu biti pri ruci. S malim i lakim stativom dobro ste opremljeni i za snimanje pri slabijem svetlu. Ako ste dobro proučili njegove osobine, o čemu smo detaljno pisali pre par brojeva, možete biti zadovoljni njime u brojnim situacijama. Idealni su kao "digitalna beležnica" nešto što uvek imate pri sebi. Ako se i dogodi da snimate neku jedinstvenu fotografiju, to što nije na najvišem tehničkom nivou neće nikom smetati.

Mane

Njihova glavna mana je mali senzor, znači ne vredi snimati pri slabom svetlu bez blica (koji je uvek, na sreću, ugrađen!). Ne računajte na to da ćete moći da pravite velike fotografije, bez obzira koliko taj fotoaparat ima megapiksela. Ti brojni megapikseli stvoreni su samo da hvataju nevine žrtve. Druga mana je sporost. Može da se desi da fotoaparat ne reaguje kada pritisnete okidač, tj. da morate da čekate. Oni su najefikasniji prilikom snimanja na otvorenom ako ima dosta svetla i vrlo često daju odlične rezultate ako se snima s postavkom na automatski "A".

PROZUMERI

Prednosti

Ovi fotoaparati su već ozbiljan alat iako nemaju previše megapiksela. Za svoj senzor umerene veličine (najčešće 1/1,7 inča) imaju oko 10 Mpix što daje vrlo pristojne fotografije. Lako se nose ali nisu za džep na košulji, kao oni prvi. Ko ovlada punim mogućnostima ovih fotoaparata, vrlo često će svoj D-SLR zaboravljati kod kuće. Imaju još jednu veliku prednost: senzor ne može da se uprlja i ne treba ga čistiti.

Mane

Njihova mana na prvom mestu jeste sporost jer se fotografija kadrira direktno sa senzora. Neki modeli imaju "bufer" i mogućnost rafalnog snimanja ograničenog broja fotografija. Ovi fotoaparati imaju zum objektiv koji se ne menja, uglavnom dobrih karakteristika, ali nije ravan objektivu za D-SLR. Mogućnosti su im obično mnogo veće nego što većina njihovih korisnika zna.

PROZUMERI S IZMENJIVOM OPTIKOM I 4/3

Prednosti

Ovi prozumeri, ako slučajno imaju senzor APS-C, kvalitetom dobijene fotografije mogu da se mere sa D-SLR fotoaparatom s istom veličinom senzora. 4/3 senzor je nešto manji, znači snimanje s velikim ISO brojevima nije njihova najjača strana ali ako se fotografiše uz dovoljno svetla i pri uobičajenim osetljivostima, razlika će biti mnogo manje primetna. Ovaj tip fotoaparata može lako da osvoji srca onih koji vole da putuju s fotoaparatom, jer tu težina opreme igra značajnu ulogu.

Mane

Glavna mana im je sporost. Isto kao i kod gornje grupe, senzor služi i kao tražilo i to usporava proces. Ako vaše potrebe ne iziskuju brzu reakciju, možete biti zadovoljni ovim tipom fotoaparata, jer im je težina nekoliko puta manja od D-SLR istih mogućnosti. Moguće je da, zbog još uvek malih serija u proizvodnji, njihovi objektivu budu skuplji od onih istog kvaliteta ali proizvedenih u većim serijama za D-SLR fotoaparate. Važno je napomenuti da kod ovih fotoaparata senzor može da se zaprlja, pa zato objektivu treba pažljivo menjati.

D-SLR FOTOAPARATI SA APS-C SENZOROM

Prednosti

Ako se pravilno koriste mogućnosti ovih fotoaparata i ne pravimo greške prilikom snimanja, možemo naše digitalne fajlove pretvoriti u fotografije na papiru formata 30x45 cm što je nekada bio standardni izložbeni format. Za vrlo čest i redovno prihvatljiv izložbeni format 20x30 cm, njihov kvalitet uveliko zadovoljava.

Mane

Njihova mana, naročito onih boljih modela s puno dodatne opreme, je velika težina jer "lome rame". Za one koji vole da putuju, preporučljivo je da nabave neki zum objektiv velikog raspona i da sa sobom ne nose mnogo opreme.

D-SLR FOTOAPARATI PUNOG FORMATA

Prednosti

Posedovanje ovakvog fotoaparata zahteva i odgovarajuće objektivu, jer samo najbolji kvalitet može dati maksimalni kvalitet fotografije. Noviji modeli objektivu namenjenih ovom formatu imaju posebno poboljšane karakteristike. Ako nameravate da kupite ovakav fotoaparatus i da koristite neki objektiv koji imate od ranije, procenite vrlo brižljivo da li je taj objektiv dovoljnog kvaliteta. U protivnom, bacite pare.

Mane

Ovi fotoaparati veoma su teški, a i sve ostalo vezano za njih obično ima velike dimenzije: stativi, foto-torbe i nezaobilazni računari što znači da je neophodna i dobra fizička kondicija. Naravno, budite spremni do dobro odrešite kesu prilikom nabavke.

Kako se treba ponašati u datoj situaciji

Moram da priznam da sam ponekad žrtva potrošačke groznice. Čim se pojavi neki novi model fotoaparata, mene moj raniji počinje da "svrbi" – ono što mi se na njemu ranije sviđalo, prestaje da mi se sviđa. Isti slučaj je s računarima. Čim se pojavi neki novi, meni smeta mala brzina moga računara ili tako neka osobina. Ipak, mislim da sam se u dovoljnoj meri izleo od toga. Zašto bih povećavao životni standard Japancima ili Kinezima? Pravilo koje sam usvojio jeste da neku spravu menjam samo ako sam došao do plafona, to jest ako sam do maksimuma iskoristio njene mogućnosti. Tako sam još uvek veran svom tri godine starom D-SLR fotoaparatu sa 12 Mpix, imam i jedan Prozumer i ne pada mi na pamet da ga prodam i kupim novi koji je za nijansu bolji. Još uvek za pojasom nosim mali digitalac kupljen na rasprodaji – koji je moja digitalna beležnica.

Mnogi od vas verovatno još uvek koriste jedan fotoaparatus. Moram da priznam da oko sebe vidim ljude koji ozbiljno razmišljaju o nabavci D-SLR fotoaparata punog formata ili su ga već kupili. Ako su samo kupovinom postigli povećanje kvaliteta fotografija – svaka čast. Takođe, imam razumevanja i za one koji iz čistog "derta" kupe sebi igračku. Razlika između muškaraca i dečaka jeste samo u ceni njihovih igračaka. Samo ako želite da se ponašate prema zdravom razumu, pitajte sebe šta želite da postignete kupovanjem veće i bolje opreme. Ne treba dozvoliti da vas neki marketinški stručnjak zavede pokazujući na reklami fotografiju koju možete da napravite i svojim sadašnjim fotoaparatom. Ako želite velike fotografije, koliko velike i koliko često vam trebaju? Prodajete li svoje fotografije?

Ne zaboravite da veći i bolji fotoaparatus verovatno iziskuje i novu bolju seriju objektivu, možda jači računar, možda i veći stativ.

Zaključak

Možda će neko reći da nije naučio ništa novo iz ovog napisa. Možda nije, ali ponekad treba staviti stvari na pravo mesto. Ako je ovaj tekst podstakao proces razmišljanja i procene vrednosti sadašnje opreme i one koju nameravate da nabavite, postigao je svoj cilj. Ipak, ako razmotrite sve elemente, pitajte malo i svoje rame, da li hoće da nosi težak fotoaparatus, ako putujete, imate li problema s prtljagom, nosite li možda više opreme nego što vam treba – sve po sistemu "možda će zatrebati". Neki poznati fotografi u prošlosti nosili su jedan fotoaparatus i jedan objektiv, kao, na primer – Henry Catrier-Bresson. Možda se dogodi da prilikom snimanja počnete da razmišljate u okvirima svojih mogućnosti, radije nego u okvirima idealnog "kada bih imao jedan super..."

SONY
make.believe

Snimate panoramsku fotografiju jednim potezom

i Intelligent Sweep Panorama

- GPS i kompas geotagiraju vaše fotografije i videozapise
- Napredan Exmor R CMOS senzor snima fotografije sa mnogo detalja i manje šuma
- 1080i AVCHD snima videozapise u Full HD rezoluciji
- Širokougaoni 25mm SONY G-Lens objektiv sa 10x optičkim zumom
- Burst način rada snima 10 fotografija u sekundi u punoj rezoluciji

www.sony.rs

Cyber-shot DSC-HX5

ČETVRTI KONKURS
"PRAKSA NA DELU" KOJI
REFOTO ORGANIZUJE
U SARADNJI S
KOMPANIJAMA BS
PROCESOR I EPSON

FINALE KONKURSA PRAKSA NA DELU

Poslednji ovogodišnji konkurs, *Refoto* završava još jednom izložbom. Ovaj konkurs s pomalo neobičnim nazivom "Praksa na delu" prati jednu od najpopularnijih rubrika u časopisu, u kojoj se bavimo praktičnim aspektima fotografije, tj. šta i kako snimiti. Već četiri godine zaredom smenjuju se brojne teme, a ove godine to su bile: Perspektiva, Svetlo, Široki ugao, Dokumentarna fotografija, Kompozicija, Snimanje biljaka, Belo, Hrana, Table top, Enterijer i Slobodna tema. Ova raznovrsnost tema rezultirala je odličnim fotografijama skoro u svim kategorijama, što jasno ukazuje na rešenost naših čitalaca da se probaju u svim oblastima fotografije.

Tokom 2010. godine u Redakciju je pristiglo oko 2.500 fotografija, što je apsolutni rekord! Teška odluka pala je na žiri sačinjen od članova Redakcije *Refoto* časopisa koji su podelili tri glavne nagrade i čak deset pohvala. Nagrade su obezbedili "BS Procesor" i "Epson", firme koje sponzorišu ovaj konkurs od samog početka.

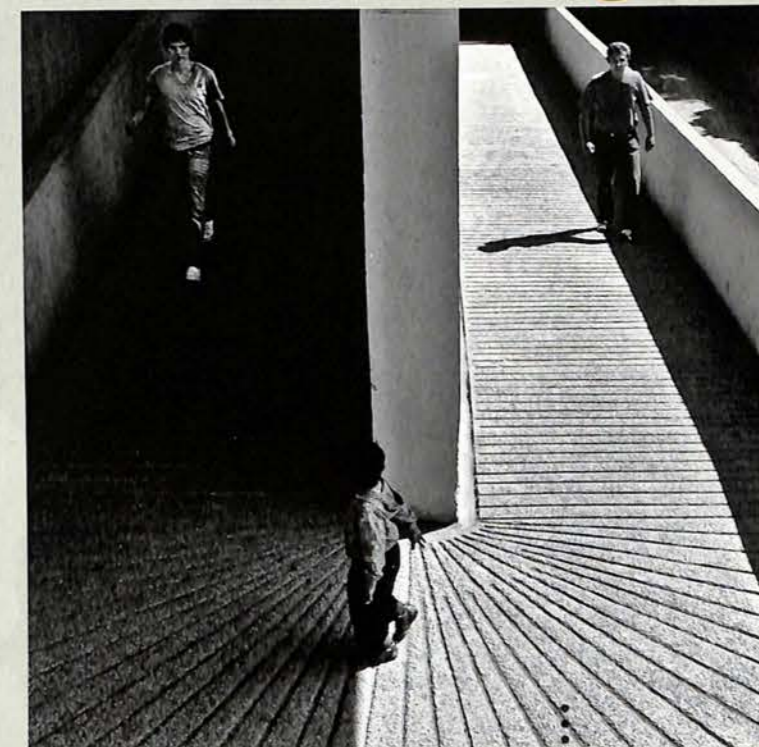
IZLOŽBA ČETRDESET NAJBOLJIH FOTOGRAFIJA S KONKURSA
ODRŽAVA SE U "PLATO ILEGALA" OD 16.12. 2010. DO 7. 1. 2011.

- PRVA NAGRADA
- VALENTINA BUNIĆ
- VELIKO TRGOVIŠĆE, HRVATSKA,
- "LJETO", TEMA: SVET BILJAKA
- NAGRADA: EPSON MFP STYLUS
- PHOTO PX800FW

nagrade

- TREĆA NAGRADA
- GOCE DIMITREVSKI
- TETOVO, MAKEDONIJA,
- "IN BETWEEN", TEMA: DOKUMENTARNA FOTOGRAFIJA
- NAGRADA: EPSON PERFECTION V33

- DRUGA NAGRADA
- MAJA BERIĆ
- BEOGRAD, "DEVOJČICA"
- TEMA: DOKUMENTARNA FOTOGRAFIJA
- NAGRADA: EPSON MFP STYLUS SX515W

KONKURS *pohvale*

SRĐAN KALINIĆ, BEOGRAD "O.U.R. BAR - HRANA I PICE",
TEMA: FOTOGRAFISANJE HRANE

MARIO GLAVIĆ, KARLOVAC, HRVATSKA, "LJUBAV", TEMA: OPISANO SVETLOM

SLAVOLJUB RADOJEVIĆ, KRAGUJEVAC, "PALMA", TEMA: OPISANO SVETLOM

TANJICA PEROVIĆ, PIROT, "BOKEH IMPRESIJA", TEMA: SVET BILJAKA

EL GVOJOS, BEOGRAD, "SIMETRIJA, ODOZGO", TEMA: ŠIROKI UGAO

GORAN STAMENKOVIĆ, BAŠAID, "CONSUMER SOCIETY", TEMA: PERSPEKTIVA

DARIO FUŽINATO, NOVI SAD, "CVIJET 1", TEMA: SVET BILJAKA

MARINA BUGARČIĆ, BEOGRAD, "TRAVA POSLE KIŠE", TEMA: SVET BILJAKA

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE

BSProcesor
Zajedno možemo mnogo.

EPSON®
EXCEED YOUR VISION

PAVLE ČALASAN, PODGORICA, CRNA GORA, "KATUN",
TEMA: KOMPOZICIJA

BRANISLAV MARKOVIĆ, NOVI SAD, "ČAMAC", TEMA: BELO

POHVALE
NAGRADA EPSON MFP
STYLUS SX125

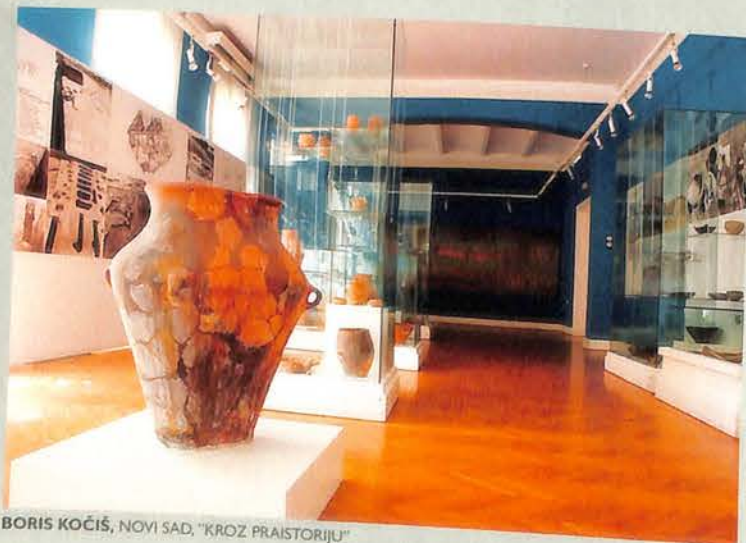
KONKURS *interijer*

ALEKSANDAR GEORGIEV VRZALSKI, KOČANI, MAKEDONIJA, "VODENICA"

IGOR MARKOV, NOVI SAD, "KATEDRALA"

BORIS KOČIŠ, NOVI SAD, "KROZ PRAISTORIJU"

ALEKSANDAR CVETKOVIĆ, BEOGRAD, "ČINIJA SVETLOSTI"

BORIS MRDA, BEOGRAD, "WC"

PAVAO TOTH, BJELOVAR, HRVATSKA, "MUZEJ SUVREMENE UMJETNOSTI-STAKLENIK"

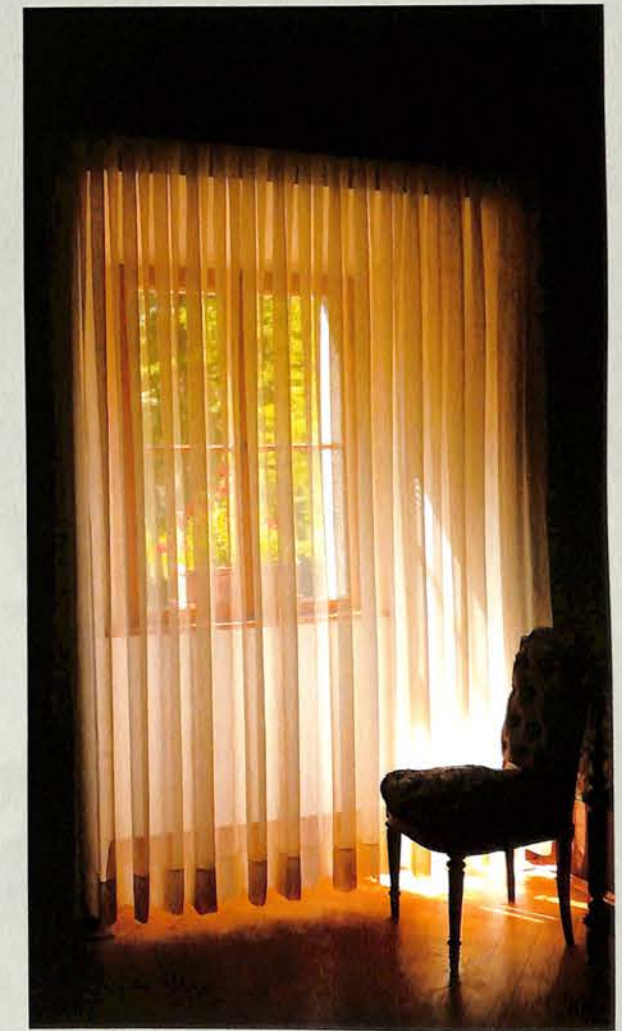
VLADIMIR ČURČIN, BEOGRAD, "MUZEJ PRIMENJENE UMETNOSTI"

SRĐAN KIŠ BICKEI, SENTA, "UNTITLED"

NENAD SALJIĆ, SPLIT, HRVATSKA, "DNEVNI BORAVAK U CARSKOJ PALAČI"

PAJA PAJIĆ, ČAČAK, "SPOKOJ"

MIODRAG TRAJKOVIĆ, BEOGRAD, "HOTELSKA SOBA"

LEDENI KOSMONAUT

FANTASTIČAN PODUH VAT IZVELO JE OSMORO LJUDI IZ RED BULL TIMA, KOJI SU PROVELI DVADESET I JEDAN DAN NA LEDENOM ANTARKTIKU DA BI VALERY ROZOV SKOČIO S PLANINE VISOKE 2.931 M. U TOM TIMU BIO JE I PREDRAG VUČKOVIĆ – NAŠ NAJBOLJI FOTOGRAF EKSTREMNOG SPORTA. OBJAVLJUJEMO EKSKLUZIVNU REPORTAŽU O JEDINSTVENOM PODUH VATU U SVETU

✦ Fotografije: Predrag Vučković i Thomas Senf / Tekst: Ivana Tomanović

San svakog fotografa jeste da se otisne na neko neverovatno mesto gde su avantura, neizvesnost i iskušenje imperativi. Ledeni Antarktiki je jedino nenaseljeno mesto na svetu, na kome čak 45 zemalja ima svoje stanice. Antarktiki je ničiji, ali ujedno pripada i celom svetu. Ipak, izuzetno mali broj ljudi posećuje ovo prelepo ali surovo mesto na Južnom polu naše planete.

RED BULL ANTARKTIK

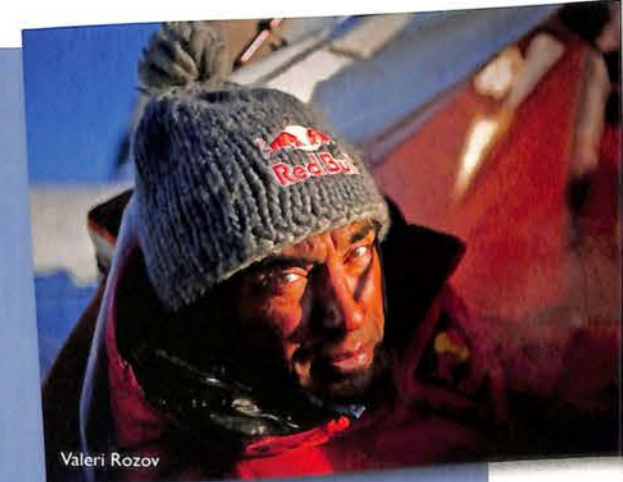
Ekipa Red Bull tima sačinjena od osmoro ljudi iz četiri zemlje: Rusije, Srbije, Švajcarske i Turske, odlučila je da baš na ovom mestu napravi do sad neviden poduhvat. Ekspedicija pod nazivom "Red Bull Antarktiki" imala je zadatak da omogući jednom od najboljih svetskih letača (Base jump) – Valeri Rozovu (Valery Rozov), da skoči s planine Ulvetana na Antarktiku visoke 2.931 m. Ekspedicija je započela 4. novembra u Kejptaunu (Južnoafrička Republika), gde se okupio ceo tim. Odatle su kargo avionom odleteli na Antarktiki do ruske stanice Novolarazevskaya.

Zanimljivo je reći da let traje šest sati u običnom transportnom avionu koji se nimalo ne može podići komforom ni lepotom, ali zato može fantastičnom cenom karte od 22.000 dolara, po osobi! Od ruske stanice, prebačeni su malim transportnim avionom Douglas DC3 – Dakota, do konačnog odredišta podno planine Ulvetana. Kakvi su uslovi za sletanje jasno govori činjenica da se avion, znatno oštećen zbog teškog sletanja, jedva vratio u baznu stanicu. Kako nisu sleteli na tačno predviđeno mesto, celu ekipu čekalo je "tegljenje" opreme teške 1,2 tone do mesta za kamp udaljenog 1,3 kilometra.

Tako je počela ledena avantura tima koji su činili: Valeri Rozov, dva fotografa – Predrag Vučković i njegov asistent Tomas Senf (Thomas Senf), tri kamermana i dva profesionalna penjača. Ceo poduhvat trajao je dvadeset i jedan dan pri prosečnoj temperaturi od -22 stepena!

PRVI SKOK

Iako je najveća dnevna temperatura bila -11 (a najniža -30), vreme im je bilo naklonjeno

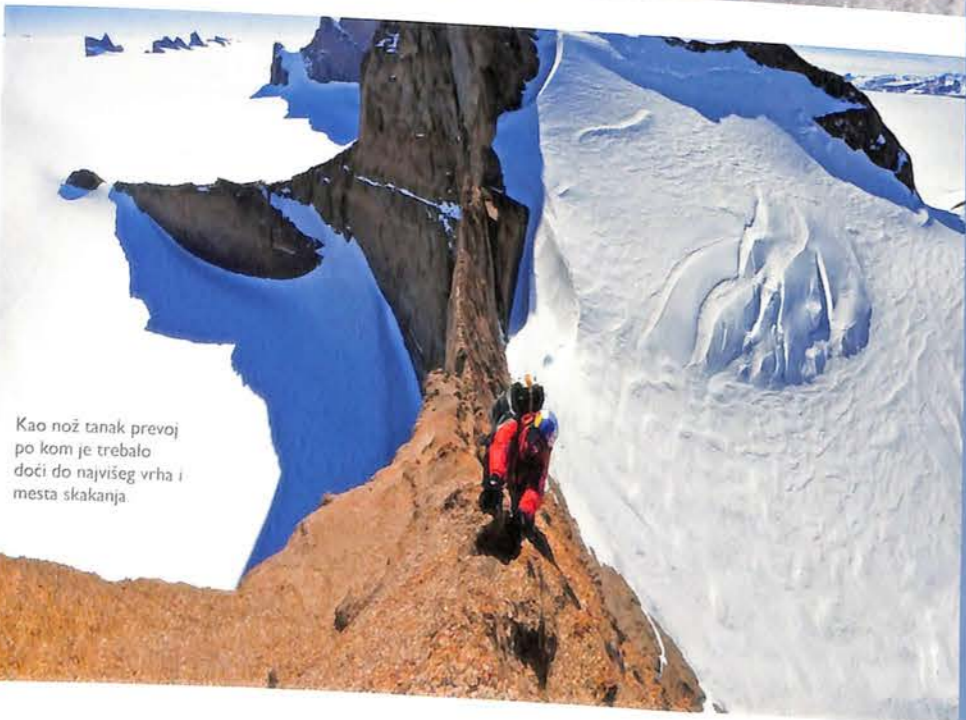
Valeri Rozov

jer nije bilo vetra koji je, inače, najveći neprijatelj za ovu vrstu sporta. Već sedmog dana Valeri Rozov popeo se na željeni vrh planine Ulvetana, koja važi za tehnički najtežu za penjanje. Do sada se na ovu planinu popelo samo nekoliko ljudi, ali samo jedan je s nje i skočio! Praćen ekipom fotografa i snimatelja, prvi put u svom čuvenom Red Bull "šišmiš" odelu Valeri je leteo po antarktičkom

Udarni snimak Valeri Rozova pri glavnom skoku s planine Ulvetana, koji su objavili svi svetski mediji. Snimio Predrag Vučković

Valeri pri usponu na planinu Ulvetana. Pod snažnim udarcima cepina, led pršti na sve strane.

Kao nož tanak prevoj po kom je trebalo doći do najvišeg vrha i mesta skakanja

nebu pri temperaturi od -26 stepeni. Prvi skok fotografisan je s vrha planine, tačnije s mesta odakle je Valeri skočio i ta fotografija (uvodna fotografija i ovog članka), obišla je ceo svet i sve svetske novinske agencije, a njen autor je Peda Vučković.

JOŠ DVA SKOKA

Budući da su vremenski uslovi bili veoma dobri za skok, tim je organizovo još dva penjanja na planinu Tungespisen s najvišim vrhom od 2.277 m i planinu Holtana visoku 2.600 m, da bi iskoristili preostalo vreme planiranog boravka na Antarktiku. Drugi skok takođe je fotografisan s mesta skoka, tj. s vrha planine, dok je Peda treći skok iskoristio da napravi jednu od njegovih čuvenih sekvenci s podnožja planine.

Iako je sam Valerijev skok neverovatan poduhvat u idealnim uslovima, a kamoli ovako ekstremnim, podjednak izazov bilo je samo penjanje na veoma strme litice planina. Zbog kabaste i teške opreme fotografa i kamermana, bilo je neophodno penjati se u stilu klasične planinarske ekspedicije s fiksiranim užadima koja su omogućila snimateljskoj ekipi da isprati ceo put. Sve ovo oduzimalo je dosta vremena, pa je najduže penjanje trajalo čak 18 sati i to nakon već pripremljenih ruta i fiksiranih užadi. Nije nimalo lako izneti svu tu opremu na vrh planine, dok bukvalno svaki gram predstavlja prepreku i dodatnu težinu pri usponu.

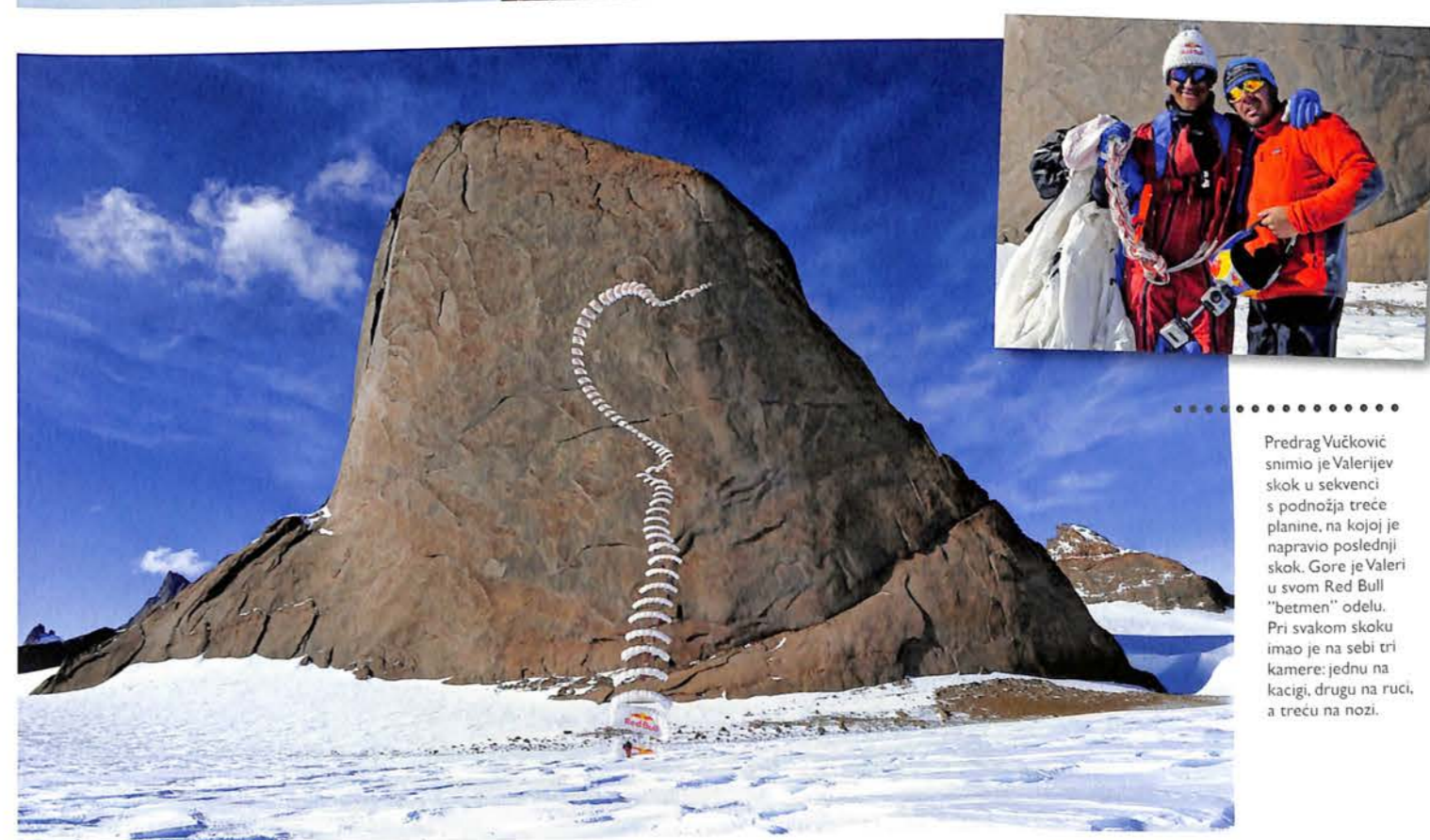
Pored sigurnosti, jedan od najvažnijih aspekata penjanja i samog skoka jesu vremenski uslovi, pa su tako redovnu vremensku prognozu dobijali iz antarktičke stanice, jer nije imalo smisla popeti se na vrh planine, a da vetar onemogućuje skok.

BILO JE TEŠKO, JAKO TEŠKO

Kada je Peda došao kod nas u redakciju da napravimo ovu ekskluzivnu priču za *Refoto*, prvo što smo ga pitali jeste "Kako je bilo?" Na to smo dobili kratak ali jasan i vrlo iskren odgovor: "Jako teško i jako hladno!" Po Pedinim recima najveći problem bilo je trajanje ekspedicije od pune tri nedelje. Konstantan minus i konstantan dan (sunce se spusti do horizonta na kratko i odmah se podiže ka zenitu), veoma su iscrpljujući. Tu je hladni, oštri vetar koji im je pravio žive rane po licu, kao i nemilosrdno sunce koje ih je primoravalo da skoro stalno nose zaštitne naočare. Da bi se sačuvali od konstantne hladnoće, stalno su organizovali neke akcije, kratke ekspedicije ili sitne poslove da bi telo održali u dobroj kondiciji i koliko-toliko zagrejano. Uveče bi "mrtvi" od umora padali u krevet, ali temperatura u šatoru, često samo pet stepeni niža nego na polju i izostanak mraka činili su svoje, pa su

Koliko je težak uspon uz strme litice antarktičkih planina odlično ilustruje ova fotografija pri samom vrhu planine Ulvetana.

Predrag Vučković snimio je Valerijev skok u sekvenci s podnožja treće planine, na kojoj je napravio poslednji skok. Gore je Valeri u svom Red Bull "betmen" odelu. Pri svakom skoku imao je na sebi tri kamere: jednu na kacigi, drugu na ruci, a treću na nozi.

Fantastični pejzaži lečili su dušu umornih penjača i bili su jasan znak da je ovo vredelo svih muka i uložеног truda.

Predrag Vučković pri prvom usponu na planinu.

od neprekidnog buđenja noću ustajali ujutro još umorniji. I tako iz dana u dan. Peda je za tih dvadesetak dana izgubio devet kilograma, iako se, naravno, redovno hranio.

FOTO-OPREMA NA MINUSU

Peda i njegov kolega iz Švajcarske nosili su "Nikonovu" foto-opremu koja se pokazala odličnom u ovim ekstremnim uslovima. Obojica su za dvadeset dana samo dva puta punili baterije, iako su fotoaparati stajali napolju, ispred šatora, u rancu, da ne bi dolazilo do kondenzacije usled promene temperature u šatoru.

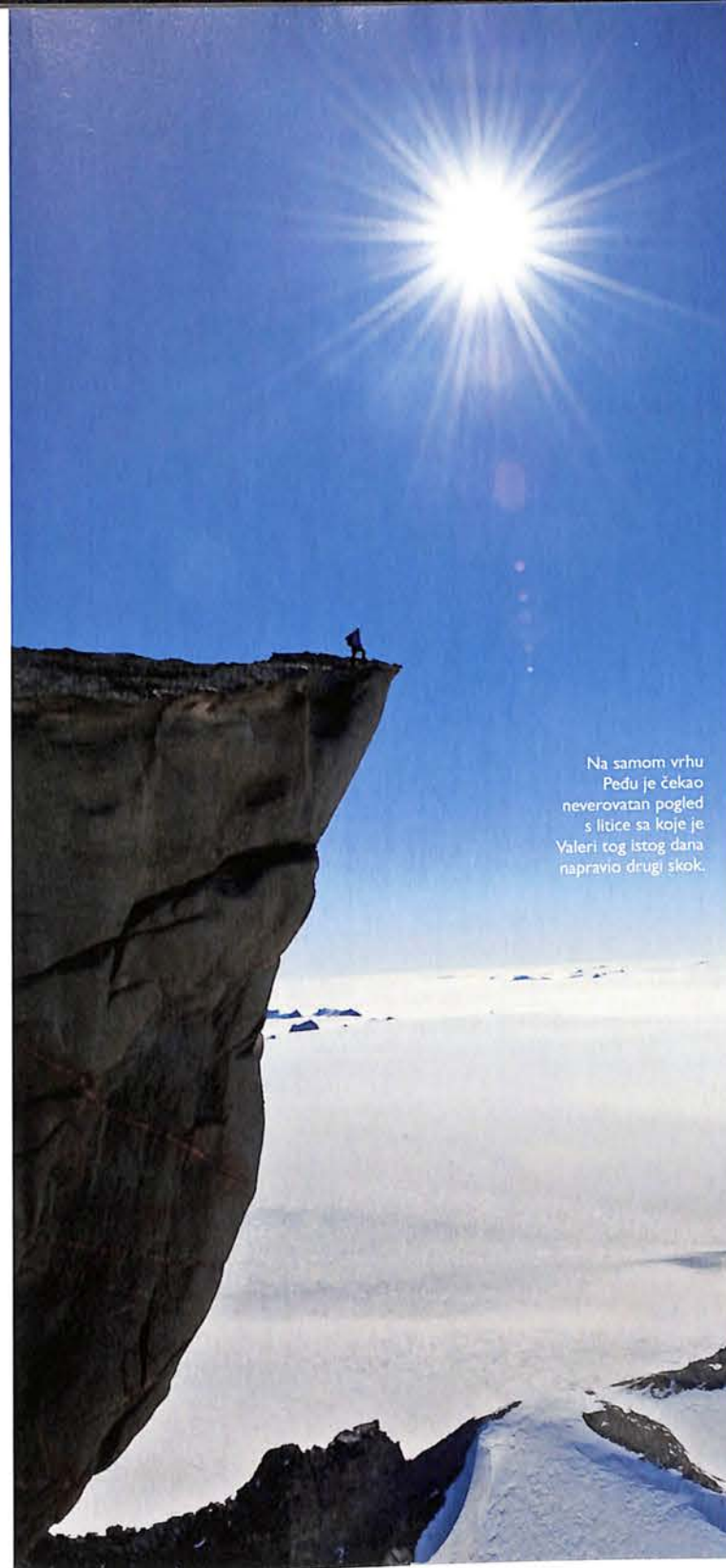
Pedina torba bila je napunjena do vrha i to sa tri fotoaparata: Nikon D3s, D3 i D300 (koji nije

upotrebio). Od objektivu tu su bili 2,8/14-24 mm, 1,4/50 mm, 2,8/70-200 mm, 2,8/17-35 mm i neizostavni "fisheye" 16 mm – dva komada. Tu je bio i jedan blic SB900, daljinske komande i polarizacioni filter. Na vrh planine, kada je snimao glavni skok, nosio je D3s i D3, dva objektivu od 16 mm i 14-24 mm. Na drugom usponu nosio je iste fotoaparate i objektivu 16 mm i 17-35 mm.

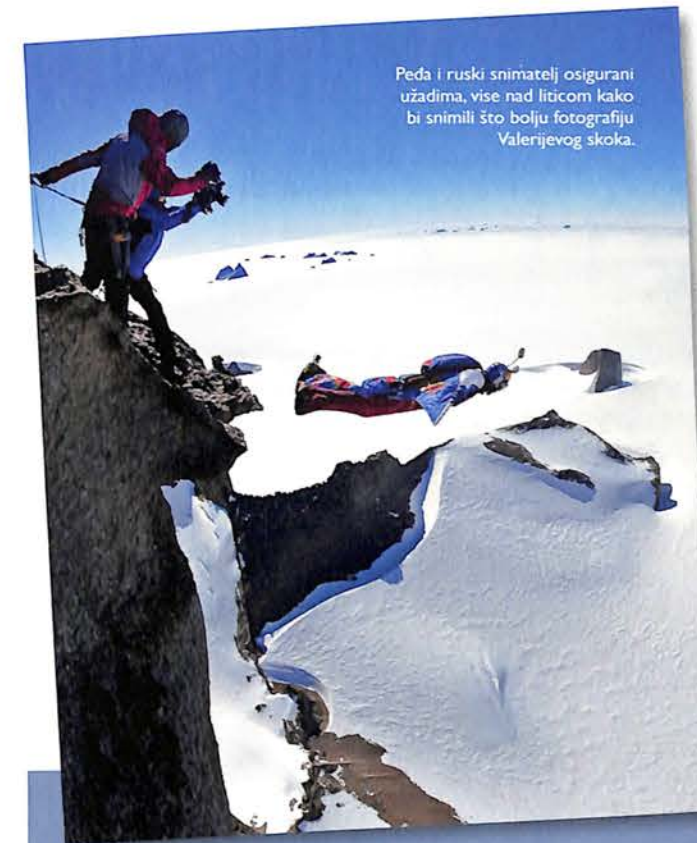
Mnogo, svakako previše, svetla bilo je dosta zahtevno za fotografisanje i određivanje ekspozicije, pa je klasično "varanje" svetlomera zbog jakog reflektovanog svetla sa snega, Peda rešio snimanjem u breketing modu +1. Mahom je snimao u manuelnom režimu (M) ili prioritetu ekspozicije (S). Često je koristio polarizacioni filter za umanjeње refleksa i jače saturisano nebo.

SVAKODNEVNI ŽIVOT

Pokušajte da zamislite kako u ovakvim uslovima izgleda svakodnevni život. Spavanje u malim šatorima, dok se za jelo i druženje koristio jedan veći. Vodu su dobijali od otopljenog i prokuvanog snega, koji je korišćen za piće, kuvanje, umivanje. Lična higijena bila je otežana jer je sve bilo zamrznuto, od paste za zube, pa nadalje. Ukratko, kupanja za dvadeset dana nije bilo, samo redovno pranje zuba s pastom ili bez, zavisi od njene konzistencije. Povremeno brijanje i mažanje zaštitnom kremom od sunca s faktorom 50, koja ionako mnogo ne pomaže, što možete videti po zagasito bronzanom tenu svih učesnika ekspedicije! Zanimljivo je

Na samom vrhu Pedu je čekao neverovatan pogled s litice sa koje je Valeri tog istog dana napravio drugi skok.

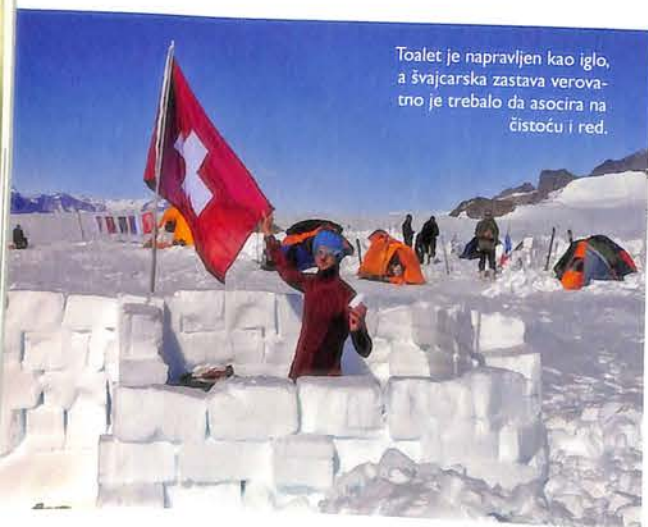
Peda i ruski snimatelj osigurani užadima, vise nad liticom kako bi snimili što bolju fotografiju Valerijevog skoka.

bio rešen toalet koji je napravljen kao svojevrsni iglo u koji je stavljena plastična ve-ce šolja s kantom i specijalnom kesom koja se kasnije baca u kontejnere i koji se avionom prebacuju do antarktičke stanice. Pravilo glasi da na Antarktiku možete da ostavite samo otiske stopala, a da donesete lepe uspomene na fotografijama i video-snimcima.

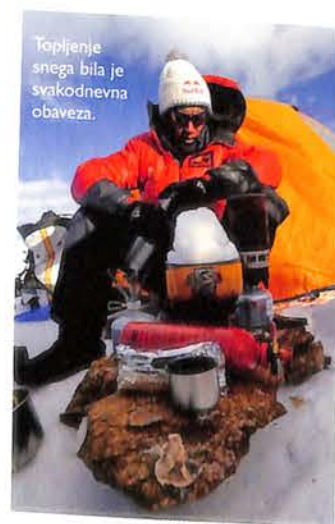
USPOMENA ZA ČITAV ŽIVOT

Za mnoge od učesnika ekspedicije ovo je bio najteži poduhvat u karijeri. Izuzetno ekstremni uslovi testirali su limite njihove fizičke i mentalne snage. Neko će možda reći "zar sve ovo radi sporta?", ali ljudska odvažnost, želja za dostizanjem nemogućeg i da budemo prvi u nečemu čini ovaj život interesantnim, uzbudljivim i vrednim svake žrtve, pa makar to bilo samo 45 sekundi slobodnog leta, koliko je trajao Valerijev skok. Ipak, to je 45 sekundi slobode i neverovatnog pogleda na našu planetu koju još samo ptice mogu da dožive.

Slobodan kao ptica leteo je "Ledeni kosmonaut", dok je vetar jedini remetio savršenu tišinu ovog prelepog zaleđenog dela planete zvanog Antarktik.

Toalet je napravljen kao iglo, a švajcarska zastava verovatno je trebalo da asocira na čistoću i red.

Topljenje snega bila je svakodnevna obaveza.

Jednom Pedinom brijanju asistirao je Valeri. U pozadini su zastave zemalja učesnika ekspedicije, koje su bile okačene tokom boravka na Antarktiku. U kampu su ih od zime čuvala ruske čizme "valjenki" od presovane vune i strugotine.

Veliki deo hrane činila su gotova jela u prašku za koje je bilo neophodno prokuvati vodu, sipati u kesu sa specijalnim zatvaračem, promućkati i gotovo. Peda kaže da je govedu gulaš odličan!

Ceo tim po dolasku na lokaciju ispred, tada već, oštećenog aviona zbog teškog sletanja.

Kao da je... rukom bojeno

Milan Živković

U VREME PRE MASOVNE UPOTREBE KOLOR MATERIJALA FOTOGRAFI SU RUKOM ODNOSNO ČETKICAMA BOJILI CRNO-BELE FOTOGRAFIJE. NA TAJ NAČIN NASTAJALA SU SVOJEVRSNA DELA KOJA SU ZAHVALJUJUĆI NEUKOSTI ČESTO BALANSIRALA NA GRANICI KIČA

Ukoliko pogledamo stare fotografije mladenaca, ili portrete kao što su oni masovno rađeni za decu u školama, vidimo često nevesito izvedeno bojenje koje podseća na naivnu umetnost. Sa druge strane skoro kompletan fotografski opus češkog fotografa Jana Saudeka zasnovan je na rukom kolorisanim fotografijama. Računar i editori digitalnih fotografija predstavljaju fantastičan alat za ovu vrstu posla i tu se izdvajaju programi kao što su Photoshop, a posebno

Painter namenjen baš simulaciji svih slikarskih tehnologija i materijala.

Crno-bela fotografija lista na krovnom prozoru snimljena je digitalnim fotoaparatom modifikovanim da snima u infracrvenom području, tako da je od samog starta faktički obezbojena. Velika fotografija prikazuje kako sa malo igre i uz korišćenje alata za selektovanje i kontrolu boja, možemo dobiti potpuno nov izgled "kao rukom" obojene crno-bele fotografije.

Bojenje crno-belih fotografija

Alat koji vam pruža nove mogućnosti i olakšava selektovanje zove se Quick Selection Tool. Za potrebe bojenja idealno je "slučajno" selektovanje, odnosno selektovanje površina koje su bliske ali nisu identične. Ako aktivirate Add To Selection možete da selektujete i različita mesta na istoj slici.

Bojenje je najjednostavnije raditi pomoću tabli za crtanje. Njih je danas moguće kupiti i u našim prodavnicama i to po ceni manjoj od sto eura za tablet A5 formata i uz nekoliko olovki koje simuliraju različite slikarske alate. Naravno da postoje i mnogo skuplji sistemi kao što je na primer čuveni Wacom Scintic, ali o tome razmišljajte ako vam se ovakav način rada zaista sviđa.

Postupak bojenja je sledeći: dupliramo osnovni (Background) sloj, selektujemo određenu površinu, podesimo ivice selekcije alatom Refine Edge i unutrašnjost obojimo komandom Color Balance. Potom selektujemo sledeću površinu i obojimo je drugačijim tonom. Najlepa stvar kod požutelih listova jeste što ne morate da pratite nikakvo pravilo i možete da bojite apsolutno slobodno. Eventualne korekcije možete uraditi četkom koja kao Mode ima podešenu opciju Multiply. Nakon što smo obojili kompletan list preostala nam je podloga, a za to će nam poslužiti sloj Background koji je i dalje crno-beo. Isključimo vidljivost sloja, aktiviramo Background i potom Alatom Color Balance podesimo boju sivih i crnih delova u neku plavičastu nijansu. Kako nam podloga ne bi delovala monotono selektujemo jednu od najsvetlijih tački slike i komandom Select Similar (nalazi se u padajućem meniju Select) dobijemo selektovane sve delove istog tona. Podešavanjem vrednosti opcije Tolerance određujemo opseg zahvata selekcije koju nakon toga obrađujemo alatom Refine Edge, ili je jednostavno malo omeškamo. Sada nam preostaje da primenimo Color Balance ali na svetle delove. Finalni potez jeste dodavanje malo žutog tona u senku lista.

Za one koji žele da boju "nanose" rukom, odnosno da koriste četke, najlakši način jeste da aktivirate Multiply mode koji daje efekat transparentne prekrivati sve i izgubiti detalje osnovne slike.

Nakon određivanja mesta, najlakši način da ga obojite jeste pomoću Color Balance alatke. Izborom određenog dela sive skale (Shadows, Midtones ili Highlights) dobijamo mogućnost precizne kontrole, a možemo i dodatno da utičemo na konačan izgled selektovanog područja. Sami odredite, prema fotografiji koju bojite, koliko će veliki biti radius omekšavanja, a veoma dobro može da vam posluži i alatka Refine Edge gde podešavanjem unutar dela Edge Detection, odnosno pomeranjem klizača Radius određujete šta će biti selektovano. To, kao rezultat, daje mnogo prirodnije ivice pogotovu na fotografiji lista koji se sastoji iz malih i razdvojenih površina.

Izrada naše četke

Ponekad nam može zatrebati nešto specifično, neki poseban oblik kojeg nema u postojećoj arhivi, a to može biti čak i deo neke fotografije. Postupak je jednostavan jer sve što je potrebno jeste da na neki način selektujete motiv koji će biti oblik naše nove četke. Najvažnija stvar jeste da naša selekcija uopšte ne mora biti pravilna što znači da alatku Refine Edge možemo itekako dobro upotrebiti za dobijanje nepravilnih ivica. Dobro je, ali ne i obavezno, da naš uzorak konvertujemo u Greyscale Mode kako bi lepo videli odnose valera sivih tonova, jer će nanos boje itekako zavisiti od količine crne. Maksimalna veličina naše četke može

biti čak 2.500 x 2.500 piksela, a veličina je važna ako koristimo neki uzorak s bogatom teksturom i puno detalja. Velika četka ima svoje prednosti ali i mane jer njenu veličinu uvek možemo dovesti na neku potrebnu manju vrednost, ali isto kao i sa svakom digitalnom slikom, povećavanjem se gube detalji što znači da ako četku malih dimenzija (osnovna veličina svake četke iskazana je brojem ispred njene ikonice) povećavamo, njena tekstura će se gubiti u neoštrini. Sa druge strane, velike četke zahtevaju i snažnije računare ili više vremena za primenu, pogotovu ako ujedno koristite i neki od Blending modova.

Verovatno najkorisnija stvar koju ovako možemo napraviti jeste četkica s našim potpisom koju ćemo koristiti za lako i brzo obeležavanje fotografija. Ispišemo ime i stavimo kopirajnt simbol, ili još bolje skeniramo potpis, kako bi napravili pravi digitalni faksimil. Selektujemo neophodno područje i potom u padajućem meniju Edit kliknemo na Define Brush Preset, imenujemo našu novu četku i to je to. Sada možemo da odaberemo boju, transparentnost, veličinu i da lako, jednim klikom, obeležimo sve naše fotografije nemenjene, na primer, internet prezentaciji.

POSTAVLJANJE RAMA

Kako bi na gotovoj fotografiji dobili efekat četkom nanesenog foto-osetljivog sloja ili na primer prebačenog polaroid snimka, gotove ramove najbolje je postaviti komandom Place. Ona će napraviti Smart Object unutar novog sloja (kako bi im podesili dimenzije bez gubitka kvaliteta), a potom ih rasterizovati. Ono nam olakšava podešavanja i eventualnu primenu filtera. Prebacivanjem iz pozitivna u negativ dobijamo mogućnost izbora: crni ili beli okvir.

Crtanje rama

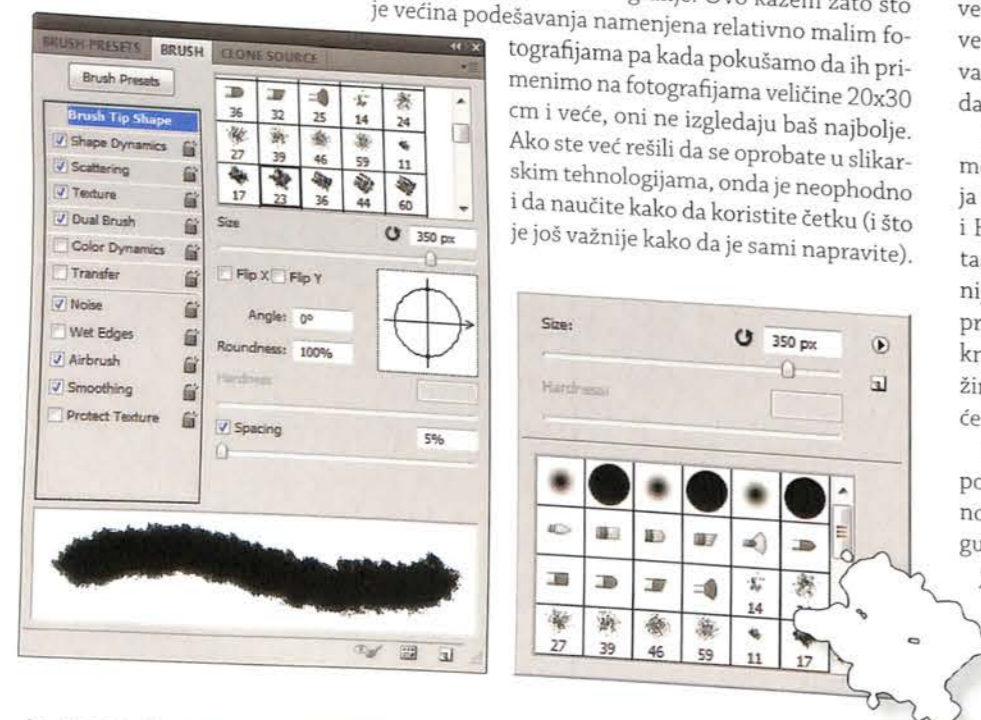
Danas postoji popriličan broj najraznovrsnijih dataka (plug-in) kojima je samo naizgled lako napraviti željeni okvir oko fotografije. Ovo kažem zato što je većina podešavanja namenjena relativno malim fotografijama pa kada pokušamo da ih primenimo na fotografijama veličine 20x30 cm i veće, oni ne izgledaju baš najbolje. Ako ste već rešili da se oprobate u slikarskim tehnologijama, onda je neophodno i da naučite kako da koristite četku (i što je još važnije kako da je sami napravite).

Već smo videli da bilo koja slika može postati vaša nova četka. Ono što je važno jeste da u Photoshopu postoji velik izbor četki, a da na internetu možete pronaći neverovatan izbor jer postoji veliki broj autora koji uživaju u njihovoj izradi, i što je još važnije, spremni su da ih podele besplatno s drugima.

Ram koji sam primenio na fotografiju nacrtan je pomoću četkice Chalk. Veličinu četke menjate iz menija Brush ili desnim klikom kojim se otvara meni Size i Hardnes. Još je brže korišćenje tastature, odnosno tastera s uglastim zagradama. Iako to u ovom slučaju nije bilo potrebno, napomenuću da ako nam trebaju prave linije njih dobijamo pomoću tastera Shift: kliknemo kako bi napravili polaznu tačku, stisnemo i držimo taster Shift i potom kliknemo na kraj linije koja će biti idealno ravna.

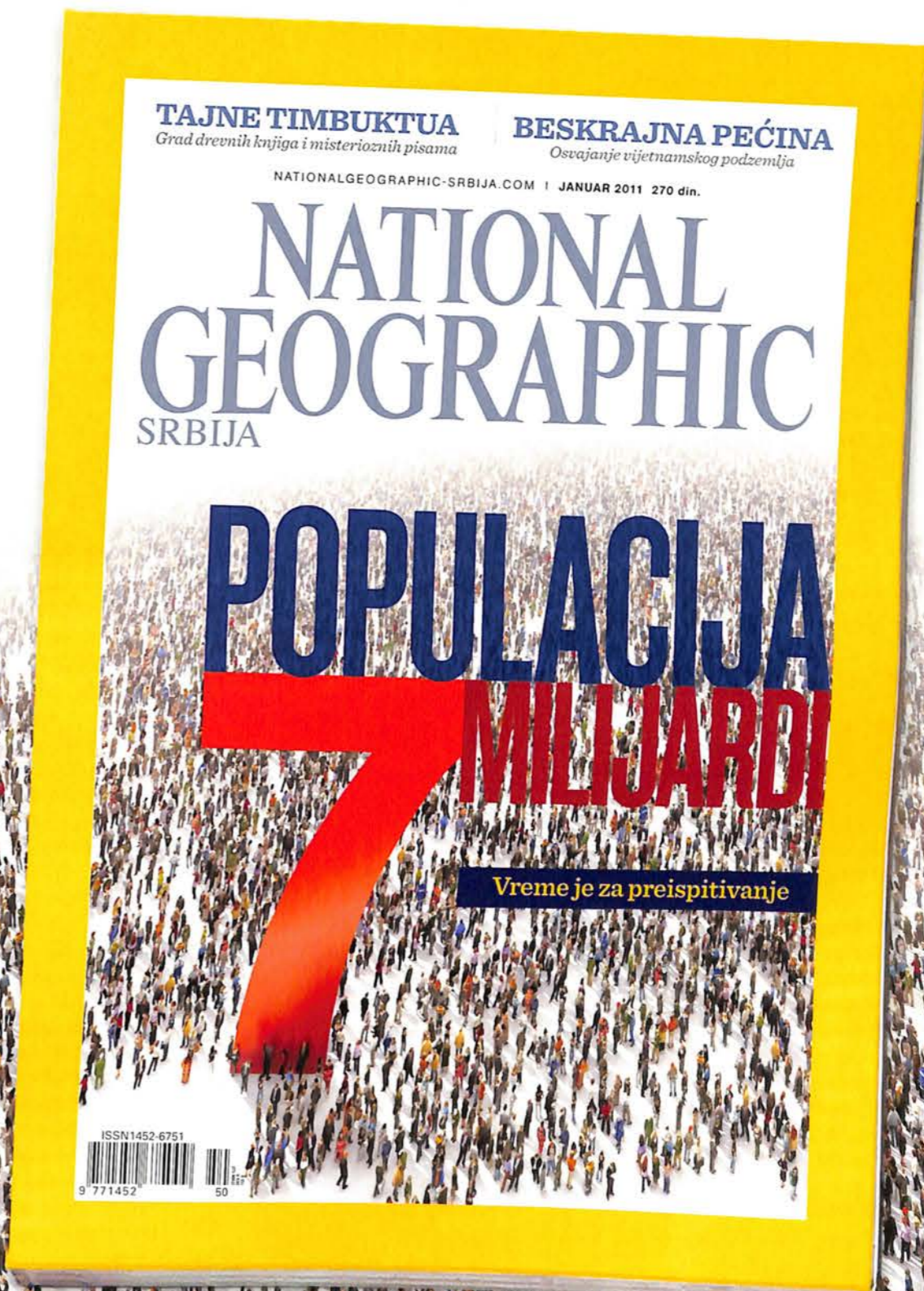
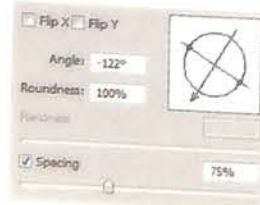
Sve što je dalje bilo potrebno jeste malo strpljenja i povlačenja četke, naravno u prethodno napravljenom novom sloju, kako bi imali maksimum kontrole i mogućnost da korigujemo eventualne greške. Ako nam je potrebna bilo kakva korekcija možemo napraviti još jedan sloj, a ako nam se sviđa gotov ram možemo ga sačuvati kao .psd dokument i primeniti na druge fotografije.

Na primer, ako bi hteli da, bez korišćenja ove opcije, napravite ram koji podseća na poštansku marku, morali bi da uradite kružnu selekciju, da je čuvate i premeštate po vodećim linijama, napunite bojom... Ovako je dovoljno da izaberete odgovarajuću veličinu, podesite Spacing koji vam odgovara i jednostavno povučete pravu liniju - naravno uz pritisnut taster Shift. A ako bi hteli i čupave ivice koje bi stvarno simulirale pocepan papir. E pa ostavićemo nešto i za sledeći broj.

Rotiranje i spacing

Jedna od važnih, ali slabo poznatih opcija, jeste i rotiranje četke i podešavanje razmaka između pojedinačnih tačaka koje bilo koji alat generiše u toku rada. Verovatno ne bih razmišljao niti pisao o ovome da nisam pre par dana video jednog momka kako importuje isprekidane linije napravljene u Corelu, sačuvane kao .eps file i potom rasterizovane. Photoshop može zaista mnogo toga, a ovo je jedna od veoma jednostavnih operacija koja vam može dati mnogo novih mogućnosti u radu.

NATIONAL GEOGRAPHIC SRBIJA

U PRODAJI SVAKOG PRVOG PETKA U MESECU

Ugrađeni fleš

ili o kreativnom zaobilazanju mržnje

⊕ Ljubomir Zlatanović

IAKO NESUMNJIVO KORISTAN PRI USLOVIMA SLABOG OSVETLJENJA, UGRAĐENI FLEŠ NAJBLAŽE REČENO IZAZIVA PODELJENA OSEĆANJA

- Ugrađeni fleš se nalazi preblizu objektiva

Evolucijom fotoaparata u digitalnom dobu, ugrađeni fleš postao je njihov podrazumevani deo. Pojava "Olympusovih" četvorotrecinskih modela E-P1 i E-P2 izazvala je pravo zaprepašćenje – zar bez fleša?! Pored tih modela, samo profesionalna klasa D-SLR fotoaparata i dalje odoleva, dok u svim ostalim klasama, uključujući tu i mobilne telefone, fleš je neizbežni pratilac objektiva. Iako nesumnjivo koristan pri uslovima slabog osvetljenja, ugrađeni fleš, najblaže rečeno, podelio je mišljenja mnogih.

Najveći problem ugrađenog fleša jesu rezultati koji se njime dobijaju pod određenim, i sasvim uobičajenim uslovima. Posledica konstrukcije kompaktnih fotoaparata, pa i nekih iz niže D-SLR klase, jeste da fleš stoji isuviše blizu objektiva, te se usled toga na portretima često pojavljuju crvene oči i ružne senke, naročito ako koristite vertikalni izrez. I umesto da bude poželjan dodatak fotoaparatu, on obično postaje uzrok "korisničkih izliva čitavog spiska afektivnih književnih frazema", u narodu poznatih kao psovke. Sasvim razumljivo, ako vam, na primer, porodica na fotografiji izgleda kao grupa veselih Terminatora osvetljena farovima kamiona!

Imatili nemati?

Vrlo brzo, novopečeni vlasnici fotoaparata s ugrađenim flešom počinju da se pitaju gde se on isključuje i da li bi bilo bolje da ga nije ni bilo. Sticanjem osnovnih saznanja o snimanju pod lošim svetlosnim uslovima svako će brzo poželeti da nabavi dodatni fleš koji se može držati dalje od fotoaparata, što je skupo, ili da nabavi fotoaparata s vanjskom slikom i pri visokim ISO vrednostima, što je obično još skuplje. Pokušaćemo da objasnimo kako izbeći zamke automatske upotrebe i kako se ugrađeni fleš

- Crvene oči stalni su pratioci fotografija snimljenih ugrađenim flešom. Razlozi su konstrukcione prirode (ugrađeni fleš se nalazi preblizu objektiva), pa se kroz zenice, raširene usled slabog osvetljenja, svetlost reflektuje o krvne sudove u dnu oka.

- Ružna senka iza snimljenih osoba, tzv. "mečka" u fotografskom žargonu javlja se zbog veoma uskog snopa svetlosti koju daje blic, a lako ju je izbeći odvajanjem modela od pozadine.

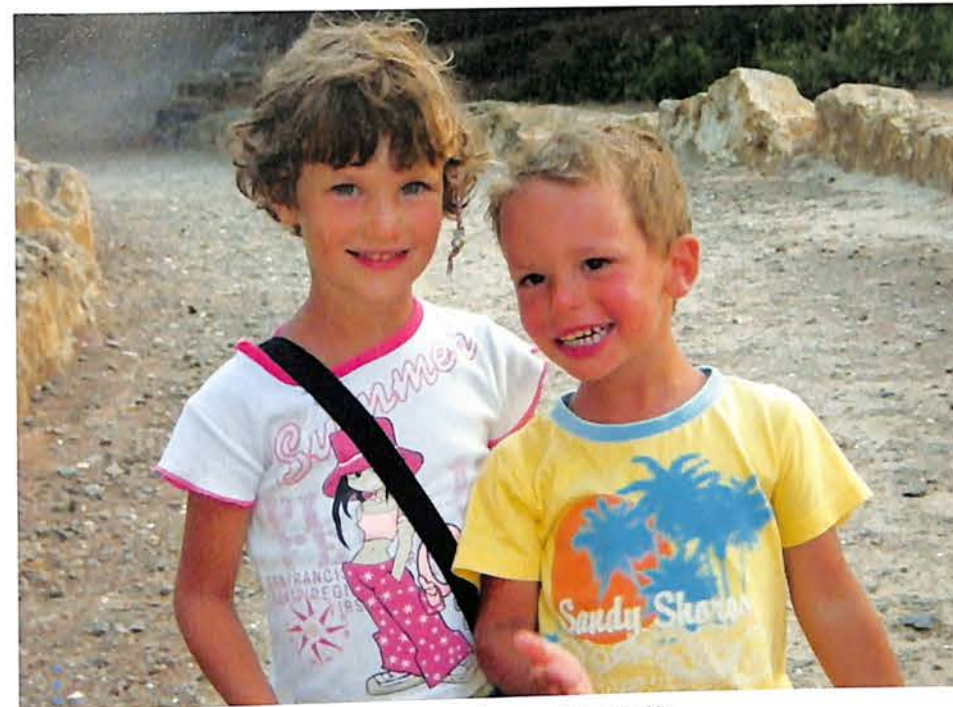
može kreativno iskoristiti u brojnim situacijama van "uobičajenih".

Standardni način korišćenja ugrađenog fleša jeste da se on automatski uključuje kada količina svetla opadne ispod određenog nivoa. U tom smislu, fotoaparata diktira kada će se fleš aktivirati, a ne korisnik. Ukoliko želite valjane fotografije, morate uzeti stvar u svoje ruke. Isključite automatsku aktivaciju fleša i proverite može li se on kontrolisati ručnim komandama na vašem fotoaparatu. To će biti moguće kod kompaktnih modela iz više klase i kod gotovo svih D-SLR modela. No, čak i kod kompaktnih modela niže klase i mobilnih fotoaparata, gde nije moguće isključiti automatiku, pažljivom upotrebom možemo dobiti bolje rezultate.

Karakteristična situacija sa slike br. 1 nastaje kada se kompaktni fotoaparata okrene vertikalno u uslovima slabog sobnog osvetljenja. Ukoliko se tom prilikom model nalazi preblizu zidu, javlja se ružna senka suprotno od položaja fleša na fotoaparatu. Ako fotoaparata okrenete tako da fleš dođe ispod objektiva, onda će se senka "nadvisiti" iznad vašeg modela – malo bolji rezultat biće ako fotoaparata okrenete tako da fleš bude iznad objektiva, ili ako koristite horizontalni izrez. Ipak, najbolji način jeste da se potrudite i izbegnete pozadinu na kojoj bi se pojavila senka vašeg modela. To je prvi korak ka njegovoj kreativnoj upotrebi.

Dosvetljavanje flešom

U noćnim uslovima izvedite model napolje i postavite ga tako da iza njega postoji širok, prazan prostor. Ako u pozadini ima gradskih svetala, iskoristite na svojim automatskim fotoaparata režim koji se obično zove Night shot, i kojim se obično aktivira tzv. spora sinhronizacija. Na taj način dobićete ekspoziciju za ambijentalno svetlo, uz odgovarajuću dopunu flešom na modelu. Ovaj korak lako će vas po-

- Po letnjem danu, ali u dubokoj senci i kasnim popodnevnom satima, dodat blic s polovinom snage pomoći će da s letovanja doneset lep portret vaše dece.

NA KVALITETNIJIM FOTOAPARATIMA GDE POSTOJI FINA KONTROLA EKSPOZICIJE FLEŠOM, MOŽETE PRECIZNO KONTROLISATI KOLIČINU DOPUNSKOG SVETLA. PRVI USLOV ZA TAKO NEŠTO JESTE DA FOTOAPARAT PREBACITE NA RUČNO ODREĐIVANJE EKSPOZICIJE I IZMERITE SVETLO PREMA AMBIJENTU,

vući dalje ka kreativnom razmišljanju. Ako je to moguće učiniti noću, kako bi izgledalo dopunsko svetlo fleša u dnevnim uslovima?

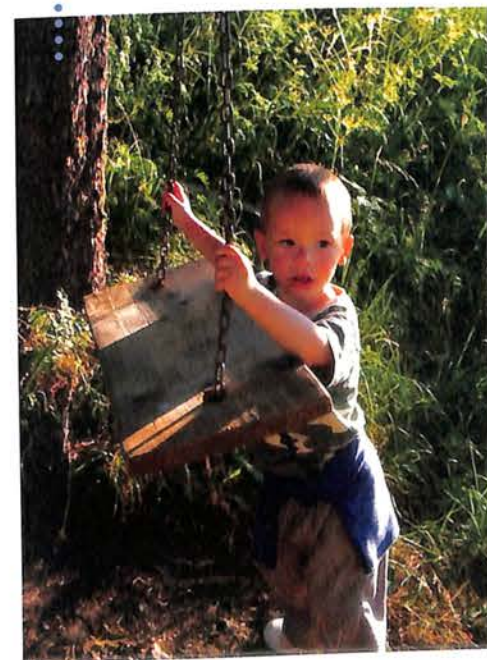
Ne oklevajte – isprobajte odmah! Dosvetljavanje flešom u sumrak i predvečerje najčešće daje izvanredno atraktivne rezultate, pa ćete vrlo brzo usvojiti ovu tehniku i drastično uvećati broj fotografija koje možete s ponosom pokazivati. Uočićete, naravno, da postoje situacije i tokom dana kada je moguće iskoristiti to malo svetlo za dopunu. Pre svega mislimo na kontrastno svetlo – bilo da dopire iz nekog veštačkog izvora, ili ako iza modela imate vedro nebo ili sunce. Ali, pokušajte da dodate svetlo s fleša i kad je magla ili kiša – uverićete se da rezultati ponekad mogu biti čudno zanimljivi čak i ukoliko ručna kontrola nije moguća.

Efekat fotoaparata za fotokopiranje

U smislu kvaliteta, ugrađeni fleševi daju najgore moguće svetlo. To je svetlo koje motiv osvetljava direktno, na sličan način kao što to čini fotoaparata za fotokopiranje. I efekti su slični: kontrast raste, dubina nestaje, a ako snimate portrete, pojavljuju se oštre senke a nestaju one koje oblikuju lice, i pojavljuju se ružni odsjaji na oznojenoj ili masnoj koži lica. Početkom 20. veka, kada je fotožurnalizam bio još u povelju, fotoreporteri su nosili velike Speed Graphic kamere s fleševima koji su se napajali iz velikih baterija pričvršćenih za opasač. Tada je

izgled "repromašine" bio opravdan uslovima i potrebom da se pribavi kakav-takav dokument, odnosno ilustracija priče. Danas fotoreporteri nose relativno lagane i moćne fleševe koji imaju obrtne glave i raspršivače (difuzere) svetla, pa daju prijatniju rasvetu. Ali, ugrađeni fleševi nemaju mogućnosti fizičkog odvajanja, niti usmeravanja svetla po želji. Što se tiče kva-

- Dosvetljavanje motiva u kontrastu otkriva detalje bez negativnih efekata snimanja u sobnim uslovima. Kod snimanja portreta u uslovima dnevnog svetla, u senci ili kontrastu, flešom možete dobiti dragoceni odsjaj u oku modela.

- Obe fotografije snimljene su u skoro identičnim uslovima, s tim što je na prvoj korišćen blic, a na drugoj ne.

FOTO-ŠKOLA

liteta svetla, oni nisu odmakli dalje od početaka prošlog veka. Može li se išta učiniti da ublažimo njihove mane?

U prethodnim brojevima časopisa bilo je već pisano o tome kako napraviti difuzer od priručnih sredstava, pa možete potražiti te veoma korisne savete. Obratite, međutim, pažnju – kompleksne priručne difuzere koristite izvesno samo u sobnim (studijskim) uslovima, inače namećete obavezu da uz lagani, džepni fotoaparata nosite sa sobom mnogo veći, i često krhki difuzer. Zato dajemo nekoliko saveta kako se može napraviti lako prenosivi, ili od priručnih sredstava improvizovani difuzer. U tu svrhu može vam poslužiti običan beli papir A4 formata, glič mlečnobeke plastične boce, komad mutnog stakla, poluprozirne mušese, ili bilo koja druga pogodna stvar koja vam se nađe pod rukom. Ugrađeni fleševi uglavnom nisu velike snage, ali će vam u kritičnim situacijama automatska ekspozicija biti od velike pomoći pri "formulisanju" svetlosne situacije. Prilikom snimanja flešom uvek je preporučljivo proveriti i histogram nakon ekspozicije.

Fleš... Gordon?

A sada, nešto sasvim drugačije – da vidimo kako se autsajder s početka naše priče može pretvoriti u junaka nalik Flešu Gordonu iz fantastičnog stripa. Da, uz pomoć njega možemo prilično jednostavno dobiti isto tako fantastične efekte. Oni su mogući zbog toga što je trajanje bleska vašeg fleša uvek mnogostruko kraće od brzine zatvarača. To je uzrok utiska da fleš zamrzava pokrete na fotografiji. Ali, nas ovde zanima nešto drugo – trenutak u kome, tokom

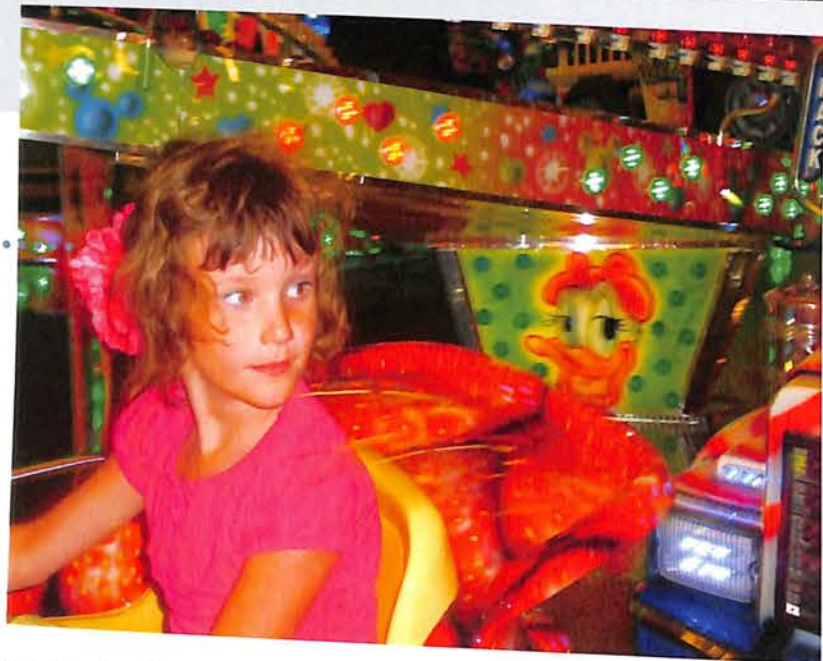
Od običnog komada A4 papira može se za trenutak napraviti "jedro" za raspršivanje svetlosti. Provereno funkcioniše i kod makrosnimaka.

Mlečnobeke kutije od filмова mogu poslužiti kao dobar mali difuzer za gotovo svaki ugrađeni fleš na D-SLR ili kompaktnim fotoaparatom. Proverite, niste ih valjda sve pobacali?

- Lako sklopivi šablon od komada mlečne plastike izrezan tako da odgovara vašem modelu fotoaparata može se bez problema nositi zajedno s njim.

Čak i kada na svom fotoaparatu nemate sinhronizaciju blica na drugu zavesicu, praćenjem objekta koji se kreće možete dobiti sličan efekat.

trag sve do trenutka dok ga svetlost ne obasja, ostavljajući neoštrinu iza sebe. Rezultat je potpuno drugačiji jer daje logičan efekat pokreta koji je posmatraču jasan i koji se može izvanredno iskoristiti. Ako imate fotoaparat s ovakvom kontrolom, možete ga odmah prebaciti na zadnju zavesicu i tu ostaviti. Kod fotografija snimljenih pri dobrom osvetljenju i recimo 1/250 s, nikakvu razliku nećete uočiti bez obzira na to da li je blesak usledio na početku ili kraju ekspozicije. Ali, ako nivo osvetljenja padne ispod 1/30 s, razlika će biti veoma izražena.

Koristi svako raspoloživo svetlo

Formulišući Marfijeve zakone fotografije, mogli bismo dodati kolekciji Artura Bloha jedan ovakav: Najzanimljivije situacije uvek iskrsavaju onog trenutka kada više nema dovoljno svetla za ostru sliku. Zaista, postoje trenuci kada je nepohodno imati svako raspoloživo sredstvo, i zbog njih bez oklevanja možemo reći da je fleš ipak bolje imati nego nemati. Crvene oči lako se mogu "retuširati" u foto-editoru, ali ako svetla nema, onda nema pomoći. Zato, otklanjamo dilemu – ugrađeni fleš je koristan dodatak, koji, kao i svaki drugi alat, treba znati koristiti. I slobodno eksperimentišite, sve što otkrijete sami biće jedinstveno vaše, originalno i uvek zanimljivo.

ekspozicije, u fotografiju ulazi blesak fleša. Ako, na primer, imate brzinu zatvarača od 1/8 s, a blesak vašeg ugrađenog fleša traje 1/2.000 s, nipošto nije svejedno hoće li se taj blesak desiti na početku ili na kraju ekspozicije.

Kod potpuno automatskih fotoaparata uobičajeno je da se fleš uključuje čim osvetljenje padne ispod određenog nivoa i aktivira se samo na brzini zatvarača određenoj za fleš sinhronizaciju, koja je oko 1/125 s. Ako nemate na svom fotoaparatu nikakvu mogućnost kontrole, onda obično morate imati pomenuti režim Night shot, pa se prebacite na njega. Ozbiljniji modeli fotoaparata imaju mogućnost kontrole fleša kojom se u okviru ekspozicija određenih prema

ambijentalnom osvetljenju može izabrati trenutak njegovog bleska. Ova kontrola obično je označena kao spora sinhronizacija (slow sync) na prednjoj ili zadnjoj zavesici (front or rear curtain). I, obično je u osnovnim postavkama fotoaparata podešena prednja zavesica – a to je ono što moramo promeniti. Zašto? Kada je fleš podešen da isporuči blesak na početku ekspozicije (na prednju zavesicu), on osvetljava objekat fotografisanja, i ukoliko se onkreće sve dok je zatvarač otvoren, nastaje nepoželjna neoštrina koja se vidi kroz već ekspaniranu ostru sliku. Kada je sinhronizacija fleša podešena na kraj ekspozicije (na zadnju zavesicu), objekat se kreće ostavljajući za sobom

Iako na snegu i na moru ima i previše svetla, često je neophodno dodati malo svetla korišćenjem ugrađenog blica koji će iznivelisati velike razlike između najsvetlijih delova i onih u senci.

Uz dodatak blica na moru i voda izgleda kristalno čisto i prozirno, a refleks koji se javlja odbijanjem blica o vodu služi kao reflektujuća površina za lice. "Spašava" situacije kada snimate u kontra svetlu.

Noću ili predveče kada dodajete blic, njegova snaga obično nije dovoljna pa pokreti nisu "zamrznuti" pa samim tim ni fotografija nije savršeno ostru ali zato zadržava atmosferu.

Pro Runner™ AW

Prijatelj putnika. Kompaktan. U šest veličina koje će odgovarati vašem svakom snimanju.

Pro Runner™ 300 AW

Potpuno obložena i podeseiva unutrašnjost

All Weather AW Cover
Zaštitna presvlaka

Mesto za pričvršćivanje stativa

Da biste videli kompletnu seriju, uključujući i dva modela sa točkicama, posetite lowepro.com/prorunner

© 2010 DayMen Photo Marketing LP

lowepro

The Trusted Original
Since 1967

PORTRET RADOVANA JELAŠIĆA
Prilikom intervjuisanja tadašnjeg guvernera Narodne banke, ova fotografija kojom je i otvoren intervju nastala je skoro na kraju razgovora. Pre početka intervjua ugledao sam veliki sat u kancelariji i organizovao sam sa službom za odnose s javnošću da guverner sedne u fotelju ispod sata, sluteći da on može biti pogodan element fotografije u pozadini. I stvarno, intervju se odnosio na to da je krajnje vreme da se preduzimaju koraci ka ozdravljenju privrede. Ostalo mi je samo da sačekam da sat dođe na pet do dvanaest i da imam sreće da se u tom trenutku guverner uhvati za glavu. Tu sam fotografiju čekao sa zum objektivom 80–200 mm i blicem uperenim u plafon.

Portretisanje u toku intervjua

U VEĆINI NOVINA I MAGAZINA INTERVJU JE ZASTUPLJEN KAO VID NOVINARSKOG IZRAŽAVANJA, A FOTOGRAF TU IMA ZADATAK DA JEDNIM, ILI NIZOM PORTRETA PRIKAŽE INTERVJUISANU OSOBU

Čini se da nema ništa lakše nego da sednete nasuprot intervjuisane osobe i da je fotografirate, ali to nije tako. Pre svega, fotograf mora da sazna nešto o toj osobi i na osnovu toga unapred kreira ideju na koji način bi želeo da je fotografiše. Treba, takođe, poneti i adekvatnu foto-opremu. Ako se intervjuiše naučnik, on treba da izgleda kao naučnik, a ne kao radnik ili pak direktor. Prostor za objavljivanje intervjua u većini novina već unapred je zacrtan i shodno tome fotograf mora da se prilagodi tom prostoru. Iskusniji fotografi često zahtevaju i izvesne promene u tom

unapred zacrtanom prelomu, dok oni mlađi ili oni koji tek počinju s radom, moraće da ispune do u tančine očekivanja redakcije i uredništva.

Veoma je važna dobra priprema. Ovom prilikom pisacu isključivo o svom iskustvu, o čemu razmišljam dok se pripremam za intervju, kakvu tehniku koristim i na šta sam sve nailazio tokom decenija bavljenja poslom novinskog fotografa. Od samog početka radio sam u redakciji koja je posvećivala izuzetnu pažnju fotografiji. Brojni portreti koje sam snimio po zadatku kasnije su često nagrađivani, kako u samoj redakciji, tako

Imre Szabó

i na izložbama. Uvek sam svakom zadatku posvećivao maksimalnu pažnju, a intervjui su mi bili pravi izazov. Najčešće sam imao već zacrtan prostor za intervju i tokom fotografisanja držao sam se tog unapred osmišljenog preloma. Na primer: ukoliko je fotografija koja otvara intervju bila na levoj strani, intervjuisana osoba nije smela da gleda iz pravca intervjua već u pravcu njega. Zatim, uvek vodim računa o tome šta se nalazi u pozadini. Nikako ne dozvoljavam da mi iznad glave portretisane osobe viri besmisleni čošak uramljene slike na zidu ili nešto slično. Čak sam znao i da skidam slike sa zidova što

je izazivalo zgražavanje protokola i obezbedenja nekih političara.

Šta nosim od opreme

Kada polazim na intervju, u torbi imam standardnu opremu: u današnje vreme to je digitalni refleksi fotoaparati, zatim portretni zum objektiv 35–70 mm, širokougaoni objektiv od 20 ili 24 mm i obavezan telezum 80–200 mm. Pored toga, sa sobom nosim i blic, ali ga nikada ne upotrebljavam uperenog direktno s fotoaparata prema osobi koju fotografišem, već ga koristim tako što ga uperim u plafon ili zid (ukoliko su oni bele boje) ili tako što ispred njega postavim mali "softboks", a ponekad ga uperim u beli reflektujuć kišobran. Za to onda koristim i stativ ili zamolim nekog da mi asistira pridržavajući svetlo. Često koristim i reflektujuće površine, tzv. zilberice za rasvetljavanje senki.

Organizacija snimanja

Kada god sam u situaciji, pre intervjua odem na lokaciju gde će se razgovor voditi i dajem savete gde da sedi osoba koja se intervjuiše, a gde novinari. Tu treba voditi računa o snimačima zvuka koji uglavnom moraju da stoje u blizini intervjuisane osobe. Njih morate sakriti da se ne bi videli na fotografiji, ali omogućiti im da dobro snime razgovor. Uvek fotografišem tokom čitavog intervjua, slušam pažljivo o čemu se priča jer često me upravo razgovor navede na ideju za fotografiju s kojom se posle otvara intervju. Pored takozvanih "sedećih" fotografija, intervjuisanu osobu provedem najčešće i kroz ambijent, pri čemu za fotografiju koristim i elemente ambijenta.

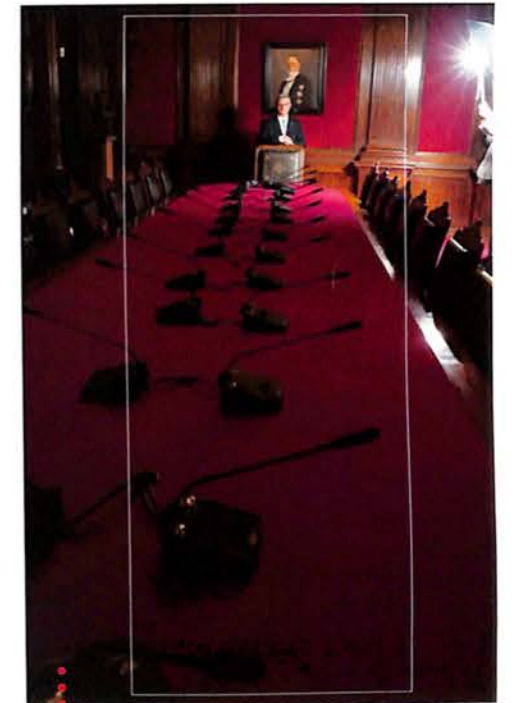
Svaki detalj je važan

I dok se fotografisalo na film, radio sam iz svih mogućih uglova, s raznim objektivima, koristio sam i ambijent. U toku intervjua stalno se šetam po prostoriji. To činim, naravno, što je moguće manje primetno i najtiše moguće. U ponudi kasnije imam portret u širem planu, kao i skoro makro-fotografiju. Uvek vodim računa o tome kako intervjuisanoj osobi stoji odeća, kravata, da joj nije zavrnuti kragna, da kosa ne štrči negde... Smatram da u novinskoj fotografiji nije dozvoljeno "peglanje" bora i lica, te ne pristajem na takav dogovor ni po koju cenu (mada sam nekoliko puta prevaren kada su bez mog znanja ipak malo "dopeglali" lice na zahtev osobe koja je intervjuisana ili glavnog urednika). I uvek sam se pridržavao još jednog pravila. Da se ne uključujem u tok intervjua, osim ako nisam direktno oslovljen!

Najčešće greške

Kada sam snimao portrete koji uključuju i ruke portretisane osobe, uvek sam se trudio da te ruke imaju smisla, a ne samo da "mlataraju" da bi se po svaku cenu prikazalo da je razgovor bio "živ". Loš položaj ruku na fotografiji i neprikladne grimase upravo su i najčešće greške koje fotograf napravi u toku snimanja za intervju. Fotoreporteri koji rade za dnevne novine najčešće nemaju mogućnost da uz intervju objave više fotografija i često pokleknu i pogreše tako što ili ne prisustvuju čitavom razgovoru (često i iz opravdanih razloga zbog prevelikog obima posla) ili "olako" shvataju zadatak i zbog toga nemaju dovoljno dobru fotografiju. Dok sam radio kao urednik, u takvim situacijama posezao sam i za arhivskim fotografijama intervjuisane osobe.

Portret koji je takođe upotrebljen za intervju.

Na kraju intervjua imao sam nekoliko minuta i za nameštene portrete. U velikoj konferencijskoj sali snimio sam portret za jedan stubac na drugoj strani intervjua koji je unapred zacrtan. Na fotografiji se vidi izrez kakav je objavljen, a namerno objavljeno pun kadar na kom se vidi da je guverner osvetljen svetlošću blica odbijenog od kišobran kog drži kolega novinar.

Jedan od primera loše upotrebljenih ruku i grimasa na licu. Podrazumeva se da u časopisu za koji sam radio ova fotografija nije objavljena.

Neuspelo i usiljeno rešenje portreta sa znakom Narodne banke.

Hronologija fotografije sto godina

Nicephore Niépce

GODINE 1937. MUZEJ MODERNE UMETNOSTI U NJUJORKU OTVORIO JE ODELJENJE ZA FOTOGRAFIJU. ISTE GODINE ISTORIČAR UMETNOSTI I KUSTOS BOMONT NJUHOL (BEAUMONT NEWHALL) PRIREDIO JE PRVU, UJEDNO I NAJVEĆU IZLOŽBU POSVEĆENU STOGODIŠNJICI POSTOJANJA FOTOGRAFSKOG MEDIJA

Jelena Matić

Na izložbi su predstavljeni radovi iz domena fotožurnalizma, portretne, pejzažne, ratne, naučne, umetničke fotografije. Propraćena do tada najobimnijim katalogom s Njuhoolovim tekstom Istorija fotografije (The History of Photography), dve godine pre obeležavanja stogodišnjice postojanja, fotografija je konačno uvedena u Muzej. Od društvenog fenomena, ponizne sluškinje nauke i umetnosti, postala je deo umetnosti i kulture. Naravno, put koji je prošla obeležen je mnogim izazovima, tehničko-tehnološkim

otkrićima i usavršavanjima, određenim situacijama i, naravno, fotografima.

1558. Italijanski naučnik Đovani Batista dela Porta (Giovanni Battista della Porta) u knjizi Prirodna magija (Magia Naturalis) daje prvi detaljan opis kamere obskure.

1725-27. Johan Hajnrh Šulce (Johann Heinrich Schulze) sprovodi oglede sa srebrnim solima, a Karl Vilhem Šele (Karl Wilhelm Scheele) proučava osobine srebro-jodida.

1786. Žil Luj Kretjen (Gilles Louis Chrétien) izumeo fizionotras.

1806-7. Britanski naučnik Viljem Hajd Volaston (William Hyde Wollaston) pronalazi kameru lucidu (camera lucida) ili svetlu komoru.

1826. Nisefor Nieps (Nicephore Niépce) napravio je heliografiju koja se smatra prvom fotografijom – Pogled kroz prozor na Le gras, San Lu d'Varen (Point de vue du Gras, Saint Loup de Varennes).

1837. Luj Žak Mandé Dager (Louis-Jacques-Mandé Daguerre) uradio prvu dagerotipiju – Atelje umetnika (L'Atelier de l'artiste). Videti sve u Refoto br. 27, februar 2005.

William Henry Fox Talbot

Fizičar Fransoa Arago (Francois Arago) predstavlja dagerotipiju široj javnosti na zajedničkoj sednici Akademije nauka i Akademije lepih umetnosti. (Refoto br. 27, februar 2005).
Viljem Henri Foks Talbot (William Henry Fox Talbot) obaveštava Britansko

Godina 1839.

Godina 1845.

Nemački fotograf Fridrih fon Martens (Friedrich von Martens) radi prvi panoramski snimak grada. Snimio je Pariz s rekam Senom i crkvom Notrdam. (Refoto br. 28, april 2005).

U Americi nastaje prva pejzažna fotografija (Nijagarini vodopadi), autora

Gustave le Gray

ma za potrebe slikara i skulptora. (Refoto br. 38, decembar 2006).
Trgovac i izdavač

Godina 1850.

Pojavljuje se posebna vrsta akt-fotografija – "akademije" radene po određenim pravilima za potrebe slikara i skulptora. (Refoto br. 38, decembar 2006).
Trgovac i izdavač

Felix Tournachon Nadar

Godina 1856.

Džon Viljem Dreper (John William Dreper) objavljuje knjigu pod nazivom Ljudska fiziologija (Human Physiology, Statistical and Dynamical), koja se smatra prvom naučnom knjigom ilustrovanom fotografijama. (Refoto br. 34, april 2006).
Gistav le Grej prvi koristi tehniku kombinovanog kopiranja odnosno dobijanja jedne fotografije upotrebom dva ili više negativa.

1858. Feliks Turnašon Nadar (Félix Tournachon Nadar), jedan od vodećih portretista 19. veka, fotografisao je Pariz iz balona. Njegove fotografije predstavljaju prve aero-fotografije. (Refoto br. 30, avgust 2005).

kraljevsko društvo (British Royal Society) u Londonu o svom pronalasku dobijanja negativa na papiru – fotogeničnim crtežima. (Refoto br. 27, februar 2005).

Proizvođač sočiva Noel Lerebur (Noel Lerebour) među prvima angažuje dagerotipiste u snimanju predela i arhitekture dalekih zemalja. (Refoto br. 28, april 2005).

1840. Uvodi se Pecvalov (Petzval) objektiv za portretisanje. (Refoto br. 29, jun 2005).

Alberta Sautvorta (Albert Southwort) i Džosija Hovza (Josiah Hawes). (Refoto br. 28, april 2005.).

1846 – 1848. Meksičko-američki rat, prvi veliki sukob zabeležen na fotografijama. (Refoto br. 32, decembar 2005).

1847. Rodžer Fenton (Roger Fenton), Frederik Skot Arčer (Frederick Scott Archer), doktor Hju Velč Dajmond (Hugh

Welch Diamond) u Londonu osnivaju prvo Fotografско društvo. (Refoto br. 32, decembar 2005).

1848. Nastaje jedna od prvih akt-fotografija – Studija nagog tela, slikara Šarla Negrea (Charles Negre). (Refoto br. 38, decembar 2006).

Charles Negre

Godina 1851.

Frederik Skot Arčer otkrio je mokri kolodijumski postupak. (Refoto br. 28, april 2005).
U Parizu je osnovano "Društvo heliografa" ("Société Heliographique").

Organizovana je Heliografska misija, koju je podržao Napoleon III, a pokrenuo ju je Odbor za istorijske spomenike i francuske administracije u cilju fotografisanja i očuvanja spomenika kulture. (Refoto br. 28, april 2005).

1852. Hju Velč Dajmond prvi koristi fotografiju u medicinske svrhe. (Refoto br. 34, april 2006).

1854. Adolf Andre Dizderi (Adolphe Andre Disderi) uvodi portretne fotografije u formatu podsetnice (5,5 x 8,5 cm) ili carte-de-visite. (Refoto br. 29, jun 2005).

Godina 1869.

Britanski fotograf Henri Pič Robinson (Henry Peach Robinson) objavljuje knjigu Slikovitost u fotografiji (Pictorial Effects in Photography; Refoto br. 40, april 2007).

Luj Diko D'Oron (Louis Ducos du Hauron) objavljuje knjigu Boja u fotografiji, rešenje problema (Les Couleurs en Photographie, Solution du Probleme).

1872. Američki fotograf Edvard Majbridž radi (Edward Muybridge) prve fotografije konja u pokretu. (Refoto br. 39, februar 2007).

Timothy O'Sullivan

Jakob A. Rijs

Jules Étienne Marey

1874. Doron je patentirao hromografoskop – prvi tip fotoaparata sa tri filtra primarnih boja za snimanje u boji.

1882. Žil Etjen Marej (Jules Étienne Marey) radi hronofotografije. (Refoto br. 39, februar 2007).

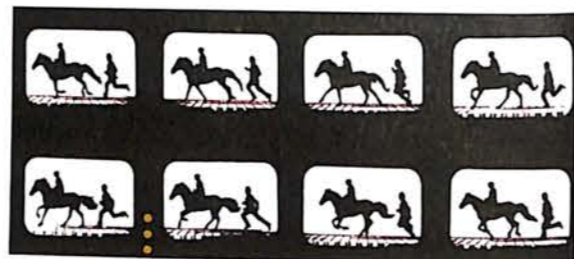
1886. Zajedno sa sinom Polom (Paul), Nadar je uradio prvi foto-intervju s hemičarem Eženom Ševrelom (Eugène Chevreul), koji je objavljen u listu *Le Journal Illustré* (Refoto br. 30, avgust 2005).

1888. Pod sloganom "Vi pritisni-

te dugme, mi radimo ostalo!", firma "Kodak" na tržište izbacuje izum Džordža Istmena (George Eastman), fotoaparata s rol-fil-

mom od 100 slika i fiksnim fokusom. (Refoto br. 42, avgust 2007).

1890. Jakob A. Rijs (Jakob A. Rijs) objavljuje knjigu *Kako živi druga polovina* (How the Other Lives) s fotografijama siromašnih i beskućnika u Njujorku. (Refoto br.

Edward Muybridge

43, oktobar 2007).

1891. Izlazi prvi broj časopisa *Berliner Illustrierte Zeitung*, koji će dvadesetih i tridesetih godina dvadesetog veka postati preteča savremenog žurnalizma i fotožurnalizma. (Refoto br. 64, novembar 2009).

Godina 1892.

Zajedno s nekoliko fotografa Henri Pič Robinson u Londonu osniva "Bratstvo vezanog kruga" ("The Brotherhood of Linked

Ring"), jedno od prvih udruženja piktorijalista. (Refoto br. 40, april 2007). U Njujorku Artur Boldvin Turnur (Arthur Baldwin Turnure) pokreće časopis *Vogue*. (Refoto br. 66, januar 2010).

1897. Ežen Atže (Eugene Atget) počinje sistematski da fotografije Pariz. (Refoto br. 43, oktobar 2007).

1900. "Kodak" izbacuje na tržište "Brauni" kameru.

1902. Alfred Štiglic (Alfred Stieglitz), Edvard Štajhen (Edward Steichen) i Alvin Langdon Koburn (Alvin Langdon Coburn) osnivaju jedno od najznačajnijih američkih udruženja piktorijalista "Foto-secesiju" ("Photo-Secession"); Refoto, br. 42, avgust 2007).

1903. Alfred Štiglic pokreće časopis za umetničku fotografiju

Camera Work. (Refoto br. 42, avgust 2007).

1907. Na tržištu se pojavljuju autohrom ploče za fotografiju u boji, izum braće Limijer (Lumière).

1908. Luis Hajn (Lewis Hajn), jedan od vodećih dokumentarnih fotografa s kraja XIX i početka XX veka, počinje da radi poznatu seriju fotografija o deci radnicima. (Refoto br. 43, oktobar 2007).

1909. Kond Nast (Condé Nast) preuzima *Vogue* i transformiše ga u ugledni modni časopis. (Refoto br. 66, januar 2010).

1911. Braća Anton Đulijo i Artur Bragalja (Anton Giulio i Arturo Bragaglia), pripadnici futurizma, izvode prve fotografije foto-dinamizma. (Refoto br. 44, decembar 2007).

Henry Peach Robinson

Godina 1919.

Osnovan Bauhaus, jedna od najznačajnijih umetničkih škola međuratne Nemačke i Evrope. (Refoto br. 45, februar 2008).

Kristijan Šad (Christian Schad) radi fotografije bez fotoaparata – šadogramme. Dvadesetih godina fotografije bez fotoaparata rade Man Rej (Man Ray) – rejogrami, i Laslo Moholji-Nad (László

Moholy-Nagy) – fotogrami. (Refoto br. 44, decembar 2007). Počeli eksperimenti foto-montažama i fotokolažima (dada i konstruktivizam). (Refoto br. 44, decembar 2007. i Refoto br. 48, maj 2008).

1922. Margaret Votkins (Margaret Watkins) uradila fotografiju za firmu koja se bavila proizvodnjom rukavica, koja se smatra jednom od prvih modernih reklamnih slika. (Refoto br. 74, oktobar 2010).

1923. Prvo prenošenje fotografije žičanim putem – telefoto.

Christian Schad

Godina 1924.

Pojavila se kamera malog formata Lajka (Leica) (Refoto br. 50, jul/avgust 2008).

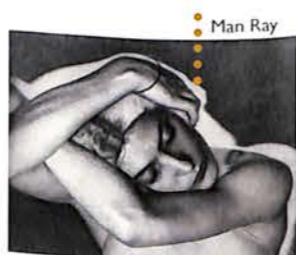
Dvojica vodećih predstavnika češkog, ujedno i evropskog modernizma, Jozef Sudek (Josef Sudek) i Jaromir Funke (Jaromir Funke) osnivaju "Češko fotografsko društvo". (Refoto br. 55, januar 2009).

1925. Patentovana magnetna rasveta.

Godina 1928.

Lusijen Vogel (Lucien Vogel) pokreće časopis *Vu*. (Refoto br. 64, novembar 2009).

Jedan od vodećih predstavnika "nove objektivnosti" (Neue Sachlichkeit) Albert Renger Pač (Albert Renger Patzsch) objavljuje

Man Ray

knjigu *Svet je lep* (Die Welt ist Schon; Refoto br. 50, jul/avgust 2008).

Godina 1929.

U Štutgartu je održana izložba Film i foto (Film und Foto), na kojoj su predstavljani radovi najznačajnijih evropskih i američkih fotografa. (Refoto br. 50, jul/avgust 2008). Zajedno sa Li Miler (Lee Miler), Man Rej radi prve solarizacije. (Refoto br. 45, februar 2008).

1931. U Njujorku je održana "Izložba reklamne i industrijske fotografije" ("Exhibition of Foreign Advertising and Industrial Photography"). (Refoto br. 74, oktobar 2010).

Brassai

Godina 1932.

Ansel Adams (Ansel Adams) Edvard Veston (Edward Weston) i Imodžen Kuningam (Imogen Cunningham) osnivaju grupu f 64. (Refoto br. 52, oktobar 2008).

Uvodi se fotoelektrična ćelija za merenje svetlosti. Brassai (Brassai) objavljuje knjigu *Pariz noću* (Paris de nuit; Refoto br. 57, mart 2009). 1933. Andre Kertez radi čuvenu seriju aktova pred krivim ogledalima pod nazivom *Distorzije* (Distorsions; Refoto br. 57, mart 2009).

Godina 1935.

U Americi osnovana "Uprava za zaštitu farmi" (Farm Security Administration – FSA), za koju rade fotografi: Dorotea Lang (Dorothea Lang), Voker Evans (Walker Evans) Artur Rotštajn (Arthur Rothstein) i drugi. (Refoto br. 62, septembar 2009).

Berenis Abot (Berenice Abbott) počinje rad na obimnom foto-projektu pod nazivom *Menjanje Njujorka* (Changing New York; Refoto br. 72, jul/avgust 2010).

Godina 1936.

U Njujorku je osnovana organizacija "Film i foto liga" ("Film and Photo League"). (Refoto br. 72, jul/avgust 2010).

Izlazi prvi broj redizajniranog časopisa *Life* s fotografijom Margaret Burk Vajt (Margaret Bourke White; Refoto br. 64, novembar 2009).

Časopis *Harper's Bazaar* doživljava potpunu transformaciju i veliku popularnost s umetničkim direktorom Aleksejem Brodovičem

(Alexey Brodovich; Refoto br. 66, januar 2010).

Bil Brant (Bill Brandt) objavljuje knjigu *Engleski kod kuće* (English at Home), najbolju ilustraciju socijalne nejednakosti u britanskom društvu međuratnog perioda. (Refoto br. 72, jul/avgust 2010).

Nemačka firma "Agfa" usavršava kolor-film.

1937. U Velikoj Britaniji osnovana je organizacija "Masovno posmatranje" (Mass-Observation; Refoto br. 72, jul/avgust 2010).

1939. "Agfa" izbacuje na tržište papir u boji.

Dorothea Lang

Berenice Abbott

¹ Videti: Šarl Bodler "Moderna publika i fotografija", u: Valter Benjamin, O fotografiji i umetnosti, Kulturni centar Beograda, Beograd, 2006, str. 172.

ODABRANA BIBLIOGRAFIJA

Goran Malić, Fotografija 19. veka, Fotogram, Beograd, 2004.
Michael Frizot (ed.), A New History of Photography, Konemann, 1998.
Mary Warner Marien, Photography – A Cultural History, Laurence King, 2002.
Naomi Rosenblum, A World History of Photography, Abbeville Press, 2007.
Graham Clark, The Photograph, Oxford History of Art, Oxford University Press, New York, 1997.
Liz Vels (ur.), Fotografija: kritički uvod, Clio, Beograd, 2006.
Grupa autora, Art of the 20th Century, Taschen, 2000.
Šarl Bodler "Moderna publika i fotografija", u: Valter Benjamin, O fotografiji i umetnosti, Kulturni centar Beograda, Beograd, 2006, str. 168–184.

YellowCab

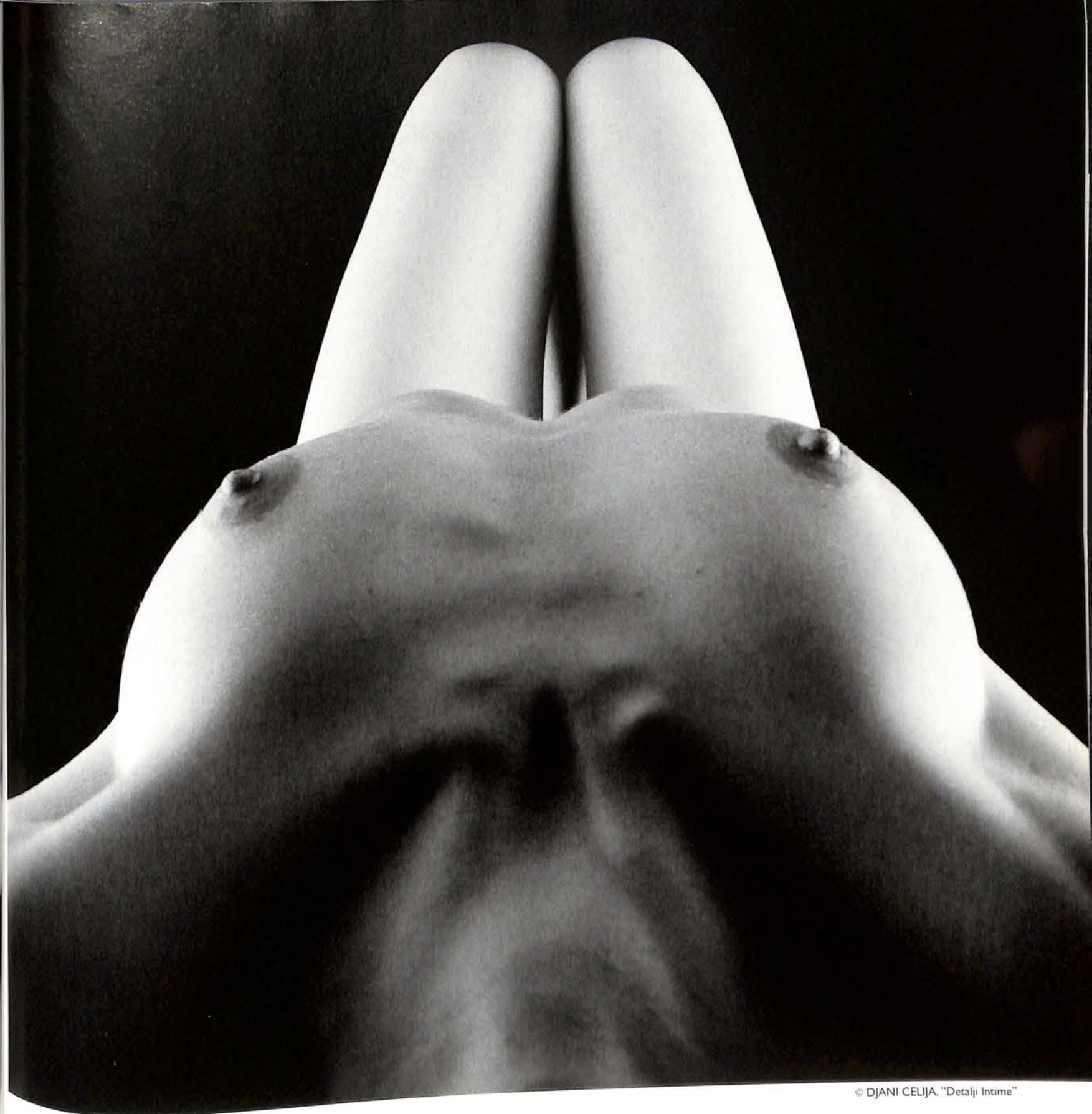
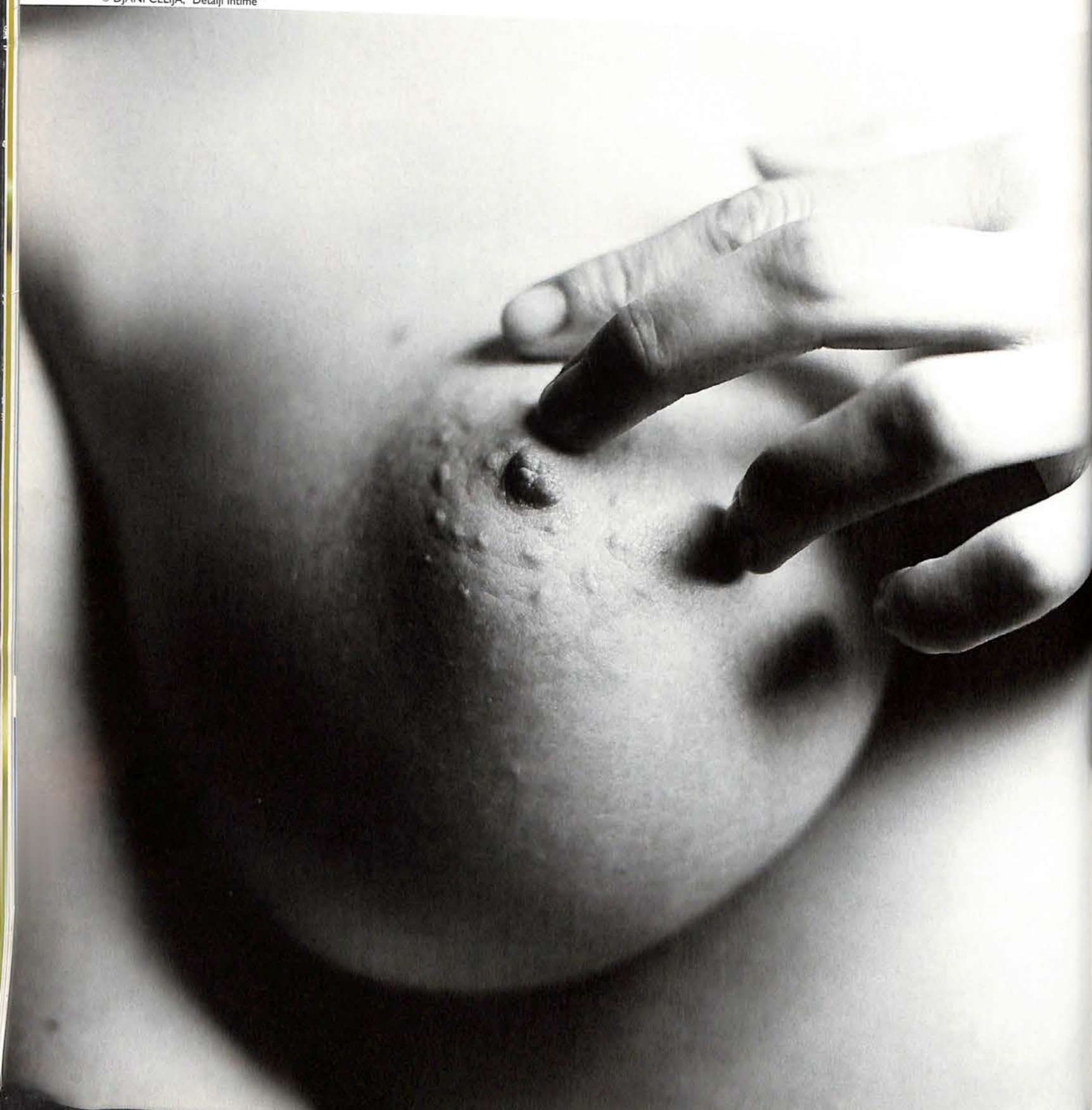
Gde su najbolje žurke, izložbe, filmovi, predstave?

WWW.YC.RS

Detalji **intime**

DJANI CELIJA

© DJANI CELIJA, "Detalji Intime"

© DJANI CELIJA, "Detalji Intime"

AKT-FOTOGRAFIJA VEOMA JE ATRAKTIVNA I PRIVLAČNA TEMA U SVIM OBLASTIMA UMETNOSTI, A POSEBNO U FOTOGRAFIJI. UGLAVNOM JE TO ZBOG REALIZMA KOJI ČAK I NAJVEĆU FANTAZIJU SMEŠTA U DOMEN REALNOG, DOŽIVLJENOG, MA KAKO BIO IZMIŠLJEN, IZREŽIRAN, NEMOGUĆ ILI NESTVARAN

✦ Ivana Tomanović

© DJANI CELIJA, "Detalji Intime"

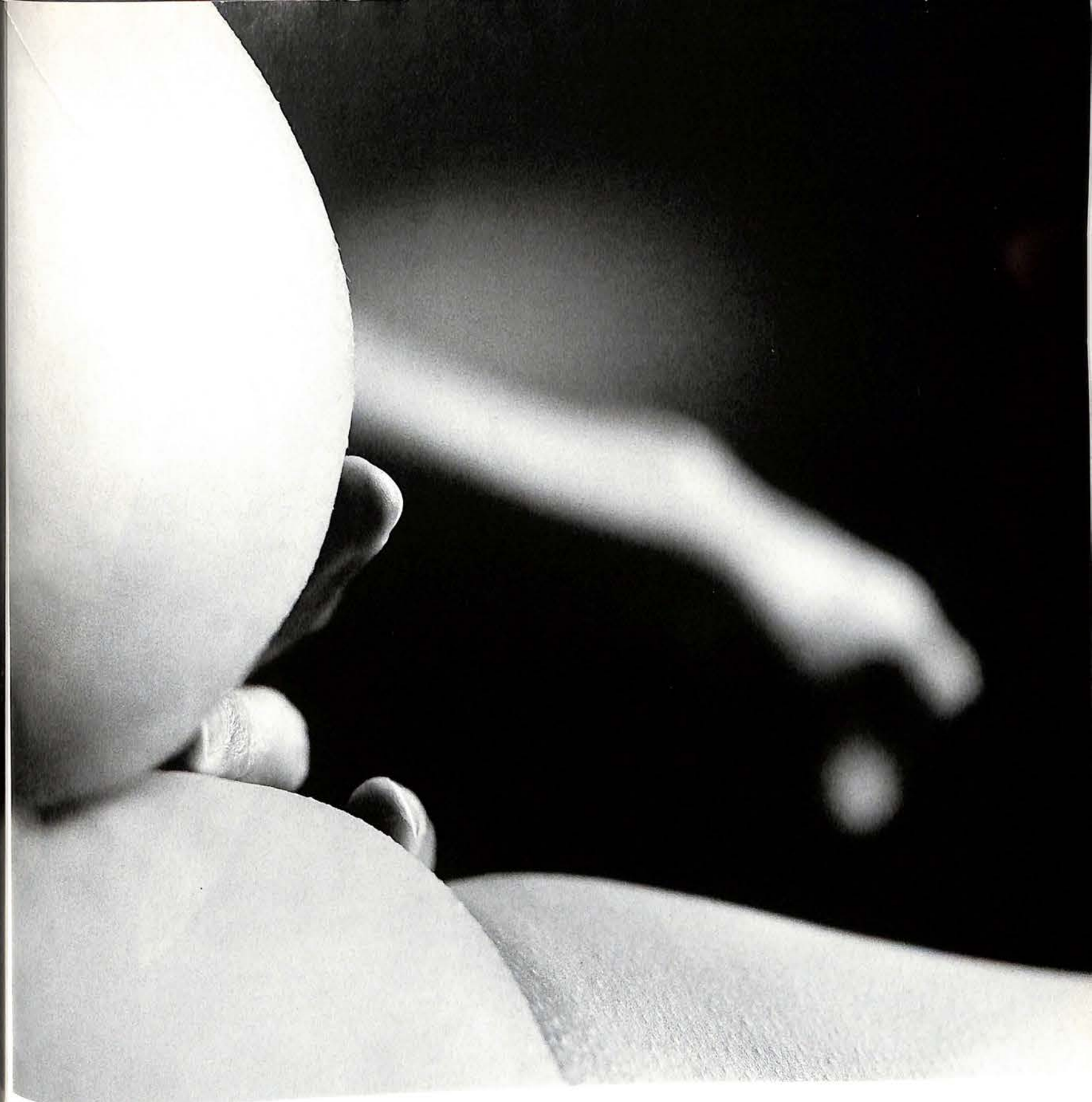
Žena, taj mračni predmet želja, češće je motiv akt-fotografija, a još češće onih s prefiksom erotski. U savremenom "instant" dobu izraz erotika deluje čak arhaično, jer brzina života, mišljenja, percepcije i apsorpcije svih spoljnih uticaja zahteva jasnu, snažnu i ogoljenu informaciju koja deluje kao instant stimulans na naša čula.

U našem podneblju nema mnogo autora koji otvoreno i smelo zaviruju u svet mirisa i dodira u pokušaju da ga vizuelno prikažu. Nago žensko i muško telo odavno su tabu tema, još iz vremena Adama i Eve kada je rajsko voće postalo simbol greha. Neobično je da je

posle toliko vekova zadržalo tu auru zabranjenog, što ga i dalje čini toliko privlačnim i misterioznim.

A pored tih brojnih interesantnih, privlačnih, neobičnih... tela, za tu magijsku privlačnost u jednakoj meri zaslužni su i autori dela. Skoro više nego u bilo kojoj oblasti umetnosti, akt otkriva i razotkriva umetnika, njegove žudnje, muke, fascinacije, nedoumice... sve ono što ga tera da se upusti u borbu sa sebi neravnopravnim – s nagim telom.

Kada sam prvi put videla fotografije Djanija Celije odmah sam zamislila njegov lik: mršav, izdužen, čak sitan, s krupnim očima poput deteta koje ljubopitljivo

© DJANI CELIJA, "Detalji Intime"

zaviruje u svaki kutak. Naravno da je Djani baš takav – slika i prilika zamišljenog! Svesno ili ne, ogolio je sebe, jednako kao i modele koje fotografiše, otkrivajući nam više sebe nego njih.

Mlada, nežna, izdužena tela njegovih modela potpuno su lišena ličnosti, predstave određene persone. Ponekad deluju kao puka fantazija, a zatim pak kao ukradeni momenat intimnog trenutka koji ipak uspeva da ostane neukaljan teretom stvarnog – doživljenog. Možda apsurdno zvuči, ali za Djanijeve akt-fotografije moglo bi se reći da su čiste, u smislu neukaljanog, a ipak toliko snažne u stalnoj borbi i preplitanju dva

tela, u tonusu mišića koji najavljuju kraj, toliko željeni ali nedostižni kraj. Čvrsta napeta tela kao da kroz geometrijsku igru pokušavaju da osmisle ovu iskonsku "bitku" čija se pravila najradije krše.

Pored nežnog, putenog ženskog tela, on istražuje moguću simbiozu dva tela koja se na njegovim fotografijama čini toliko prirodnom. Dva tela deluju kao jedno, kao posledica onog drugog, kao neraskidiva veza blizanaca koji fizički ali još više mentalno pripadaju jedan drugom. Precizan grafizam, toliko naglašan na ovim fotografijama, kao da želi da napravi odstup

© DJANI CELIJA, "Detalji Intime"

od silnih dodira, preklapanja, harmoničnih stanja koja kreiraju dva tela u nesputanoj igri.

Iako bismo naglašenu estetiku ovih fotografija mogli staviti na prvo mesto, ona nije umrtvila emocije, što često i rado čini, već ih je samo profiltirala, poput finog sita koje meko brašno pretvara u baršunasti beli oblak koji klizi pod našim prstima. Baš takva su i ova tela: glatka, meka, neuhvatljiva, stvarna a ipak nadrealna.

Zanimljivo je i svetlosno rešenje koje deluje prozračno, čak veoma svetlo ili, bolje reći, svetla ima puno, čak previše. Kao da svojom strogom studijskom postavkom želi da izbegne slatki dah koji bi doneo suviše prisn

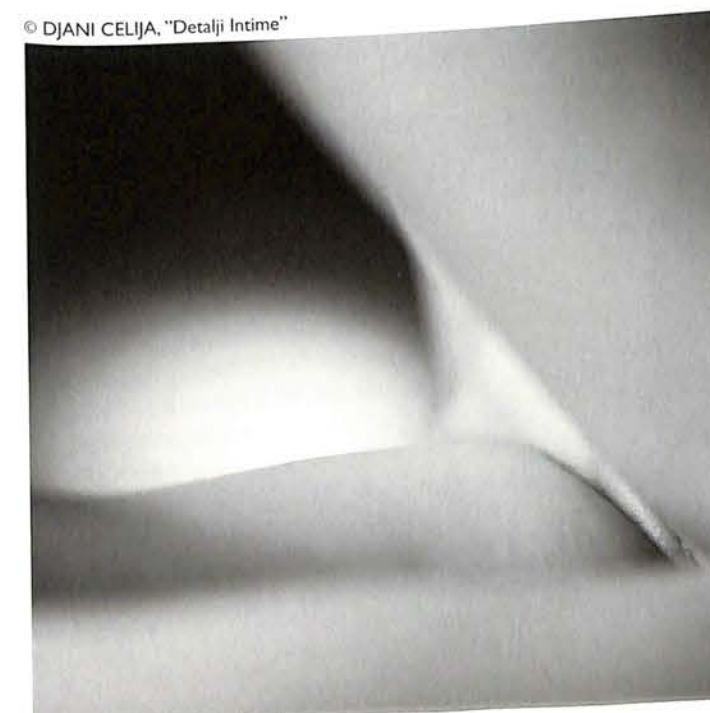
odnos gledalaca i modela. Da li to Djani "čuva" svoje modele od pogleda stranaca ili hladnim pristupom želi da balansira između studije forme i erotskog otkrivanja. Toj studiji forme odgovara i matematički precizan kvadratni format koji prosto zahteva savršenu kompoziciju, savršen balans.

Iako je Djani Celija očigledno crpeo inspiraciju u dosadašnjoj fotografskoj istoriji, snažna autorska ličnost uspešno ga je odvojila od nje stvarajući autentična dela koja, svakako, najavljuju fotografa čiji ćemo rad pažljivo pratiti, jer njegovo vreme tek predstoji.

© DJANI CELIJA, "Detalji Intime"

© DJANI CELIJA, "Detalji Intime"

BIOGRAFIJA: Djani Celija

Rođen je 1977. u Puli. Fotografijom se bavi od 1991. U periodu od 1992. do 1996. saraduje sa časopisima „Glas Istre“ i „La voce del popolo“. 1996. upisuje studije fotografije na „Istituto superiore di fotografia e arti visive – ISFAV“ u Padovi. Nakon završenih studija u klasi Bruna Carnevalia, završene specijalizacije u still-life i reklamnoj fotografiji, te specijalizacije za rad na velikoformantnim fotoaparatom i novim digitalnim sistemima za fotografiju u velikom formatu u „SINAR AG“ - (Švajcarska), radi kao reklamni i industrijski fotograf te saraduje sa studiom „Quasar“ - Murano (Italija), specijalizovanim za snimanje stakla. Nakon povratka u Hrvatsku 2000. radi kao fotoreporter za „Jutarnji List“ i saraduje s raznim časopisima. Početkom 2002. godine otvara atelje za fotografiju, reklamu i propagandu „Luxus - fotografski atelier“.

Od 2001. godine radi kao nastavnik fotografije u Srednjoj strukovnoj školi u Puli gdje predaje i danas izlagao je na brojnim grupnim izložbama, a „Detalji intime“ je njegova prva samostalna izložba.

Fotografija

u novom okruženju

SNAŽNE PROMENE UTICALE SU NA TO DA, UMESTO "TRADICIONALNE" (MADA UVEK NEKAKO POVRŠNE) BORBE FOTOGRAFIJE SA PISANOM REČJU, FILMOM, ZVUKOM I DIZAJNOM, SADA IMAMO MOGUĆNOST ZA PRAVU SIMBIOZU SVIH TIH DELATNOSTI U ONO ŠTO SE NAZIVA MULTIMEDIJA

Darko Stanimirović

Multimedija je pojam koji je od same pojave kompjutera zvučao vrlo egzotično, a epitet multimedijalni, pa još umetnik – naročito. Zapravo, utisak je da su se tako nazivali svi oni koji su od svega znali pomalo (čitaj: od raznih programa pomalo), a ništa baš kvalitetno. Tako su nastajale prezentacije s rotirajućim fotografijama, filmom s "watercolor efektom" i neizbežno – "četiri godišnja doba" kao nepobediva muzička podloga.

Multimedija je, međutim, nešto mnogo ozbiljnije i komplikovanije. Cilj jeste koristiti različite medije kako bi poruka bila što jasnija i kako bi što efektnije stigla do publike. Na primer, fotografija domaćina kome je reka poplavila kuću može dosta toga da kaže, ali će teško reći da je država godinama odbijala predlog žitelja tog mesta o utvrđivanju priobalja. Teško će reći da već godinama postoji taj problem. A pogrešno bi bilo da vas to ne zanima, ako se bavite dokumentarnom fotografijom, jer ne bi trebalo da vas interesuju samo "super fotke," već i čitav problem koji uzrokuje to što fotografirate. Trebalo bi da vas zanima da svetu prenesete kompletnu priču, a portret seljaka to neće uspeti sam po sebi. Prpratni tekst to može. To mogu i video, ili audio intervju mnogo bolje. Dakle, korišćenjem više medija vi publici prenosite potpuniju sliku, što svakako jeste glavni cilj.

Nije reč samo odokumentarnoj fotografiji, iako je ona trenutno najaktuelnija u primeni multimedije. Ako se bavite modnom fotografijom, korišćenjem drugih medija možete svojim klijentima ponuditi potpuno nov proizvod: video-buk (video book). Sigurno ste nekada videli snimke s Fashion TV-a gde modeli poziraju na plaži dok ih fotograf slika. Usput može ići kratak intervju s modelom, pa na kraju gotove fotografije. Takva prezentacija, koja može trajati od trideset sekundi do nekoliko minuta (svakako ne dugo!), može daleko bolje i zani-

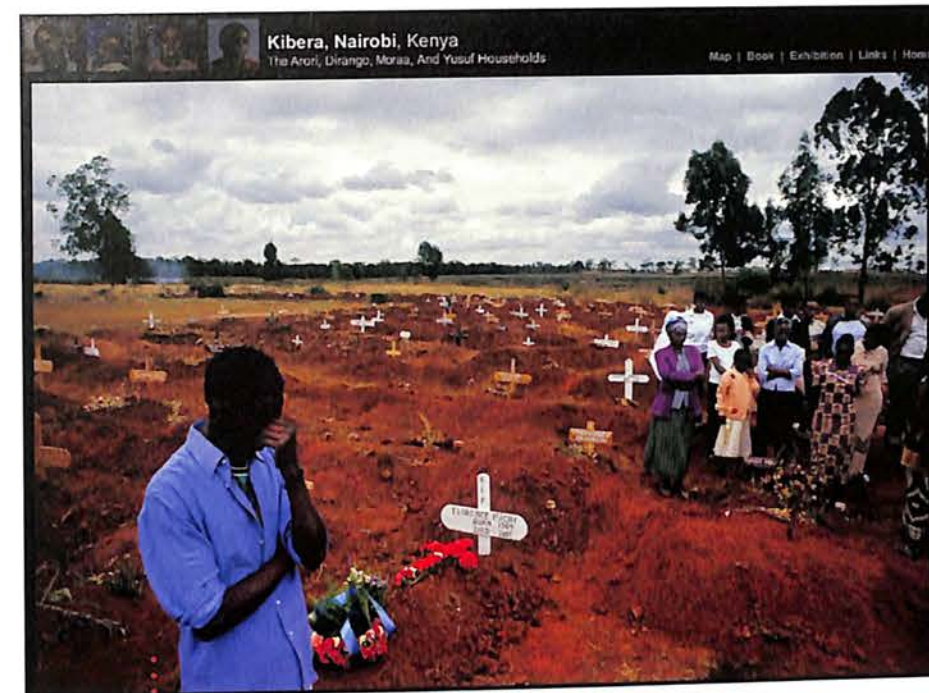
ROJTERS (<http://iraq.reuters.com/>)

Pet godina posle rata u Iraku agencija "Rojters" napravila je multimedijalnu prezentaciju koja prikazuje sve događaje koji su obeležili tih pet godina. Pored toga, tu su i intervjui s fotografima, ali i mape Iraka na kojima su obeleženi putevi nafte, populacija, broj poginulih novinara itd. "Rojters" je svakako mogao da napiše članak od pet strana, ili da napravi foto-galeriju sa stotinom sjajnih fotografija, ili da na Jutjubu (Youtube) postavi isto toliko dobrih video-snimaka. Međutim, takva prezentacija koja bi bila razbijena na delove, ne bi mogla da drži pažnju, niti bi bila toliko efektna. Ovakvo, pomoću sjajnog, a ne suviše dugačkog uvoda, publika je "kupljena" da pogleda i ostatak prezentacije.

mljivije modela predstaviti budućim klijentima. Kompletan paket uključivao bi i fotografije za agenciju, i video-prezentaciju koja može da se deli preko Interneta.

Ono što sigurno predstavlja svojevrsnu "mentalnu" barijeru fotografima jeste ubedenje da fotografija unutar multimedije gubi na snazi. To može biti tačno za lošu multimediju, ali u suprotnom, fotografija može samo još više doći do izražaja. Ono što je sada zanimljivo posmatrati, kada različiti mediji treba da se spoje u jednu

efektnu prezentaciju, jeste za koji element će se koristiti koji medij. U pitanju je preispitivanje o suštini svakog od njih – da li se određena poruka može u potpunosti preneti fotografijom, ili je za to potreban video, ili kombinacija fotografije i zvuka, možda i teksta? Svi mi volimo da kažemo da je fotografijom moguće preneti svaku poruku, ali se istovremeno čudimo kada neko ne može da "vidi" ono što smo mi hteli da se vidi, već je ipak potrebno objasniti o čemu je zapravo reč.

COMMON GROUND (<http://www.mediastorm.com/publication/common-ground>)

2 Skot Stračante (Scott Strazzante) fotografisao je četrnaest godina jednu porodičnu farmu u Illinoisu, i život na toj lokaciji nakon što je farma srušena i pretvorena u gradsku četvrt. Mnoge sličnosti u životu pre i posle rušenja govore o tome da zemlja "ne pripada nikome," već da je "mi samo koristimo," kako kaže jedan od stanara. U smislu produkcije multimedije ovde možemo videti koliko je bitno imati čvrst šablon koji će sve vreme držati priču zajedno, a s druge strane, da multimedija ne mora biti ni suviše komplikovana – osnovu čine samo fotografije koje se smenjuju, a u nekoliko trenutaka pojavi se i video-intervju s bivšim, odnosno sadašnjim stanarima. To znači da multimediju možete zasnovati na fotografiji, a samo je obogatiti videom ili zvukom kako biste kompletnu priču bolje preneli.

Umesto zablude da je sve moguće fotografijom (ili videom, ili tekstem, zvukom...), bolje je raditi na maksimalnom iskorišćenju prednosti svakog medija.

Fotografija: ističe jedan trenutak u vremenu (bilo da je reč o "stvarnom" trenutku ili imaginarnom, u slučaju fotomontaža i sl.) koji se posmatraču predstavlja kao kritičan, i pomoću kog se može preneti izvrsna poruka. U okviru multimedije fotografijom se na najbolji način može zaustaviti tok radnje kako bi publika dobila vremena da pogleda i analizira određenu situaciju, motiv itd.

Ton: prenosi zvučni zapis s određenog mesta, što je veoma bitno za celokupnu atmosferu nekog mesta, događaja ili osobe (u slučaju intervjuja). Svi verovatno znamo kako grad ima drugačiji "izgled" kada stavimo slušalice u uši, u odnosu na "realno." Zato se često tonski zapis koristi da bi, zajedno s foto-

grafijama koje pružaju izgled određenog mesta, kvalitetnije preneo atmosferu. Zamislite fotografije iz luna parka, s tonom i bez njega. Slično tome, zvuk se koristi i za snimanje intervjuja kada se čuvena ideja dokumentarnih fotografa o "davanju glasa" ugroženima konačno može shvatiti i doslovno (videti: Kingsley's Crossings, MediaStorm, <http://www.mediastorm.com/publication/kingsleys-crossing>).

THE PLACES WE LIVE
(<http://www.theplaceswelive.com/>)

Jonas Bendixsen ("Magnum") fotografisao je dvadeset porodica, sa četiri kraja sveta, koje žive u nekihigijenskim naseljima. Pored štampane knjige i izložbe, postavljen je i sajt na kome svaki posetilac može ući u "virtuelnu" sobu, pa pomeranjem kursora miša razgleda unutrašnjost svakog doma, dok se u pozadini čuje glas jednog od ukućana koji objašnjava kako izgleda njihov život.

DISKUSIJE

Video: postoji dosta načina da se fotografijom predstavi pokret, i to svakako ne treba potcenjivati, ali neke stvari – poput intervjuja – jednostavno nisu moguće, ili su mnogo efektnije kada se snime video-kamerom. A kada pravimo multimediju, vrlo je bitno da postoji izvesni šablon koji će kompletnu prezentaciju učiniti dinamičnijom, pa je kombinacija fotografije i pokretne slike u tom smislu odlična.

Tekst: pažljivo napisan tekst, naročito u kraćoj formi, nekada je najbolji način da publiku uvedete u priču. Tako se mogu izvesti kratki citati ili bitne statistike koje treba da stvore kontekst za dalji razvoj priče (videti: The places we live, Magnum, <http://www.theplaceswelive.com/>).

Interakcija: mnogi se slažu da multimedija danas nedovoljno iskorišćava mogućnost interakcije s publikom, pa tako, u stvari, ostaje da bude linearna i "jednodimenzionalna," što bi značilo da se ne razlikuje mnogo od tradicionalnih medija koji zahtevaju od publike samo da se zavale u fotelju i primaju informacije, bez mogućnosti učestvovanja. Današnja tehnologija – pametni telefoni sa GPS sistemom, displejom na dodir, povezanost publike s društvenim mrežama, mogućnost davanja komentara i uopšte sve ono što publici daje mogućnost da uključe sebe u čitav doživljaj – jeste ogromna razlika u odnosu na medije pre samo desetak ili petnaest godina. Danas nije problem napraviti interaktivnu prezentaciju koja neće imati samo jedan mogući kraj, već će se on menjati u zavisnosti od izbora publike. ■

PREDRAG ILIĆ

Pobednik konkursa Igra svetlosti

PRVA U NIZU OVOGODIŠNJIH REFOTO IZLOŽBI BILA JE FINALE KONKURSA "IGRA SVETLOSTI", ODRŽANA U ŠOPING CENTRU "UŠĆE", U BEOGRADU, KRAJEM NOVEMBRA. POBEDNIK KONKURSA JE PREDRAG ILIĆ IZ KRALJEVA, DOBRO POZNAT NAŠOJ REDAKCIJI PO BROJNIM OBJAVLJENIM FOTOGRAFIJAMA JOŠ OD SAMOG ZAČETKA ČASOPISA

✦ Ivana Tomanović

Na poziv Redakcije da nam pošalje portfolio rado se odazvao, ali se desilo i nešto neočekivano. Naime, velik broj fotografija, i to mahom onih najboljih koje nam je Predrag poslao, već su našle svoje mesto u časopisu. Iznenadilo nas je koliko je njegov rad konstantno bio prisutan svih ovih godina. Pobednička crno-bela fotografija siluete čoveka koji se penje uz stepenice svima je dobro poznata, a da uspeh ne "pada s neba", dokazuje i Predragova priča o ljubavi i posvećenosti fotografiji.

"Prvi put sam se susreo s fotoaparatom još kao tinejdžer zahvaljujući mom ocu koji se bavio fotografijom. Osnovna znanja o opremi i tehnici rada naučio sam od njega. Moja laboratorija za crno-belu fotografiju bila je u spavaćoj sobi, gde je i postala moja velika strast. Jedno vreme uporedo sam se bavio sviranjem

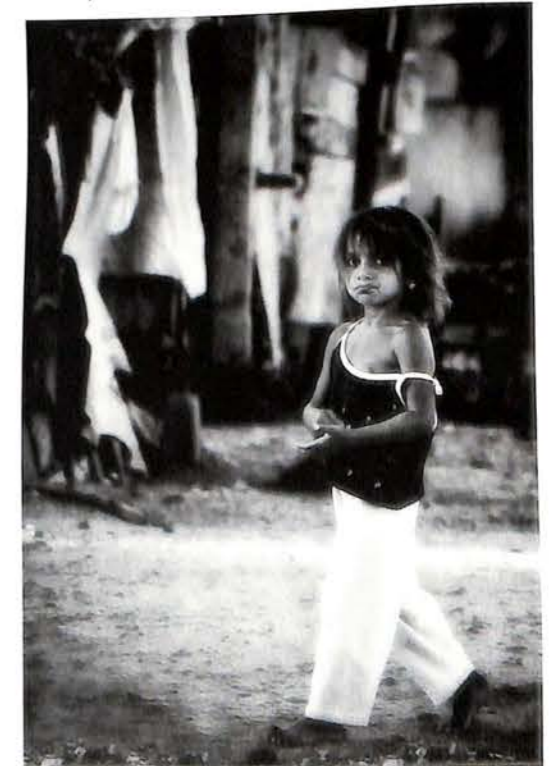

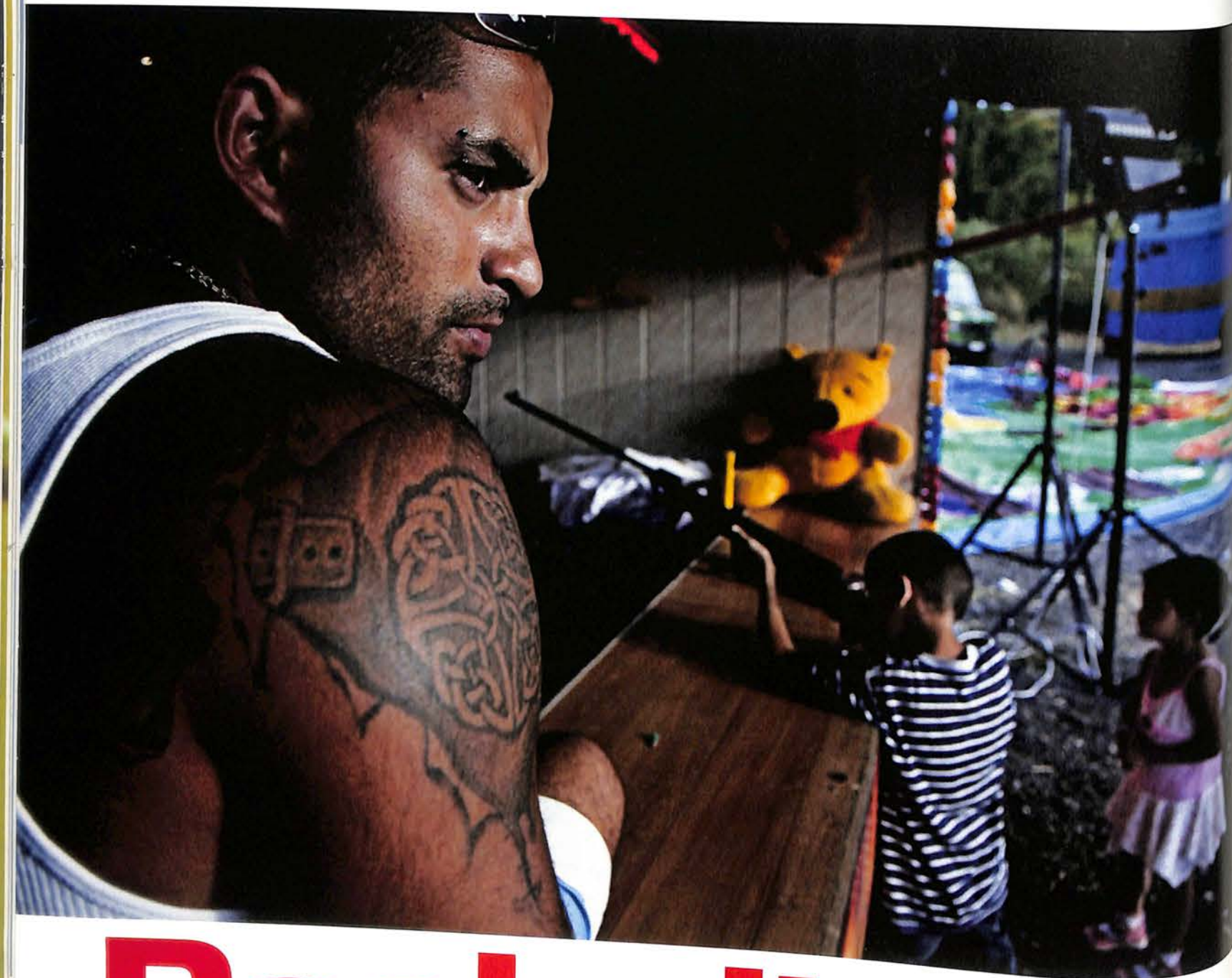
gitare i fotografisanjem. Kada je sredinom devedesetih trijumfovao muzički pravac koji nije bio po mom ukusu, nisam bio u dilemi – ljubav sam poklonio fotografiji.

Prve radove poslao sam foto-klubu iz Požarevca. Oni su ih pogledali, dopalo im se, pa su me pozvali da se učlanim u klub. Ubrzo nakon toga, nastankom časopisa *Refoto*, osvanule su i neke od mojih fotografija. Od tada redovno učestvujem na konkursima i izložbama kod nas i u inostranstvu, gde sam osvojio mnogobrojne nagrade i priznanja. Od njih izdvajam: prva nagrada za makrofotografiju u časopisu *Refoto*, prva nagrada za fotografiju godine na sajtu Flickr na temu životinjski svet, prva nagrada na konkursu "Igra svetlosti" u časopisu *Refoto*, treća nagrada na Novembarskom likovnom salonu u Kraljevu. A u rodnom Kraljevu predstavio sam se i prvom samostalnom izložbom pozorišne fotografije.

Teško je reći šta me najviše privlači u fotografiji pošto su moja interesovanja široka. Zbog toga sam odabrao teži put i podjednako istražujem makrofotografiju, studijsku, koncertnu, pozorišnu, dokumentarnu, akt, pejzažnu, "life" itd. To iziskuje više učenja, rada, a samim tim i opreme koja je potrebna. Tako sam, na primer, prva iskustva u akt-fotografiji stekao na foto-radionici u Sirogojnu, koju je organizovao Foto-savez Srbije, čiji sam član od 2002. godine.

Jedan sam od osnivača i predsednik Foto-kino kluba "Kraljevo", koji već tri godine uspešno okuplja ljubitelje fotografije u ovom gradu. U 2010. godini sa dvojicom kolega osnovao sam foto-agenciju "RexImages". Izložba pozorišne fotografije u Kraljevu, ove jeseni, plod je dobre saradnje Agencije i kraljevačkog pozorišta. Dalji planovi u profesionalnom bavljenju fotografijom odnose se na Agenciju, a svaki naredni konkurs i izložbe očekujem s puno entuzijazma."

Pogledi sa margine

✦ Bojan Bončić

TAJ, U "NAJK" CRVENOJ MAJICI, NE SAMO DA JE ULETEO U MOJU FOTOGRAFIJU NEGO I U MOJ ŽIVOT, ZBOG ČEGA SAM POVEROVAO DA NEĆU CELOG ŽIVOTA BITI FOTOGRAF AMATER, VEĆ DA MOGU URADITI I NEŠTO VIŠE, NEŠTO VREDNIJE

IZLOŽBA TRIDESETAK FOTOGRAFIJA IZ CIKLUSA "POGLEDI SA MARGINE" ODŽALA SE U GALERIJU "SRBIJA" U NIŠU OD 10. DO 14. DECEMBRA

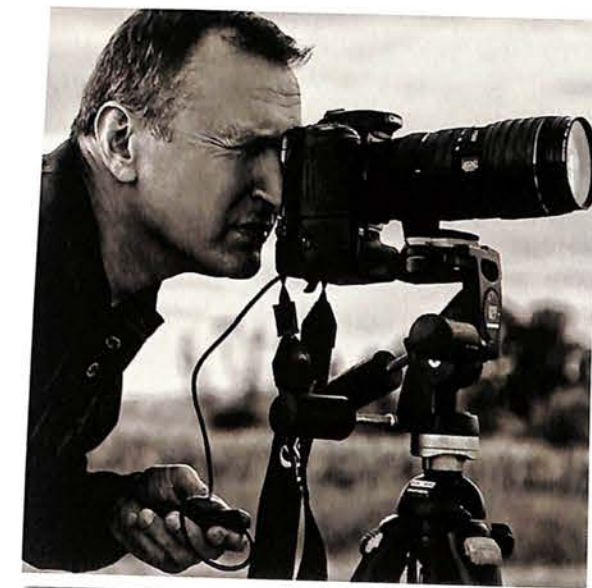
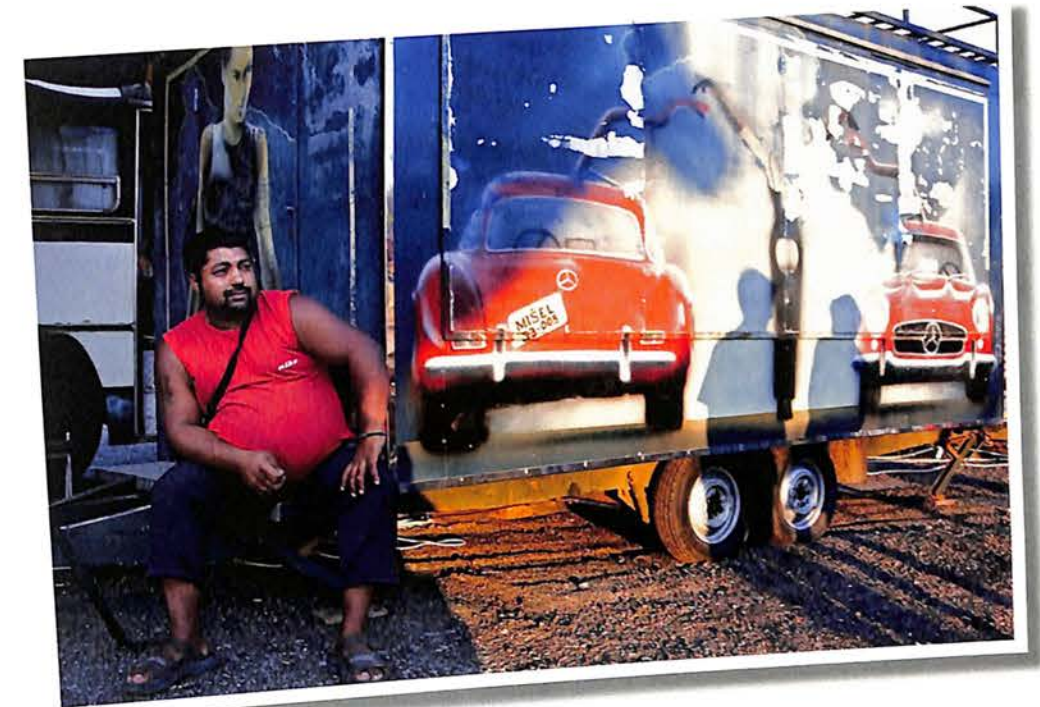
Neke stvari dogode se slučajno. Pored nekih ljudi, takođe, prolazite slučajno. Prolazite, i ne vidite ih. A onda na nekom vašaru, u jednoj varošici na jugu Srbije, slučajno u vaš objektivi uleti krupan, crnooki i crnopusi čovek u crvenoj "najk" majici. Kao fotograf amater, inspiraciju sam tražio u radničkim rukama ili ispijenim licima žena sa sela. Pokušao sam da uhvatim i "dušu i lice žena i muškaraca" putujući po svetu. Ali, taj čovek u crvenoj "najk" majici ne samo da je uleteo u moju fotografiju nego i u moj život, zbog čega sam poverovao da neću čitavog života biti fotograf amater, već da mogu uraditi i nešto više, nešto vrednije. Čovek je bio Rom, a ja sam o njima malo toga znao.

Fotografija je na konkursu "Nacionalna geografija 2008" dobila treću nagradu u kategoriji "Ljudi", a ja ideju za dalji rad. Iako isprva nisam imao jasnu ideju šta želim da snimam, rešio sam da uđem u mahalu i improvizujem na licu mesta, ali kada sam ušao, više takva pitanja nisam postavljao. Samo sam fotografisao i osećao. Govorili su mi da su Romi agresivni, da se u njihove mahale ne ulazi nepozvan. Ja sam, međutim, razbio sve predrasude. Ulazio sam bez ikakvih problema i u svakoj mahali stekao nove prijatelje.

U početku je teško navići se da s asfalta kročite u prašnjavi sokak ili polurazrušenu kuću u kojoj živi desetočlana porodica, ali s vremenom to prihvatite kao normalnu stvar ukoliko želite da snimate život. Romi žive od danas do sutra ("važno je biti no imati"), što zapravo daje odgovor na njihov stil života i sistem vrednosti. Valjda su zbog toga i njihova lica tako izražajna, jer se na njima vidi i tuga i radost u isto vreme.

Kada sam nakon prvog snimanja na kompjuteru pregledao snimljeni materijal, shvatio sam da su im oči najupečtljivije i da na većini fotografija dominira pogled. Tako se i naziv "Pogledi sa margine" sam nametnuo.

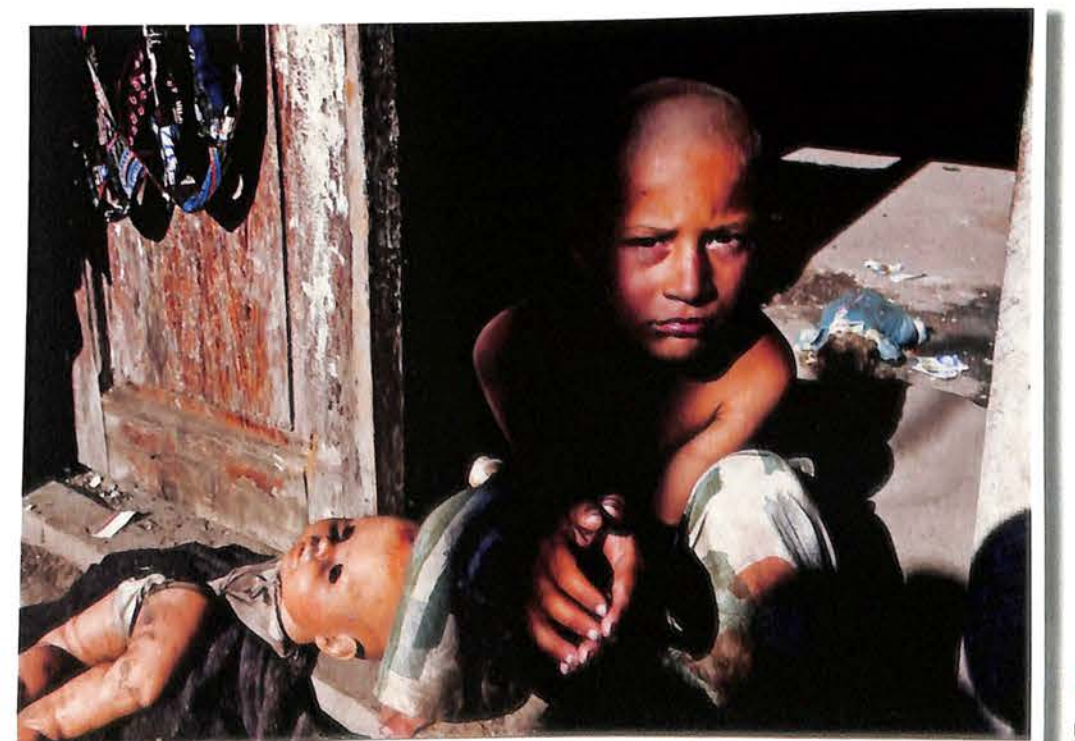
Socijalni prizvuk bilo je teško izbeći, ali sam pokušao da to ne bude dominantno na fotografijama, već sam koristio atmosferu i svetlo kako bih snimio fotografije na kojima će u prvom planu biti, pre svega,

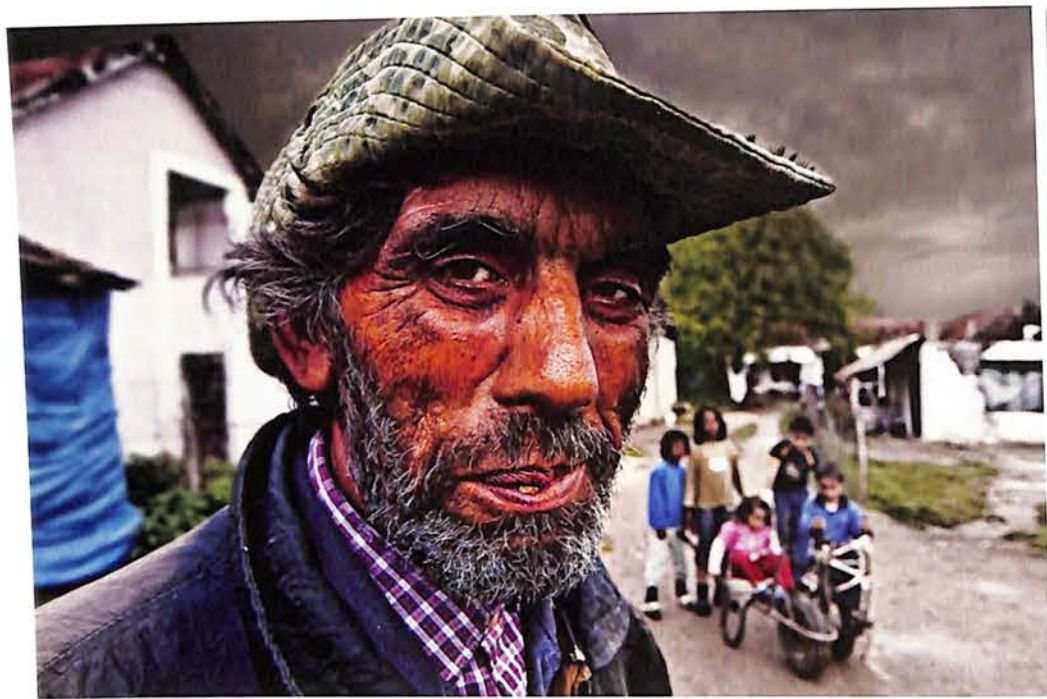

BIOGRAFIJA: B.B.

Bojan Bončić - advokat, fotograf

Rođen je u Nišu 1960. godine. Nakon što mu je jedna od fotografija objavljena u časopisu Refoto, odlučio je da se ozbiljnije posveti fotografiji, koju je napustio sticajem nesretnih okolnosti 1985. godine kada mu je fotoaparatus Zenit TTL ukraden. Od tada je učestvovao na mnogim kolektivnim izložbama u zemlji i inostranstvu i dobijao više nagrada za svoj rad. Ima zvanje FAI pri FSS i priredio je prvu samostalnu izložbu na temu iz života Roma "Pogledi sa margine". Bončić "ne živi od fotografije, ali živi za fotografiju".

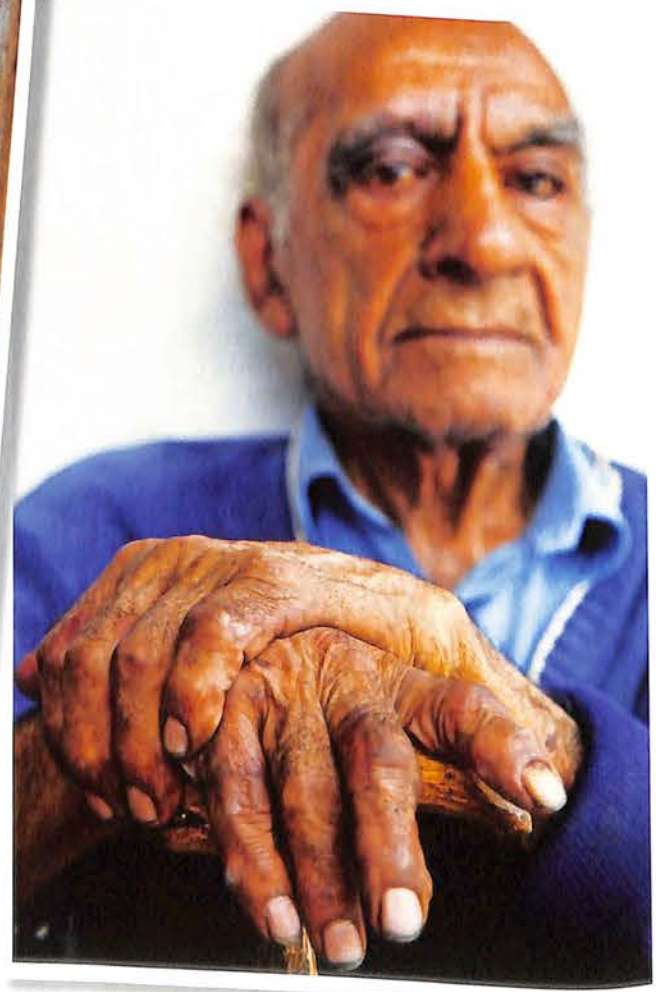

estetika, kompozicija i zanimljivi likovi.

Nakon skoro dvogodišnjeg druženja s Romima iz raznih gradova, uglavnom s juga Srbije, moram reći da me je projekat "Pogledi sa margine" odveo dalje od cilja i doveo do drugačijeg poimanja života, a samim tim i pružio neprocenjivo iskustvo. Mislim da ovaj projekat još nije završen, ali i da neće uskoro.

Prvu fotografiju na vašaru (Rom u crvenoj "najk" majici) snimio sam Canonom EOS 50D, s objektivom 24-105 mm, f/4 L IS, pa kada sam odlučio da krenem u projekat, promenio sam telo za 5D Mark II i zadržao isti objektiv 24-105, a koristio sam i 17-40mm f/4 L, stativ Manfrotto i zilvericu u nekim situacijama. Iako sam objektiv 24-105 kupio ranije za "pedeseticu", kada sam ga upario sa peticom Mark II, rezultati su bili iznenađujuće dobri, bar što se tiče oštine. Nisam mogao da verujem kada sam otvorio prve fajlove.

Fotografije sam obradio u Photoshopu, uz minimalnu korekciju boja, kontrasta, slojeva, krivih, senki... Ceo projekat zao-kružio sam prvom samostalnom izložbom u svom rodnom gradu, u galeriji "Srbija", gde sam izložio trideset fotografija formata 126 x 83 mm lepo opremljenih. ■

Stvarno dobre cene!

* za rezervaciju Vam je potrebna kreditna kartica!

Travelhotels

Hotelski rezervacioni sistem: 100.000 hotela širom sveta!!!

Rezervišite hotele i apartmane širom sveta na sajtu:
www.travelmagazine.rs

od 1 do 6 zvezdica
 za svakog po nešto :)

Garantujemo potpunu bezbednost!

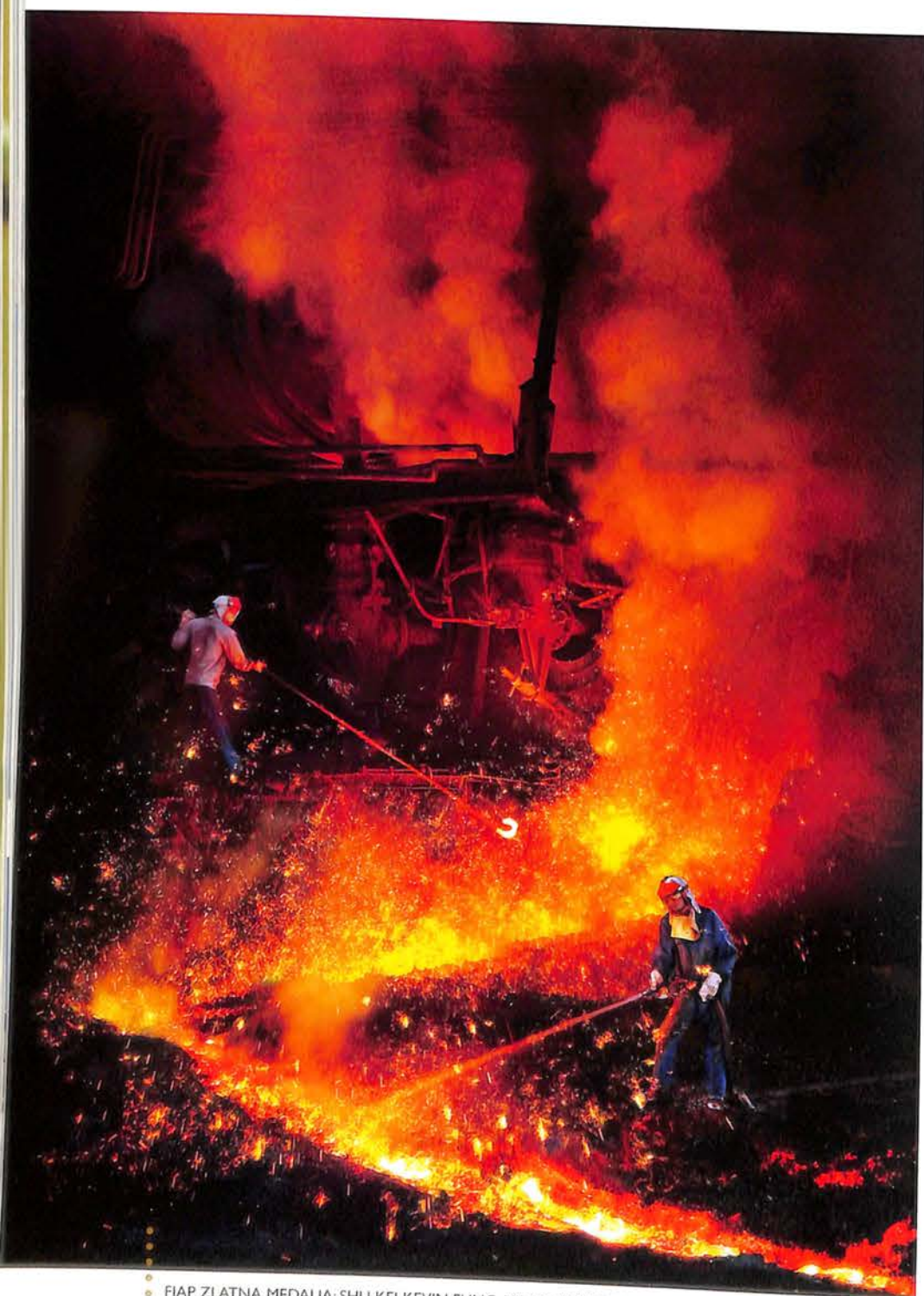
Pozovite nas za pomoć prilikom pravljenja rezervacije. Stojimo Vam na raspolaganju za sve savete. Svakim radnim danom od 09 do 17h. **Tel.** 011 2910 258, 011 2638 315

KONKURS

Bor2010

ODRŽANA JE PRVA MEĐUNARODNA
IZLOŽBA NA TEMU "ČOVEK I RAD 2010"

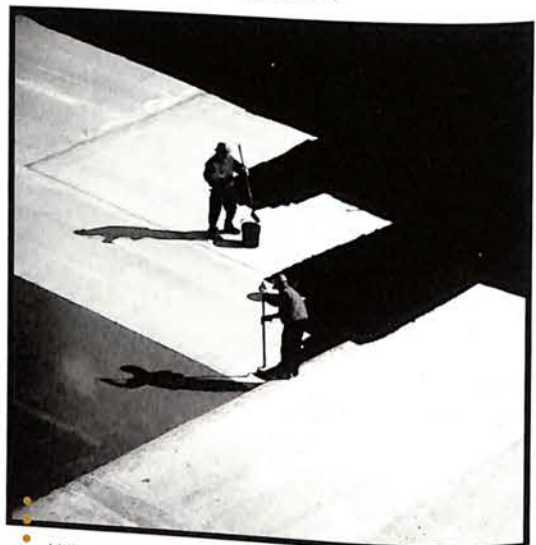
Zoran Mojsin

FIAP ZLATNA MEDALJA: SHU KEI KEVIN FUNG, HONG KONG, "WORKING HELL", TEMA: ČOVEK I RAD

FSS ZLATNA MEDALJA: MAGDALENA BERNY, POLJSKA, "M", TEMA: CRNO-BELO

UPI MEDALJA: ZLATKO BALENTIĆ, HRVATSKA, "WORKERS 2", TEMA: ČOVEK I RAD

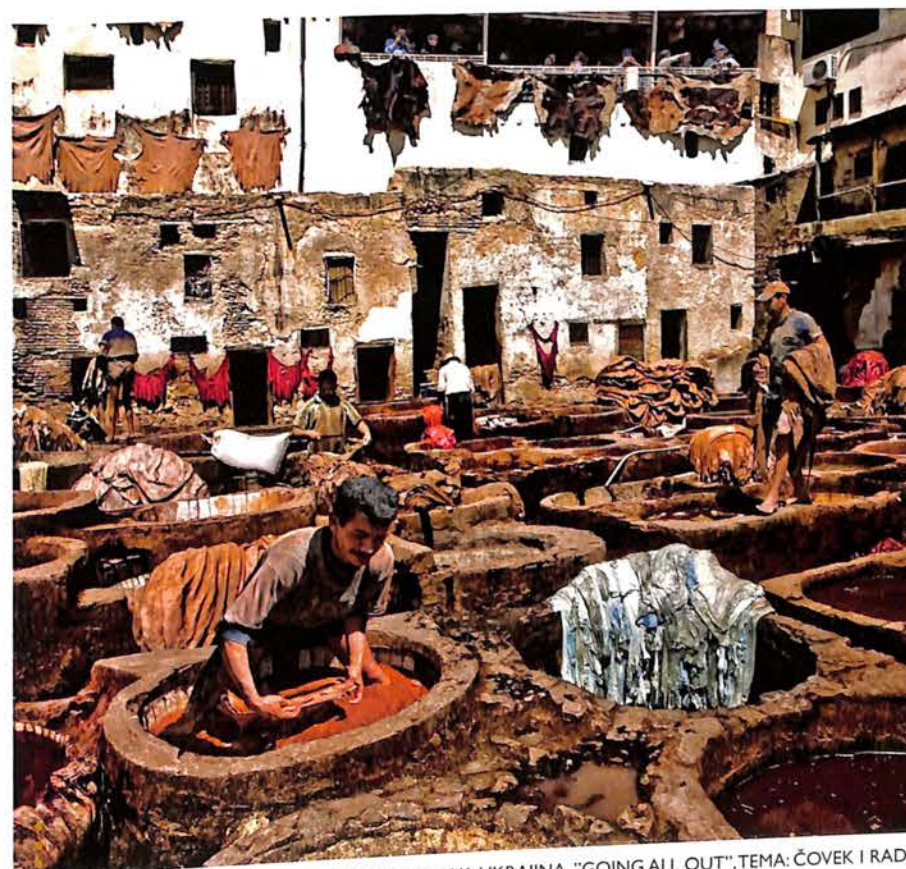
Foto klub "Bor" organizator je nekoliko značajnih fotografskih manifestacija a od ove godine ima još jednu, izložbu na kojoj je osnovna tema "Čovek i rad". Pored nje postoje još tri teme i to: slobodna-kolor, slobodna-monohrom a posebno je zanimljiva tema žurnalizam zato što u svetu ne postoji mnogo konkursa (uključujući tu i specijalizovana takmičenja skoro isključivo namenjena profesionalnim fotoreporterima) koja se bave ovom tematikom koja zahteva da serijom fotografija opišete neki izuzetan događaj, mesto ili osobu.

Na izložbu je pristiglo čak 7.034 fotografija 527 autora iz 61 zemlje. Na temu "Čovek i rad" stiglo je 1.707 fotografija 443 autora iz 56 zemalja. Na slobodnu temu kolor, pristiglo je 2.027 fotografija 513 autora iz 59 zemalja. Crno-bela tema je privukla 490 autora sa 1.937 fotografija. Za temu "Žurnalizam" došlo je 1.363 fotografija iz 48 zemalja. Od domaćih autora nagrađeni su: Vladimir Živančević, Ranko Đurović, Zoran Stojiljković, Maja Stošić, Željko Đurić i Milan Živković.

Izložba "Čovek i rad" biće otvorena 26. 12. 2010. u bioskopu "Zvezda" u Boru sa početkom u 19 h časova. Na velikom biskopskom platnu biće održana projekcija odabranih fotografija, dok će nagrađeni radovi biti odštampani i izloženi u holu bioskopa.

PSA ZLATNA MEDALJA: TOMAZ VELECHOVSKY, SLOVENIJA, "STILT FISHERMEN", TEMA: ČOVEK I RAD

SALON ZLATNA MEDALJA: ALEXANDER PRYMAK, UKRAJINA, "GOING ALL OUT", TEMA: ČOVEK I RAD

FSS ZLATNA MEDALJA: XIAOXI LIAO, KINA, "WOMAN IN THE MOUNTAIN", TEMA: ČOVEK I RAD

Canon

PROFESIONALNI
CANON DSLR APARATI
OD SADA SA
GARANCIJOM OD 3 GODINE*

2 GODINE GARANCIE

Foto Oprema d.o.o.
Surčinski put 1/o
11070 N. Beograd
011/712-9136
www.foto-oprema.com

Axel Foto Store d.o.o.
Resavska 28
11000 Beograd
065/444-9696
065/444-8585
www.axelfoto.com

BM Foto d.o.o.
Jurija Gagarina 149 lok.40,
TC Piramida - Top Shop
11070 Novi Beograd
011/311-9988
www.bmfoto.co.rs

*Važi samo za sledeće modele:
7D, 50D, 5D MKII, 1D MKII

www.foto-oprema.rs

Tamron SUPERZUM

Svi oni koji veruju da jedan superzum može na zadovoljavajući način da ih reši tereta mnoštva fiksni objektiva, imaju od sada mogućnost da kupovinom "Tamron" objektiva 18-270 mm F/3,5-6,3 Di II VC PZD to i dobiju. "Tamron" se, u stvari, već dokazao s prethodnikom ovog objektiva koji ima veoma slične karakteristike i koji je prodat u velikom broju. U ovaj objektiv sada je ugrađena i sasvim nova VC stabilizacija slike uz pomoć magneta, kao i mnogo brži i tiši motor izrađen po pijezo ultrazvučnoj tehnologiji. Objektivu, za sada, mogu da se obraduju oni koji imaju neki od modela D-SLR fotoaparata sa APS-C senzorom i "Sony", "Nikon" ili "Canon" bajonetom, a za njega će morati da izdvoje oko 860 evra. Detaljnije informacije potražite na www.tamron.com.

Pentax KOCKICA PO KOCKICA – FOTOAPARAT

Da je tehnologija toliko napredovala da čak i deca mogu da "slože" fotoaparatom kojim će posle moći i da fotografišu, dokaz je i ovaj najnoviji Pentax NB1000 ili Optio RS1000. To je, u stvari, kompaktni digitalni fotoaparatom čija je prednja strana podloga za slaganje "lego" kocki, pa svako može sebi da "izgradi" fotoaparatom onakvog oblika kakav se njemu najviše dopada. Ovaj model fotoaparata može se nabaviti u on-lajn prodavnici proizvođača po ceni od 180 evra, što je za 20 evra više nego kada bi se kupovao običan fotoaparatom koji u sebi ima senzor od 14 miliona piksela i zum objektiv ekv. 27,5-110 mm. Detaljnije informacije mogu se pronaći na www.pentax.eu.

Pentax KAO MALI ŠARENI ROBOT

"Pentax" je i za ovu Novu godinu pripremio fotoaparatom koji nekome može biti lepo iznenađenje u vidu poklona. Kao što je prošle godine proizveo ograničenu količinu digitalnih refleksnih fotoaparata obloženih Svarovski kristalima, tako je ove godine izbacio na tržište, takođe ograničenu seriju modela Pentax K-r, namenjenih japanskom tržištu, obojenih tako da podsećaju na robota. Zajedno sa šareno obojenim objektivom 2,4/35 mm, od 24 decembra može se naručiti po ceni od oko 900 evra i to direktno s sajta proizvođača: <http://shop.pentax.jp/shop/goods/goods.aspx?goods=14886>.

NOVE ŠOLJE KAO OBJEKTIV

Već smo u vreme Fotokine objavili da su se pojavile šolje koje izgledaju isto kao "Nikonov" zum objektiv 24-70 mm. U međuvremenu, takve šolje izazvale su veliko interesovanje među ljubiteljima fotografije i američka Adorama proširila je njihov asortiman. Sa sajta www.adorama.com sada je moguća porudžbina i drugih šolja –objektiva. Tako sada i "kanondžije" mogu da pijuckaju kafu ili čaj iz 24-105 mm ili 70-200 mm, a "nikondžije" iz novog modela urađenog po novom objektivu 70-200 mm. Cene im se kreću između 30 i 40 dolara.

BenQ PROJEKTORČIĆ, KAMERA I FOTOAPARAT

"BenQ" kamkorder i projektor ujedno, čiji je naziv DV S11, jeste malena džepna sprava kojom se mogu praviti video-snimci u punoj HD rezoluciji, potom fotografije rezolucije od pet miliona piksela (2.592 x 1.944 piksela), a koristi se i za projektovanje slika dijagonale oko 130 cm. Opremljen je fiksni objektivom ekvivalenta 35 mm, a energiju dobija iz litijumjonske baterije od 800 miliampera. Za sada se ova "igračka" može kupiti jedino u Americi i to za 310 dolara, ali mogućnost kačenja i na NTSC i na PAL TV sistem ukazuje na to da je treba očekivati i na evropskom tržištu. Detaljnije informacije mogu se pronaći na www.benq.com/products/product_detail.cfm?product=1776&ptag=44&ptag=243.

3D Beamer PROJEKTOR ZA FOTOGRAFIJE I FILMOVE

LG BX327 3D Beamer jeste projektor namenjen manje zahtevnim korisnicima, pa je i cena od oko 900 evra primerena takvim kupcima. Pored toga što je veoma pogodan za prikazivanje fotografija u JPG formatu, zahvaljujući integrisanom DivX plejeru, njim se mogu direktno prikazivati i filmovi i to ne samo oni dvodimenzionalni već i trodimenzionalni i to direktno s medija preko USB priključka. Ne samo da može da prikazuje 3D, već i kod 2D filmova uz pomoć interfejsa u sebi može da da utisak da su i oni trodimenzionalni. Rezolucija projektovane slike jeste 1.024 x 768 piksela i zahvaljujući prosvetljenosti od 3.200 ansilumena i slika širine tri metra, tj. dijagonale 2,5 metra, biće sasvim dobrog kvaliteta. U prodaji će se naći već krajem decembra, a detaljnije informacije mogu se potražiti na www.lg.com.

Cineroid VIDEO-TRAŽILO

Cineroid EFV-4L je elektronsko tražilo namenjeno onima koji svoje D-SLR fotoaparate koriste za video-snimanje. Ovo tražilo ima displej dijagonale 3,2 inča sa 800 x 480 piksela, a s fotoaparatom se povezuje preko HDMI konektora. Lupa tražila može se pokretati pod uglom od 180 stepeni, a ima i mogućnost podešavanja dioptrije za one kojima je to potrebno. Cena mu je oko 620 evra, a detaljnije se o njemu možete informisati na: www.marcotec-shop.de, gde ga možete odmah i naručiti.

SPECIJALIZOVANA HP PRODAVNICA

Kompanija "Hewlett-Packard" u saradnji sa svojim partnerom – firmom "Gigatron", otvorila je prvu specijalizovanu prodavnicu u Srbiji, u "Ušće" šoping centru, u Beogradu. Srbija je jedna od samo nekoliko zemalja u Evropi koja će imati HP prodavnicu. Otvaranjem ovakvih prodavnica u svetu, "HP" uvodi novkoncept predstavljanja svojih proizvoda i komunikacije s kupcima. Prodavnica je koncipirana tako da omogućava korisnicima da lako pronađu proizvod koji im je potreban, isprobaju ga, uporede sa drugim proizvodima i informišu se o novim uređajima i tehnološkim novinama. U ovoj prodavnici moći će da se nađu HP računari, štampači i dodatna oprema. Više pogledajte na: www.hp.rs.

Walimex KAIŠEVI ZA FOTOAPARATE

Veoma zanimljive neoprenske kaiševe za nošenje fotoaparata sada na ramenima, a ne oko vrata, ponudila nam je poznata švajcarska firma "Walimex". Postoje modeli za nošenje fotoaparata na jednom ramenu ili za dva fotoaparata čiji je teret raspoređen na oba

Lowepro ILC TORBICE

Lowepro ILC Classic torbice namenjene su tržištu najnovijih digitalnih kompaktnih fotoaparata s izmenljivom optikom kao što su Olympus Pen, Sony NEX, Samsung NX ili Panasonic G-sistemi. U manjoj ILC Classic 50 torbi ima mesta samo za fotoaparatom s objektivom na njemu i jednu rezervnu memorijsku karticu, dok u većoj ILC Classic 100 ima mesta i za dodatni objektiv, blic i dve memorijske kartice. Cena bi trebalo da im bude od 45 do 55 evra, a detaljnije informacije mogu se potražiti na: www.refot.com ili www.lowepro.com.

Foto Walser EASYCOVER ZAŠTITA

Nemački "Foto Walser" ovih dana pustio je u prodaju najnovije silikonske zaštitne omotače za kućišta D-SLR fotoaparata koji će ih zaštititi od vlage, ali i blažih udara. Za sada se mogu nabaviti po ceni od 30 evra direktno sa sajta www.foto-walser.biz. "Kapuljače" se proizvode za sledeće modele: Nikon D300s, D3000, D90, D40/60, Canon 7D, 50D, 1000D, 550D i 450/350D. Za svaki od ovih modela izrađena je specifična zaštita sa što je moguće manje otvora i tačnim mestima za dugmiće.

CFA BUDUĆNOST CF KARTICA

Asocijacija CFA (CompactFlash Association), koju sačinjavaju "SanDisk", "Nikon" i "Sony", saopštila je da je privela kraju rad na novim CF karticama čiji će kapacitet sada biti čak do dva terabajta, a brzina zapisa i očitavanja oko 500 megabajta u sekundi. Na ovakav razvoj Asocijacija je bila primorana zbog sve većih zahteva za velikim prostorom za memorisanje u novim digitalnim refleksnim fotoaparatom punog ili FX formata, koji snimaju i video s kojima se već prave i ozbiljni filmovi. Kažu da će im veličina biti istovetna, ili skoro istovetna kao dosadašnje CF kartice, ali nismo uspeali da saznamo da li će ove nove moći da se koriste i u sadašnjim fotoaparatom sa CF slotom. Podrobnije informacije mogu se pronaći na: www.sandisk.com.

Reflecta IMAGEBOX LCD 9

Mnogi će se obradovati ovoj najnovijoj "Reflecta" "čarobnoj kutiji" za fotografije. To je, u stvari, skener sa CMOS senzorom od devet miliona piksela, koji će u sekundi digitalizovati dijapozitive, negative ili fotografije veličine do 10x15 cm. Pri tom će ova 1,8 kg teška kutija s negativima i dijapozitivima skenirati u rezoluciji 2.400 dpi, a fotografije u rezoluciji od 560 dpi i to sa veoma zadovoljavajućim dinamičkim opsegom koji iznosi 3. Skeniranje se može obaviti i bez upotrebe računara, za kontrolu slike se na njemu nalazi LCD displej dijagonale 2,7 inča, a ako se to ipak čini preko računara, onda se povezuje preko USB 2 protokola. Cena mu je 220 evra, isporučuje se s dijanosacem za četiri dijapozitiva i nosacem za traku sa šest negativima, a za detaljne informacije pogledajte <https://reflecta-shop.de>, gde se ovaj proizvod može i naručiti.

Vodič kroz D-SLR svet

KRAJ JE GODINE I MOŽDA SU SE STVORILI USLOVI DA VAM DOĐE DEDA MRAZ S VAŠIM PRVIM D-SLR FOTOAPARATOM ILI ZAMENOM ZA STARI. NAPRAVILI SMO PREGLED ŠTA SE TRENUTNO NUDI KAKO BISMO VAM OLAKŠALI PISANJE PISMA DEDA MRAZU

✦ Boris Bjelica

Standardni alat svakog ko se ozbiljnije bavi fotografijom svakako je D-SLR fotoaparat, koji je sada i po ceni i po mnogim automatizovanim mogućnostima dostupan i onima koji nemaju puno fotografskog znanja, a žele samo da

fotografišu svoju porodicu i beleže uspomene iz života. Investiranjem u D-SLR fotoaparat dobijate kvalitetnije fotografije, ali i mogućnost da nadograđujete svoj fotografski komplet objektivima i ostalom dodatnom opremom.

D-SLR ZA POČETNIKE

Ovo je osnovna kategorija D-SLR fotoaparata namenjena onima koji se prvi put susreću s digitalnim fotoaparatom ovog tipa ili žele da snimaju porodične fotografije s letovanja, putovanja i raznih slavlja. Jednostavni su za rukovanje jer imaju puno automatskih opcija za podešavanje, a moguće je i ručno postavljanje parametara. Uglavnom se prodaju u kompletu sa standardnim zum objektivom sa cenom od oko 500 evra koja je na nivou skupljih kompaktnih digitalnih fotoaparata.

PENTAX K-x

Jednostavan je za rukovanje i olakšaće korišćenje onima koji se prvi put susreću sa SLR svetom. Opremljen je naprednim funkcijama kao što su redukcija vibracija zasnovana na pomeranju senzora i sistem za uklanjanje prašine sa senzora, živi prikaz slike na displeju i mogućnost snimanja video-zapisa u HD kvalitetu. Za jednostavnije fotografisanje brine se "Auto Picture" režim rada koji automatski prepoznaje objekat ili tip scene koju treba fotografisati, te podešava potrebne parametre za snimanje kvalitetne fotografije. Ima rezoluciju od 12,2 miliona piksela i osetljivost je moguće podešavati do ISO 12.800. Može, takođe, da snimi 4,7 snimaka u sekundi, a za napajanje koristi četiri standardne AA baterije. Prodaje se u različitim bojama.

CENA: 55.544 din. (524 evra)
REZOLUCIJA: 12,2 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Pentax KAF2
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-3.200 (proširenje na 12.800)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (720p)
VELIČINA DISPLEJA: 2,7 inča (6,85 cm)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC
DATUM KADA SE POJAVIO: 17. 9. 2009.

NIKON D3000

Jedini "Nikonov" D-SLR fotoaparat koji ima CCD senzor, a koji će još neko vreme biti u prodaji kako bi konkurentnom cenom privukao korisnike koji žele jednostavan i jeftin D-SLR fotoaparat koji pravi dobre fotografije. Ima efektivnu rezoluciju senzora od 10,2 miliona piksela, sistem za čišćenje senzora i mogućnost da kontinualno fotografiše brzinom od tri snimka u sekundi. Na zadnjem delu teško je primetiti veći displej s dijagonalom od tri inča, poseduje i jedanaest autofokusnih polja i mogu da mu pozavide svi D-SLR fotoaparati u ovoj klasi. Nema živi prikaz slike i mogućnost snimanja video-zapisa kao što imaju svi ostali aktuelni "Nikonovi" D-SLR fotoaparati. Stabilizacija slike nije u telu fotoaparata, već se uz njega isporučuje objektiv sa stabilizacijom slike (VR). Dobar dizajn, jednostavno rukovanje, kvalitet snimljenih fotografija i konkurentna cena nadoknađuju skromnije tehničke karakteristike.

CENA: 39.990 din. (377 evra)
REZOLUCIJA: 10,2 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Nikon F
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-1.600 (proširenje na 3.200)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: ne
VIDEO-ZAPIS: ne
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC
DATUM KADA SE POJAVIO: 30. 7. 2009.
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 62

CANON EOS 1000D

Više od dve godine ovaj fotoaparat nalazi se na tržištu i "Canon" ga je namenio početnicima i onima s plićim džepom. Senzor s rezolucijom od "samo" deset miliona piksela možda više nije u trendu, ali dovoljan je za ovu kategoriju korisnika. Poseduje jasan displej od 2,5 inča, ugrađenu opciju za otklanjanje prašine i ima mogućnost živog prikaza slike. Jednostavan je za korišćenje, a posebno ako nemate previše predznanja o fotografiji ili želite samo da fotografišete vašu porodicu i da zabeležite uspomene s putovanja, a rezolucija i mogućnost snimanja video-zapisa vam nisu važni. Stabilizacija slike nije u telu fotoaparata već se uz njega isporučuje objektiv sa stabilizacijom slike (IS).

CENA: 47.170 din. (445 evra) sa setom 18-55 mm
REZOLUCIJA: 10,1 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Canon EF/EF-S
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,6x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-1.600
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: ne
VELIČINA DISPLEJA: 2,5 inča (6,4 cm)
TIP MEM. KARTICE: SD/SDHC/MMC
DATUM KADA SE POJAVIO: 10. 6. 2008.
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 52

NIKON D3100

"Nikon" je napravio veoma atraktivan D-SLR fotoaparat namenjen amaterima, a koji je zbog rezolucije od 14,2 miliona piksela i mogućnosti da snima video-zapis u punoj HD rezoluciji zasenio i neke D-SLR fotoaparate u višoj kategoriji. Poseduje i veoma upotrebljivu super-visoku ISO osetljivost, koja se može proširiti do čak ISO 12.800. Telo je manje, ali je rukovanje udobno i jednostavno. Poseduje "Guide" režim rada koji nas vodi i uči kako da postavimo određene parametre koji nam pomažu da snimljena fotografija bude što bolja. To vam je kao da imate učitelja sa sobom.

CENA: 47.990 din. (452 evra)
REZOLUCIJA: 14,2 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Nikon F
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-3.200 (proširenje na 12.800)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
TIP MEM. KARTICE: SD/SDHC/SDXC
DATUM KADA SE POJAVIO: 19. 8. 2010.
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 74

PENTAX K-r

Jednostavan je za rukovanje i veoma je sličan modelu K-x, a biće raspoloživ u različitim bojama. Poseduje redukciju vibracija zasnovanu na pomeranju senzora i sistem za uklanjanje prašine sa senzora, živi prikaz slike na displeju i mogućnost snimanja video-zapisa u punom HD kvalitetu. Ima rezoluciju od 12,2 miliona piksela i osetljivost je moguće podešavati do neverovatnih ISO 25.600. Može da snimi šest fotografija u sekundi. Za napajanje koristi punjivu Li-jonsku bateriju, a kao opciju ima prostor i za četiri standardne AA baterije.

CENA: 74.518 din. (703 evra)
REZOLUCIJA: 12,2 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: PENTAX KAF2
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 200-12.800 (proširenje na 25.600)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC
DATUM KADA SE POJAVIO: 19. 9. 2010.

SONY A390 / A290

"Sony" u ovoj kategoriji D-SLR fotoaparata ima dva skoro identična modela koja imaju rezoluciju senzora od 14,2 miliona piksela. Mogu da snimaju brzinom 2,5 snimaka u sekundi, a poseduju i redukciju vibracija zasnovanu na pomeranju senzora i sistem za uklanjanje prašine sa senzora. Jedina razlika jeste što model A390 ima živi prikaz slike i pokretan displej. Za razliku od drugih D-SLR fotoaparata koji za živi prikaz koriste sliku dobijenu s glavnog senzora, "Sony" koristi sasvim drugačiju tehnologiju, sa drugim senzorom koji se nalazi u tražilju iznad okulara. Ovakav način prikaza žive slike ima svoju manu jer ne daje sto-procentnu tačnost prikaza slike, već kao i kroz tražilju vidimo samo 96 odsto prikaza slike. S druge strane, međutim, velika je prednost u brzini izoštravanja jer koristi isti sistem izoštravanja kod oba načina rada, pošto ne diže ogledalo radi živog prikaza, pa je ono više upotrebljivo nego kod drugih D-SLR fotoaparata.

CENA: 53.332 din. (522 evra) set sa 18-55 mm / 49.926 din. (471 evro) set sa 18-55 mm
REZOLUCIJA: 14,2 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Sony A1
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-3.200
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da (samo A390)
VIDEO-ZAPIS: ne
VELIČINA DISPLEJA: 2,7 inča (6,85 cm) (pokretan Alfa 390)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: Memory Stick Pro Duo ili SD / SDHC
DATUM KADA SE POJAVIO: 9. 6. 2010.

D-SLR ZA POČETNIKE S VEĆIM BUDŽETOM

Ova kategorija D-SLR fotoaparata namenjena je malo zahtevnijim početnicima i amaterima s većim budžetom. Nude nešto veći broj mogućnosti i nešto bolji kvalitet izrade u poređenju s prethodnom kategorijom.

SONY Q33 / Q55

Za model 33 ne može se reći da je pravi predstavnik SLR fotoaparata jer poseduje prozirno ogledalo SLT (Single Lens Translucent) i elektronsko tražilo. Na taj način imamo živi prikaz slike na displeju ili elektronskom tražilu, a istovremeno i brzo izoštravanje zasnovano na faznoj detekciji koju imaju D-SLR fotoaparati. Ima rezoluciju senzora od 14,2 miliona piksela, omogućava fotografisanje do sedam snimaka u sekundi i snima video u punom HD kvalitetu. Displej mu je pokretan, a telo fotoaparata ima redukciju vibracija zasnovanu na pomeranju senzora i sistem za uklanjanje prašine sa senzora. Sony Q55 skoro je identičan prethodnom modelu, ima senzor efektivne rezolucije od 16,2 miliona piksela i može da fotografiše brzinom od neverovatnih deset snimaka u sekundi, što je retkost i za profesionalne fotoaparate. Sistem za automatsko izoštravanje može brzo da izoštri svaki snimak.

CENA: 72.610 din. (685 evra) / 83.740 din. (790 evra)
REZOLUCIJA: 14,2 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Sony Q
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-12.800
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: Memory Stick Pro Duo ili SD/SDHC/SDXC
DATUM KADA SE POJAVIO: 24. 8. 2010

CANON EOS 550D

Konkurencija u ovoj kategoriji D-SLR fotoaparata zaista je velika, a "Canon", kako već dugo vremena nema monopol koji je imao, ovim modelom znatno je osnažio svoje tržišne pozicije. Nudi još više piksela, čak 18 miliona, i mnoge mogućnosti koje smo videli na poluprofesionalnom modelu EOS 7D, ali upakovano u kompaktnije i manje robustno telo. Kako je snimanje video-zapisa D-SLR fotoaparata postalo popularno, on sada može da snima video u punom HD kvalitetu. Parametri koji utiču na kvalitet mogu da se podešavaju i ručno. Može da pravi 3,7 snimka u sekundi, a nudi dobar kvalitet s višim ISO osetljivostima.

CENA: 77.380 din. (730 evra)
REZOLUCIJA: 18 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Canon EF/EF-S
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,6x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-6.400 (proširenje na 12.800)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC/SDXC
DATUM KADA SE POJAVIO: 8. 2. 2010
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 70

NIKON D5000

Ovo je prvi i za sada jedini "Nikonov" D-SLR fotoaparat s pokretnim displejom koji omogućava da koristimo najrazličitije uglove prilikom snimanja video-zapisa ili kada se nalazi u režimu živog prikaza slike. Ima senzor od 12,3 miliona piksela, sistem za njegovo čišćenje, snima video-zapis u HD kvalitetu. Jednostavan je za rukovanje kada koristimo automatske opcije, a može se podešavati i veliki broj parametara.

CENA: 49.990 din. (472 evra)
REZOLUCIJA: 12,3 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV-BAJONET: Nikon F

FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 200-3.200 (proširenje na ISO 100 i ISO 6.400)
VELIČINA DISPLEJA: 2,7 inča (6,85 cm) - pokretan
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (720 p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC
DATUM KADA SE POJAVIO: 14. 4. 2009
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 60

CANON EOS 500D

Ovo je, takođe, "stariji" model koji je dobio zamenika, ali još je u prodaji jer njegova specifikacija nije nimalo za potcenjivanje, a prodaje se po manjoj ceni nego njegov naslednik EOS 550. Poseduje senzor rezolucije od 15,1 milion piksela, a opremljen je naprednim funkcijama kao što su sistem za uklanjanje prašine sa senzora, živi prikaz slike na displeju i mogućnost snimanja video-zapisa u punom HD kvalitetu, ali samo sa 20 sličica u sekundi. Može da snima 3,4 snimka u sekundi, a maksimalna osetljivost može se proširiti do ISO 12.800.

CENA: 68.900 din. (650 evra)
REZOLUCIJA: 15,1 milion piksela

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Canon EF/EF-S
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,6x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-3.200 (proširenje na 12.800)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO ZAPIS: HD (1.080 p)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC
DATUM KADA SE POJAVIO: 25. 3. 2009
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 61

SONY Q560/ Q580

Kao što se da videti "Sony" u ovoj kategoriji namenjenoj početnicima ima bogatu ponudu. Oba fotoaparata imaju identične tehničke karakteristike između kojih je mogućnost fotografisanja do sedam snimaka u sekundi, snimanje video-zapisa u punom HD kvalitetu. Displej mu je pokretan, a telo fotoaparata ima redukciju vibracija zasnovanu na pomeranju senzora, sistem za uklanjanje prašine sa senzora i maksimalnu ISO osetljivost do 12.800. Jedina razlika je što Q560 ima rezoluciju CMOS senzora od 14,2 miliona piksela, a Q580 od 16,3 miliona piksela.

CENA: 700 evra (Q560) / 800 evra (Q580)
REZOLUCIJA: 14,2 (Q560) / 16,3 (Q580) miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Sony Q
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-12.800
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm) - pokretan
TIP MEMORIJSKE KARTICE: Memory Stick Pro Duo ili SD / SDHC / SDXC
DATUM KADA SE POJAVIO: 24. 8. 2010

CENA: 125.080 din. (1.180 evra)
REZOLUCIJA: 18 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Canon EF/EF-S
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,6x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-6.400 (proširenje na 12.800)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm) - pokretan
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC/SDXC
DATUM KADA SE POJAVIO: 26. 8. 2010
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 76

D-SLR ZA ENTUZIJASTE

Ako vam je fotografija hobi ili se njom profesionalno bavite, a ne želite da izdvajate puno novca za foto-opremu, onda je ovo kategorija fotoaparata za vas. Ima sve što vam je potrebno da biste dobili maksimalni kvalitet snimljenih fotografija. "Nikon" i "Pentax" čak nude i nešto robustnije telo napravljeno od legure magnezijuma. Imaju mogućnost podešavanja velikog broja parametara kao na profesionalnim D-SLR fotoaparata, a sada svi oni mogu i da snimaju video-zapis u HD kvalitetu.

CANON EOS 60D

Ovaj fotoaparat doneo je puno promena u dvocifrenoj "Canonovoj" seriji između kojih je i nešto slabije telo napravljeno od plastike, a ne od legure magnezijuma. Ima pokretan displej i omogućava da koristimo najrazličitije perspektive i uvek imamo potpunu kontrolu kod kadriranja prilikom snimanja video-zapisa ili upotrebe živog prikaza slike. Može da snima brzinom od 5,3 fotografije u sekundi, maksimalna brzina zatvarača je 1/8.000, sinhronizacija za rad s blicem je 1/250 s, i ima virtuelni horizont i grafički prikaz kod živog prikaza slike. Senzor kod ovog modela ima efektivnu rezoluciju od 18 miliona piksela i dobre karakteristike kada se fotografiše s višim ISO osetljivostima. Sudeći po performansama, reklo bi se da ovaj model predstavlja "miks" fotoaparata niže kategorije EOS 550D i više EOS 7D.

CENA: 105.152 din. (992 evra)
REZOLUCIJA: 16,2 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Pentax KAF2
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-3.200 (sa proširenjem do 6.400)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.536 x 1.024)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC
DATUM KADA SE POJAVIO: 20. 5. 2009
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 64

PENTAX K-7

S modelom Pentax K-7 napravljen je veliki iskorak kada je u pitanju kvalitet izrade. U momentu kada se pojavio bio je jedini u svojoj kategoriji koji je imao telo od legure magnezijuma, a čak na 77 mesta na telu i 43 mesta na vertikalnom rukohvatu s nosačem baterija ima zaštitu od uticaja vlage i drugih nečistoća. Takođe, ovo je prvi "Pentaxov" D-SLR fotoaparat koji može da snima i video-zapis u HD kvalitetu. Sistem za stabilizaciju zasnovan na pomeranju senzora pomaže da neoštine nastale usled trešenja fotoaparata svedemo na minimum i fotografišemo dužim ekspozicijama, bez potrebe za specijalnim objektivima sa stabilizatorom slike. Mogućnost pomeranja senzora za stabilizaciju slike iskorišćena je za otklanjanje prašine sa senzora, a pored toga ima zanimljivu opciju koja omogućava da na displeju, nakon aktiviranja ove opcije, vidimo stanje i raspored nečistoća na senzoru. Može da snima do 5,2 snimka u sekundi.

CENA: 117.990 din. (1.113 evra)
REZOLUCIJA: 16,2 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV-BAJONET: Nikon F
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-6.400 (proširenje na ISO 25.600)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: 2x SD/SDHC/SDXC
DATUM KADA SE POJAVIO: 15. 10. 2010
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 75

NIKON D90

Ovo je prvi D-SLR fotoaparat u svetu koji je ponudio mogućnost snimanja video-zapisa. U protekle dve godine bio je uspešan i sigurno je jedan od trenutno najprodavanijih D-SLR fotoaparata na tržištu. Daje nivo podešavanja kao profesionalni modeli, dobar kvalitet snimljenih fotografija, ima živi prikaz, brz autofokusni sistem, može da snima 4,5 snimaka u sekundi i poseduje sistem za čišćenje senzora. Rukovanje je jednostavno i udobno, a ima režime rada namenjene manje iskusnim korisnicima. I pored toga što je dobio naslednika, ostaće u prodaju još neko vreme po povoljnoj ceni.

CENA: 74.990 din. (707 evra)

REZOLUCIJA: 12,3 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV-BAJONET: Nikon F
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 200-3.200 (proširenje na ISO 100 i ISO 6.400)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (720p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC
DATUM KADA SE POJAVIO: 27. 8. 2008
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 53

PENTAX K-5

Kada su u pitanju kvalitet izrade i mogućnosti, nasledio je sve dobre osobine od svog prethodnika - modela K-7. Ima veću rezoluciju senzora od 16,3 miliona piksela, ali je povećana maksimalna osetljivost koja se može proširiti do ISO 51.200. Sada može da snima video-zapis u punom HD kvalitetu, ima 100 odsto prikaz slike u tražilu, a može da fotografiše brzinom od 7 snimaka u sekundi. Kao i kod njegovog prethodnika, možemo da biramo između dva sirova RAW formata, "Pentaxovog" originalnog PEF ili DNG formata.

CENA: 145.538 din. (1.373 evra)
REZOLUCIJA: 16,3 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Pentax KAF2
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 200-12.800 (sa proširenjem do ISO 51.200)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC
DATUM KADA SE POJAVIO: 20. 9. 2010

CENA: 117.990 din. (1.113 evra)
REZOLUCIJA: 16,2 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV-BAJONET: Nikon F
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-6.400 (proširenje na ISO 25.600)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: 2x SD/SDHC/SDXC
DATUM KADA SE POJAVIO: 15. 10. 2010
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 75

NIKON D7000

"Nikonov" model D7000 postavlja nov standard za ovu kategoriju D-SLR fotoaparata jer nudi izdržljivije telo napravljeno od legure magnezijuma i gumeni rukohvat koji pruža veću udobnost. Ima rezoluciju senzora od 16,2 miliona piksela, ISO osetljivost do 6.400, s mogućnošću proširenja do ISO 25.600, snimanje video-zapisa u punom HD kvalitetu. Može da fotografiše brzinom od šest snimaka u sekundi, maksimalna brzina zatvarača je 1/8.000, sinhronizacija za rad s blicem je 1/250 s, a zatvarač je testiran da napravi 150.000 snimaka - sve isto kao i kod D300s. Sliku u tražilu sada možemo videti sa stoprocentnom tačnošću, što nam omogućava preciznije kadriranje, a u njemu se vidi 39 autofokusnih polja. Ima sistem za čišćenje senzora, kao i prostor za dve SD memorijske kartice.

CENA: 117.990 din. (1.113 evra)
REZOLUCIJA: 16,2 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV-BAJONET: Nikon F
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-6.400 (proširenje na ISO 25.600)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,62 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: 2x SD/SDHC/SDXC
DATUM KADA SE POJAVIO: 15. 10. 2010
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 75

POLUPROFESIONALNI D-SLR FOTOAPARATI

Ova kategorija zauzima mesto između D-SLR fotoaparata namenjenih entuzijastima i profesionalcima. Ovu su sada najbolji D-SLR modeli sa APS-C formatom senzora. Kvalitet izrade tela je na visokom profesionalnom nivou i uglavnom su napravljeni od legure magnezijuma, a dobro su zaštićeni od uticaja vlage. Udobni su za rukovanje, nude nivo kontrole podešavanja parametara kao i profesionalni fotoaparati.

CANON EOS 7D

Ovim modelom "Canon" je konačno uvažio vapaj njegovih korisnika i napravio dostojno telo sa APS-C veličinom senzora i u svoju paletu D-SLR fotoaparata ubacio potpuno novu kategoriju. Ima odličan kvalitet izrade, zaštićen je od spoljnih uticaja, ima dobru ergonomiju i prilagodljive komande. Pored senzora s efektivnom rezolucijom od 18 miliona piksela ima nov mehanizam koji omogućava da pravi osam snimaka u sekundi, potpuno nov autofokusni sistem sa devetnaest krstasto orijentisanih autofokusnih polja, tražilo koje pokriva 100 odsto kadra. Ima, takođe, i virtuelni horizont, a video-zapis snima u 1.080p, HD kvalitetu s mogućnošću ručne kontrole.

CENA: 139.920 din. (1.320 evra)
REZOLUCIJA: 18 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Canon EF/EF-S
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,6x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-6.400 (proširenje na 12.800)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: CompactFlash tip I i II
DATUM KADA SE POJAVIO: 1. 9. 2009
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 65

NIKON D300S

U pitanju je unapređena verzija fotoaparata D300 i trenutno najbolji "Nikonov" D-SLR fotoaparat s manjim senzorom DX formata. Ima kvalitetno telo napravljeno od legure magnezijuma, otporno na uticaj vlage i prašine. Nudi i druge vanstandardne karakteristike kao što su: kvalitet snimljenih fotografija sa višim ISO osetljivostima i može da snima sedam snimaka u sekundi, a u kombinaciji s vertikalnim rukohvatom s nosačem baterija do osam snimaka u sekundi. Ima i ostale za današnje fotoaparate standardne mogućnosti, kao što su živi prikaz slike na displeju sa dva načina izoštravanja i sistem za čišćenje senzora. Može da snima video u HD kvalitetu, a za memorisanje snimljenih fotografija koristi dva tipa memorijskih kartica (SD i CF).

CENA: 139.990 din. (1.320 evra)
REZOLUCIJA: 12,3 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Nikon F
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,5x
ISO OSETLJIVOSTI: 200-1.600 (proširenje na ISO 100 i ISO 6.400)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: da (1.080 x 720)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC, CompactFlash tip I
DATUM KADA SE POJAVIO: 30. 7. 2009
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 62

OLYMPUS E-5

Kao što ste sigurno primetili, ovo je jedini "Olympusov" D-SLR fotoaparat koji je ostao u ponudi jer je ovaj proizvođač svoju pažnju preusmerio na popularniji mikročetvorotračinski sistem. Nasledio je model E-3 i ima telo izrađeno od lake i čvrste legure magnezijuma, koje je otporno na prašinu i prskanje vodom. Neverovatno je robustan. Ima Live MOS senzor od 12,3 megapiksela, može da snima brzinom od pet snimaka u sekundi i s maksimalnom osetljivošću od ISO 6.400. Ima i druge napredne opcije kao što su: sistem za čišćenje senzora, stabilizacija slike zasnovana na pomeranju senzora, živi prikaz slike na pokretnom displeju, prostor za dva tip memorijskih kartica (SD i CF) i mogućnost podešavanja velikog broja parametara. Ovo je prvi Olympus D-SLR fotoaparat koji može da snima video-zapis, a to radi u HD rezoluciji (720p) sa 30 sličica u sekundi.

CENA: 191.224 din. (1.804 evra)
REZOLUCIJA: 12,3 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Olympus 4/3
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 2x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-6.400
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
pokretan
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (720 p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD, CompactFlash tip I i II
DATUM KADA SE POJAVIO: 14. 9. 2010.

SONY α900

Ima najveću rezoluciju u ovoj kategoriji D-SLR fotoaparata od čak 24,6 miliona piksela, ali ne i tako dobre karakteristike sa višim ISO osetljivostima. Međutim, ostale mogućnosti kao što su kvalitet izrade koje ovaj fotoaparat ima, 100 odsto prikaz slike u tražilu, stabilizacija slike zasnovana na pomeranju senzora i samo čišćenje senzora – nisu za potcenjivanje. Na žalost, ovaj model nema mogućnost živog prikaza slike na displeju. Može da snima brzinom od pet snimaka u sekundi, a uz dobru kolekciju objektivna ovo može biti najbolji izbor za studijske fotografije i sve one koji fotografiju pejzaže.

CENA: 312.700 din. (2.950 evra)
REZOLUCIJA: 24,6 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Sony α
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-3.200
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: ne
VIDEO-ZAPIS: ne
TIP MEMORIJSKE KARTICE: Memory Stick Duo I CompactFlash tip I i II
DATUM KADA SE POJAVIO: 9. 9. 2008
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 54

Ova kategorija D-SLR fotoaparata ima kompaktno i lagano telo u koje je upakovan senzor punog formata od 35 mm. Primamljiva je i za napredne amatere i za profesionalce koji žele vrhunski kvalitet snimljenih fotografija, ali za manje novca nego što je potrebno izdvojiti za profesionalne fotoaparate s istim formatom senzora.

POLUPROFESIONALNI D-SLR FOTOAPARATI S PUNIM FORMATOM SENZORA

NIKON D700

Njegov senzor punog formata od 35 mm ima identične karakteristike kao i D3 kada je u pitanju fotografisanje s višim ISO osetljivostima. Može da snima pet snimaka u sekundi, a u kombinaciji s vertikalnim rukohvatom i s nosačem baterija i do osam snimaka u sekundi. Njegovo telo je lakše, manje i jeftinije, a nudi mogućnosti kao što su živi prikaz slike i sistem za čišćenje senzora. "Nikon" je napravio odličan fotoaparat i zaista je lep osećaj da i u minimalnim svetlosnim uslovima možete napraviti fotografije odličnog kvaliteta.

CENA: 117.990 din. (1.113 evra)
REZOLUCIJA: 12,1 milion piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Nikon F
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1x
ISO OSETLJIVOSTI: 200-6.400 (proširenje na ISO 100 i ISO 25.600)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: ne
DATUM KADA SE POJAVIO: 31. 7. 2008
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 51

SONY α850

Nastao je kao jeftinija varijanta modela Sony α900 i ima sve iste mogućnosti i isti senzor od 24,6 miliona piksela. Jedina razlika jeste što nema 100 odsto prikaz slike u tražilu već 98 i što snima manje fotografija u kontinuitetu. Ovo je bio pokušaj da se više približi potencijalnim korisnicima jer je dominacija "Canon" i "Nikon" očigledna.

FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-3.200 (proširenje na ISO 6.400)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: ne
VIDEO-ZAPIS: ne
TIP MEMORIJSKE KARTICE: Memory Stick Duo I CompactFlash tip I i II
DATUM KADA SE POJAVIO: 27. 8. 2009.

CANON EOS 5D MARK II

Kada se ovaj fotoaparat pojavio na tržištu s tada nestandardnom mogućnošću da snima video-zapis u HD kvalitetu, ni sam "Canon" sigurno nije pretpostavljao da će biti podjednako popularan i u fotografiji, i u video-produkciji. Ima rezoluciju CMOS senzora od 21,1 milion piksela, kvalitetno telo, živi prikaz slike, sistem za čišćenje senzora i mnogo drugih mogućnosti. Može da snima 3,9 snimaka u sekundi i ima veliki raspon ISO osetljivosti. Kvalitet snimljenih fotografija je na najvišem nivou. Ovo je odličan lakši D-SLR fotoaparat punog formata od 35 mm, koji ima veoma konkurentnu cenu.

CENA: 221.434 din. (2.089 evra)
REZOLUCIJA: 21,1 milion piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Canon EF
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-6.400 (proširenje na ISO 25.600)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (1.080 p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: CompactFlash tip I i II
DATUM KADA SE POJAVIO: 17. 9. 2008
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 55

SONY
make.believe

NOVO!

SLT-A55

Revolucionarna tehnologija providnog ogleдала Exmor™ APS HD CMOS s. od 16,2 MP, Live View, Full HD AVCHD, 10 fps, 7,5 cm LCD, GPS.

NOVO!

DSLRA-560

Exmor™ APS HD CMOS s. od 14,2 MP, Live View, Full HD AVCHD, 7 fps, 7,5 cm LCD.

NOVO!

NEX5

Najmanji aparat na svetu sa izmenjivim objektivima Exmor APS HD CMOS od 14,2 MP, HD 1080i v. z., LCD ek. od 7,5 cm, Sweep Panorama.

Foto Oprema d.o.o
Surčinski put 1/o
11070 N.Beograd
011/712-9136
www.foto-oprema.com
www.sony.rs

PROFESIONALNI D-SLR FOTOAPARATI

Ovo je elitna kategorija D-SLR fotoaparata i namenjena je profesionalcima. Ovdje dominiraju "Canon" i "Nikon", a svaki od njih ima po dva predstavnika. Jedan je namenjen sportskim i novinskim fotografima jer oni zahtevaju veliku brzinu fotografisanja, a drugi, s većom rezolucijom, namenjen je više studijskim fotografima i onima koji fotografišu prirodu i modu.

CANON EOS IDS MARK III

On je omiljeni alat mnogih studijskih fotografa koji u kombinaciji s dobrim objektivima daje vrhunske rezultate, a može da snima do pet snimaka u sekundi. Ima i živi prikaz slike na displeju, sistem za čišćenje senzora, jedino mu nedostaje malo bolja rezolucija displeja. Svi su ove godine očekivali njegovog naslednika s oznakom Mark IV, ali to se nije desilo jer njegove mogućnosti još mogu da zadovolje potrebe korisnika za koje je namenjen. Telo je robustno i otporno na uticaj vlage i prašine, a ima prostor za dva tipa memorijskih kartica (SD i CF).

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Canon EF
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-1.600
(L-ISO 50 i H-ISO 3.200)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: DA
VIDEO-ZAPIS: ne
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD,
CompactFlash tip I i II
DATUM KADA SE POJAVIO: 20. 8. 2007.
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE
TESTIRAN: 47

CENA: 689.000 din. (6.500 evra)
REZOLUCIJA: 21,1 miliona piksela

NIKON D3S

Ovo je poboljšana verzija fotoaparata D3 koji je bio prvi "Nikonov" fotoaparat s punim formatom senzora (FX) od 35 mm. Ima veliki raspon ISO osetljivosti i daje odličan kvalitet snimljenih fotografija s fantastičnom kontrolom šuma i s visokim ISO osetljivostima do čak ISO 12.800, s mogućnošću proširenja do ISO 102.400. Može da snima devet snimaka u sekundi kada se koristi pun format senzora od 35 mm ili jedanaest kada se koristi DX isečak. Ima prostor za dve CF memorijske kartice, a kvalitet izrade i rukovanje na visokom su nivou. U odnosu na D3 nudi i mogućnost snimanja video-zapisa u HD kvalitetu i sistem za čišćenje senzora.

PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Nikon F
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1x
ISO OSETLJIVOSTI: 200-12.800 (Lo-100 i Hi-102.400)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: HD (720 p)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: CompactFlash tip I (2 kom.)
DATUM KADA SE POJAVIO: 14. 8. 2009.
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE
TESTIRAN: 65

CENA: 519.400 din. (4.900 evra)
REZOLUCIJA: 12,1 miliona piksela

CANON EOS 1D MARK IV

Reč je o profesionalnom fotoaparatu koji je "Canon" namenio uglavnom novinskim i sportskim fotografima. Ima robustno telo otporno na uticaj vlage i prašine, a može da koristi i dva tipa memorijskih kartica (SD i CF). Ima unapređen autofokusni sistem sa 45 polja, koji omogućava brzo izoštavanje i kada se s njim snima deset snimaka u sekundi. Ima senzor APS-H formata koji je manji za 1,3 puta od punog formata od 35 mm, s rezolucijom od 16,1 miliona piksela s visokim ISO osetljivostima do čak ISO 12.800 s mogućnošću proširenja do ISO 102.400. Ima živi prikaz slike na displeju, sistem za čišćenje senzora i mogućnost snimanja video-zapisa u HD kvalitetu.

CENA: 583.000 din. (5.500 evra)
REZOLUCIJA: 16,1 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Canon EF
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1,3x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-12.800
(L-50 i H3-102.400)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: DA (1.080)
TIP MEMORIJSKE KARTICE: SD/SDHC, CompactFlash tip I i II
DATUM KADA SE POJAVIO: 20. 9. 2009.

DETALJNE INFORMACIJE MOŽETE NAĆI NA INTERNET-ADRESAMA:
Canon: www.foto-oprema.com, www.canon.rs.
Nikon: www.refot.com, www.nikon.rs.
Olympus: www.olympus.rs.
Pentax: www.pentax.eu.
Sony: www.sony.rs.

NIKON D3X

Ovo je sam vrh "Nikonove" ponude i ima duplo više piksela nego D3s, a namenjen je uglavnom profesionalnim fotografima čiji klijenti zahtevaju da snimljene fotografije budu velike rezolucije. Uz pomoć ovog modela dobijamo vrhunske kvalitete snimljenih fotografija, ali nema tako dobre ISO karakteristike s višim osetljivostima kao D3s. Autofokusni sistem sa 51 autofokusnim poljem radi odlično, ima živi prikaz slike, odlično oblikovano i robustno telo, jednostavan je za rukovanje i može da snimi do 5 snimaka u sekundi ili sedam snimaka u DX formatu. Ima prostor za dve CF memorijske kartice.

CENA: 699.494 din. (6.599 evra)
REZOLUCIJA: 24,4 miliona piksela
PRIKLJUČAK ZA OBJEKTIV: Nikon F
FAKTOR UVEĆANJA ŽIŽNE DALJINE: 1x
ISO OSETLJIVOSTI: 100-1.600
(Lo-ISO50 i Hi do 6.400)
VELIČINA DISPLEJA: 3 inča (7,6 cm)
ŽIVI PRIKAZ SLIKE: da
VIDEO-ZAPIS: ne
TIP MEMORIJSKE KARTICE: CompactFlash tip I i II (2 kom.)
DATUM KADA SE POJAVIO: 1. 12. 2008.
BROJ ČASOPISA REFOTO U KOJEM JE TESTIRAN: 55

* Cene su okvirne i podložne promenama

FX SUPERZUM

Nikon AF-S NIKKOR 28-300 mm f/3,5-5,6G ED VR

OVE JESENI "NIKON" JE ZNATNO UNAPREDIO PONUDU OBJEKTIVA ZA PUN FORMAT SENZORA OD 35 MM (FX), A JEDAN OD NJIH JESTE I SUPERZUM OBJEKTIV S RASPONOM ŽIŽNE DALJINE OD 28 DO 300 MM. OVAKAV OBJEKTIV MOŽE DA BUDE DOBAR PRATILAC NA PUTOVANJU KADA IZBEGAVAMO DA NOSIMO SUVIŠNU OPREMU

B. Bjelica

"Nikon" je morao da ponudi i korisnicima punog formata senzora od 35 mm (FX) objektiv koji će pokrivati isti vidni ugao kao i popularni objektiv 18-200 mm na APS-C formatu senzora (DX). Tako ovaj proizvođač od septembra ima u svojoj paleti objektiv a i superzum za FX format. Ovaj objektiv može biti dobar izbor za fotografisanje fotoaparatom kao što je D700 kada želimo da imamo veliki raspon žižne daljine, a da ne nosimo puno dodatnih objektiv a. Ako koristimo ovaj objektiv na fotoaparatu s manjim DX formatom, onda će on pokrivati vidni ugao koji je ekvivalentan žižnoj daljini od 42 do 450 mm.

KONSTRUKCIJA: Dimenzije ovog objektiv a nisu male i deluje ozbiljnije napravljen nego, na primer, objektiv 18-200 ili ostali objektiv i u ovoj klasi. Kretanje sočiva prilikom izoštavanja obavlja se unutar samog objektiv a i nema nikakvih spoljnih

kretanja. Prstenovi za izoštavanje i zumiranje dobro su pozicionirani, dovoljno široki i komforni su za korišćenje. Ima i gumeni prsten oko bajoneta koji sprečava da u fotoaparat prodire vlaga, čestice prašine, a i sam objektiv dobro je zaštićen od uticaja vlage i prašine. Kontrolni deo objektiv a na bočnoj strani poseduje tri prekidača za izbor načina izoštavanja, uključivanje stabilizatora slike i izbor načina rada sistema za redukciju vibracija. Poseduje sistem za optičku redukciju vibracija (VR) novije generacije, koji omogućava fotografisanje sa četiri stepena dužim ekspozicijama. Izoštavanje je brzo, ali ne apsolutno tiho i moguće je direktno ručno izoštavanje bez potrebe za prebacivanje u manualni režim.

Blenda sa devet zaobljenih lamela daje lepu neostrinu delova fotografije van fokusa. Nesmetano se može koristiti i na jeftinijim "Nikonovim" D-SLR fotoaparatu D40, D40x, D60, D5000 i D3100 koji nemaju ugrađen motor za automatsko izoštavanje u svom telu, ali ne može da se koristi na manualnim fotoaparatu jer nema prsten za blendu. Koristi prečnik filtra od 77 mm, a senilo HB-50 i mekana torbica dobijaju se s objektivom.

DOBRA OŠTRINA: Optička konstrukcija sadrži dva ED sočiva i tri asferična sočiva da bi se smanjili optički nedostaci. Moderna optička konstrukcija ovog objektiv a obezbedila je da u praksi imamo natprosečan kvalitet snimljenih fotografija za jedan objektiv s velikim rasponom zum objektiv a. Reprodukcijska boja je odlična, snimljene fotografije imaju dobar kontrast i oštrinu i mala je razlika između centralnih i perifernih delova snimljenih fotografija kada se koristi na punom formatu senzora od 35 mm. Najbolje rezultate imaćete za otvor blende od f/11. Vinjetiranje je uočljivo za maksimalni otvor blende i za žižne daljine od 28 mm i 300 mm. Distorzija, što je i razumljivo za objektiv e s velikim rasponom žižne daljine uočljivija je na krajnjem širokougaonom položaju od 28 gde je primetna burasta distorzija, a za krajnji tele položaj jastučasta distorzija.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	NIKON AF-S NIKKOR 28-300 mm F/3,5-5,6G ED VR
Cena (sa PDV)*	106.900 din (1.008 evra)
Bajonet	Nikon F
Žižna daljina	28-300 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm kada se koristi na DX formatu	42-450 mm (1,5x)
Maks. otvor blende	f/3,5 (28 mm) i f/5,6 (300 mm)
Minimalni otvor blende	f/22 (28 mm) i f/38 (300 mm)
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	19 / 14
Broj lamela blende	9
Stabilizator slike	da
Min. daljina izoštavanja	0,5 m
Informacija o rastojanju	da
Prečnik filtera	77 mm
Senilo	HB-50
Dimenzije / masa	83 x 114,5 mm / 800 g
Sadržaj kutije	prednji, zadnji pokopak, torbica i senilo
Informacije	REFOT B, 011/64-56-151, www.refot.com , www.nikon.rs

* Cene su okvirne i podložne promenama

- + Veliki raspon žižne daljine, tačan autofokus s direktnim ručnim izoštavanjem, efikasna stabilizacija slike.
- Malo je mekša slika za žižnu daljinu od 300 mm, izoštavanje bi moglo biti tiše.

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET OPTIKE	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

UTISAK

Ovo je objektiv koji će sigurno još više popularisati fotoaparate sa FX formatom senzora. Kvalitet izrade je odličan, a pravo je iznenađenje da je kvalitet snimljenih fotografija daleko iznad proseka za ovu kategoriju objektiv a.

ŽIŽNA DALJINA OD 28 mm

ŽIŽNA DALJINA OD 300 mm

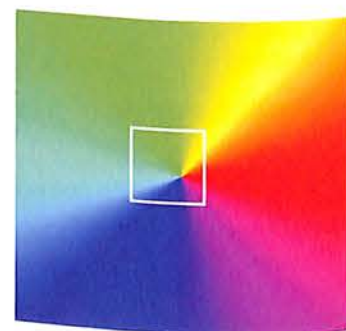
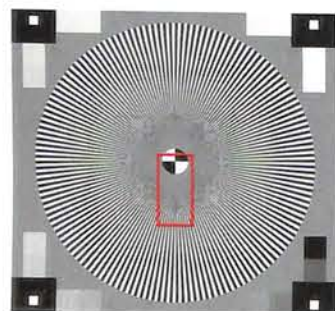
Inkjet Giclée

[Giclée]
Zikl je proces izrade printova koji kao osnovu imaju digitalni fajl, a nastaju pomoću inkjet štampača. Neologizam nastao od francuske reči "le gicleur" koja znači dizna, a skovao ju je 1991. Jack Duganne, profesionalni štampar kako bi označio umetničko delo nastalo pomoću Iris inkjet štampača koji su se u to vreme upotrebljavali za izradu najkvalitetnijih "proof" otisaka. Danas se kao naziv koristi za sve visokokvalitetne inkjet printove umetničke vrednosti.

INDUSTRIJA INKĐŽET ŠTAMPAČA, A POSEBNO MATERIJALA, RAZVIJA SE UBRZANO. U PERIODU IZMEĐU DVE FOTOKINE, PRINTOVI SU POSTALI OSNOVA IZRADA FOTOGRAFIJA SVIH FORMATA. EVIDENTAN JE SVE VEĆI IZBOR FINE ART MATERIJALA KOJI ODAJU UTISAK KLASIČNE, ANALOGNE FOTOGRAFIJE. ISPROBALI SMO DOBIJENE UZORKE KAKO BISMO USTANOVLILI ŠTA U BUDUĆNOSTI ČEKA GICLÉE – UMETNIČKO DELO FINALIZOVANO INKĐŽET ŠTAMPAČEM

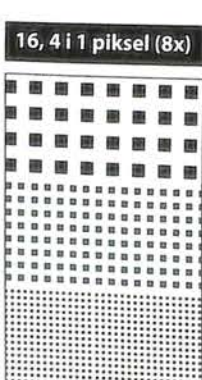
✦ Milan Živković

Proveriti kvalitet inkđzet papira nije jednostavan posao, pogotovu kada imate samo jedan uzorak papira i nema načina da korigujete eventualna pogrešna podešavanja štampača. Većina današnjih materijala ima više nego dobar kvalitet, uz male varijacije po pitanju moći upijanja otpornosti površine na kojoj se štampa. Kako je i dalje glavni subjektivni sud, na svakom papiru odštampana je fotografija uz naš specijalni test dodatak. Uzorak koji vidite u realnoj veličini jeste problem postavljen štampačima i papirima – uzorcima do kojih

smo uspjeli da dođemo na sajmu Fotokina. Prvi problem jesu konvergirajuće linije koje, kada su odštampane, pružaju jasan uvid u sposobnost razlučivanja. Drugi test – uzorak predstavlja kvadrate veličine 16, 4 i jedan piksel i svakako je bio najveći problem jer su pojedinačni pikseli, i na najkvalitetnijem materijalu, reprodukovani kao linije i to spojene – po tri u jednu. Sledeći test predstavljala su slova u gradijentu i to veličine 0,5; 1; 1,5 i 2 milimetra. Linije debljine 0,1 milimetar, s razmakom između od 0,1 milimetar bile su postav-

ljene u kvadratu i krugu i, takođe, na dobar način pokazuju sposobnost papira da prihvati kapljice boje bez razlivanja. Cirkularni gradijent daje dobar uvid u celokupnu količinu mastila koje stiže do papira jer je valerski potpuno ujednačen, odnosno nakon konverzije u crno-belo postaje apsolutno ujednačeno siv (59 odsto crne). Tu su još i standardni kolorni klinovi u RGB i CMYK modu, a dole se nalazi i poseban test reprodukcije finih prelaza napravljen od linija koje se sukcesivno smanjuju i uz to su gradijalno zamučene.

www.epson.com

Jedan od vodećih svetskih proizvođača inkđzet štampača ima i bogatu ponudu najraznovrsnijih materijala koja je u skladu sa isto tako raznovrsnom ponudom uređaja koji koriste tri osnovne vrste mastila: Claria, Durabright i Ultrachrome. Moramo napomenuti da postoji i nekoliko varijanti štampača koji koriste i dodatne boje, da jedan od štampača (koji je bio predstavljen na LFP seminaru prošlog meseca u Beogradu) ima čak i specijalnu belu boju, kao i to da postoji i takozvani eko-solventni sistem štampe namenjen korišćenju printova u eksterijeru. Ja sam iskoristio sve tri vrste mastila i to na štampačima: Epson Stylus Pro 3800, Epson PX 650 i Epson B40W (o kome smo pisali u prošlom broju).

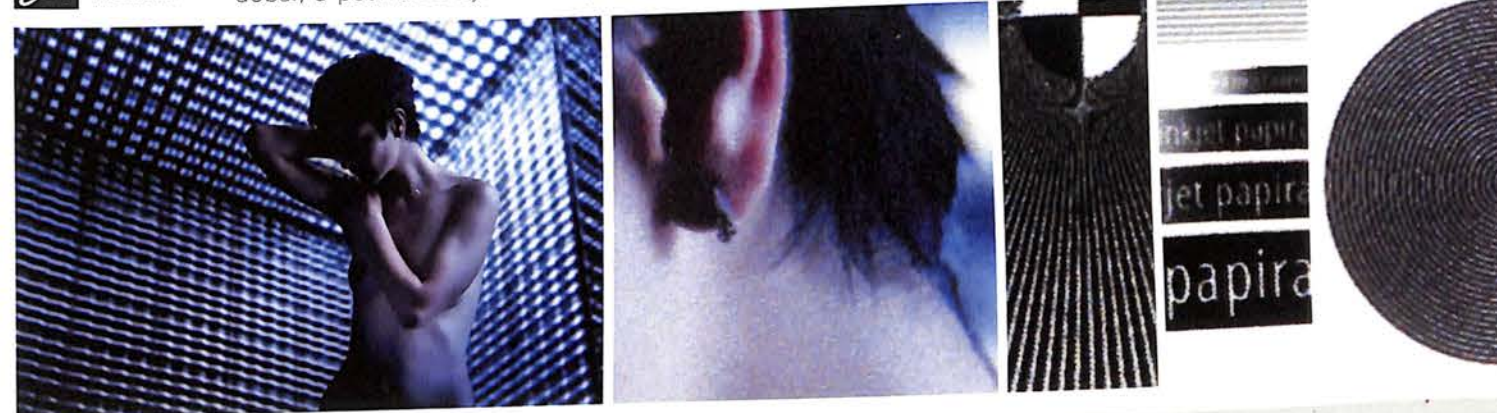
Kvalitet materijala koji nudi "Epson" standardno je veoma dobar, a potvrdu svoje

SIGNATURE WORTHY

odlučnosti da nudi samo najbolje ova kompanija definisala je jedinstvenim sistemom kontrole kvaliteta printa nazvanim Digigraphie. Ujedno je od ove godine objedinila najkvalitetnije papire (koji se neprekidno testiraju u Wilhelm Research institutu u Americi) pod jednim imenom: Signature Worthy. Da su ovo materijali koji zaista zaslužuju potpis autora na gotovoj fotografiji, imao sam priliku da vidim i pre zvanične promocije jer je "Epson Italia" poslao uzorke trojici srpskih "didžigrafa".

U ove papire ubrajaju se: Hot Press Bright, Cold Press Bright, Hot Press Natural, Cold Press Natural, Exhibition Fiber Paper, Velvet Fine Art Paper, Ultra Premium Photo Paper Luster. Iako izgleda čudno što se na ovom spisku ne nalaze Ultrasmooth i Epson Traditional Paper, to je lako objasniti jer su prva četiri papira istovetnog kvaliteta, kao i Ultrasmooth, a da je Exhibition Fiber sada zamenio Epson Traditional. Kompletan program Epson papira možete naći na

"Epsonovom" sajtu, a ja ga zbog njegove dužine, odnosno velikog broja različitih materijala, neću ovde prepisivati. Do sada sam imao priliku da isprobam skoro sve papire iz "Epsonove" ponude i svaki ima svoju specifičnu namenu, tj. odgovara na bilo koji zahtev: od postavljanja napolju, do najkvalitetnijih izložbenih printova. Meni se, nakon višegodišnjeg korišćenja prvenstveno Epson Ultrasmooth papira, veoma svideo Hot Press Bright, posebno zbog čvrstine samog materijala, izuzetne beline i veoma lepe mat površine papira. Na skeniranim detaljima strane odštampane Ultrachrome mastilima vidimo da je ovo materijal koji pored veoma dobre reprodukcije boja i tonova ima i takvu količinu detalja kojima konkuriše i materijalima s glatkom površinom koji generalno imaju sposobnost prikazivanja najfinijih detalja. Pored pomenutih, isprobali smo i: Radiant White Watercolor, Velvet FineArt, Premium Glossy, Premium Matte Canvas.

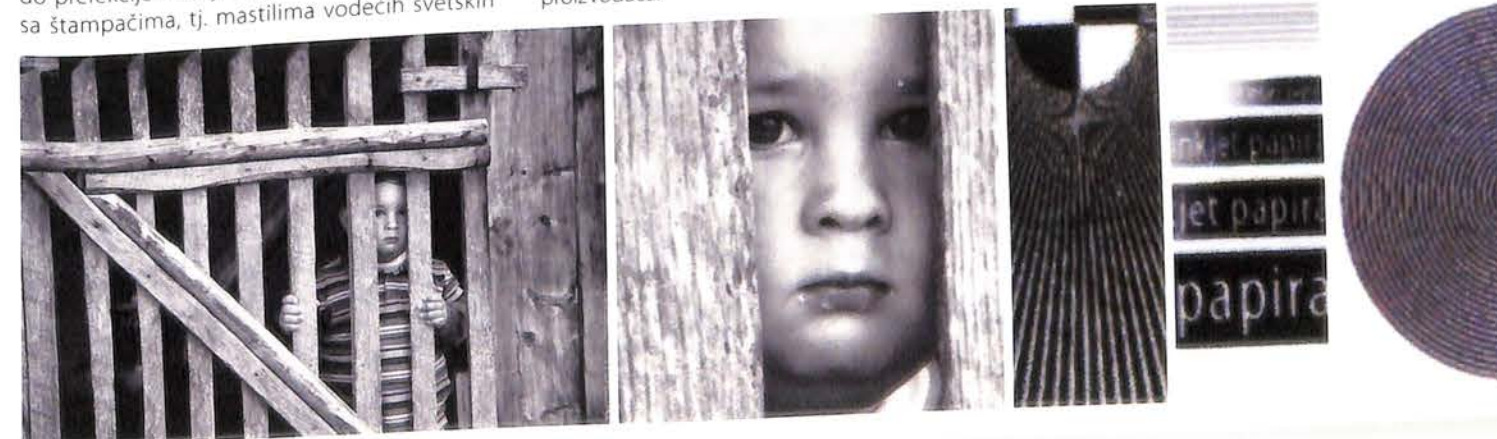
Hahnemuhle

www.hahnemuehle.com

Nema mnogo kompanija koje se mogu pohvaliti 400 godina dugom tradicijom u izradi najkvalitetnijih papira. Tokom tog perioda, a posebno u poslednjoj deceniji kada se razvila tehnologija štampanja digitalnih fotografija, "Hahnemuhle", odnosno "Hanemil" prihvatio je izazov i 1998. ponudio prvi papir namenjen štampanju umetničkih dela. Danas, pored materijala namenjenih klasičnim umetnostima, ova korporacija ima jednu od najboljih i najraznovrsnijih ponuda papira namenjenih inkđzet štampi. Ovo podrazumeva veliki broj materijala različite težine i raznovrsnih tipova struktura površina, što daje veliki broj mogućih kombinacija u postizanju određenog umetničkog efekta. Preciznost digitalnog printa dovedena je do perfekcije i što je veoma važno, usaglašena sa štampačima, tj. mastilima vodećih svetskih

proizvođača. Tako je "Hanemil" tržištu ponudio materijale proizvedene klasičnim metodama koje je uz pomoć najmodernih tehnologija osposobio da daju maksimum reprodukcije kolora i najfinije gradacije boja. Stalna kontrola materijala u Wilhelm Imaging Research institutu rezultira i proverenom dugotrajnošću tako da ne čudi to što se na listi materijala koji se mogu koristiti u sistemu Digigraphie nalazi čak četrnaest papira ovog proizvođača. Kada pominjemo sisteme autorizacije printova, "Hanemil" ima svoj sistem hologramskog obeležavanja, uz koji se koristi i posebno štampan Certificate of Authenticity. Ovaj proizvođač ima veoma dobru saradnju i sa drugim proizvođačima, kako štampača, tako i papira kao što su, na primer, Harman i HP, pa ne treba da čudi što postoje papiri koji nose imena dva velika proizvođača.

U pakovanju uzoraka našao sam i isprobao: FineArt Pearl, Photo Rag® Satin, Photo Rag® Baryta, Photo Rag® Pearl, FineArt Baryta, Baryta FB. Iako su papiri ovog proizvođača podeljeni u tri osnovne grupe: Matt FineArt, Glossy FineArt i Canvas FineArt, ponuda sjajnih papira je mala jer su u ovu kategoriju ubačeni papiri s baritnom podlogom, odnosno oni koji najviše odgovaraju izgledu tradicionalnih crno-belih materijala. Ujedno, ovi papiri daju i najlepše crno-bele printove koje je moguće postići. Moram da pomenem da u ponudi postoje i dva veoma specifična papira: Bamboo, koji se pravi od vlakana bambusa (90 procenata), i Sugarcane, koji ima 75 procenata "bagasee" vlakana, odnosno pulpe šećerne trske. Skenirani detalji odštampani su na FineArt Baryta papiru koji je, po meni, jedan od najboljih papira s izuzetno kvalitetnom površinom i minimalnim razlivanjem tačaka.

HP je ogromna korporacija koja u proizvodnom programu ima pokriven skoro svaki segment IT tržišta. U kategoriji inkdžet štampača predstavlja jedno od tri "ozbiljna" imena koja čujemo kada se pomenu ovi uređaji. Veoma dobre i robustne štampače koji koriste dva sistema mastila prati i zaista velika i sveobuhvatna ponuda papira. U zavisnosti od toga da li koristimo pigmentna Vivera mastila ili Dye mastila dobićemo i printove koje nećemo razlikovati toliko po kvalitetu koliko po deklariranoj trajnosti.

Pigmentna mastila daju otiske otporne na vodu, oksidaciju i vreme, a direktan uticaj na trajnost otiska imaju papiri i HP koristi usluge čuvenog Wilhelm Research instituta koji radi testove ubrzanog starenja i uopšte "muči" printove na sve poznate načine. Trajnost koju navodi HP za printove prelazi 200 godina za crno-bele otiske, a što se kvaliteta tiče on

je na zavidnom nivou. Što se vrsta papira ili bolje reći materijala tiče, spisak onoga što HP nudi ne bi stao na ove dve stranice pogotovu što postoje različiti materijali namenjeni profesionalnoj upotrebi i oni koji su namenjeni amaterima i svakodnevnom radu u kući i kancelariji.

Mi smo isprobali (u saradnji s ljubaznom ekipom iz firme "Golum") dvadesetak vrsta papira različitih proizvođača i isto toliko originalnih. Pomeniće samo mali deo: Heavyweight Coated, Premium Matte Photo, Super Heavyweight Plus Matte, Premium Canvas Paper, Aquarella Fine Art, Instant-dry Gloss Premium, Instant-dry Satin, Artist Matte Canvas, Collector Satin Canvas, a tu su i materijali nastali u saradnji HP-a sa Hahnemühle-om: Watercolour, Smooth Fine Art, Textured Fine Art. Kao i ostali proizvođači i HP ima u ponudi takozvane "zelene"

materijale među kojima je i Recycled Bond Paper. Najbolje otiske, kada su fotografske potrebe u pitanju, daju su materijali koji su i namenjeni toj vrsti posla to jest oni koji imaju baritnu podlogu, mat papiri veće težine i svakako oni koji imaju plastičnu osnovu jer je na takvim materijalima ubedljivo najmanje razlivanje tačke koja nastaje upijanjem kapljice boje.

Meni se najviše svideo otisak na Hahnemühle FineArt Pearl papiru, naravno kada su u pitanju nezavisni proizvođači, jer su otisci dobijeni na originalnom HP materijalu uvek u blagoj prednosti zbog apsolutne kompatibilnosti mastila i podloge koja ga prihvata jer tada nema potrebe prilagođavati podlogu drugim vrstama štampača - nimenjeni su HP-u i tačka. Skenirani i uvećani detalji pokazuju kvalitet štampe dobijene pigmentnim Vivera mastilima.

www.hp.com

Tecco

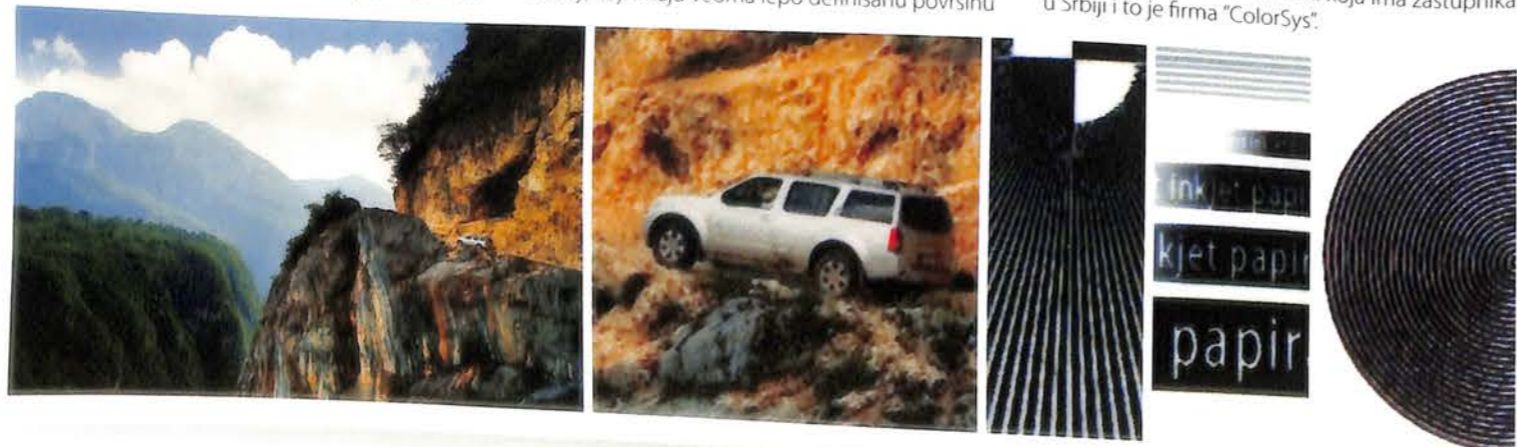
Još jedna nemačka kompanija posvećena proizvodnji papira koja je uspeła da se nametne na tržištu zahvaljujući kvalitetnim proizvodima, kojih ima 24 vrste. Svoju ponudu "Tecco" deli ne prema površinama papira, već prema nameni. Tako, prvoj grupi Professional Portrait pripadaju papiri namenjeni profesionalnoj izradi portreta i tu su prvenstveno oni sa sjajnim površinama. Sledeća kategorija nosi naziv Photographers Selection, što bi trebalo da asocira na materijale namenjene postizanju maksimalnog fotografskog utiska. Poslednja grupa ima naziv FineArt i u njoj se nalaze materijali s mat površinama i velikom masom jer, na primer,

papir Fine Art Rag proizvodi se i od 450 g/m². Ali, vratimo se korak unazad i pogledajmo najzanimljivije materijale koji su stigli u kutiji s uzorcima. Jedan od najzanimljivijih materijala, koji bih izdvojio iz prve grupe, jeste Pastel Matt, koji karakteriše veoma nizak nivo dodatih izbeljivača tako da je prvenstveno namenjen štampanju fotografija na kojima želimo da zadržimo tradicionalan izgled. Ostali materijali koje je "Tecco" namenio portretima, mada ni drugi motivi neće izgledati ništa lošije, takođe imaju visok nivo kvaliteta i odličnu reprodukciju boja. U "fotografskoj" kategoriji izdvajaju se Baryt i Baryt Glossy, koji imaju veoma lepo definisanu površinu

s jedva приметnim odsjajem na kojoj odštampane crno-bele fotografije izgledaju odlično. Kategorija za sebe, u celokupnoj produkciji, čini Iridium Silver Gloss, papir s jedinstvenom srebrno metaliziranom osnovom i izuzetnom rezolucijom na kojoj odlično izgledaju fotografije mašina, nakita, vlažnih površina...

Još jedan specijalizovan materijal zove se Textile Banner i spada u platna, ali je ovo platno nepoderivo, vodootporno i nezapaljivo. Moram pomenuti i takozvani GalleryBoard materijal koji je moguće izlagati bez kaširanja jer je izuzetno čvrst i otporan. "Tecco" je jedna od retkih firmi koja ima zastupnika u Srbiji i to je firma "ColorSys".

www.tecco.de

www.permajet.com

iskustvom u proizvodnji opreme za mračne komore i laboratorije, "PermaJet" je još jedna od firmi s tradicijom koja je svoje proizvodne pogone preusmerila u pravcu novih tehnologija.

Treba napomenuti da "PermaJet" ima ponudu materijala koje ostali proizvođači ne nude. Prvi u nizu jeste CIS (Continuous Ink System) sistem mastila koji bi trebalo da obezbedi potpunu iskorišćenost mastila uz manju cenu. PermaKlean komplet namenjen je održavanju štampača i glava za štampanje. PermaSeal i PermaFix su specijalni lakovi u spreju koji stvaraju proziran, vodootporni sloj sa UV zaštitom koji će ujedno pojačati saturaciju boja i otpornost odštampane površine na mehanička oštećenja. Pored nekoliko "gedžeta" namenjenih otpušavanju začepjenih dizni, u ponudi postoji i

veoma interesantno rešenje za postizanje neravnih ivica prilikom štampanja koje bi trebalo da podsećaju na rukom, to jest četkom senzibilisane papire, a zove se Jagged Edge. Pomeniće i lepak u spreju namenjen montaži printova bez oštećenja, kojim je moguće očistiti i rolere za papir.

Postoji još zanimljivosti koje nudi "PermaJet", ali vreme je da se posvetimo papirima ovog proizvođača jer njih ima stvarno mnogo. Ono što ne postoji u ponudi drugih proizvođača jeste Digital Transfer Film koji se proizvodi u veličini do 30x40 centimetara i namenjen je izradi negativna s kojih se kontaktnim postupkom dobijaju klasične crno-bele fotografije ili ako se kašira na belu podlogu podseća na čuveni Ilfochrome. Nažalost, ovu vrstu materijala nisam dobio u pakovanju s uzorcima, ali su nakon objašnjenja šta nameravam

www.innova.com

Velicina kompanije "Innova" ogleda se u stalnom napretku i razvoju koji kao rezultat ima papire sa zaista vrhunskim kvalitetom. Grupa materijala pod imenom FibaPrint dizajnirana je tako da fotografima pruži dostojnu alternativu klasičnim postupcima. Specijalno razvijeni mikroporozni sloj i kvalitetna osnova daju papir koji i "pod rukom", a i vizuelno, daje printove koji kvalitetom nadmašuju klasične postupke. Kao specijalnost "Innova" proizvodi papire ne s baritnom slojem, već s onim u kojem se nalazi titanijum dioksid koji je proizvod moderne hemije i daje izuzetno čistu belu boju ("Epson" koristi titanijum-dioksid u procesu proizvodnje belog mastila koje se nalazi u novom štampaču namenjenom specijalnim "proof" otiscima). Korisnici imaju i dodatni izbor jer se papiri proizvode s optičkim izbeljivačima i bez njih (High White i Natural White), tako da mogu

da biraju između bleštavo bele površine i one koja ima "klasičniji" izgled. Grupu FibaPrint papira čine: White Gloss, Warm Tone Gloss, White Semi-Matte, White Matte, Ultra Smooth Gloss, Semi-Glazed i meni je izbor najboljeg skoro nerešiv jer su jednostavno svi odlični. Potom sledi još jedna grupa papira s mat površinom i pamučnom osnovom s imenom Smooth Cotton, a kao poslastica dolaze Fine Art materijali koji imaju zavidnu čvrstinu, težinu i takozvani "natural" izgled, odnosno asociraju na grafičke papire.

Na kraju, pomeniće i veoma ozbiljnu ponudu platna koja zahvaljujući posebnoj obradi i korišćenju pomenutih izbeljivača daju kvalitet štampe koji ni po čemu ne zaostaje za papirima. Iako je moj prvi izbor uvek orijentisan prema materijalima s mat površinom, detalji su skenirani s printa urađenog na Photo Canvas Ultra Gloss, koji s masom od 380g/

cm² daje utisak zaista ozbiljnog materijala. Nadam se da ću u skoroj budućnosti moći da uradim printove veće od ovih i da vidim kako izgledaju zategnuti na "blind" ram kada i ovi mali uzorci zaista plene pažnju. "Innova" nudi i poseban papir pod imenom BookArt proizveden tako da su obe strane identične, a namenjen je štampi knjiga u malim serijama.

Na kraju, treba pomenuti i da se pod okriljem imena "Innova" sada nalazi i brend "Olmec" koji ima nekoliko izuzetnih papira, od kojih Soft White Cotton izgledom i površinom podseća na one izrađene rukom, a ima i izuzetnu moć upijanja i to u tankom, površinskom sloju, tako da je zasićenost boja, a posebno reprodukcija crno-belih fotografija - odlična. Komentar jednog fotografa koji je video odštampane crno-bele uzorke bio je: crna je kao crna rupa...

Innova

Moram da priznam da se do sada nisam susretao s papirima koje proizvodi "Mitsubishi HiTec Paper", deo svetski poznate korporacije. Na Fotokini sam imao priliku da vidim izložene i klasične kolor-filmove koje, nažalost, nisam mogao da probam. Ali, ljubaznošću ljudi iz "Mitsubishija" pakovanje uzoraka stiglo je na adresu naše redakcije jer ih na štandu nisu imali. Materijale namenjene inkdžet štampi, koje proizvodi Mitsubishi, odlikuje visok kvalitet izrade, a površine su besprekorne i veoma dobro prihvataju mastilo. Ono što je posebno zanimljivo jeste da cela jedna grupa papira po imenu Iridescent ima veoma nežan, ali ipak vidljiv sedefasti odsjaj, koji odštampanim fotografijama daje jedan zaista poseban "šmek", jer se blago presijavaju u zavisnosti od ugla gledanja. Svi uzorci koje sam isprobao pripadaju grupi Glossy papira i imaju plastičnu osnovu, ali u ponudi postoji i ceo niz materijala iz grupe "Fine art", dok na sajtu postoji čak i pomoć da pronađete zamenu za bilo koji papir koji trenutno koristite. Mene je kvalitet papira ovog proizvođača prijatno iznenadio jer su printovi izuzetno oštri i bogati detaljima zahvaljujući sloju koji

prihvata boju, a koji je veoma kvalitetan, a ujedno i prilično otporan na mehanička oštećenja i neugodne otiske prstiju. Važno je, takođe, napomenuti da papiri veoma brzo upijaju mastilo tako da je sušenje skoro trenutno i nije bilo nikakvih problema s bronzingom koji nastaje kada se formira sloj osušene boje iznad površine papira. Isprobao sam sledeće uzorke: SG 2577, IG-2577, SD 2276, SL-2576, IL 2576 (oznake

www.mitsubishiimaging.com

definišu izgled površine: G – glossy, D – diamond i L – lustre) i to sa tri tipa "Epson" i dve vrste "HP" mastila. Na svim štampačima dobio sam besprekorne rezultate, s tim što definitivno treba napraviti test printove, jer na papirima koji imaju sedefasti odsjaj treba uraditi blagu kolornu korekciju ako želimo tačnu reprodukciju boja. Detalji su skenirani s Mitsubishi IG-2577 iridescent papira, koji je moj favorit.

Nekoliko uzoraka koje sam dobio na štandu ovog proizvođača teško da mogu prikazati njihov proizvodni program, ali ono što je evidentno jeste da su to papiri čiji kvalitet zaslužuje pažnju. Kako sam se trudio da prikazem zanimljivosti i ono što pojedine proizvođače odvaja od drugih, napomenuću da pored velikog broja standardnih

materijala "Sihl" nudi i takozvani Green program, odnosno papire koji su reciklirani, ali ih i pored toga odlikuju sposobnost za naknadnu obradu s vrućom ili hladnom laminacijom, odlično prihvatanje mastila i upijanje eventualnog viška, dobar intenzitet i reprodukcija boja uz vodootpornost štampe. Poseban deo ponude čini i ArtNOW inkdžet medija program koji čine dve vrste

papira s baritnom podlogom i čak šest tipova platna. Od papira, isprobao sam: Studio High Glossy, Studio DS Silky i Studio Silky na svim dostupnim Epson i HP štampačima, to jest sa Claria, Durabrite, Ultrachrome, Vivera i HP dye mastilima. Papire odlikuje veoma kvalitetna podloga i belina papira, dobra rezolucija štampe i kompatibilnost svim štampačima.

www.sihlusa.com

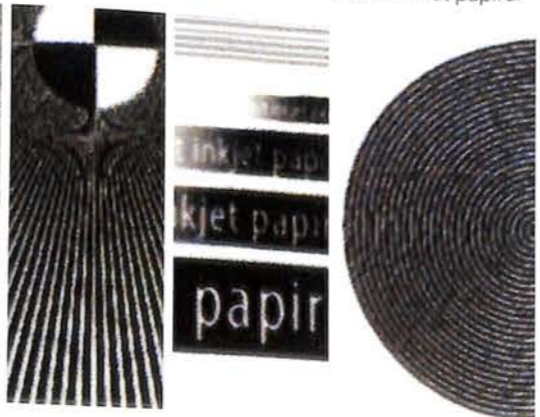
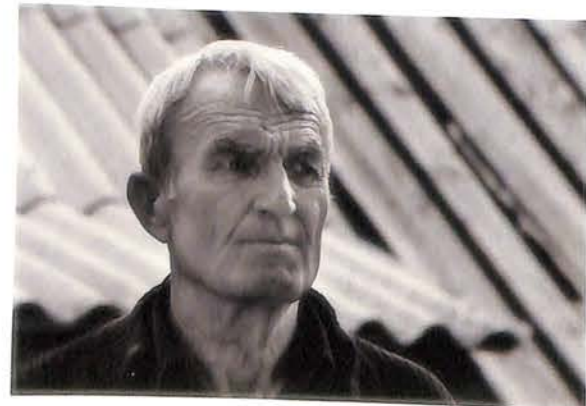
Papire namenjene inkdžet štampi koje proizvodi engleska firma "FotoSpeed" imao sam priliku da isprobam i pre dve godine. Od tada su promenili dizajn pakovanja, posvetili se reklamama i povećali ponudu materijala koja je ionako bila kvalitetna i raznovrsna. I ova kompanija ima iskustvo u proizvodnji materijala namenjenih klasičnoj crno-belju fotografiji i, što je najvažnije, proizvode ih i dalje. Pored toga, prodaju i pakovanja

za tradicionalne ili, kako ih još zovemo, plemenite postupke: cijanotipiju, argirotipiju, slani postupak Vilijama Foksa Talbota i gumitipiju (Gum Bi-Chromate). Takođe, imaju i svu dodatnu opremu za montiranje i uramljivanje printova i njihovu zaštitu pomoću laka koji ima čudan naziv – Frog Juice. Pomenuo bih i Digital Contact Film namenjen izradi kontaktnih negativata za klasičnu, crno-belu fotografiju.

Najzanimljiviji deo ponude odnosi se na liniju

proizvoda pod imenom Platinum family, jer su to papiri izuzetnog kvaliteta koji imaju sve attribute klasičnih crno-belih materijala. Proizvodni program podeljen je u dve grupe: FS Photo Quality čine papiri različitih težina i površina, koji su pristupačni po ceni. Drugoj grupi EG Fine Art pripadaju besiselinski, pamučni i pH neutralni papiri s posebnim slojem za inkdžet štampu. Isprobao sam deset vrsta papira, a skenirani detalji odštampani su Ultrachrome mastilima na Platinum Mat papiru.

www.fotospeed.com

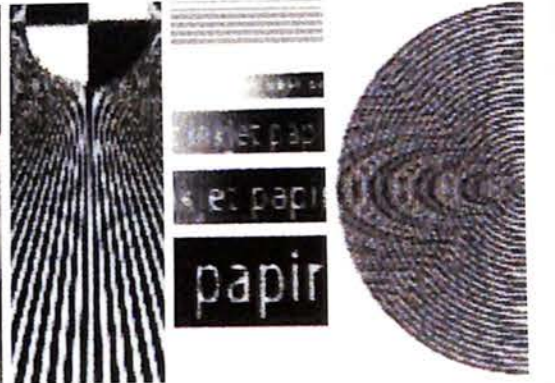

www.mitsubishiimaging.com

Jedan od najpoznatijih proizvođača papira namenjenih klasičnom crno-belom ili još zanimljivijem Cybachrome ili Ilfochrome postupku ima i bogatu ponudu papira namenjenih inkdžet štampi. Tradiciju dobrog kvaliteta nastavili su i u ovoj oblasti jednostavnim prenošenjem proverenih tehnologija i njihovom prilagođavanju specifičnim zahtevima inkdžet štampe. Proizvodi su grupisani tako da je jednostavno pronaći odgovarajući materijal

za osnovnu ponudu čine: Premium Plus i Photo, najkvalitetniji materijali namenjeni najzahtevnijim korisnicima, a postoji grupa papira za svakodnevnu upotrebu u kući ili kancelariji. Posebno je zanimljiva ponuda takozvanih Green odnosno ekoloških, recikliranih papira koji imaju specifičan izgled uz kvalitetnu štampu. Oni koji su nekada koristili klasičan Ilford Galerie sada na raspolaganju imaju četiri vrste papira koji se jedino razlikuju po tome

što umesto emulzije, odnosno fotoosetljivog sloja ima sloj koji prihvata mastilo. Isprobao sam sledeće Galerie papire: Heavyweight Matte, Gold Fibre Silk, Clasic Gloss i Clasic Pearl, Smooth Gloss, Smooth Pearl i Smooth Lustre Duo. Najlepši rezultat dobio sam na Gold Fibre papiru koji ima baritnu podlogu, a veoma dobro se ponašaju i Smooth materijali jer odlično upijaju mastilo.

www.awagami.com

Proizvođač iz zemlje koja ima jednu od najdužih tradicija u korišćenju i izradi papira (Japan) ima veoma specifičnu ponudu jer su papiri izrađeni od vlakana bambusa i imaju jedinstvenu teksturu i boju. Nazivi mogu biti veoma zbunjujući jer materijali s imenom Washi Digital Paper, Shin Inbe Printable Paper ili Kyoseishi neće ništa značiti ako se malo ne pozabavite njihovim poreklom koje je veoma zanimljivo. Uzorke Awagamy Inkjet i Inkjet Premio papira isprobao sam s posebnom pažnjom, a rezultati su više nego zanimljivi i atraktivni. Prikazani detalji skenirani su s papira.

Umesto zaključka

Nije mi poznat tačan broj proizvođača papira u svetu, ali ima ih mnogo. U ovaj prikaz nisu ušla ni takva imena kao što su "Canon", "Kodak", "Harman", "Fuji", "Canson", "Museum", "Somerset", jer jednostavno nisu imali uzorke papira. Na štandu "Canson" dobio sam odštampane uzorke njihove fenomenalne ponude izuzetno kvalitetnih papira pod imenom Infinity, koje treba da asociira na trajnost i kvalitet materijala koji se proizvode bez izbeljivača i dodate hemije.

Iz ranijeg iskustva znam da, na primer, "Kodakov" papir neće da se "složi" ni s "Epsonovim" niti sa "HP" mastilima i da se print suši nekoliko sati. "Harman" je sada vlasnik "Ilforda", pa se filmovi i papiri sada prodaju pod nazivom "Harman Ilford", ali nije bilo uzoraka. Iz ranijeg iskustva znam da je na papirima sa sjajnim površinama "Epson" davao printove koji nisu hteli da se osuše, dok su, opet, sa "HP" pigmentnim mastilima crno-beli otisci imali zelenkast ton koji je s vremenom menjao boju, dok su, s druge strane, mat i baritni

papiri davali fantastične rezultate. Sve to samo potvrđuje neophodnost izrade probnih otisaka pre nabavke veće količine nekog materijala, što nije veliki problem jer skoro svi proizvođači imaju takozvane Sample Pak komplete s određenim vrstama papira koje obično prodaju, a ređe dele potencijalnim kupcima. Drugi način koji vam pruža uvid u kvalitet i teksturu papira jeste pomoću malih knjižica koje obično imaju odštampane uzorke, ali ne piše kojim štampačem, tako da možete samo da nagađate da li će se taj papir složiti s vašim uređajem. Po onome što sam do sada imao priliku da vidim, problemi se mogu očekivati prvenstveno kod papira sa sjajnim površinama i plastičnim osnovama, jer ako pogrešite podešavanja ili upotrebite pogrešan ICC profil, na papir može stići veća količina mastila od one koju papir, odnosno specijalni sloj unutar njega može upiti. Kada pređete maksimalnu vrednost, koja se obično označava sa Total Amount of Ink,

pojavljuje se i bronzing, neugodni refleks koji print može učiniti potpuno neupotrebljivim.

Nekoliko proizvođača nudilo je veliki broj uzoraka materijala različitih namena (i kvaliteta) kao što je, na primer, kineski Fantac koji paralelno nudi materijale proizvedene u Kini i Japanu. Novo ime koje smo otkrili jeste firma "Breathing Color", dok koreanski "ProMax" ima specijalizovanu ponudu samo platna namenjenih inkdžet štampi. Moram pomenuti i "Magiclee" koji ima zanimljivu ponudu materijala s podlogom u obliku otpornog filma i otpornih tekstilnih materijala namenjenih lakoj montaži na raznim podlogama.

Nažalost, nisam imao prilike da pored "Epson" i "HP" uređaja isprobam ono što nudi "Canon", treći veliki proizvođač inkdžet štampača i pratećeg materijala, jer nismo našli zainteresovanog distributera.

Kako ove strane nisu ni izbliza dovoljne čak ni za prikaz proizvoda samo jedne firme, odštampane uzorke pokazali smo na Refoto radionici, a svoja pitanja zainteresovani mogu poslati Redakciji

Voigtlander VITESSA

Vitessa N

Vitessa T

NEOBIČAN FOTOAPARAT, NEOBIČNOG DIZAJNA I NESVAKIDAŠNJIH KONSTRUKCIJSKIH REŠENJA. TEHNIČKI POSMATRANO DOTERAN DO PERFEKCIJE, A POJAVIO SE POČETKOM PEDESETIH GODINA PROŠLOG VEKA

Miroslav Nikoljačić

Zahvaljujući tome, a velikim delom i izvanrednim "Voigtlanderovim" objektivima, Vitessa, koja se proizvodila u više modela i verzija, bila je u svoje vreme vrlo popularna, a i danas predstavlja interesantnu kolekcionarsku poslasticu

O "VOIGTLÄNDERU"

Jednu od najstarijih fotografskih firmi osnovao je Johann Christoph Voigtlander 1756. godine u Beču, a proizvodio je kompase i kvadrante. Njegov sin, Johan Friedrich nasledio je firmu i proširio posao proizvodnjom optičkih elemenata, stakala za naočare i pozorišnih dvogleda. Unuk osnivača, Peter Wilhelm Friedrich Voigtlander radi s matematičarom profesorom doktorom Jozsefom Petzvalom (1807–1891) i kao rezultat ove saradnje stiže 1840. godine prvi matematički proračunat objektiv, za to vreme neverovatne svetlosne jačine f/3,7, za koga je Voigtlander napravio i prvi metalni fotoaparati. Sredinom devetnaestog veka firma se seli u nemački grad Braunschweig (Braunschweig), a na razmeđu vekova predstavlja objektiv Heliar f/4,5, prvi anastigmat, velike svetlosne jačine. Od početka dvadesetog veka, pa sve do šezdesetih godina, najveći deo proizvodnje fabrike predstavljali su fotoaparati, uglavnom vrhunskog kvaliteta, a uz njih su išli isto tako izvanredni objektiv. Ipak, bez obzira na sve naj-naj, nova, ponekad i tmurna vremena, dovode do neumitnih promena. Tako početkom pedesetih godina "Zeiss Ikon" počinje da kupuje ovu firmu, da bi sredinom šezdesetih kompletno bila u njegovom vlasništvu. "Zeissu" je posebno bio interesantan deo

novokupljene firme koji se bavio optikom. Ujedno, u tom periodu nastaju i isti modeli fotoaparata, ali s različitim nazivima, zavisno od toga da li nose oznake Voigtlândera ili Zeissa. Samo što su sedamdesete godine prošlog veka počele, "Rollei" (koji je isto tako u Braunschvaju, kupuje Voigtlândera). Istorija se ponavlja, sada imamo nekoliko istih fotoaparata s različitim oznakama: Zeissa, Voigtlândera ili Rolleia (Icarex, VSL-1/VSL-2 ili SL 35). Mnogi modeli, koji se u to vreme pojavljuju, imaju svoje korene u prethodnim studijama Voigtlanderovih konstruktora, uključujući tu i atraktivan i uspešan model Rollei SL2000.

Na kraju, jedan nemački lanac fotografskih trgovina kupio je ime Voigtlander i u njemu se pod tim (slavnim) imenom prodaju različiti fotografski proizvodi, uvezeni iz celog sveta. Zahvaljujući možda poznatom imenu, upornosti i snalažljivosti svojih ljudi, ova firma je jedna od retkih koje su nekada proizvodile sjajne fotoaparate, a opstala je i sada. To sam video i na ovogodišnjoj Fotokini, kada su na štandu (skromnom, ali ipak lepom), bile izložene one savršene Besse od 35 mm, uključujući tu i grandioznu i prelepu Bessu III za snimke 6x6 i 6x7 cm na filmovima 120 i 220. Iako to zadovoljstvo košta "samo" 2.000 evra, fluid ljubavi ostaje za stalno između pravog fotografa i ove "trojke".

Priču o Voigtlanderu završavam podatkom da je u svojoj dugoj, i što se tiče vrhunskih fotoaparata bogatoj istoriji, ova fabrika napravila preko pet stotina modela i njihovih verzija, od kojih su mnogi bili upravo u kategoriji savršenih. Prirodno je da je pri ovakvim "strujanjima" nastao i fotoaparati kao što je Vitessa.

VITESSA

Osnovna karakteristika svih modela Vitessa jeste preko 30 mm visok okrugli metalni stub, smešten na levom gornjem delu fotoaparata, koji nakon lakog pritiska "iskače" iz svoga ležišta. Njegova jedina funkcija jeste da služi kao svojevrсна poluga za brzo premotavanje filma. Kako je okidač smešten na desnom gornjem delu, ovaj sistem omogućava Vitessama neverovatnu brzinu snimanja. Kaziprstom

leve ruke premotavam film, odmah posle toga kaziprstom desne ruke okidam. Posle malo vežbanja bilo je moguće napraviti nekoliko snimaka u sekundi u vreme kada motor koji je to umesto nas radio, nije još ni postojao. Reč "vitesse" potiče iz francuskog jezika i sinonim je za brzinu.

Postojale su dve osnovne verzije Vitessa. Prvobitni modeli s oznakama A, N, i L imali su fiksne objektivne koji su bili smešteni iza sklapajućih vrata na prednjem delu i "iskakali" posle pritiska na određeno dugme, a veza između njih i tela fotoaparata bio je sklopljivi meh. Na modelu Vitessa s oznakom T, umesto vrata i meha, postoji tubus u kome je smešten izmenjivi objektiv.

VITESSA A

Postoji pet verzija ovog modela, a prvi je napravljen 1950. godine. Na svima je objektiv Ultron 2/50 mm u Compur Rapid zatvaraču, s ekspozicijama do 1/500 s. Prozor daljinara ima oblik izduženog romba, ne postoje ušice za kaiš, ploča koja pritiska film fiksirana je za telo fotoaparata, isto tako i leđa, a ne postoje ni šine za pribor. Verzija A2 već može da skinje leđa na kojima je ujedno i ploča koja pritiska film. Model A3 dobija šine za pribor na gornjoj ploči, A4 ima sinhro kontakt na sklopljivim vratima, ali ostaje bez šina za pribor i, na kraju, model A5 ima ušice za kaiš. Izrađen je u skoro 130.000 primeraka. Kolekcionarska vrednost Vitessa A je između 150 i 200 evra.

VITESSA N

Verzija N1 (1951) ima objektiv Skopar 3,5/50 mm u novom Synchro Compur zatvaraču, pravougaoni prozor daljinara, mehanički nepovezane prstenove ekspozicije i blende i ušice za kaiš, a model s oznakom N2 dobija objektiv Ultron 2/50 mm i mehanički povezane prstenove za regulaciju blende i ekspozicije.

VITESSA L

Modeli s oznakom L (1954) imaju selenski svetlome i raspon osetljivosti filma između 6 i 200 ASA, objektiv Ultron 2/50 mm i Synchro Compur zatvarač. Verzija L2 na svetlome dobija prekrivač u vidu providnih polukugli, a na verziji L3 svetlome se može podesiti do 400 ASA. Model s oznakom L4 ima Color Skopar 2,8/50 mm i maksimalnu osetljivost filma do 200 ASA i, na kraju, osiromašena verzija L5 ima Skopar 3,5/50 mm i istim svetlome kao i prethodna verzija. Kolekcionarska vrednost N i L modela slična je vrednosti modela A, znači do 200 evra.

VITESSA T

Sedam godina posle prve Vitessa stiže i njen poslednji model s oznakom "T". Iako oblikom dosta podseća na prethodnike, to je ipak prilično različita sprava. Umesto meha i dvokrakih vrata na njemu je sada tubus s mogućnošću izmene objektiv i lamelama zatvarača smeštenim iza objektiv. Napravljene su tri verzije ovog modela. Model T1 ima ravnu prednju površinu selenskog svetlomera i mogućnost podešavanja osetljivosti u rasponu 6 – 200 ASA. Prednja strana svetlomera u vidu providnih polukugli karakteristika je verzije T2, dok je nov raspon podešavanja osetljivosti svetlomera verzije T3 između 12 i 400 ASA. Standardni objektiv na sve tri verzije je Color Skopar 2,8/50 mm u Synchro Compur zatvaraču. Pored standardnog, za Vitessu T postoje i ovi Voigtlanderovi objektiv: Skoparet 3,5/35 mm, Dynaret 4,8/100 mm i Super Dynaret

4/135 mm. Interesantno je da isti Deckel bajonet za izmenu objektiv koristi i "Braunov" fotoaparati Super Colorette. Za njega je, pored standardnog Stanheil Cassarita 2,8/50, napravljen i Culmigon 4,5/35 mm iste fabrike, kao i Schneider Xenar 2,8/50 mm, pa Schneider Telearton 4/80 i Rodenstock Rotelar 4/135 mm, a to je već pristojan izbor objektiv za jedan fotoaparati s tražilom. Od originalnog pribora postojali su filtri, senilo, "Proximeter" predleće za bliska snimanja i interesantno tražilo Turnit, koje je pri okretanju menjalo vidno polje. Kolekcionarska vrednost Vitessa T je nešto niža, do 150 evra.

VITESSA T, VERZIJA 2

Vitessa su me uvek privlačile, ali nisam nikada mogao pobliže da se upoznam s njima. Jednostavno, nijedna nije bila u mojoj kolekciji. Ali, pre dva meseca "pronade" me jedna T2, upravo ova s kojom ćemo se upoznati. Duge ekspozicije i autoknips nisu radili, sve ostalo bilo je prihvatljivo. Čak je i čelija selenskog svetlomera, starog preko pedeset godina, bila živa. Posebno je prijatno delovala očuvana spoljašnjost fotoaparata, kao i vrlo pristupačna cena do koje sam stigao zahvaljujući slabom funkcionisanju zatvarača i autoknipsa. Naravno, sada sve funkcioniše, čak sam razradio i delimično oštećeni navoj za filter na objektivu. I najednom mi je postalo vrlo žao što sam batalio analognu fotografiju. Ali, ako već ne snimamo, da vidimo kako Vitessa T funkcioniše.

NAPOMENIMO JOŠ I DA SU VITESE PRAVLJENE U IZVANREDNOJ MAT HROMIRANOJ ZAVRŠNOJ OBRADI, MADA IM ERGONOMIJA NE PREDSTAVLJA BAŠ JAČU STRANU, ALI TO JE BILA ZAJEDNIČKA OSOBINA SVIH FOTOAPARATA PRAVLJENIH SREDINOM PROŠLOG VEKA.

Na levoj strani gornjeg dela fotoaparata je stub za brzo premotavanje filma, koji u istom potezu napinje i zatvarač. Uvučen u telo fotoaparata, deluje kao kočnica okidača. Posle lakog pritiska na njega, stub iskače, oslobađa se okidača i može se snimati. Ali, ako fotoaparati treba spakovati u njegovu futrolu, ili u neku drugu tašnu, stub za premotavanje treba ugrurati. Kako se time ujedno napinje i zatvarač, koji je potpuno mehanički, to znači da je glavna opruga zatvarača praktično uvek zategnuta, što opet nesporno dovodi do njenog slabljenja. Smatram to nedostatkom Vitessa. Meni je takva situacija odgovarala, duge ekspozicije verovatno zbog toga nisu ni radile kada sam je kupovao, a rezultat toga bila je znatno niža prodajna cena. Približno na sredini gornjeg dela smeštene su šine za pribor, desno od njih u, prednjem levom uglu pravougaonog kućišta svetlomera nalazimo okidač (prilično mek, ali ima

dugačak hod). Na prednjem delu fotoaparata nalaze se prozori svetlomera, daljinara i tražila, u sredini je tubus sa zatvaračem i objektivom, posle toga je sinhro kontakt i ručni brojač snimaka, koji pored broja snimka ima i podsetnik za vrstu filma u fotoaparatu. Ušice za kaiš su na bočnim stranama, dok na zadnjoj strani nalazimo okular tražila i nazubljeni regulator za podešavanje osetljivosti na svetlome. Najviše "stvari" ima na donjem delu fotoaparata. Pored velike, sklopljive poluge za vraćanje filma smeštena je brava koja oslobađa leđa (da bi se ova mogla skinuti), dugme za oslobađanje mehanizma pre premotavanja, kao i navoj za stativ. Deo između tela i tubusa ima sklopljivu krivu polugicu koja omogućava da fotoaparati stabilno stoji na podlozi. Iznad nje je poluga za izmenu objektiv, a malo crveno dugme na desnoj strani omogućava da se, uz veliku pažnju, i dosta komplikovano, film i u sredini rolne može zameniti drugim, i kasnije ponovo snimati njime bez gubitka snimaka. Svetlome, i samo merenje svetlosti, na prvi pogled deluju komplikovano. U stvari, vrlo je jednostavno. Evo kako to radi. Na gornjem delu povišenog kućišta svetlomera ugravirane su osetljivosti filma u rasponu između 6 i 200 ASA. Postoje i paralelne oznake u DIN i Weston jedinicama. Svaka pojedinačna vrednost označena je velikim slovima (ABCDEF), koja odgovaraju vrednostima 6, 12, 25, 50, 100 i 200 ASA. Ako okrugli nazubljeni regulator osetljivosti podesimo na slovo E, vidljivo na prednjem delu prozora svetlomera, on će biti

podešen za merenje svetlosti koje odgovara filmu od 100 ASA. Kada se fotoaparati okrene prema sceni s koje se meri jačina svetlosti, kazaljka svetlomera će pokazati na jedan od brojeva vidljivih u istom prozoru, koji predstavlja EV vrednost. Očitani brojevi EV vrednosti podesi se prstenom za regulaciju blende na vreme ekspozicije kojim želimo da snimamo i to je sve. Svaka dalja promena vremena ekspozicije, zbog mehaničke veze regulatora ekspozicije i blende, automatski otvara ili zatvara blendu za odgovarajuću vrednost. Moram odmah da kažem da je ovo daleko jednostavnije u praksi od samog opisivanja. I, na kraju, detalj u vezi s ručnim brojačem snimaka koji je smešten neobično – na prednjem delu fotoaparata. Ovaj brojač je tako konstruisan da se može podešavati samo kada su leđa skinuta, što znači da se on više ne može slučajno poremetiti kada se leđa fotoaparata jednom zatvore i krene sa snimanjem. Isto važi i za podsetnik vrste filma u fotoaparatu.

Vitessa T pogled odozgo i odozdo

• Detalj okidača

• Objektiv

• Svetlome

FOTO *kl*inika

analiza ... saveti ... obrada

NOV NAČIN KOMENTARISANJA VAŠIH FOTOGRAFIJA

Mama

Miroslav Pretula, Opatija

Nije mi baš jasno iz kog razloga se Miroslav odlučio za ovaj ugao snimanja koji nije laskav ni za majku ni za dete. Prvo, majka deluje kao veoma krupna žena što mislim da ipak nije, a detence suviše malo, poput neke sklupčane životinje. Sve je nekako zgurano u donji deo kadra dok velik deo zauzima "spaljeno" nebo, tj. bela bez ikakvih detalja. Pošto je beba još uvek veoma mala, bilo bi mnogo interesantnije snimiti je iz sasvim drugog ugla, može i dok spava, ali da se vidi prava povezanost s majkom koja u prvih nekoliko meseci bebinog života veoma intenzivna.

KREATIVNOST ★★
REALIZACIJA ★

Saobraćaj u Kairu

Vanja Marjanović

Često imam priliku da čujem konstataciju: lako je tom fotografu da napravi dobre fotografije kada je otišao u egzotičnu zemlju, a baš tamo sve je zanimljivo – samo treba fotografisati. E pa da to nije baš tako posvedočila je Vanja svojom fotografijom. Od svih zanimljivih motiva na koje je mogla da naiđe u Kairu ona nam je poslala fotografiju koja najblaže rečeno nema ni početak ni kraj. Najzanimljivija stvar je ovo čudno vozilo na tri točka ali ono je sabijeno uz levu ivicu. Na njega se sa gornje strane naslanja drugo vozilo (jel to neka Zastava?), a onaj ne-

dostatak kraja nalazi se na trećem automobilu mada se ne vidi baš najbolje jer je sve izgorelo u bleštanju. Uz sve to imamo i celu donju levu četvrtinu apsolutnu čistu i praznu, dobro bi došla kao prostor za pisanje da je u pitanju razglednica iz Kaira, ovako mnogo smeta. Poslednji udarac našem čulu vida stiže u vidu čudno crvenog tona koji bi verovatno trebao da asocira na boju peska. Malo sam se našalio ali ova fotografija teško da može predstaviti saobraćaj nekog grada jer se vide samo četiri automobila na nekoj maloj raskrsnici, a pošto je jedan od automobila u upotrebi i kod nas možda ovo i nije Kairo.

ZAKLJUČAK

- Veoma loša organizacija kadra koja, doduše, dobro prikazuje kretanje
- Loša ekspozicija, opšta preosvetljenost s čudnim crvenim tonom
- Odsustvo informacije gde se ovo zaista dešava

KREATIVNOST ★★
REALIZACIJA ★

Kraj putovanja

Miloš Cvetković, Trstenik

Topli tonovi na fotografiji uvek izazivaju prijatna osećanja i često pojačavaju utisak sete. Fotografija koju nam je Miloš poslao ima veoma lepu atmosferu zlatnog dana, svetlo koje dolazi kroz visoki prozor preplavilo je prostoriju i istaklo ostavljeni bicikl. Za one koji vole ovakav kolorit korekcija osnovne fotografije ogleda se u smanjivanju intenziteta, odnosno saturacije, svih ostalih boja osim crvene i žute, a postoji i nekoliko dodatka (Plug-in) koji daju ovakve efekte. Ono što bi trebalo doraditi jeste novi izrez jer bi isecanjem prvenstveno donjeg tamnog dela i blagim prosvetljavanjem desnog ugla da bi izvukli detalje u mraku, fotografiji vratili deo neophodnih detalja. Ujedno bi trebalo potamniti donji deo poda koji je skoro potpuno beo.

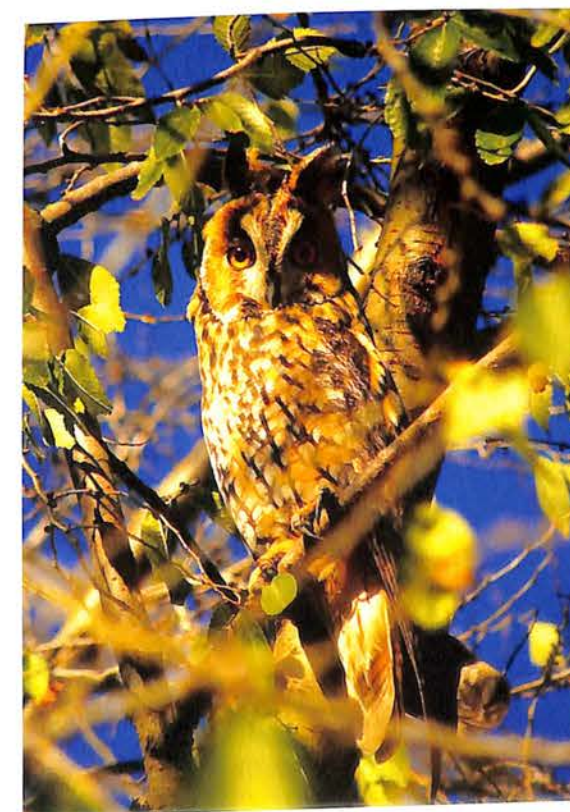

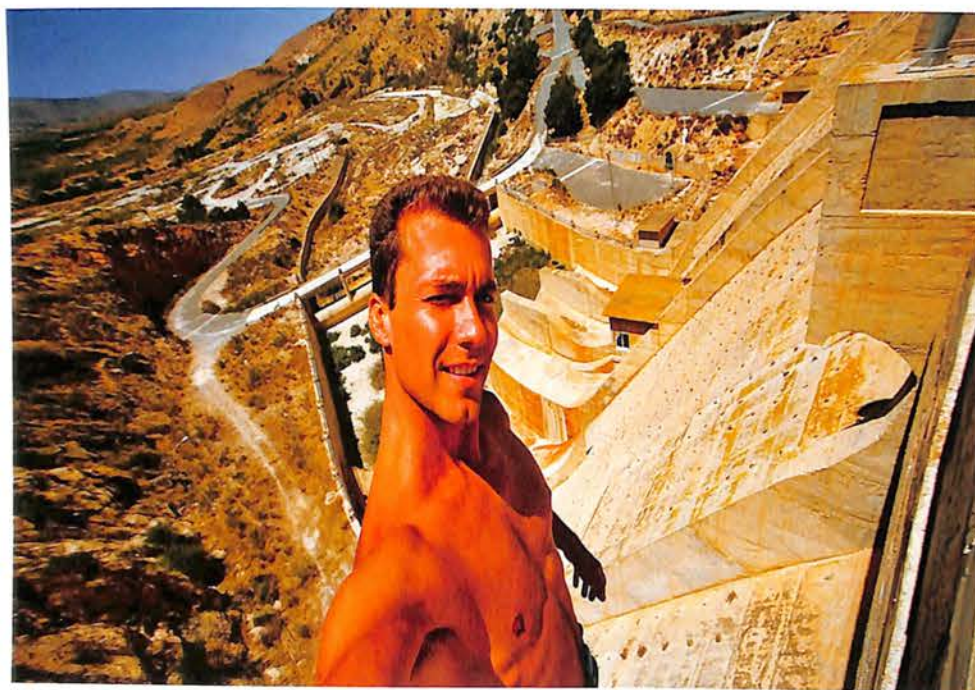
Sova

Jan Husarik

Čak ni po danu kada slabije vide sove nisu neoprezne pa je Jan objektiv svog Olympus UZ (ultra zoom) fotoaparata oterao u maksimalno tele područje i sve to je u redu. Fotografija ima nekoliko mana a prva je veoma jaka žuta dominanta koju je relativno lako odstraniti, pogotovu ako fotografiju otvorimo u programu Camera Raw 6 i podesimo balans belog. Malo, ali samo malo veći problem jesu pregorela mesta na telu sove. Njih ćemo rešiti tako što selektujemo sve što nam smeta, kliknemo na alat po imenu Patch i povučemo selekciju ka mestima na kojima ima detalja. Kada pustimo taster sve će se automatski ispuniti teksturom i bojom. A sve ovo ne bi bilo potrebno da je autor odmah uradio neophodni balans belog a u obradi posvetio više pažnje najsvetlijim delovima.

Brana

Marko Mičić, Danska

Ne znam zašto je fotografija sabijena, odnosno neproporcionalno skalirana, pa izdužene glavni aktera i autora fotografije podseća na kadar isečen iz rolne nekog kino filma u Sinemaskop tehnici. Oni stariji setiče se da su imali prilike da gledaju filmove s izduženim likovima jer su oni snimani takozvanim anamorfnim objektivima, a da bi gledaoci u bioskopu videli normalnu sliku operater je morao da postavi isti takav dodatak na objektiv i da sliku raširi. Ako to zaboravi da uradi eto zabave i zviždanja iz publike. Ja svakako neću to da radim jer je ovo jedan od zanimljivijih autoportreta, a kolorit i opšti izgled imaju dah nekih prošlih vremena.

KREATIVNOST ★★★

REALIZACIJA ★★★

Ledenice

Nebojša Zabrdac, Stara Pazova

Zima u selima stvara veoma zanimljive motive jer se prepliću strukture i belina leda i snega, sa često živopisno okrećenim kućama koje na starim fasadama imaju obilje oblika i tekstura. Mekano svetlo bez senki idealno je za snimanje svih motiva tako da je na fotografiji skoro sve na svom mestu. Kada pred sobom imate ovakav, nepokretan motiv, tada imate i više nego dovoljno vremena da prostudirate svaki detalj i da se postarate da kadar bude perfektan. Ako nemate vremena za tako nešto snimate par fotografija s različitih pozicija, a potom u toplini i miru doma možete da ih upoređujete i ustanovite koji je najbolji. U ovom slučaju pomeranje od pola metra uredno postavilo bi sredinu prozora u prazan prostor između ledenica. Na taj način istakla bi se još jedna boja i oblik koji je prati.

ZAKLJUČAK

+ Dobro uočen motiv, dobar kolorit, i difuzno svetlo dobro prenose atmosferu zime na selu

- Malo je potrebno da bi kadar bio savršen o čemu treba voditi računa prilikom snimanja, jer gotovoj fotografiji nema pomoći

SAVET

○ Pored toga što fotografiji nedostaje vrlo malo da bi bila savršeno kadrirana, bilo bi interesantno prebaciti je u crno-beli mod u kom bi ogromne ledenice verovatno još više došle do izražaja.

KREATIVNOST ★★★★★

REALIZACIJA ★★★★★

Ima još živih

Radomir Čirić, Babušnica

Ceo naziv ove fotografije (mada se odnosi i na ostale koje nam je poslao) morao bi biti: ima živih ali nema oštih. Ne znam zašto je to tako ispalilo ali sve fotografije su veoma mutne, a to ne bi smelo da bude tako jer Fuji FinePix S8000fd ima 8 Mpix i sasvim solidnu optiku. Fotografija koju posmatramo pokazuje neodlučnost autora gde i kako da postavi svog modela, a najsigurnije mesto svakako je sredina fotografije. Sa druge strane prosto se nameću kadrovi sa seoskim putem koji vijuga iza njegovih leđa, ili portret u kombinaciji s teksturom starih kovanica na kojima se prepliću drvo i ispućalo, osušeno blato. Sledeći put pokušajte da napravite seriju različitih kadrova i to iz raznih perspektiva, a bilo bi veoma dobro da, ako je ikako moguće, izbegnete sunčano podne – fotografsku noćnu moru.

KREATIVNOST ★★

REALIZACIJA ★

Najdugovečniji i najtiražniji
kompjuterski mesečnik u Srbiji

Na kioscima od 25. decembra

Specijalni novogodišnji poklon
Kako bez muke trgovati na Internetu
brošura "eTrgovina za početnike"

NENAD BANJAC, Karlovac, Hrvatska, "Wet plate!"

BUDIMIR NOVAKOVIĆ, Beograd, "Drvo u noći"

ZOLTAN NAGY, Pula, Hrvatska, "ECCEHOMO-The shell 03"

ATTILA KOSZO, Subotica, "Mlado srce"

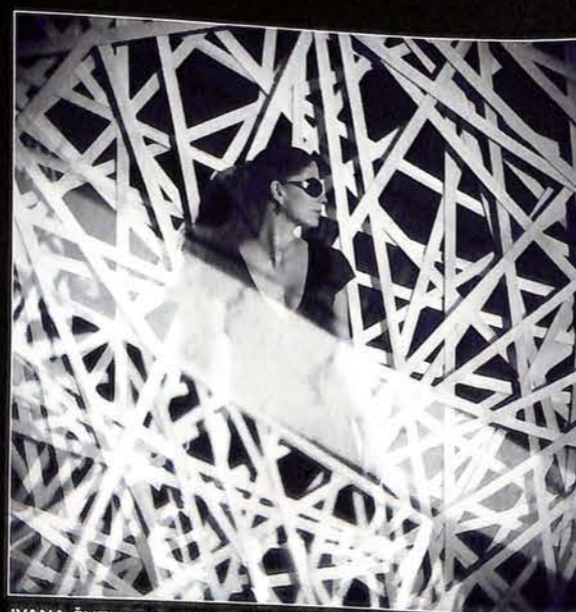

BRANIMIR NEDELJKOVIĆ, Beograd, "Gore ilidole, pitanje je sad"

Monohromatski svet

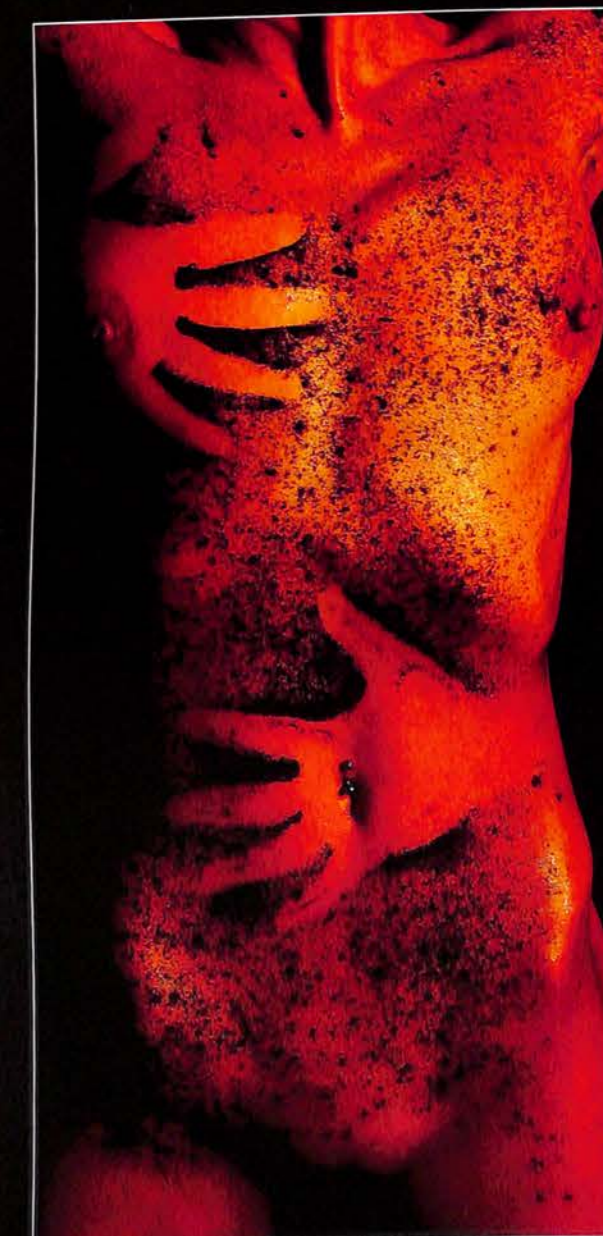
IGOR ŠLJIVANČANIN, Podgorica, Crna Gora, "Poslednji udah"

IVANA ČUTURA, Zemun, "Tamy"

SAŠA HUZJAK, Maribor, Slovenija, "Shine a light"

DRAŽEN SHEJBAL, Daruvar, Hrvatska, "U prahu sjećanja"

NEVENA POPOVIĆ, Krčedin, "Kišni dan"

SILVIJO SELMAN, Karlovac, Hrvatska, "Suka Off"

BRANIMIR JAREDIĆ, Limerick, Irska, "Summers gone III"

PETAR JURIĆ, Subotica, "Time Rider"

MARIO GLAVIĆ, Karlovac, Hrvatska, "Sego"

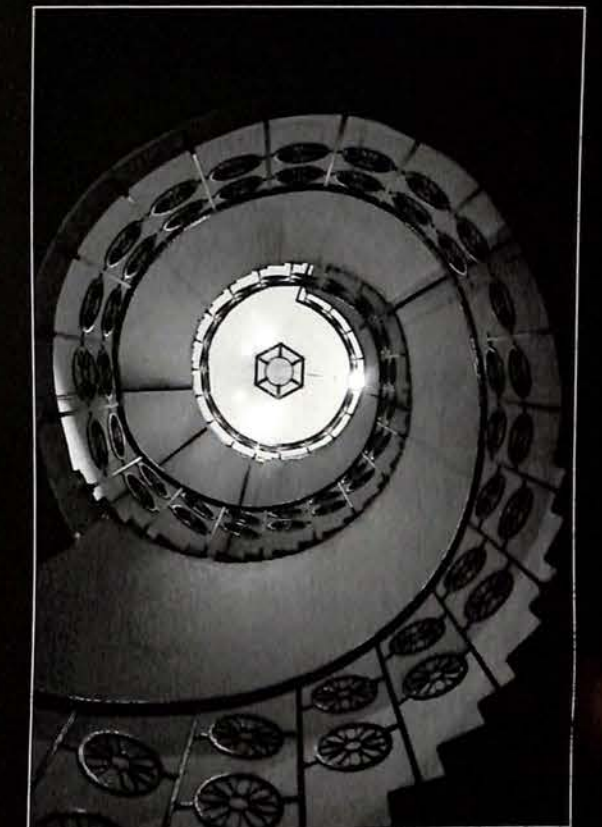

PREDRAG VUJOVIĆ, Beograd, "Život"

SLADANA ŠAULIĆ, Subotica, "Memories are coming back"

KONKURS

MAJA KOVAČ, Beograd, "Stepenice ka svetlu"

PROPOZICIJE

- **Tema:** Monohromatski svet – crno-bele i kolor fotografije
- **Broj radova:** za svaki broj časopisa prima se do deset fotografija po autoru.
- **Trajanje konkursa:** tokom 2011. godine.
- **Veličina fotografija:** minimum 13 x 18 cm u 300 dpi, rgb, jpg, bez kompresije.
- **Rok za slanje fotografija:** do 15. u mesecu
- **Slanje fotografija:** poštom na adresu Refoto, Pčinjska 15a, 11000 Beograd ili na adresu www.refoto.co.rs – link konkursi UPLOAD

SLOŽITE ON-LINE SLAGALICE I OSVOJITE VREDNE NAGRADE!
www.putovanjazadvoje.rs

NOVI BROJ OD 15.12.2010. NA SVIM KIOSCIMA!

SPROVELI SMO MALU ANKETU NA REFOTO FACEBOOK STRANI I NAŠIM FANOVIMA NAJBOLJA NASLOVNA STRANA ZA 2010, JE REFOTO BROJ 69

	66 REFOTO, januar	67 REFOTO, februar	68 REFOTO, mart	69 REFOTO, april	70 REFOTO, maj
FOTOGRAFI	Finale konkursa "Praksa na delu"; Finale konkursa "Akt"; Vladimir Sekulovski – U njegovim crno-belim fotografijama dominiraju ideja, priča, koncept i nijedna nije napravljena slučajno	Alyz Tale – Svoju znatiželjnu i kreativnu prirodu ispoljava u svemu što radi i zapisuje svojim fotoaparatom; Mokri kolodijumski proces – France Scully Osterman i Mark Osterman	Miloš Gazdić – Prikazuje svoj svet iz mašte, nekad mračni i bizaran, a ponekad sasvim otkačen i pun iznenađenja; World Press Photo 2010 – Najprestižniji svetski konkurs za novinski fotografiju	Fabio Sgroi – Italijanski fotograf pokušava da zabeleži neobična stanja sasvim običnog života; Nikola Vučemić – Fokus njegovog objektivna centriran je na život – ljude, rad, morskog života i...	Natur Art – Mađarsko udruženje fotografa prirode, Press Photo Srbija 2010; Hrvatska novinska fotografija
FOTO-ŠKOLA	Moje iskustvo – Godina 2009. bila je u znaku četiri trećine. Da li dolazi do sumraka jednostavnih D-SLR fotoaparata?; Praksa na delu – Perspektiva u fotografiji – Tokom fotografisanja fotoaparata uvek daje neku perspektivu, te zbog većine neiskusnih fotografa objašnjavamo njene zakonitosti; Kolorni prostori i profili; Lightroom 2 – Lightroom nam nudi različite mogućnosti: da napravimo izvanredan slajd-šou...; Fotografske tehnike – Šest fotografa daje odgovore kako na kreativan način koriste obične bliceve	Moje iskustvo – Fotografija nostalgija za analognom fotografijom; Praksa na delu – snimate belo da bude belo – Kako da prilikom fotografisanja prevaziđete sve probleme vezane za tačnu reprodukciju belog; TEORIJA – Fotografi, udružite se!; Selekcije – Šta ako želimo da ispravimo ili promenimo samo deo fotografije?; Lightroom 2 – Pravljenje sopstvene veb-prezentacije; Fotografske tehnike – Aleksandar Jaredić otkriva tajne dobre fotografije venčanja; Fotoreportaža – Dva primera, a pregršt informacija	Moje iskustvo – Svetislav Dragović nam je pripremio intervju sa Richard Forsterom, fotografom iz Ženeve fasciniranim lepotom ženskog tela; Praksa na delu – Kompozicija – Organizovanje svih estetskih elemenata u fotografiji; Selekcije – Sve ono što je unutar granice selekcije podložno je delovanju a sve što je van granica zaštićeno je od promena; Photoshop.com – Saznajte šta nam nudi i u čemu se razlikuje u odnosu na klasični fotošop; Neutralni filteri – Filteri čiji se efekti teško mogu postići digitalnim metodima	Moje iskustvo – Česi ga zovu "stojan", Francuzi "trépied", Englezi i Amerikanci "tripod", Španci i Italijani takođe "tripode"; a mi stativ; Praksa na delu – Dokumentarna fotografija – Zašto je najrasprostranjenija i zašto dokumentarna fotografija tako lako "nadživljuje" svoje vreme? Slojevi 2 – Nedestruktivne obrade fotografija uz pomoć "pametnih" slojeva; Adobe Photoshop CS5 – Stigao jel Koje su to novine koje nam donosi "petica"? Autofokus – prednosti i mane – Ljubomir Zlatanović osvrnuo se na sistem u fotoaparatu koji se danas podrazumeva; Generalne vesti	Moje iskustvo – Nov izazov za fotografe perferkioniste – HDR; Praksa na delu – Svet biljaka – Naučite šta treba uraditi ili pokušati kako bi se vaše fotografije odvojile od standarda zvanog "lepa crvena ruža u mojoj bašti"; Slojevi 2 – Nedestruktivne obrade fotografija uz pomoć "pametnih" slojeva; Adobe Photoshop CS5 – Stigao jel Koje su to novine koje nam donosi "petica"? Autofokus – prednosti i mane – Ljubomir Zlatanović osvrnuo se na sistem u fotoaparatu koji se danas podrazumeva; Generalne vesti
RAZNO	Diskusije – Da li je objektiv i dalje duša fotografije; Izložbe – "Svet u fokusu" 2. decembra krenula je da kruži autobusima po gradovima Srbije; FotoFiniš 2009	Foto-konkurs – Red Bull – Najveći svetski konkurs sportske fotografije; FotoFiniš – Predstavljamo nove teme virtualnog foto-konkursa; Kumanovo	Foto-konkurs – Haselblad masters 2009; Pirelli kalendar 2009. – Ovogodišnje izdanje slavi 2010. kao godinu Brazila i fotografa Terija Richardsona; FotoFiniš	Foto-konkurs – Bor 2010. – Foto-salon sa skoro deset hiljada prispeelih fotografija; FotoFiniš; Carl Zeiss konkurs – Kako digitalni mediji menjaju način komuniciranja	Foto-konkurs – Canon konkurs – Po izboru urednika tri svetski priznata časopisa; FotoFiniš; Putopis – Nesvakidašnji susret s paleolitskim narodom Andamanskog i Nikobarskog arhipelaga
TEHNIKA	D-SLR sistemi – Napravili smo pregled i objasnili u čemu su suštinske razlike između pet najznačajnijih D-SLR sistema; Canon Powershot G11 – Canon G11 predstavlja savršenog saputnika skromnih gabarita, a velikih mogućnosti; Nikkor AF-S 70–200 mm f/2,8G ED VR II – Saznajte šta nudi "Nikon", koji sada ima drugu generaciju svog profesionalca; Dodaci – SanDisk Extreme Pro i Extreme i prstenasti adapter za blic	Sony Alfa 550 – Top-model među D-SLR fotoaparatuima firme "Sony"; Samsung WB1000 – U malom pakovanju mnogo mogućnosti; Sigma 18–250 mm f/3,5–6,3 DC OS HSM – Sve u jednom superzumu; SanDisk ImageMate All-in-One – Brz, jednostavan i siguran; Epson Stylus 3880 Pro – Jedan od trenutno najboljih A2 štampača; Lowepro Classified AW torbe – Modernije je dizajn, a s njom ste okretni i oprema vam je brzo dostupna	Širokougaoni objektiv – Savršeni su za snimanje pejzaža i otvaraju potpuno novi pogled na svet; Olympus E-P2 – Šta nam novo donosi drugi model popularnog "Pena"; Nikon Coolpix S8000 – Savremen i elegantan fotoaparati iz porodice Coolpix; Canon Legria HF20 – Kamkorder odličnih mogućnosti i savršen za nošenje	Telezum objektiv – Napravili smo pregled telezum objektivna sa žižnom daljinom od 70 do 300 mm; Nikon Coolpix P100 – Veliki raspon zum objektivna u kombinaciji s brzim CMOS senzorom; Samsung – Dva nova modela s novim tzv. "kosim" dizajnom; Canon PowerShot S90 – Savršen primer kako jedan kompaktni digitalni fotoaparati može da izgleda; Telefunken – Foto-ramovi; Nikon AF-S NIKKOR 16–35 mm f/4G ED VR	Samsung NX10 – Kompaktni fotoaparati koji liči na D-SLR ali nije! Saznajte zašto!; Canon EOS 550D – "Canon" nastavlja svoj trend da svaki nov D-SLR ima sve više i više piksela; Lowepro Magnum AW torbe i Manfrotto 175F – Redizajnirane, još izdržljivije foto-torbe koje udovoljavaju zahtevima današnjih fotografa. Specifičan i koristan nosač za blic; Olympus E-PL1 – Za one koji su se žalili da su prethodna dva Pena skupa, "Olympus" je ponudio i treći

	71 REFOTO, jun	72 REFOTO, jul/avgust	73 REFOTO, septembar	74 REFOTO, oktobar	75 REFOTO, novembar	76 REFOTO, decembar
FOTOGRAFI	Stephan Lupino – Čuvenog hrvatskog fotografa, predstavljamo kroz seriju portreta iz njegove poslednje knjige; Toni Thorimbert – Italijanski modni fotograf	Đorđe Rakić – Uvek u potrazi za svim aspektima sporta – vidljivim i skrivenim; Podvodna fotografija – Svet ispod vode kroz objektiv Predraga Vučkovića i Zorana Imširagića	Bruno Ehrs – Predstavljamo delić njegovog fantastičnog rada; Aleksandar Kelić – "Život je truba" je izložba nastala kao rezultat Kelićevog dvadesetogodišnjeg kontinuiranog fotografisanja	Marcin Stawiarz – Fotografije praznih ulica koje karakteriše ogroman prostor...; Tijana Jevtić – Uspešno spaja fotografiju, crtež i računarske programe...	National Geographic UNICEF Najbolji profesionalni fotograf godine Fotografija Južnoafričke Republike	Biseri srpske fotografije – Hronologija jednog vremena iz arhive Foto-saveza Srbije; Finale konkursa "Igra svetlosti"; Finale konkursa "Beograd u fokusu"
FOTO-ŠKOLA	Moje iskustvo – Da bismo objasnili hiperfokalnu daljinu, neophodno je razjasniti pojmove u vezi s oštirinom; Praksa na delu – Svetlo – Šta je to svetlo? Malo ljudi tokom života razmišlja o ovom, a za fotografiju neophodnom fenomenu; Pametni objekti – Veliki broj mogućnosti koje nam pruža rad pametnim objektima mogu u znatnoj meri unaprediti i ubrzati naš rad; Diskusije – Opasnost po fotografe ponekad može da vreba i u običnim, koliko i u neobičnim situacijama	Moje iskustvo – Kupovina novog fotoaparata predstavlja prilično uzbuđenje; Praksa na delu – Široko – Fotografija snimljena širokougaonim objektivom ima mnogo kompleksniju i složeniju priču zahvaljujući većoj količini informacija koje su na njoj snimljene; ACR 6 – Adobe Camera Raw predstavlja dodatak koji omogućava otvaranje sirovih, raw, fajlova; Tražilo, vizir, okular... – Digitalna revolucija u fotografiji brzo i nemilosrdno transformiše način snimanja. Da li je tražilo sledeća žrtva?; Diskusije – Selo	Moje iskustvo – Gigantski format fotografije – mogućnosti i predrasude; Praksa na delu – Hrana – Fotografisanje hrane i ostale dakonije; Camera Raw u praksi – Ovaj program postaje ultimativni alat koji obradu digitalnih snimaka pretvara u jednostavan i, pre svega, brz proces; Photoshop Elements 8 – Još jedan član Photoshop porodice, koji omogućava brzu i laku obradu i organizaciju snimljenog materijala; Škola novinske fotografije – Definicija bi mogla da bude: slobodna, ulična, neobavezna fotografija	Moje iskustvo – Upoznajte svoj fotoaparati kako biste snimali bolje fotografije; Praksa na delu – tabletop fotografija – Sve što naučimo o interakciji svetla s pojedinim materijalom na površini našeg stola, može se primeniti kasnije u bilo kom obliku studijskog ili terenskog rada; Digitalna foto-škola – Osnovne tehnike konverzije u crno-belo; Lomografija – Područje eksperimentalne fotografije snimljene plastičnim – lomo fotoaparatom	Uvod u Fotokinu Vizuelna galerija Fotografske visoke škole	Moje iskustvo – Da li je neoština fotografije mana ili vrлина? Najveći broj čitalaca izjavio je da je mana; Praksa na delu – Enterijer – Ako volite geometriju, sklad, naglašenu likovnost i tišinu enterijeri su prava tema za vas; Toniranje fotografija – Počelo je faktički od trenutka njenog nastanka, a danas, u digitalnoj laboratoriji načina ima bezbroj; Lightroom 3 – Treća generacija programa, koja se pokazuje kao zreo i ozbiljan alat za fotografe; Štapom i kanapom – Snimanje 3D objekata u kućnoj radinosti; Novinska fotografija – Portret
RAZNO	Foto-konkurs – Sony World Photo Award; FotoFiniš – Poziv na maraton; Dani fotografije u Srbiji – Objavljujemo rezultate žiriranja; Festivali: Organ vida; Photodays	Foto-konkurs – Zaječar 2010 – Peti međunarodni salon fotografije "Ekološka istina"; FotoFiniš; Festival – Prenosimo vam utiske iz Rovinja sa festivala Photodays 2010	Dešavanja – Fotosofia 5; Dani fotografije u Srbiji, Čačak 2010 – Osmi put za redom iznenađuje svojim kvalitetom; Izložbe – "Život sela – Žisel"	Foto-konkurs – Kumanovo 2010; Paunovo pero – Trinaesti festival fotografije u Gospođincima; Foto-klinika – Ivana i Milan komentarišu vaše radove	Veb-konkurs – Fotofiniš – Predstavljamo nove teme i nove fotografije; Foto-klinika – Ivana i Milan komentarišu vaše radove	Konkursi – Fotomedija – Prikaz sa jedne od petnaestak najprestižnijih izložbi u svetu; Fotofiniš; Foto-radionica – Svetski priznat fotograf venčanja Gordon Jović u Splitu
TEHNIKA	Vodootporni fotoaparati – Mali, ali jako izdržljivi digitalni fotoaparati idealni za beleženje vaše letnje avanture; Panasonic Lumix DMC-TZ10 – Odličan saputnik na putovanjima; Sigma 17–70 mm f/2,8–4 DC Macro OS HSM – Standardni zum objektiv koji ćete sigurno najviše koristiti; Difuzori za bliceve; EPSON Stylus Photo P50 Štampač koji iz meseca u mesec dobijaju autori najboljih fotografija našeg konkursa	Sony Q NEX-5 – Otkrićemo šta ovo novo minijaturno i neobično čudo od 14,2 miliona piksela nudi; Nikon AF-S Teleconverter TC-20E III – Telekonverter duplo boljih karakteristika optičke konstrukcije, kompaktniji i lakši nego ikad; Letnji fotoaparati – Boris Bjelica svojim predlozima olakšava dilemu šta od foto-opreme poneti na letovanje	Panasonic LUMIX DMC-G2 – Lumix G-serija kompaktnih digitalnih fotoaparata s izmenljivim objektivima impresionira svakim novim modelom; Nikon AF-S Nikkor 24 mm F/1,4G ED – Visok kvalitet snimljenih fotografija na celom rasponu otvora blende; Canon IXUS 300 HS – Brzina, kvalitet i dizajn s rezolucijom od 10 miliona piksela; Fujifilm FinePix HS10 – Kompaktni digitalni fotoaparati, napravljeni u D-SLR stilu	Nikon D3100 – Rezolucijom od 14,2 miliona piksela i snimanjem video-zapisa u punoj HD rezoluciji, zasenio je sve ostale "Nikonove" D-SLR fotoaparate u ovoj klasi; Canon EF 70–200 mm F2,8 L IS II USM – San svakog "kanondžije" – druga generacija telezum objektivna 70–200 mm f/2,8 iz L-serije; Panasonic Lumix DMC-LX5 – Boris je proverio šta je to "Panasonic" poboljšao kod nove "petice"; Jimbei D-180 set – studijska rasveta u kućnim uslovima	Noviteti – Prikaz tehnike sa sajma Fotokina u Kelnu; 3D fotografija – Proizvođači foto-opreme odgovorili su na rastuću euforiju koja prati 3D fotografiju; Nikon D7000 – Nudi mnogo više od njegovog prethodnika D90; Canon PowerShot S95 – Mogućnost potpune kontrole nad parametrima; Sigma 70-200 mm 1:2,8 EX DG OS HSM – Vrlo efikasan sistem za optičku stabilizaciju slike; Olympus M. zuiko Digital ED 14-150 mm 1:4–5,6	Samsung NX 100 – Drugi kompaktni fotoaparati s izmenljivim objektivima s inovativnim Fn dugmetom na objektivu; Canon EOS 60D – Brz, jednostavan za korišćenje i daje odličan kvalitet snimljenih fotografija; Nikon Coolpix P7000 – Proverite zašto ga je Boris nazvao pravim draguljem u svojoj klasi kompaktnih fotoaparata; Epson Stylus Office B1100/B40W – Zahvaljujući DuraBrite pigmentnim mastilima ova dva štampača garantuju trajnost printova

Pretplatite se

dobićete gratis časopis + poklon po izboru

Za samo 3.000 dinara, koliko iznosi pretplata na 12 brojeva + 1 gratis, dobićete vaš omiljeni časopis na kućnu adresu + poklon Lowepro Peak PX 60 (foto-torbu za kompaktni fotoaparati ili video kameru) ili poklon šolju s utisnutim ReFoto logom.

Ukoliko želite, možete se pretplatiti i na 6 brojeva + 1 gratis za samo 1.500 dinara (bez poklona).

Za BiH pretplata na 11 + 1 brojeva iznosi 88 KM (bez poklona). Poštarina je uključena u cenu.

naručite

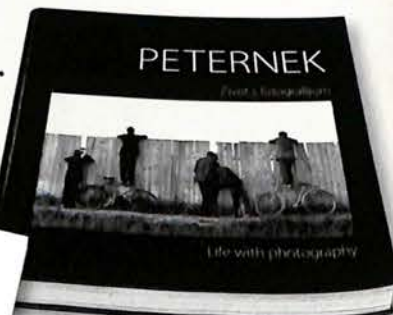
i stare brojeve ili naša druga izdanja

POVEZAN KOMPLET REFOTO ČASOPISA
za 2002, 2003, 2004, 2006 i 2007.
godinu - 2.000 din.; 2009.
godina - 3.490 din. + 160 PTT
po kompletu.

"ELEMENTARNA TEHNIKA FOTOGRAFIJE"
prof. Dragoljub Tošić, 450 din. + 140 PTT

**"TOMISLAV PETERNEK
- ŽIVOT S FOTOGRAFIJOM"**,
Foto-monografija,
din. 7.000 + 400 PTT

**"DRAGOLJUB TOŠIĆ
- FOTOGRAFIJE"**,
Foto-monografija,
din. 1.500 + 180 PTT

kupite

stare brojeve

od **125**
dinara

**UPOTPUNITE SVOJU ARHIVU
ČASOPISA REFOTO**
(BROJEVI OD 1 DO 6, 29, 43 I 45 SU RASPRODATI)

- od broja 7 do 44 cena po komadu je 125 din.
- od broja 45 do 54 cena po komadu je 150 din.
- od broja 55 iznosi 250 din. plus poštarina od 60 dinara po komadu

pretplata@refoto.co.rs

KONKURSI

- Monohromatski svet

RUBRIKE

- PUTOPIS

Do dvadeset fotografija, kratak tekst u kojem ćete opisati vaše utiske i iskustvo koje ste stekli na putovanju. Fotografije minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- U FOKUSU

Pošaljite do tri fotografije (po jednom broju časopisa) minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- FOTO-KOMENTAR

Do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- FOTO-AMATER

Do dvadeset fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

INT@RNET

Na našoj internet-prezentaciji odredili smo prostor za web-galeriju. Do deset fotografija, portret i kratak tekst o vama. Fotografije veličine do 500 piksela (duža strana) u rezoluciji 72 dpi, JPEG, RGB. Na ovoj adresi možete poslati vaše fotografije za sve konkurse: <http://www.refoto.rs/prijava.php>

Kako da pošaljete

fotografije

@-POŠTOM

- prikačite fotografije uz vaš mejl i u file info napišite ime i prezime, adresu i eventualno tehničke podatke o fotografiji;
- ograničite veličinu jedne fotografije na 1,5 MB;
- maksimalna težina poruke je 10 MB.

U FOKUSU,

citaoci@refoto.co.rs,

subject: U fokusu

FOTO-KOMENTAR,

citaoci@refoto.co.rs,

subject: Foto-komentar

FOTO-AMATER,

citaoci@refoto.co.rs,

subject: Foto-amater

POŠTOM

Fotografije narezane na CD. Ako ih šaljete za više rubrika, nije potrebno da šaljete više kompakt-diskova, već ih samo rasporedite u posebne foldere i imenujte ih nazivom rubrike ili teme. **Obavezno napišite podatke na poleđini fotografije ili u fajl info (ime, prezime, adresa, kontakt, naziv rada, eventualno tehnika rada).** Adresa je ZA REFOTO, Studio One, Pčinjska 15a, 11 000 Beograd.

kako platiti?

ZA SRBIJU:

uplatnicom koju pošaljete na adresu: STUDIO ONE, Pčinjska 15a, 11000 Beograd ili Pozovite 011/30-34-373 prodavnica foto-opreme, Vuka Karadžića 7a, Beograd, u kojoj možete kupiti sva ponuđena izdanja ili FAX na 011/7860-234 ili Pošaljite nam e-mail na: pretplata@refoto.co.rs

PRETPLATA ZA SRBIJU

za 12 + 1 brojeva iznosi 3.000 dinara ili za 6 + 1 brojeva iznosi 1.500 dinara (poštarina je uključena u cenu) TEKUĆI RAČUN (dinarske uplate): 160-328850-16 (Samo za područje Srbije); SVRHA UPLATE: PRETPLATA ZA REFOTO.

Kopiju uplate uz napomenu za koji ste se poklon opredelili pošaljite e-mail na: pretplata@refoto.co.rs.

ZA BIH:

uplatnicom koju pošaljete na adresu: REFOT BH, Tarasa Ševčenka 1, Banja Luka ili Pozovite 051/324-440 REFOT BH u kojem možete kupiti sva ponuđena izdanja ili Pošaljite nam e-mail na: pretplata@refoto.co.rs

PRETPLATA ZA BIH

za 11 + 1 brojeva iznosi 88 KM (poštarina je uključena u cijenu) ŽIRO RAČUN: 5520230002214998 Hypo Alpe Adria Bank, Banja Luka SVRHA UPLATE: PRETPLATA ZA REFOTO.

Kopiju uplate dostaviti na faks: 051/324-445 ili poslati na adresu: REFOT BH Tarasa Ševčenka 1, Banja Luka

PRETPLATA ZA INOSTRANSTVO (bez BIH)

za 12 brojeva iznosi 80 evra

• INSTRUCTION for customer
• transfers in EUR
• 56: Intermediary:
• BCITITMM
• Intesa SanPaolo SPA

• Milano, Italy
• 57: Account with institution:
• DBDBRSBG
• Banca Intesa AD, Beograd
• Milentija Popovića 7b

• Beograd, Republika Srbija
• 58: Beneficiary:
• /RS351600050100023607637
• Studio One D.O.O.
• Beograd

www.refoto.rs

Budite i vi
kreator
vašeg omiljenog
časopisa

D3100
TELO **47.990** din
Naslednik modela D3000 • 14,2 miliona piksela
• EXPEED II procesor • Živi prikaz slike (Live View)
• Full HD video (1080p) • osetljivost od ISO 12.800
• više autofokusnih polja • u prodaji od 1. oktobra

D3100 + 18-55mm (bez VR) **52.990** din
D3100 + 18-55mm VR **58.990** din
D3100 + 18-55mm VR + 55-200mm VR **76.990** din
D3100 + 18-105mm VR **71.990** din

D90
TELO **74.990** din

D90 + 18-55mm VR **79.990** din
D90 + 18-105mm VR **94.990** din
D90 + 18-105mm VR + 55-200mm VR **116.990** din
D90 + 18-105mm VR + 70-300mm VR **130.990** din
D90 + 16-85mm VR **121.990** din
D90 + 18-200mm VR II **134.990** din

D300s
TELO **139.990** din

D300S + 18-105mm VR **161.990** din
D300S + 18-105mm VR + 70-300mm VR **198.990** din
D300S + 16-85mm VR **185.990** din
D300S + 18-200mm VR II **195.990** din

2 godine garancije
ovlašćenog uvoznika

D5000
DUPLI
VR SET **69.990** din
D5000 + 18-55mm VR + 55-200mm VR

D5000 telo **49.990** din
D5000 + 18-55mm **54.990** din
D5000 + 18-55mm VR **59.990** din
D5000 + 18-105mm VR **70.990** din
D5000 + 16-85mm VR **99.990** din
D5000 + 18-200 VR II **109.990** din

D7000
TELO **117.990** din

D7000 + 18-55mm VR **121.990** din
D7000 + 18-55mm VR + 55-200mm VR **141.990** din
D7000 + 18-105mm VR **138.990** din
D7000 + 18-105mm VR + 70-300mm VR **174.990** din
D7000 + 16-85mm VR **166.990** din
D7000 + 18-200mm VR II **176.990** din

D700
TELO **219.990** din

D700 + MB-D10 **245.990** din
D700 + PDK-01 (MB D10, EN-EL4A, BL3, MH-21) **265.990** din
D700 + MB-D10 + 24-120mm F/3.5-5.6 **274.990** din

D700 + 24-120MM F/4.0 NOVO **339.990** din
D700 + 28-300MM F/3.5-5.6 **321.990** din
D700 + 24-70mm F/2.8 **377.990** din
D700 + 24-70mm + 14-24mm **526.990** din
D700 + 24-70mm + 70-200mm NOVI **582.990** din
D700 + 24-70mm + 70-200mm **522.990** din

COOLPIX P7000
49.990 din

COOLPIX P100
35.990 din

COOLPIX L110
21.990 din

Manfrotto

Stativi/tripod

- 055XPROB Pro Black **17.490** din
- 190XPROB **14.990** din
- 190MF3 Mag Fiber 3SCT **32.990** din

Monopodi

- 679B **4.990** din
- 680B **6.190** din
- 681B HD Pro **5.890** din
- 682B Self Standing **11.190** din

Tripod super pro

- 058B Triaut Camera **37.590** din
- 161MK2 Super Mark 2 **49.900** din

Tripod Compact

- 785B Modo **4.990** din
- 7301YB **14.990** din
- 7321YB Mini **9.990** din

Glave

- 222 **9.990** din
- 322RC2 **12.990** din
- 484RC2 **5.990** din
- 496RC2 **7.490** din
- 804RC2 **7.490** din
- 808RC4 **13.590** din

www.manfrotto.com

TELEFUNKEN

Idealan poklon za svaku priliku!
Veliki izbor digitalnih foto-ramova od renomiranog proizvođača.

7331 TR - AC adapter - 2 GB memorije - daljinski upravljač - dijagonala 8.4 inča X3 - podržava SD, MS, MMC, XD i USB - reprodukuje fotografije, video i muziku **29.990** din

SanDisk www.sandisk.com

Extreme Pro™ CompactFlash® kartice, brzine 60 mb/s, dostupne u kapacitetima od 8 GB - 32 GB, posebno su napravljene da pružaju vrhunske performanse za uređaje koji koriste CF format, sa početnom cenom već **od 7.249** din

SanDisk® ImageMate® čitač all in one
Brzo, lako i bezbedno prenesite sve svoje podatke na računar. Čitač all in one čita sve formate memorijskih kartica, a sa brzinom pisanja/čitanja do 34 mb/s, oni su među najbržim postojećim čitačima, cena **od 2.889** din

SanDisk® SD™ i SDHC™ kartice
Vaši važni trenuci zaslužuju brzinu i pouzdanost SanDisk Ultra memorijske kartice, dostupne u kapacitetima od 2GB - 64GB, brzine 15 mb/s, sa početnom cenom već **od 1.099** din

NIKKOR objektivni

AF DX 10.5 mm f/2.6 G ED Fisheye 75.490 din	AF-S DX 35 mm f/1.8 G 21.490 din	AF 24 mm f/1.4G ED AF-S 212.990 din	AF 85 mm f/1.8 D 44.990 din	AF-S DX 10-24 mm f/3.5 - 4.5 G ED 85.900 din	AF 35 mm f/2.0 D 29.900 din
AF-S DX 16-85 mm f/3.5-4.5 G ED VR 64.900 din	AF-S DX Micro 85 mm f/3.5 G ED VR 53.900 din	AF-S DX 18-200 mm f/3.5 - 5.6 G IF-ED VR II 75.490 din	AF-S DX 55-300 mm f/4.5 - 5.6 G ED VR 41.900 din	AF-S 28-300 mm f/3.5 - 5.6 G ED VR 106.900 din	NIKKOR Obj 28-300 mm f/3.5 - 5.6 G ED VR 29.900 din
NIKKOR Obj 12-24mm F4G AF-S DX IF-ED 112.900 din	NIKKOR Obj 16-35mm f/4G ED VR 117.900 din	NIKKOR Obj 14-24mm F2.8G AF-S ED 177.900 din	NIKKOR Obj 14-24mm F2.8G AF-S ED 166.900 din	NIKKOR Obj 105mm F2.8G AF-S IF-ED VR II Micro 91.900 din	NIKKOR Obj 135mm F2.0 AF-DC 141.900 din
NIKKOR Obj 17-55mm F2.8G DX AF-S IF-ED 155.900 din	NIKKOR Obj 18-35mm F3.5-4.5D AF IF-ED 62.900 din	NIKKOR Obj 70-200mm F2.8G AF-S ED VR II 247.900 din	NIKKOR Obj 70-200mm F2.8 G AF-S IF VR 172.900 din	NIKKOR Obj 24mm f/3.5 D ED PC 215.900 din	NIKKOR Obj 24mm f/2.8 ED PC-E Micro 215.900 din
NIKKOR Obj 18-55mm F3.5-5.6G AF-S DX VR 19.900 din	NIKKOR Obj 18-70mm F3.5-4.5G AF-S DX Zoom 37.900 din	NIKKOR Obj 14mm F2.8D AF IF-ED 88.900 din	NIKKOR Obj 16mm F2.8D AF Fisheye 88.900 din	NIKKOR Obj 85mm F2.8D ED PC-E Micro 196.900 din	NIKKOR Obj 85mm F2.8D ED PC-E Micro 196.900 din
NIKKOR Obj 18-105mm F3.5-5.6G AF-S DX VR 27.900 din	NIKKOR Obj 24-85mm F3.5-4.5G AF-S 48.900 din	NIKKOR Obj 28mm F1.4 D AF 214.900 din	NIKKOR Obj 28mm F2.8 D AF 31.900 din	NIKKOR Obj 55-200mm f/4-5.6 AF-S DX VR IF-ED 56.900 din	NIKKOR Obj 70-300mm F4.5-5.6G IF-ED VR 29.900 din
NIKKOR Obj 24-85mm F2.8-4.0 D AF 74.900 din	NIKKOR Obj 28-85mm 1/3.5-4.5 Manualni 85.900 din	NIKKOR Obj 20mm F2.8D AF 66.900 din	NIKKOR Obj 50mm F1.4D AF 33.900 din	NIKKOR Obj 80-400mm F4.5-5.6G AF VR 177.900 din	NIKKOR Obj 180mm F2.8D AF IF-ED 96.900 din
		NIKKOR Obj 50mm F1.4G AF-S 42.900 din	NIKKOR Obj 50mm F1.8D 13.900 din	NIKKOR Obj 200mm F4.0 IF Micro 183.490 din	NIKKOR Obj 300mm F4.0 AF-S IF-ED 144.900 din

lowepro

Preko 40 godina Lowepro proizvodi najkvalitetnije torbe i rančeve za foto i video opremu.

www.lowepro.com

SlingShot 4 veličina **od 6.990** din

Compudaypack 1 veličina, 4 boje **7.990** din

Fastpack 4 veličine, 3 boje **od 6.490** din

Flipside 3 veličine, 3 boje **od 8.990** din

Inverse 2 veličine, 3 boje **od 5.990** din

NATIONAL GEOGRAPHIC

torbe i rančevi
www.geographicbags.com

Classified 8 veličina, 2 boje **od 7.990** din

Classified 100 AW Kit (crna) 7.990 din	Classified 140 AW (crna, sepia) 10.990 din	Classified 160 AW (crna, sepia) 13.490 din	Classified 200 AW (crna, sepia) 16.990 din	Classified 250 AW (crna, sepia) 17.990 din	Classified Sling 180 AW (crna) 13.990 din	Classified Sling 220 AW (crna) 16.990 din	Compu Trekker AW (crna) 11.990 din	Commercial AW (crna) 19.990 din	Compu Daypack (3 boje) 7.990 din	Compu Primus AW (crna ili plava) 22.990 din	Compu Rover AW 16.990 din	Compu Trekker AW Rolling Dry Zone 200 39.990 din	FastPack 100 (crna, crvena, plava) 8.290 din	FastPack 200 (crna, crvena, plava) 8.290 din	FastPack 250 (crna, crvena, plava) 9.290 din	FastPack 350 (crna, crvena, plava) 9.990 din	FlipSide 200 (crna, crvena, plava) 9.990 din	Mini Trekker AW 9.990 din	Magnum AW (crna) 15.990 din	Nova 140 AW (4 boje) 2.990 din	Nova 160 AW (4 boje) 3.990 din	Nova 170 AW (4 boje) 4.990 din	Nova 180 AW (4 boje) 6.190 din	Nova 190 AW (4 boje) 6.990 din	Nova 200 AW (4 boje) 8.990 din	Inverse 200 AW (3 boje) 6.990 din	Rolling Mini Trekker AW 15.990 din	Photo Classic ranac (zeleni) 9.990 din	Pro Roller 2 AW (crna) 28.990 din	Primus AW 15.990 din	Primus Minimus AW 13.990 din	Stealth Reporter D100 AW 7.990 din	Stealth Reporter D200 AW 8.990 din	Stealth Reporter D300 AW 9.990 din	Stealth Reporter D400 AW 11.990 din	Stealth Reporter D650 AW 14.990 din	Stealth Reporter D650 AW 18.990 din	Sling Shot 102 AW 6.990 din	Sling Shot 202 AW 7.990 din	Sling Shot 302 AW 10.990 din	Sling Shot 350 AW 12.490 din	Super Trekker AW (crna) 39.990 din	Teraclime 50 (crna, zelena, ljubičasta) 999 din	Teraclime 100 (crna, zelena, ljubičasta) 3.990 din	Toploader Pro 65 AW (crna) 7.490 din	Toploader Pro 70 AW (crna) 8.290 din	Toploader Pro 75 AW (crna) 8.990 din	Vertex 100AW 17.990 din	Vertex 200AW 22.990 din	Vertex 300AW 24.990 din
---	---	---	---	---	--	--	---	--	---	--	----------------------------------	---	---	---	---	---	---	----------------------------------	------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	--	---	---	--	-----------------------------	-------------------------------------	---	---	---	--	--	--	------------------------------------	------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	---	--	---	---	---	---	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

eneloop
ready to use Rechargeable Battery

SANYO vam predstavlja revolucionarnu tehnologiju prvih punjivih baterija spremnih za rad bez punjenja - eneloop. One kombinuju superiornu tehnologiju modernih Ni-MH punjivih baterija sa prednostima klasičnih alkalnih baterija.

Punjač MQN09
2 eneloop baterije puni za 7 sati i 30 minuta sa 4 AA punjive baterije **2.799** din

Brzi punjač MQR06
sa 4 AA punjive baterije. eneloop baterija puni za 1 sat i 15 minuta! **3.399** din

Punjač MQN04
- sa 2 punjive baterije - sa 4 punjive baterije **1.499** din / **2.149** din

MDR03 4 AA eneloop baterije, 2 AAA eneloop baterije i po 2 adaptera formata D i C **1.699** din

FOTODISKONT

6 RATA ČEKOVIMA BEZ KAMATE

studijska rasveta
objektivni stativi
monopodi glave
video rasveta

steady cam kranovi
canon slr support
blicevi kasete
profi kamere

SVE NA JEDNOM MESTU!

011/3571-102 - 063/225-112
Rajka od Rasine 15, Banovo Brdo
WWW.FOTODISKONT.RS

Norisu 37HD Ultrahigh Resolution Laser 640dpi

Izrada fotografija

10x15	13x18
15x21	20x30
30x30	30x45
Panorame	
152x914mm	305x914mm

Fujicolor Supreme i Professional DP II fotopapir
sjajna, mat, pearl i silk površina
Potpuno crno-bele fotografije na kolor papiru

Profesionalno skeniranje filmova 135 HD 3649x5444
6x6 HD 3636x3636

Razvijanje filmova 110, 120, 135 APS
negativ C41
crno-beli film
dijapozitiv E6

Prodaja svih vrsta filmova 135, 120, APS, C/B, dijapozitiv

www.bgefoto.rs tel. 011/3343403 TC Trg Republike - "Staklenac" Beograd

Prijatelj časopisa ReFoto

www.ssdigit.com
Kraljice Marije 29
011/322-36-74 | 065/33-70-330

Servis
fotoaparata, kamera i foto opreme

Autorizovani Servisni Centar

Anita-Foto d.o.o. **www.mitsubishi-foto.rs** Tel: 064 38 91 408

Jedan štampač sa dvostrukom snagom

DUPLI ŠTAMPAČ CP-D707DW

ŠTAMPAČI - TERMINALI - KIOSK - SISTEMI - LABORATORIJE

Nikon Servis

Foto Servis: Deli Radivoja 1, 11000 Beograd,
email: servis@refot.com, tel/fax: 011 / 644 - 7958

Prijatelj časopisa ReFoto

40 studio B

radio na frekvencijama
99,1 MHz
100,8 MHz
105,4 MHz

Oglasite se...
PO SPECIJALNIM CENAMA
...na ovoj strani

Za više informacija
pozovite
marketing časopisa
011 / 344 - 9641

Nikon SONY TAMRON SIGMA Canon Panasonic PENTAX BOWENS OLYMPUS

FOTO STAR
BULEVAR OSLOBODENJA 49
WWW.FOTOSTARS.CO.RS
064/6406331

SVI APARATI IMAJU GARANCIJU 2 GODINE

RASPRODAJA DSLR FOTOAPARATA OBJEKTIVA FOTO OPREME I VIDEO KAMERA

CANON EOS 1000 = 340 €
CANON EOS 500D = 510 €
CANON EOS 500D + 18-55 IS = 545 €
CANON EOS 550D = 660 €
CANON EOS 550D + 18-55 IS = 710 €
CANON EOS 50D = 700 €
CANON EOS 7D = 1240 €
CANON EOS 5D Mark II = 1830 €
CANON EOS 5D Mark II + 24-105 IS USM = 2670 €
CANON EOS 1D Mark IV = 3900 €
CANON EOS 1DS Mark III = 5710 €

TAMRON 18-200mm
f/3.5-6.3 XR Di II LD Aspherical [IF] MACRO

239€

Tamron 18-250mm f/3.5-6.3 (389 €)
Tamron 18-270mm f/3.5-6.3 VC (539 €)
Tamron 17-50mm f/2.8 (379 €)
Tamron 17-50mm f/2.8 VC (479 €)
Tamron 70-300mm f/4-5,6 (179 €)
Tamron 70-200mm f/2.8 (739 €)

www.foto-global.rs
013/33-52-58 064/13-05-669

JEDINSTVENA PONUDA U SRBIJI!
IZABERI KOMBINACIJU I UŠTEDI

UŠTEDITI 1,700 € K1	UŠTEDITI 1,800 € K2	UŠTEDITI 1,900 € K3	UŠTEDITI 2,200 € K4	UŠTEDITI 4,000 € K5	UŠTEDITI 5,100 € K6	UŠTEDITI 6,300 € K7	UŠTEDITI 3,700 € K8
UŠTEDITI 1,200 € K9	UŠTEDITI 1,300 € K10	UŠTEDITI 1,500 € K11	UŠTEDITI 3,200 € K12	UŠTEDITI 2,800 € K13	UŠTEDITI 2,500 € K14	UŠTEDITI 2,800 € K15	UŠTEDITI 2,600 € K16
UŠTEDITI 3,000 € K17	UŠTEDITI 2,500 € K18	UŠTEDITI 2,600 € K19	UŠTEDITI 4,500 € K20	UŠTEDITI 4,400 € K21	UŠTEDITI 4,500 € K22	UŠTEDITI 7,400 € K23	UŠTEDITI 8,400 € K24
UŠTEDITI 3,500 € K25	UŠTEDITI 3,000 € K26	UŠTEDITI 3,100 € K27	UŠTEDITI 6,500 € K28	UŠTEDITI 6,400 € K29	UŠTEDITI 6,500 € K30	UŠTEDITI 10,400 € K31	UŠTEDITI 11,400 € K32
UŠTEDITI 3,200 € K33	UŠTEDITI 3,500 € K34	UŠTEDITI 3,100 € K35	UŠTEDITI 7,500 € K36	UŠTEDITI 7,400 € K37	UŠTEDITI 7,500 € K38	UŠTEDITI 11,900 € K39	UŠTEDITI 12,900 € K40
UŠTEDITI 3,700 € K41	UŠTEDITI 3,700 € K42	UŠTEDITI 3,500 € K43	UŠTEDITI 8,400 € K44	UŠTEDITI 8,400 € K45	UŠTEDITI 8,500 € K46	UŠTEDITI 13,400 € K47	UŠTEDITI 14,400 € K48
UŠTEDITI 3,700 € K49	UŠTEDITI 3,700 € K50	UŠTEDITI 3,500 € K51	UŠTEDITI 8,400 € K52	UŠTEDITI 8,400 € K53	UŠTEDITI 8,200 € K54	UŠTEDITI 13,400 € K55	UŠTEDITI 14,400 € K56
UŠTEDITI 4,000 € K57	UŠTEDITI 3,700 € K58	UŠTEDITI 4,000 € K59	UŠTEDITI 8,400 € K60	UŠTEDITI 8,400 € K61	UŠTEDITI 8,200 € K62	UŠTEDITI 14,400 € K63	UŠTEDITI 15,400 € K64

SVE ZA FOTOGRAFE I VIDEOSNIMATELJE

FOTO SVET
www.fotosvet.rs
Moneta, Bulevar kralja Aleksandra 84
011/344 84 77 • moneta93@gmail.com

DESK computers since 1996.

Nikon

Kvalitetan kompjuter i kvalitetan fotoapararat

savršen spoj

UZIVO

Novo prodajno mesto

+ memorijske kartice
+ svi mogući kablovi
+ stativi (Manfrotto)
+ baterije

Desk shop Plato - Čika Ljubina 18-20, tel: 011/30 32 196
Bulevar despota Stefana 110
tel: 011 / 32 92 140 **www.desk.rs**

sistem 5m

Ovlašćeni zastupnik i serviser **XANTE** proizvoda

Stanoja Glavaša 153
16000 Leskovac
tel: 016/3453 969, 3452 607
mob. 063 449 549
www.sistem5m.rs

* Demo centar
* Servis i tehnička podrška
* Prodaja

* Digitalni printer
* Format maksimalni 325mm x 1200mm
* Težina papira do 502 gr

XANTE

* Degrava DP8500
* Violet CTP
* Ilumina 502
* Ilumina DEP
* Ilumina DPP
* Symphony Workflow

* Digitalna flexo mašina za štampu iz rolne

www.xantebalkans.com

Pixel Plus Servis Centar

Mihizova 22, Beograd
tel: 011/3392-844
email: servis@pixelplus.rs

Popravka i održavanje:
- Foto aparata
- Video kamera
- Objektivna
- Bliceva
- Video projektora
- Foto štampača

Autorizovani **Canon** servis za video i foto program

PISMO MESECA

UTISCI SA RADIONICE

Dragan M. Babović, Beograd

Dakle, ekipo Refotoa, hvala vam od srca.

Na radionici mi je zaista bilo super. Milan Živković je čovek nepresušne energije, koji je posle toliko rada i truda (koje je uložio u obradu fotografija i pravljenja tutorijala o tome) imao snage da opet 8 sati takoreći neprekidno to isto predaje uživo. Hvala vam zaista. Mnogo sam naučio, a sada mogu natenane da to gradivo utvrdim i kod kuće. Ivana je, pored svih svojih obaveza, bila spiritus movens koji je sve vreme držao konce u rukama. I društvo na čelu sa Fadilom Šarkijem i Stijepom

Kao po običaju, najlepše stvari obično se dešavaju na kraju. Ovo je bila poslednja (ovogodišnja) radionica i bila je svojevrstna rekapitulacija svih do sada pomenutih stvari: metoda obrade, retuša, čuvanja, štampe. Na proteklih šest radionica i mi smo pronalazili nove ideje, smišljali šta sve može da vam bude zanimljivo i to pretvarali u tutorijale koji su postali veoma zanimljivi štivo pogotovu sada, kada je sažeto na jedan DVD. U saradnji sa ekipom iz "BS Procesora" isprobali smo a bome i podelili šest štampača najsrećnijim polaznicima a dvanaest polaznika odelo je kući nagrade koje je obezbedio drugi prijatelj radionice, firma

Brborom mi je takođe bilo sjajno uz zezanje i stalne pošalice. Lepa Jelena de New Now je dala celom događaju jednu finu notu, a takođe i svo kulturno društvo iz te vojvodanske Atine na celu sa Željkom Škrbićem i profesorom dr. Rankom Đurovićem. Šta reći, nego bih opet pritisao jedan dvoklik, pa da se to sve još jednom vrati na početak i da ponovo svi uživamo – nadam se sledeće godine. Nadam se da vas ja nisam sve tamo udavio.

Puno pozdrava svima od vašeg D. M. Babovića

"RefotB". Na poslednjoj radionici predstavili smo i test-printove na velikom broju papira namenjenih inkjet štampi a kako ne bi gubili vreme štampali smo obradivane fotografije odmah nakon završetka obrade kako bi imali uvid u kompletan proces: od sirovog snimka do gotovog printa. I kao što Dragan reče: uspehi smo i da se šalimo i da razmenimo iskustva i da popijemo kafu, i da... Bilo je toliko lepih stari tako da iako smo razmišljali da prestanemo sa održavanjem radionica ni sami nismo sigurni da li želimo da se one završe – zato u zagradi i stoji: poslednja (ovogodišnja) radionica.

TAMNA STRANA ODSJAJA – DRUGI PUT

Nemanja Vukomanović, Beograd

Pre svega bih želeo da vam se zahvalim na kritici za fotografiju "Tamna strana odsjaja" u rubrici Foto-klinika, obzirom da sam početnik, svaka sugestija mi znači. Jedina zamerka na vašu kritiku je ta što smatram da je ambijent ipak prepoznatljiv – u kadar je s namerom "uhvaćena" i čuvena kuća gde je stajala bista Kosančić Ivana, po kojoj se prepoznaje Kosančićev venac, a registracije automobila koje pokazuju da je Porše iz Kosovske Mitrovice daju još jači efekat "današnjeg sjaja Beograda"... no, dobra strana fotografije je što se svaka fotografija može sagledati iz više uglova...

Takođe, pohvalio bih redakciju za izbor nagrađenih fotografija za konkurs BG u fokusu, a pre svega izbor pobeđničke fotografije konkusa "Igra svetlosti"...

Kao što se i sami naveli svaka fotografija može se sagledati iz više uglova a lično smatram da je kritikovanje tuđih dela nezahvalan posao jer se kroz istoriju, nebrojeno puta, pokazalo da negativna kritika u jednom periodu preraste u potpuno suprotnu stvar – kada prođe dovoljno vremena. Neka opšta pravila ipak postoje veoma dugo pa se na primer kadar može proučavati u

ŠALJITE NAM

svoje utiske, pitanja, vaše poglede na fotografiju na e-mail: citaoci@refoto.co.rs ili poštom: Refoto, Pčinjska 15a, 1100 Beograd

DRUŽIĆEMO SE!

Senad Redža, Beograd

Fotografiju sam zavoleo još u ranom detinjstvu preko starih fotografija svoga oca koji mi je pričao o fotosekciji u njegovoj osnovnoj školi na koju je rado odlazio. Nikada nisam imao prilike posedovati svoj fotoaparati ali čim bih se na trenutak domogao tuđeg i setivši se očevih priča, trudio sam se napraviti nešto lepo. Pravo interesovanje za fotografiju kod mene je zaživelo tek pre dve godine kada sam radio u tada novootvorenom beogradskom bioskopu kao kino-operator, upoznavajući se sa bioskopskom opremom i umnožavajući ljubav prema fotografiji.

Zatim primam dugo očekivani poziv i odlazim na trgovački brod gde se staziram za posao oficira palube godinu dana i intezivno razmišljam o ideji da se častim D-SLR-om, obilazeći svet i ujedno propuštajući fantastične prilike za fotografisanje. Nakon duge i naporene navigacije, vrativši se na svoj voljeni Dorčol odlučujem ostvariti ideju sa broda i kupujem Nikon D90 sa par objektivima i sitnom pratećom opremom u želji da svojim fotografijama doprinesem lepšoj strani istorije.

Što se tiče našeg časopisa sve znate, vidim pohvale redovno dobijate tako da nema potrebe da vas još i ja dižem u nebesa, već ću samo dodati da mi vaš rad mnogo znači. Družićemo se!

Fotografija često odvede ljude do nekih dalekih mesta a ponekad je i obrnuto, dalekim mestima vraćamo se samo zarad dobre fotografije. Mi vam želimo da ponovo obidete sva egzotična mesta ali ovoga puta sa fotoaparatom spremnim za akciju i da potom od svega toga napravite neku lepu putopisnu priču koju možemo pokazati našim čitaocima. Već ste primetili da je jedna od fotografija našla svoje mesto u rubrici "U fokusu" a zajedno sa njom je i deo vašeg pisma. Što se tiče interakcije časopisa Refoto sa čitaocima nju je najlakše videti ako otvorite neki od starih brojeva i pogledate fotografije koje su stizale, bilo za komentar ili na konkurse. Potom otvorite neki od poslednjih brojeva i sve će biti jasno, razvijali smo se a naš razvoj pratio je i, da to tako nazovemo, globalni razvoj fotografije našeg regiona. Mnogi amateri čije su fotografije ispočetka stidljivo pronalazile put do stranica gde su, otisnute štamparskom bojom, ostale ovekovečene, isto kao i momenat koji prikazuju. A danas možete te iste autore pronaći u redakcijama ili na izložbama kao kompletne, samostalne autore kojima je fotografija, od hobija i čiste ljubavi postala profesija... i čista ljubav. I stoga vašu "pretnju" da ćemo se družiti prihvatamo sa zadovoljstvom jer to znači još jedan točkić više u velikoj familiji koju od milja zovemo porodica Refoto.

knjigama o istoriji umetnosti i to na delima slikara. Videćete da se i tamo principi poštuju ali i da postoje uvek neophodni iskoraci iz ustaljenih šablona. Što se tiče kontrasta on je sastavni deo svake fotografije a posebno je važan za izgled crno-belih fotografija kojima daje neophodnu snagu i briljancu – izraz koji je u svojoj knjizi o fotografiji upotrebljavao Milan Fizi a za koji mislim da na najbolji način definiše fotografije kojima kontrast nije uništio detalje u ekstremima. Postoji par načina da prilikom obrade digitalnih fotografija zadržite detalje u belinama i pored pojačanog

kontrasta. Prvi je da duplirate sloj i potom na kopiji podesite kontrast prema crnim delovima koristeći alat Threshold kako bi sprečili potpuno zacrnjenje. Potom izgorela mesta obrišete gumicom jer ispod ovog sloja imate osnovni na kojem i dalje ima detalja u belinama. Drugi način, koji uz to daje i pomalo "trendovski" izgled fotografijama jeste da iskoristite alat Shadows&Highlights kako bi prosvetliti senke i potamnili beline. Nakon toga možete da podešavate kontrast mnogo slobodnije jer imate dovoljno dobru osnovu koja neće "pući" tako lako.

VAŠ KANCELARIJSKI POMOĆNIK

8.800,00

Preporučena maloprodajna cena sa PDV-om za Epson AcuLaser M1200

Predstavljamo vam EPSON AcuLaser M1200 idealan A4 crno-beli štampač

Ovaj kompaktan poslovni laserski štampač je brz, lak za upotrebu i pristupačan, omogućava vam profesionalni kvalitet crno-bele štampe A4 formata na koji se možete osloniti.

EPSON®
EXCEED YOUR VISION

PRODAJA KROZ AUTORIZOVANU DILERSKU MREŽU:
BEOGRAD: BEL COMPUTERS 354 11 25•BIG BANG 22 86 652•COMPUTERLAND 7158 002•COM TRADE SHOP 344 63 57•EWE COMP 3165 111•GIGATRON 24 11 479•GRAPPOLO INTERNATIONAL 309 14
21•LIST COMPUTERS 361 91 92•MARKANTEK 712 91 17•MULTICOM 303 4 505•ONLINE COMPUTERS 320 77 60•PAKOM COMPUTERS 0700 107 107•PC PRACTIC 208 36 77•PC 4U 218 01 34•SOLUTION
JM 30 89 500•WIN WIN 26 88 933•ČUPRIJA: INTERCOM COMPUTERS 035 477 077•GORNJI MILANOVAČ: USPON 032 714 552•NOVI SAD: IO COMPUTERS 021 453 833•LIM-IT 021 422 447•NOVEL 021 426
100•POSITIVE 021 472 03 88•WIN WIN 021 63 96 950•NIS: PAKOM SHOP 018 513 153•COMTEL 018 530 353•WIN WIN 018 517 477•ČAČAK: USPON 032 340 410•WIN WIN 032 303 000•JAGODINA: LINK 035
245 245•KIKINDA: BUS COMPUTERS 0230 32 102•KRAGUJEVAČ: LIST COMPUTERS 034 364 012•MINE DOO 034 304 970•MULTICOM 034 501 735•WIN WIN 034 365 735•KRALJEVO: USPON 036 235 749•
WIN WIN 036 235 875•KRUSEVAČ: LINKOM 037 44 33 71•LESKOVAC: IT LESKOVAC 016 23 41 01•KATALOG 016 213 313•NOVA PAZOVA: BETATRON DOO 022 323 636•PARAČIN: GMG COMPUTERS 035
569 444•POŽEGA: SKY COMPUTER CENTER 031 825 125•PANČEVO: DM COMPUTERS 013 355 567•SZTR IMPERA 013 300 375•RAŠKA: USPON 036 736 050•RUMA: LIM-IT 022 432 552•SENTA: SABO-
TRONIC 024 815 307•SREMSKA MITROVICA: LIM-IT 022 615 154•STARA PAZOVA: ALF-COMPUTERS 022 316 419•SUBOTICA: DG COMPUTERS 024 557 689•ŠABAC: PC MARKET 015 310 133•TUTIN:
ANSOFT 020 810 180•UŽICE: PETAR PAN 031 511 139•WIN WIN 031 524 981•VALJEVO: URIDIUM TRADE 014 292 222•VRŠAC: AB KANON TEHNOBIO 013 838 884•ZAJEČAR: GENIUS SHOP 019 42 67 68
•ZRENJANIN: FEDRA COMPUTERS 023 589 780•MPA 023 566 414•BRČKO: BSP +387 (49) 230 290

Brzina štampe do 20 str/min
Rezolucija do 600 dpi
USB i paralelni interfejs
Radni ciklus sa velikim opterećenjem do 15.000 strana
Višenamenski podmetač do 150 listova
Kertridži velikog i standardnog kapaciteta
Kompatibilan sa uobičajenim operativnim sistemima

BSProcessor
Zajedno možemo mnogo.